

การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

บุญช่วย ศรีเปรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2553

A GOOD LIFE STYLE OF THAI YOUTHS ACCORDING TO SAPPURISADHAMMA : A CASE STUDY OF STUDENTS IN THE 4TH LEVEL OF SUKSANAREE WITTAYA SCHOOL, BANGBON DISTRICT, BANGKOK

BOONCHUAY SRIPRAME

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF BUDDHIST STUDIES

GRADUATE SCHOOL

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

B.E. 2553 (2010)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยการอนุเคราะห์ ส่งเสริมและสนับสนุนจากพุทธศาสนิกชนทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ) ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์ (สุเทพ ปสิวิโก) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ดร. อนันต์ รัศมี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักสัตย์ เลขานุการคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต ดร.ธีรัตม์ แสงแก้ว ดร.ศุลีพร เศวตพงษ์ อาจารย์กรรมการ อาจารย์นรา โสติสงฆ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ อาจารย์เอกชาญ เชาว์มัย สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย ดร.เสน่ห์ เดชะวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านภาษาอังกฤษ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งมาให้คำแนะนำปรึกษา แก้ไข ให้ข้อมูล ข้อคิด พร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยและคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ชี้แนะนำทางในการศึกษาจนสามารถนำมาเขียนวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จ ขอขอบพระคุณและอนุโมทนาขอบคุณนักศึกษาศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต รุ่นที่ 1 ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจในการศึกษาตลอดมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดทุกท่านที่ให้บริการเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของตำราที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงในการเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระวิมลภาวนานุสิฐ (สย.วิ.) (ประสาท สุปณฺฑิโต)พระอุปัชฌาย์ผู้บวชให้ พระสาสนโสภณ (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ (วงค์แก้ว) ผศ. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ ขอขอบคุณสีลจาริณีสุทัสสี วงศ์เดือน แม่ชีส้มแป้น ทองเลิศ พันเอกหญิงดวงพร เพชรบุตร คุณธนันยวรรณ ศรีเสฏฐโสธร คุณสิตางศ์วรรณ คำโสภา คุณจเรรัฐ ปิงคลาศัย ที่เมตตาอนุเคราะห์ด้านทุนการศึกษา

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีทุกประการ

ผู้วิจัยขอน้อมถวายผลบุญที่เกิดมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อบูชาคุณพระรัตนตรัย บิดามารดา พระอุปัชฌาย์ อาจารย์และบุพการีทุกท่านด้วยความกตัญญูกตเวที

แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : **การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร**

ชื่อนักศึกษา : **แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม**

สาขาวิชา : **พุทธศาสน์ศึกษา**

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ : **พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์ (ดร.)**

อาจารย์ที่ปรึกษา : **ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. อนันต์ รัศมี**

กรรมการ : **ดร. ธีรัตม์ แสงแก้ว**

ปีการศึกษา : **2553**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษาและเกรดเฉลี่ยต่างกัน 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้น ที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร และ 5) เพื่อเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงบูรณาการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 289 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการนำหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ด้านไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ดี โดยใช้แบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด ชนิดมาตราส่วน 5 ระดับ และบทสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การบรรยาย

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นนักเรียนเยาวชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 มีอายุระหว่าง 15-17 ปี จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 84.0 เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 มีเกรดเฉลี่ยในเทอมที่ผ่านมา (2551/2) 3.01.4.00 จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 67.82

ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวม ในระดับมาก เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปริสัญญุตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อแยกออกเป็นรายข้อ พบว่า ด้านธัมมัญญุตา ข้อที่ 4 คือ ท่านรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ด้านอัตถัญญุตา ข้อที่ 5 คือ ท่านรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ด้านอัตตัญญุตา ข้อที่ 3 ท่านปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำผิด ด้านมัตตัญญุตา ข้อที่ 4 คือ ท่านทำงานให้เสร็จแม้จะเลยเวลานอน ด้านกาลัญญุตา ข้อที่ 2 คือท่านจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ด้านปริสัญญุตา ข้อที่ 4 คือ ท่านแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอและด้านปุคคลัญญุตา ข้อที่ 2 คือ ท่านมักจะแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมกับเพศ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ย โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .03 เมื่อว่าโดยด้านแล้ว พบว่า การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกับเพศ ไม่แตกต่างกัน ด้านธัมมัญญุตากับอายุและชั้นปีการศึกษา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.03 ส่วนด้านปุคคลัญญุตากับเกรดเฉลี่ย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .02

ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เวลาไม่เหมาะสมมากที่สุด จึงได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาไว้ว่า ต้องรู้จักกะเวลาในแต่ละวันให้พอดีกับงานว่าเวลาไหนควรทำอะไรก่อน แล้วต้องทำให้เสร็จทันเวลา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ 1) จิตใจใฝ่กุศล 2) ละอายต่อบาป 3) สำนึกดีและตอบแทนพระคุณ 4) ทำงานอย่างทุ่มเทโดยมุ่งผลสำเร็จเป็นที่ตั้ง 5) ปฏิบัติภารกิจตามลำดับความสำคัญของงาน 6) ให้ความสำคัญต่อขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย 7) เป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยได้ และมีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ

ผลการวิจัยทั้งหมด สามารถนำมาเสนอเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม เรียกว่า ที จี จี โมเดล ซึ่งเป็นรูปแบบที่เยาวชนไทยสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมได้

Thesis Title : **A Good Life Style of Thai Youths According to Sappurisadhamma : A Case Study of Students in the 4th Level of Suksanaree Wittaya School, Bangbon District, Bangkok**

Student's Name : **Maechee Boonchuay Sriprame**

Department : **Buddhist Studies**

Thesis Advisory Committee

Chairman : **Phrakhrupalad sampipattanaviriyajarn (Dr.)**

Advisor : **Honorary Prof. Dr. Ananta Rusmee**

Member : **Dr. Theerat Saengkaew**

Academic Year : **B.E. 2553 (2010)**

ABSTRACT

This dissertation has the following purposes : 1) to study individual factors of students in the 4th level of Suksanaree Wittaya School, Bangbon District, Bangkok; 2) to study their living a good life; 3) to compare living a good life in compliance with Sappurisadhamma principles of those having difference in gender, age, high school level, and G.P.A.; 4) to study suggestions on problems and solutions to their living a good life; and 5) to show a model of living a good life.

The research methodology was an integrated research. The subjects used in the study were 289 students studying in the 4th level of Suksanaree Wittaya School, Bangbon District , Bangkok. The instrument used for this research was questionnaires on applying the 7 Suppurisadhamma to living a good life by means of 5-scale check-list and open-ended questions, in-depth interviewing and group-discussion. The statistics used in quantitative analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Sheffe-styled comparison, while the analysis of data obtained from qualitative information was description.

The results indicated that the individual factors of the respondents were young students, most of whom were 170 female students or 58.9 %; 243 of them or 84 % with age between 15-17 years; 100 of them or 34.6 % studying in Matthayomsuksa 4; 196 of them or 67.82 % obtained G.P.A. 3.01 – 4.00 in the second semester of the year 2008.

The Thai youths' living a good life based on Sappurisadhamma indicated that sample Thai youth students had applied the 7 Sappurisadhamma comprehensively at high level. When classified into each category, it showed that the item of Parisaññutā has the highest average value. When classified into each item, it showed that the item 4 of Dhammaññutā : to feel good when making merit, item 5 of Atthaññutā : to feel bad when making sinful act, item 3 of Attaññutā: to always improve oneself when doing wrong , item 4 of Mattaññutā : to finish the work despite beyond time to bed, item 2 of Kälaññutā : to prioritize work as necessary, item 4 of Parisaññutā : to dress in black when going to cremation ceremony and item 2 of Puggalaññutā : to recommend friends not to do wrong had the highest average value.

The result of hypothesis test showed that the Thai youths' living a good life according to Sappuridhamma based on their gender, high school level and G.P.A. had no difference in statistical value, but age showed the difference with a statistical figure at .03. In aspects, gender showed no difference in the Dhamma practice. The age and high school levels showed a difference in the practice of Dhammannuta with a statistical figure at .03 and students' G.P.A. with Puggalannuta at .02.

Suggestions indicated that since the samples spent their time inappropriately, they should be trained to schedule the time each day to cope with each piece of work on time.

The knowledge body that was obtained from the study, correlated with a good life style of youths and went well with the principles of Sappurisadhamma are: 1. meritorious mind, 2. moral shame, 3. gratefulness, 4. devotion to work, 5. sense of proportion, 6. cultural observation, and 7. good company.

The results of the study could be concluded in the form of a model called "T.G.G" that can be implemented as a guideline for a good life style.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ก

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ค

กิตติกรรมประกาศ จ

สารบัญคำย่อ ฉ

สารบัญ ช

สารบัญตาราง ญ

สารบัญแผนภูมิ ณ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3

1.3 ขอบเขตการวิจัย 4

1.4 สมมติฐานการวิจัย 5

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย 5

บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดี 7

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเยาวชน 17

2.3 ปัญหาของเยาวชน 29

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัปปุริสธรรม 33

2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา 61

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 67

2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 77

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 79

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย 79

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง 82

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 83

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 86

3.5 การวัดค่าตัวแปร 86

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล 87

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย 88

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 91

4.1 สัญญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 91

4.2 ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 92

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 93

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 93

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้าน 95

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย 103

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 126

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถาม 128

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 137

5.1 สรุปผลการวิจัย 138

5.2 อภิปรายผล 146

5.3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย 163

5.4 ข้อเสนอแนะ 169

บรรณานุกรม 174

ภาคผนวก **180**

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย **181**

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ **183**

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล **189**

ภาคผนวก ง แบบสอบถาม **191**

ภาคผนวก จ การหาค่า IOC **198**

ภาคผนวก ฉ ตารางค่าเชื่อมั่น **202**

ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์และการสัมมนากลุ่ม **205**

ภาคผนวก ซ รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม **207**

ภาคผนวก ฌ ประมวลภาพตัวอย่างจากการสัมมนา **210**

ประวัติผู้วิจัย **214**

สารบัญคำย่อ

พระไตรปิฎกที่ผู้วิจัยใช้เป็นหลักในการศึกษาค้นคว้าเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์มีดังนี้ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง 45 เล่ม ของกรมการศาสนา พ.ศ. 2525 และพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล 91 เล่ม ฉบับครบ 200 ปี แห่งพระราชวงศ์จักรี กรุงรัตนโกสินทร์ พุทธศักราช 2525 ของมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. 2544 ในการอ้างอิง โดยให้ชื่อย่อของคัมภีร์พระไตรปิฎกในเชิงอรรถของงานวิจัยซึ่งมีคำย่อและคำเต็มเรียงตามลำดับคัมภีร์ ดังต่อไปนี้

คำย่อ	**คำเต็ม**
พระสุตตันตปิฎก	
ที.ปา.	สุตฺตนฺตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวคฺค
ม.มู.	สุตฺตนฺตปิฎก มชฺฌิมนิกาย มูลปณฺณาสก
ม.อุ.	สุตฺตนฺตปิฎก มชฺฌิมนิกาย อุปริปณฺณาสก
องฺ.ปญฺจก.	สุตฺตนฺตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย ปญฺจกนิปาต
องฺ.ฉกฺก.	สุตฺตนฺตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย ฉกฺกนิปาต
องฺ.สตฺตก.	สุตฺตนฺตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย สตฺตกนิปาต
องฺ.ทสก.	สุตฺตนฺตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย ทสกนิปาต
ขุ.ขุ.	สุตฺตนฺตปิฎก ขุทฺทกนิกาย ขุทฺทกปา□
ขุ.ปฏิ.	สุตฺตนฺตปิฎก ขุทฺทกนิกาย ปฏิสมฺภิทามคฺค

สำหรับตัวเลขที่อยู่หลังชื่อย่อของพระไตรปิฎกนั้นมี 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 พระไตรปิฎกชุด 45 เล่ม มีเลข 3 ตอน คือ เลขเล่ม / เลขหัวข้อ / เลขหน้า ตัวอย่างเช่น ที.ปา. 11/198/144. หมายถึง พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค ภาษาไทย เล่มที่ 11/ ข้อที่ 198/ หน้า 144.

แบบที่ 2 พระไตรปิฎกชุด 91 เล่ม มีเลข 2 ตอน คือ เลขเล่ม / เลขหน้า ตัวอย่างเช่น ที.ปา.อ. 16/85. หมายถึง พระสูตรและอรรถกถา ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค ภาษาไทย เล่มที่ 16/หน้า 85.

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	83
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	93
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	93
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชั้นปีการศึกษา	94
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเกรดเฉลี่ยที่ได้ในเทอมที่ผ่านมา (2551/1)	94
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านโดยรวม	95
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ	96
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล	97
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน	98
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม7 ด้านมัตตัญญุตาคือความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ	99
ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม7 ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ	100

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม7 ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน 101
ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม7 ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล 102
ตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามเพศ 103
ตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามเพศ 103
ตารางที่ 4.15 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามเพศ 103
ตารางที่ 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกเพศ 104
ตารางที่ 4.17 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามเพศ 104
ตารางที่ 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา จำแนกตามเพศ 104
ตารางที่ 4.19 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา จำแนกตามเพศ 105
ตารางที่ 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามเพศ 105
ตารางที่ 4.21 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามอายุ 105
ตารางที่ 4.22 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามอายุ 106
ตารางที่ 4.23 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตากับอายุ 106

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามอายุ 106
ตารางที่ 4.25 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตากับอายุ 107
ตารางที่ 4.26 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตากับอายุ 107
ตารางที่ 4.27 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตากับอายุ 107
ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามอายุ 108
ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 108
ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 109
ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 109
ตารางที่ 4.32 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 110
ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา ที่มีชั้นปีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe) 110
ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 110

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 111

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 112

ตารางที่ 4.37 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 112

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 113

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทย ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 113

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิต ที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม7 ด้านกาลัญญุตาจำแนกตามชั้นปีการศึกษา 114

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 114

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิต ที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตาจำแนกตามชั้นปีการศึกษา 115

ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 115

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 116

ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา 116

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชน ไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 117

ตารางที่ 4.47 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 117

ตารางที่ 4.48 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 118

ตารางที่ 4.49 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตาจำแนกตามเกรดเฉลี่ย 118

ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 119

ตารางที่ 4.51 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 119

ตารางที่ 4.52 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 120

ตารางที่ 4.53 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 120

ตารางที่ 4.54 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิต ที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 121
ตารางที่ 4.55 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทย ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 121
ตารางที่ 4.56 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 122
ตารางที่ 4.57 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตากับเกรดเฉลี่ย 122
ตารางที่ 4.58 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 123
ตารางที่ 4.59 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทย ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตากับเกรดเฉลี่ย 123
ตารางที่ 4.60 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย 124
ตารางที่ 4.61 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตากับเกรดเฉลี่ย 124
ตารางที่ 4.62 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา ที่มีเกรดเฉลี่ยแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเ (Scheffe) 125
ตารางที่ 4.63 แสดงความถี่ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 126

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่ 2.1	แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	78
แผนภูมิที่ 5.1	ที จี จี โมเดล	168

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยจะเจริญรุ่งเรืองมั่นคงอยู่ได้ด้วยการพัฒนาทรัพยากรของประเทศ การพัฒนาทรัพยากรของประเทศนั้นก็คือการพัฒนาคน เพราะคนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน กระบวนการสำคัญต่าง ๆ จึงอยู่ที่การพัฒนาคนให้มีการศึกษา โดยมุ่งการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น เป็นที่พึ่งของตนเองได้

เยาวชนจัดเป็นช่วงวัยที่ร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด เพราะมีการพัฒนาจากวัยเด็กจนย่างเข้าสู่วัยรุ่นหนุ่มสาวเพื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีอารมณ์อ่อนไหวและเปลี่ยนแปลงง่าย กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น อยากทดลองสิ่งใหม่ ๆ ตามสมัยนิยม จึงเป็นวัยที่มีการพัฒนาการเรียนรู้ สามารถรับเอาสิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว

สังคมไทยในปัจจุบันเริ่มมีปัญหาหลาย ๆ ด้าน ซึ่งสภาพปัญหาของเยาวชนส่วนใหญ่ เกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็วจนก่อให้เกิดปัญหาหลาย ๆ ด้าน อาทิ ปัญหาการบริโภคนิยม เป็นเหตุให้มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ปัญหาการใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยโดยไร้ขอบเขต ทำให้เด็กและเยาวชนไทยเป็นจำนวนมากติดการเล่นเกมส์จนเกิดปัญหาทางการปกครอง ปัญหาทางวัฒนธรรมและประเพณี ปัญหาค่านิยม ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากวัฒนธรรมไทยกลายมาเป็นแบบสมัยนิยม มีการแต่งตัวยั่วยุตามชาวตะวันตก โดยมีการเปิดเผยสัดส่วน เช่น วัยรุ่นหญิงชอบใส่เสื้อสายเดี่ยว โชว์หน้าอกและนุ่งสั้นหรือใส่เสื้อผ้ารัดรูปจนเกินไป ไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมประเพณีไทย จึงก่อให้เกิดปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนก่อนวัยอันสมควร ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอบายมุขมีการดื่มสุรา การใช้สารเสพติด การสูบบุหรี่ เสพยาบ้า ยาอี การเที่ยวเตร่มั่วกามเสรีตามสถานที่เริงรมย์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นศูนย์รวมของวัยรุ่นทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท ปัญหาทางศาสนามีการแบ่งแยกให้เห็นอย่างชัดเจนของผู้นับถือศาสนา ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เกิดขึ้นได้เพราะขาดการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นปัญหาหลักของครอบครัว สังคมไทยตลอดจนถึงประเทศชาติ

ปัญหาการศึกษา พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาเป็นระบบใหม่ โดยการนำการศึกษาออกจากวัด จัดเป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย เพราะวัดเป็นที่

พึ่งที่สำคัญของคนในสังคม ดังนั้น “บทบาทที่สำคัญที่สุดของวัดก็คือพระสงฆ์มีบทบาทในด้านการให้การศึกษาฝึกอบรมบุตรหลานของชาวบ้าน”[1] ซึ่งสอดคล้องกับนำทรัพย์ จันทร์หอมที่กล่าวว่า พระสงฆ์มีความเห็นแตกต่างไปจากคนอื่น คือ “สามารถยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นตัวอย่าง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัยได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมและด้านการเลี้ยงดูบุตรหลานของผู้ปกครองเอง”[2] โดยการแนะนำให้ไปเรียนธรรมศึกษา ฟังปาฐกถา มีการยกนิทาน (ในพระสูตร) ขึ้นมาประกอบให้เห็นชัด และการฝึกให้นักเรียนรู้จักทำใจให้สงบก่อนทำกิจกรรม ด้วยเหตุนี้ พระสงฆ์ จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้นำทางปัญญาให้กับสังคม เนื่องจากสังคมไทยจะทิ้งวัดและพระสงฆ์ไม่ได้

โรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ก็เป็นอีกโรงเรียนหนึ่งซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 2,917 คน มีบุคลากรผู้บริหารงาน อาจารย์ และนักการภารโรงอีกเป็นจำนวนมากที่อยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้ เพราะเด็กนักเรียนที่เป็นวัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จึงมีความคิดหุนหันพลันแล่น สามารถก่อความทะเลาะวิวาทหรืออาจกระทำความเสื่อมเสียให้เกิดขึ้นแก่สถานศึกษาได้ทุกเมื่อ

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นแก่เยาวชน เพราะขาดรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดี จึงมีความสนใจใคร่จะศึกษาการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม ดังปรากฏที่มาในทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค ว่า “ ดูกรผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ประกอบด้วยธรรม 7 ประการ คือ 1) เป็นผู้รู้จักเหตุ 2) เป็นผู้รู้จักผล 3) เป็นผู้รู้จักตน 4) เป็นผู้รู้จักประมาณ 5) เป็นผู้รู้จักกาล 6) เป็นผู้รู้จักบริษัท 7) เป็นผู้รู้จักบุคคล”[3] ในอรรถกถา ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค อธิบายว่า ชนใดรู้ธรรม มีสุตตะ และเคยยะ เป็นต้น เพราะเหตุนั้น ชนนั้นชื่อว่าธัมมัญญู รู้จักเหตุ ชนใดรู้อรรถแห่งภาษิตนั้น ๆ เพราะเหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่าอัตถัญญู รู้จักธรรม ชนใด รู้จักตนอย่างนี้ว่า เราเป็นผู้มีประมาณในศีล สมาธิ ปัญญา เท่านี้ เพราะเหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่าอัตตัญญู

---

[1]พระมหาไตรวิชช์ จอมวงศ์, “ศักยภาพของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท : กรณีศึกษาโรงเรียนขุขันธ์ราษฎร์บำรุง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), 2545, หน้า 1.

[2]นำทรัพย์ จันทร์หอม, **บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา**, (กรุงเทพ ฯ : กรมการศาสนา, 2527), หน้า 114.

[3]ที.ปา. 11/331/222.

รู้จักตน ชนใด รู้จักประมาณในการรับและการบริโภค เพราะเหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่ามัตตัญญู รู้จักประมาณ ชนใด รู้จักกาลอย่างนี้ว่า นี้การแสดง นี้การไต่ถาม นี้กาลบรรลุโยคธรรม เพราะเหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่ากาลัญญู รู้จักกาล ชนใดรู้จักบริษัท 8 ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้กับพระอานนท์โดยใจความว่า “ดูก่อนอานนท์ บริษัท 8 เหล่านี้ คือ ขัตติยบริษัท พราหมณบริษัท คหปติบริษัท สมณบริษัท จาตุมมหาราชิกบริษัท ดาวดึงส์บริษัท มารบริษัท พรหมบริษัท”[4] เพราะเหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่าปริสัญญู รู้จักบริษัท ชนใด รู้จักบุคคลที่ควรเสพหรือไม่ควรเสพ เพราะเหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่าปุคคลัญญู รู้จักบุคคล”[5]

ธรรมทั้ง 7 ประการนี้ เป็นหลักธรรมของคนดีจึงเป็นรูปแบบที่ดีในการดำเนินชีวิตจริงของเยาวชนได้ เพราะเยาวชนเหล่านี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นกำลังสำคัญของบ้านเมืองและประเทศชาติ โดยเป็นผู้อุปถัมภ์และสืบทอดพระพุทธศาสนา และมีบทบาทที่สำคัญยิ่งทางสังคมในด้านต่าง ๆ ดังนั้น การปลูกฝังคุณธรรมซึ่งเป็นคุณสมบัติของคนดีทั้ง 7 ประการให้แก่เยาวชน จึงเป็นเครื่องชี้วัดอนาคตของประเทศให้มีการพัฒนา เจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงสืบไป

จึงหวังว่า งานวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารจัดการสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนเด็ก นักเรียน เยาวชน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเผยแผ่ และน้อมนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้สำเร็จประโยชน์ในชีวิตจริงได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยต่างกัน

---

[4]ที.มหา.อ. 13/282.

[5]ที.ปา.อ. 16/379.

1.2.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.2.5 เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้ คือ

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นนักเรียนเยาวชนเพศชายและเพศหญิงช่วงชั้นที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวน 289 คน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริส-ธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เพื่อความเป็นเยาวชนไทยที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร คือ

1. ธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ
2. อัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล
3. อัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน
4. มัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ
5. กาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ
6. ปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน
7. ปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเลือกคบบุคคล

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา

ได้แก่ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอนกรุงเทพมหานคร

1.3.4 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 อย่าง คือ

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบด้านคุณสมบัติส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้าน

1.4 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านแตกต่างกัน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.5.2 ทำให้ทราบการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.5.3 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.5.4 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.5.5 ทำให้ทราบองค์ความรู้อันเป็นผลจากการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.5.6 สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นข้อเสนอแนะหรือเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนไทย ให้เป็นเยาวชนไทยที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครอบครัว สังคม และประเทศชาติสืบไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคำจำกัดความที่บ่งใช้เฉพาะในงานวิจัยดังต่อไปนี้ คือ

สัปปุริสธรรม หมายถึง สัปปุริสธรรมของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ 1) ด้านธัมมัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ 2) ด้านอัตถัญญุตา ความเป็นผู้รู้

จักผล 3) ด้านอัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักตน 4) ด้านมัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ 5) ด้านกาลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ 6) ด้านปริสัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักชุมชน และ 7) ด้านปุคคลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักบุคคล

การดำเนินชีวิตที่ดี หมายถึง การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้แก่ การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม

เยาวชนไทย หมายถึง นักเรียนเพศชายและเพศหญิง ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 หมายถึง นักเรียนเพศชาย และเพศหญิงซึ่งกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 ปีที่ 5 และปีที่ 6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและตามหลักสัปปุริสธรรม

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ช่วงคือ 1) อายุ 15-17 ปี และ 2) อายุ 18-20 ปี

ชั้นปีการศึกษา หมายถึง ชั้นปีการศึกษาช่วงชั้นที่ 4 ของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เกรดเฉลี่ย หมายถึง เกรดเฉลี่ยในเทอมที่ผ่านมา (2551/2) ของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) เกรดเฉลี่ย 1.00 - 2.00 2) เกรดเฉลี่ย 2.01 - 3.00 และ 3) เกรดเฉลี่ย 3.01 - 4.00

บทที่ 2
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมผลงานที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี จากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือ บทความ เอกสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดี

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเยาวชน

2.3 ปัญหาของเยาวชน

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม

2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดี

การดำเนินชีวิตตามหลักธรรมของคนดีทางพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน “ธัมมัญญูสูตร ว่าด้วยสัปปุริสธรรม 7 ประการ คือ 1) ธัมมัญญู รู้จักธรรม 2)อัตถัญญู รู้จักอรรถ 3)อัตตัญญู รู้จักตน 4) มัตตัญญู รู้จักประมาณ 5) กาลัญญู รู้จักกาล 6) ปริสัญญู รู้จักบริษัท 7) ปุคคลปโรปรัญญู รู้จักเลือกคบคน”[1]

ชีวิตที่เกิดมาต้องดำเนินไปตลอดเวลา การที่ต้องเคลื่อนไหวพบประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งต้องรู้จัก ต้องเข้าใจ ต้องปฏิบัติหรือจัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง ต้องหาทางแก้ไขให้ผ่านรอด หรือลุล่วงไปได้นั้นต้องมีการศึกษา ชีวิตที่ดี คือชีวิตที่มีการเรียนรู้ มีการฝึกฝนพัฒนาตามหลักไตรสิกขา

---

[1]ที.ปา. 11/331/222; ที.ปา.อ. 16/379; องฺ.สตฺตก. 23/65/91; องฺ.สตฺตก.อ. 37/236.

คือ ศีล สมาธิ ปัญญา การพัฒนาพฤติกรรม จิตใจและปัญญา ตามมรรคมีองค์ 8 กล่าวโดยสรุปมี 3 ด้าน คือ

1. ด้านศีล คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะและสัมมาอาชีวะ การใช้กายวาจาให้ถูกต้องดีงามทั้งในเรื่องที่ทำ คำที่พูดและในการเลี้ยงชีพให้ถูกต้อง โดยมีศีล 5 หรือ “สิกขาบท 5 ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ คือ

1.1 ปาณาติปาตา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการฆ่าสัตว์)

1.2 อทินนาทานา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการลักทรัพย์)

1.3 กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม)

1.4 มุสาวาทา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดเท็จ)

1.5 สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา)”[2]

2. ด้านสมาธิ คือ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ จิตใจเป็นตัวนำสำคัญโดยสรุปมี 3 อย่าง คือ

2.1 สัมมาวายามะ มีความเพียรพยายามละความชั่ว ทำความดี

2.2 สัมมาสติ มีสติยั้งคิด เป็นตัวคอยควบคุมจิตใจหรือกำหนดให้ทำงานได้โดย ไม่ให้มีความพลั้งเผลอ ผิดพลาด ในการงานที่ทำ คำที่พูด เรื่องที่คิด

2.3 สัมมาสมาธิ มีสมาธิทำให้จิตแน่วแน่ มีความสงบ ดำเนินชีวิตอย่างมั่นคง

3. ด้านปัญญา คือ สัมมาทิฏฐิและสัมมาสังกัปปะ

3.1 สัมมาทิฏฐิ มีความเห็น ความเข้าใจถูกต้องตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3.2 สัมมาสังกัปปะ มีความดำริถูกต้อง วางแนวทางความคิดที่จะนำชีวิตไปในทางที่ถูกต้องดีงาม

มรรค 8 เมื่อมองในแง่อริยสัจสี่ ก็เป็นอริยมรรค คือ วิถีชีวิตอันประเสริฐ มนุษย์ที่มีการดำเนินชีวิตด้วยปัญญามากขึ้น ทุกข์ก็น้อยลงไป สุขจะมากขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งในที่สุดเมื่อกำจัดสมุทัยได้หมด ทุกข์ก็หมดไป เข้าถึงนิโรธได้โดยสมบูรณ์

หลักการดำเนินชีวิตของชาวพุทธที่แท้จริง ต้องดำเนินตามพระโอวาทของพระสัมมาสัม-พุทธเจ้า ที่ตรัสไว้ในโอวาทปาฏิโมกข์ สรุปโดยย่อมี 3 ประการ คือ “1) การไม่ทำบาปทั้งสิ้น 2) การยังกุศลให้ถึงพร้อม 3) การทำจิตของตนให้ผ่องใส”[3]

---

[2]ที.ปา. 11/286/196.

[3]ที.มหา.อ. 13/55.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงให้แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับชีวิตไว้ว่า “ชีวิต คือ อายุ”[4] ปัจจุบันมนุษย์มีอายุเกินร้อยปีไม่มากนักหรือมีชีวิตน้อยนัก แต่ชีวิตนี้สำคัญนักเพราะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อซึ่งเป็นทางแยกที่จะให้คนดำเนินชีวิตไปสู่ที่สูงที่ต่ำ จะไปดีไปร้ายเลือกได้ในชีวิตนี้เท่านั้น ชีวิตนี้และชีวิตหน้าจะถึงความสวัสดีได้ ต้องอาศัยกำลังบุญกุศลคุณงามความดีเป็นอันมากและสม่ำเสมอ

มนุษย์ทุกยุคสมัยมีการดำเนินชีวิตทั้งทางดีและไม่ดี เนื่องจากมนุษย์ที่เกิดมาไม่สามารถอยู่เพียงลำพังคนเดียวได้ จึงต้องอยู่รวมกันเป็นสังคม การเจริญเติบโตในสังคมนี้เอง ทำให้มนุษย์ได้มีการพัฒนา เรียนรู้ธรรมชาติที่แท้จริงของตัวเองได้จากการกระทำ และกิจกรรมต่าง ๆ ของตน ในสังคม มีความรู้สึก มีความต้องการตามธรรมชาติที่จะมาอยู่รวมกัน แม้ว่าแต่ละคนจะไม่ต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่นก็ตาม การรวมกันทำให้ได้ประโยชน์ร่วมกันซึ่งแต่ละคนสามารถที่จะบรรลุถึงชีวิตที่ดีของความเป็นมนุษย์ได้ไม่มากก็น้อย ซึ่งชีวิตที่ดีนี้เองเป็นเป้าหมายสำคัญของทั้งปัจเจกบุคคลและของรัฐ อริสโตเติล จึงได้กล่าวไว้ว่า “การรวมตัวสุดท้ายที่ประกอบด้วยหมู่บ้านหลายหมู่บ้านก็คือ นครรัฐ(polis) มันได้บรรลุถึงที่สุดของความสมบูรณ์ทั้งหมดในตัวของมันเองอย่างแท้จริง ดังนั้น ในขณะที่มันถือกำเนิดขึ้นเพื่อการมีชีวิตอยู่ มันก็ดำรงอยู่เพื่อชีวิตที่ดี”[5]

ในทัศนะของสุทธิปภาโส ภิกขุ กล่าวถึงแนวคิดของการดำเนินชีวิตในสังคมว่า “จำต้องพึ่งพาอาศัยกัน ต่างฝ่ายต่างดีเกื้อกูลกันในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ดังนั้น คนดีหรือไม่ดีจึงอยู่ที่การทำประโยชน์ คนที่จะทำประโยชน์ได้ต้องมีศีล 5 เป็นเบื้องต้น จึงมีการพัฒนาความดี สมดังคำที่กล่าวว่า มีลูกไว้พึ่งพา มีศาสนาไว้พึ่งใจ”[6] คือ ยามป่วยกายได้พึ่งลูก ยามป่วยใจได้พึ่งศาสนา

ชีวิตที่ดีจะต้องคอยเติมบุญกุศลไว้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตให้มีความสุขความเจริญ พระธรรมรัตนดิลกได้ให้แนวคิดพร้อมทั้งทฤษฎีแห่งชีวิตไว้ว่า “ทางแห่งชีวิตจะเจริญได้นั้นต้องประกอบด้วยธรรม 6 ประการ คือ

1. เป็นผู้มีสุขภาพกายสุขภาพจิตดี
2. เป็นผู้มีการศึกษาดี (ทั้งทางโลกทางธรรม)

---

[4]สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, **ชีวิตนี้น้อยนัก**, (กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2544), หน้า 1.

[5]ฉัตรชัย วิริยะธนะกุล, **แนวคิดของอริสโตเติล,** 1 March 2010, http:// w.w.w. lovepeun. spaces.live.com/blog/cns!B610A032E7620519!373.entry?sa=14695428.

[6]สุทธิปภาโส ภิกขุ, **พลังแห่งพุทธธรรม,** (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ บริษัทรามซุปเปอร์ปริ๊น จำกัด, 2548), หน้า 61-63.

3. เป็นผู้มีศีลดี

4. เป็นผู้เชื่อฟังบรรพบุรุษที่ได้สั่งสอน

5. เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติธรรม

6. เป็นผู้มีจิตใจมั่นคง เข้มแข็ง ไม่รวนเร"[7]

การดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ชีวิตคนดำเนินไปในทางเสื่อมกับทางเจริญ พระเทพดิลก กล่าวแนวคิด ทฤษฎีของคนในโลกไว้ว่า "มีบุคคล 2 กลุ่ม"[8] คือ

1. กลุ่มคนโง่หรือคนพาล มีการดำเนินชีวิตไปในทางเสื่อมเป็นไปกับทุกข์ไม่เกิดประโยชน์ ผู้ดำเนินชีวิตไปในทางไม่ดี เป็นผู้ที่เบียดเบียนตนเองให้เดือดร้อน เบียดเบียนบุคคลอื่น ให้เดือดร้อน และเบียดเบียนทั้งตนเองและบุคคลอื่นให้เดือดร้อน ทั้งทางกาย วาจา ใจ เรียกว่า อกุศลกรรมบถ 10 ผู้ที่ดำเนินไปไม่ดีนี้ เมื่อตายจากโลกนี้จะไปบังเกิดในทุคติภูมิหรือในอบายภูมิ 4 คือ เกิดในโลกของนรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน อย่างใดอย่างหนึ่ง

2. กลุ่มคนฉลาด หรือบัณฑิต มีการดำเนินชีวิตตามหลักของกุศลกรรมบถ 10 คือ คิดดี พูดดี ทำดี ดำเนินชีวิตด้วยปัญญามีเหตุผล ฉลาดทำแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ตน ประโยชน์ผู้อื่น ประโยชน์ในโลกนี้ ประโยชน์ในโลกหน้าและประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน ผู้ที่ดำเนินไปดี เมื่อตายจากโลกนี้ย่อมไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ มีมนุษย์ เทวดา เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ ผศ. จึงกล่าวว่า "การดำเนินชีวิตที่ดีต้องมีศีล เพราะศีลเป็นเบื้องต้นของพระพุทธศาสนา (สมาธิเป็นท่ามกลาง ปัญญาเป็นที่สุด) เป็นทางไปสู่สวรรค์และนิพพาน ศีลจึงรักษาคุ้มครองบุคคลตั้งแต่ชั้นปุถุชนไปจนถึงพระอรหันต์"[9] ศีลเป็นอริยทรัพย์อันประเสริฐดีกว่าทรัพย์ภายนอก แม้พวกโจรก็ลักขโมยไปไม่ได้ ศีลจึงเป็นคุณสมบัติติดตัวบุคคลผู้ทำความดีตลอดกาล

วัชระ งามจิตเจริญ มีแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับชีวิตซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนาว่า "สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ 4 อย่าง คือ

---

[7]พระธรรมรัตนดิลก (เชิด จิตฺตคุตฺโต ป.ธ.9), **ประตูแห่งความเจริญ 6 ประการ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เลี่ยงเซียง, 2548), หน้า 70.

[8]พระเทพดิลก, **ธรรมะมาลัย**, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ บริษัทแปดสิบเจ็ด (2545) จำกัด, 2551), หน้า 29-54.

[9]พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ (ผศ.), "วิเคราะห์การใช้หลักธรรมเป็นโลกบาลของนักเรียนโรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร", **รายงานการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551, 173 หน้า.

1. สามารถรู้จักเป้าหมายที่ถูกต้องและใช้เป็นหลักในการทำงาน การดำเนินชีวิตที่ดีงามต้องมีเป้าหมายตั้งแต่ระดับต้นถึงระดับสูง โดยเลือกให้เหมาะสมกับศักยภาพของตน

2. สามารถใช้นิพพานเป็นเกณฑ์ตัดสินว่า การทำความดีต้องนำเราไปถึงนิพพานในที่สุด

3. สามารถใช้นิพพานเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิต คือ การกระทำสิ่งใดในชีวิต จะต้องเป็นการกระทำที่นำไปสู่ภาวะแห่งความพ้นทุกข์ หรือเป็นไปเพื่อความสะอาด สว่าง สงบของชีวิต ในบั้นปลาย ไม่ใช่เกียรติยศ ชื่อเสียง ความร่ำรวย

4. สามารถใช้นิพพานเป็นหลักเตือนสติตนเองว่า สิ่งที่ประเสริฐสุดในชีวิตไม่ใช่การครอบครองทรัพย์สินหรือสิ่งที่มีอยู่ แต่ความดับทุกข์ของพระอรหันต์ คือ ความว่างจากสรรพสิ่งต่างหากซึ่งทำให้เราพบความสุขอย่างแท้จริง”[10]

การดำเนินชีวิตนั้นมีใจเป็นใหญ่ พระพรหมคุณาภรณ์ ได้ชี้แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตไว้ว่า “ชีวิตควรเป็นอยู่อย่างไร โดยเฉพาะข้อปฏิบัติหรือทางชีวิตทั้งของคฤหัสถ์ และบรรพชิต ต้องดำเนินตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา”[11](ทางสายกลาง) เพราะใช้ได้ในหน้าที่การงานต่าง ๆ ตลอดจนการปฏิบัติกิจในชีวิตประจำวัน เช่น การศึกษาเล่าเรียน และการปฏิบัติธรรม เป็นต้น ย่อมมีความมุ่งหมายเพื่อให้รู้จักทางแก้ปัญหา การกำจัดทุกข์ ต้องกระทำด้วยปัญญาที่ประกอบด้วยสัมมาทิฏฐิในมรรค 8 ด้วยความรู้ความเข้าใจตรงตามความมุ่งหมายของเรื่องนั้น ๆ ด้วยวิจารณญาณรู้เท่าทันโลกและชีวิต จึงจะแก้ปัญหากำจัดทุกข์ได้สำเร็จ ถ้าไม่ดำเนินตามมัชฌิมาปฏิปทา ก็แก้ปัญหาดับทุกข์ไม่สำเร็จ บุคคลผู้มีจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา จึงเรียกได้ว่า เป็นผู้ประพฤติพรหมจรรย์ ประพฤติธรรมอันประเสริฐคือ การดำเนินชีวิตตามมรรค ซึ่งเป็นอริยสัจข้อที่ 4 เมื่อกล่าวโดยย่อ ได้แก่ ศีล สมาธิและปัญญา เป็นการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ที่จะนำไปสู่จุดหมายคือการดับทุกข์ เป็นมนุษย์ที่ครองชีวิตอย่างถูกต้องสมบูรณ์

ชีวิตของคนย่อมประสบทั้งความสุขความทุกข์ สมดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “สิ่งทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า คือ การทำ การพูด การคิดทุกชนิดสำเร็จมาจากใจทั้งนั้น เพราะคนจะดีจะชั่วจึงอยู่ที่ใจ จะทุกข์จะสุขก็อยู่ที่ใจ ชีวิตจะก้าวหน้าจะถอยหลังก็อยู่ที่ใจนั่นเอง”[12]

---

[10]รศ.ดร.วัชระ งามจิตเจริญ, **พุทธศาสนาเถรวาท**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), หน้า 479.

[11]พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2549), หน้า 585.

[12]ภิกขุ ปัญญานันทะ, **ชนะทุกข์,** (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน จำกัด สำนักพิมพ์อำนวยสาส์น, 2525), หน้า 141.

พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้กล่าวไว้ในเรื่องใช้ชีวิตให้คุ้มค่าที่เกิดมา ว่า “ถ้าเราเห็นคนทำไม่ดีก็บอกกับตัวเองว่าไม่ได้รับการอบรมบ่มนิสัย มีชีวิตเกิดมาชอบเที่ยวเล่นหาความสนุก แต่เราจะไม่เป็นเช่นนั้น เราจะละอายบาป กลัวบาป จะประพฤติกายให้สุจริต ประพฤติวาจาให้สุจริต ตั้งจิตอยู่ในคุณความดี”[13]

คนที่มีความอดทนอดกลั้นไม่โกรธง่าย เป็นคนดี คือ “คนไม่ทำบาปทั้งทางกาย วาจา ใจ ไม่คิดปองร้ายเบียดเบียนผู้อื่น ดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง มรรคมีองค์ 8 ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา”[14]

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ตรัสถึงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีของพุทธศาสนิกชนไว้ว่า “มีประโยชน์ 3 อย่าง คือ

1. การดำเนินชีวิตเพื่อความสุขในปัจจุบัน คือ การแสวงหาทรัพย์ภายนอกตามหลักธรรม ที่เป็นหัวใจของเศรษฐี 4 อย่าง เรียกว่า อุ อา กะ สะ คือขยันทำงานหาเงิน รู้จักเก็บเงิน รู้จักคบคนดี รู้จักใช้ทรัพย์แบบเศรษฐกิจพอเพียง และทรัพย์ภายในที่ประเสริฐกว่าทรัพย์สินเงิน ทอง เรียกว่า อริยทรัพย์ คือ การรู้จักแสวงหาบุญกุศลต่างๆ มีการรักษาศีล ประพฤติธรรม เพื่อพัฒนาจิตใจให้มีความสุขในปัจจุบัน นอกจากนี้ จะต้องงดเว้นธรรมที่เป็นอบายมุขเหล่านี้ คือ ความเป็นนักเลงผู้หญิง ความเป็นนักเลงสุรา เสพของมึนเมายาเสพติด ความเป็นนักเลงการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และการเที่ยวกลางคืน เป็นต้น

2. การดำเนินชีวิตเพื่อความสุขในภายหน้าคือ การแสวงหาประโยชน์ด้านคุณค่าชีวิตภายในเพื่อเป็นหลักประกันของชีวิตในอนาคตและภพหน้า มุ่งถึงความเจริญก้าวหน้าของจิตใจที่ประกอบด้วยคุณธรรม มีศีล สุตะ จาคะและปัญญา โดยเรียนรู้กฎของธรรมชาติ เช่น อริยสัจ 4 ไตรลักษณ์ และกฎแห่งกรรม คือการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น

3. การดำเนินชีวิตเพื่อความสุขสูงสุด คือ การเห็นความเกิด แก่ เจ็บตาย เป็นทุกข์ไม่รู้จักจบสิ้น จึงเกิดการเบื่อหน่ายในสังสารวัฏฏ์ แล้วหาทางหนีออกจากความทุกข์ด้วยปรมัตถธรรม เช่น การพิจารณาเห็นร่างกาย เป็นเพียงรูป นาม ขันธ์ 5 ต้องเป็นไปตามกฎพระไตรลักษณ์ มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยความไม่เที่ยง เป็นทุกข์และมิใช่ตัวตน เรา เขา ไม่ว่าพระพุทธเจ้าทั้งหลายจะอุบัติขึ้นหรือไม่ก็ตาม ธรรมเหล่านี้เป็นเพียงธรรมธาตุ ธรรมฐิติและธรรมนิยาม คือ

---

[13]พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), **ใช้ชีวิตให้คุ้มค่าที่เกิดมา**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์ พริ้นติ้ง จำกัด, 2549), หน้า 15.

[14]อภิธรรมโชติกวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549), หน้า 106.

เป็นอยู่อย่างนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เพราะสังขารทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ธรรม ทั้งปวงเป็นอนัตตา"[15]

นอกจากนี้ วศิน อินทสระ กล่าวถึงหลักการดำเนินชีวิตของผู้ครองเรือนว่า "สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ"[16] คือ

1. การดำเนินชีวิตในระดับครอบครัว คือ ความสัมพันธ์ของบุคคลในระดับครอบครัว เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดากับบุตรธิดา ความสัมพันธ์ระหว่างพี่กับน้อง และความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา เป็นการดำเนินชีวิตของผู้ครองเรือนซึ่งสมาชิกในครอบครัวจะต้องมีสัมพันธภาพที่ดี มีการนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต คือ มีความซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน มีการรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและการเสียสละ

2. การดำเนินชีวิตในระดับสังคม คือ ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อสังคมซึ่งเป็นบุคคลภายนอกครอบครัว เช่น การเป็นนักปกครอง ผู้บริหารงาน ผู้ร่วมงานหรือการเป็นมิตรกัน ก็จะต้องรู้จักประมาณตนในการพูด ในการกระทำ เพื่อให้เหมาะสมแก่บุคคลในฐานะต่างๆ รู้จักเลือกคบคนดีหลีกเลี่ยงอบายมุขและการคบคนไม่ดี หากคบคนที่ประพฤติไม่ดี การดำเนินชีวิตต้องประสบกับอกุศลกรรม มีการประพฤติทุจริตทางกาย วาจาใจ ไร้ศีลธรรม แต่ถ้ารู้จักคบเฉพาะแต่คนดี การดำเนินชีวิตก็ประกอบไปด้วยกุศลกรรม มีการประพฤติดีด้วยกาย วาจา ใจ

ชีวิตที่ดีในพระพุทธศาสนาต้องประกอบด้วย "จริยธรรม 3 ระดับคือ จริยธรรมระดับต้น ได้แก่ ศีล 5 จริยธรรมระดับกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถ 10 จริยธรรมระดับสูง ได้แก่ อริยมรรคมีองค์ 8"[17]

จริยธรรมระดับต้น เป็นธรรมะขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คือ ศีล 5 ได้แก่ 1)การไม่ฆ่าสัตว์ 2) การไม่ลักทรัพย์ผู้อื่น 3) การไม่ประพฤติผิดในกาม 4) การไม่พูดเท็จ 5) การไม่ดื่มสุราเมรัย

จริยธรรมระดับกลาง คือ กุศลกรรมบถ 10 ได้แก่ การเว้นจากกายทุจริต 3 อย่าง คือ 1)การไม่ฆ่าสัตว์ 2)การไม่ลักทรัพย์ และ 3) การไม่ประพฤติผิดในกาม

---

[15]สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, **ธรรมดุษฎี**, (กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, 2537), หน้า 61.

[16]วศิน อินทสระ, **ธรรมและชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: กมลการพิมพ์, 2527), หน้า 1.

[17]วศิน อินทสระ, **พุทธจริยศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2541), หน้า 13.

การเว้นจากวจีทุจริต 4 อย่าง คือ 1) การไม่พูดเท็จ 2) การไม่พูดคำหยาบ 3) การไม่พูดส่อเสียด และ 4) การไม่พูดเพ้อเจ้อ

การเว้นจากมโนทุจริต 3 อย่าง คือ 1)ไม่โลภอยากได้ของบุคคลอื่น 2)ไม่พยาบาทปองร้ายบุคคลอื่น และ 3) ไม่มีความเห็นผิดจากธรรม

จริยธรรมระดับสูง คือ อริยมรรคมีองค์ 8 ได้แก่ 1) มีความเห็นชอบ 2) มีความคิดชอบ 3) มีวาจาชอบ 4) มีการกระทำชอบ 5) มีการเลี้ยงชีพชอบ 6) มีความเพียรชอบ 7) มีสติชอบ 8) มีสมาธิชอบ

การดำเนินชีวิตของบุคคลในปัจจุบันต้องการความสำเร็จและความสุขมากที่สุดในชีวิต แต่คนที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องเป็นคนเก่ง มีสติปัญญา หรือมีไอคิว (Intelligence Quotient = IQ) เป็นตัวชี้วัด คนที่มีสมองดี มีความคิดปราดเปรื่องเฉลียวฉลาด เรียนเก่ง จะประสบผลสำเร็จในการเรียน แต่คนที่มี IQ สูง เหล่านี้ มักจะไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะประสบปัญหาทางด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้วยเหตุนี้ “การดำเนินชีวิตที่ดีนั้นจะต้องมีทั้ง IQ และ EQ ควบคู่กันไปด้วย เพื่อความสำเร็จและความสุขในชีวิต” [18]

การดำเนินชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า “มีหัวใจหลักอยู่ที่ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ 1)ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3)ระบบภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข คือ 1) ความรู้ 2) คุณธรรม”[19]

1. ความพอประมาณ คือ ต้องรู้จักพอประมาณทั้งภายในและภายนอก ภายใน หมายถึง การควบคุมตนเองให้รู้จักตอบสนองต่อความอยากมี อยากได้ อยากเป็นของตนเองอย่างพอเหมาะพอดี ไม่มากและไม่น้อยเกินไป ภายนอกหมายถึงการรู้จักตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มากระทบเราอย่างพอเหมาะพอควร ไม่มากและไม่น้อย

2. ความมีเหตุผล คือการรู้จักใช้เหตุผลเข้าไปพิจารณาทุก ๆ ปัญหาที่เข้ามากระทบตัวเราไตร่ตรองอย่างรอบคอบถี่ถ้วนเพื่อใช้ในการรับมือกับปัญหานั้น ความมีเหตุผลจะเกิดขึ้นได้ต้อง

---

[18]กัญทิวา ชัยโศภิน, “การสร้างมาตรวัดปรีชาเชิงอารมณ์ ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2549, 5-6 : 202 หน้า.

[19]นายทวี จินดามัยกุล, **เศรษฐกิจพอเพียง,** 1 March 2010,

http://w.w.w.server. thaigoodview.com/node/45236.

อาศัยการที่บุคคลมีข้อมูลที่มากพอ ซึ่งต้องปลูกฝังให้บุคคลเป็นผู้รักในการเรียนรู้ ขยันหมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มข้อมูลให้กับตนเองในการนำไปใช้คิดตามหลักเหตุและผลได้เต็มที่

3. ระบบภูมิคุ้มกัน คือการสอนให้บุคคลรู้จักเท่าทันตนเอง รู้เท่าทันเหตุการณ์รอบตัว ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และหาทางป้องกันรับมือได้ คิดคำนึงถึงผลดีและผลเสียของการเปลี่ยนแปลงนั้น ปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดปัญหานั้นขึ้นมา แม้กระทั่งความล้มเหลวหากไม่สามารถรับมือกับเหตุการณ์นั้นได้

สองเงื่อนไข คือ 1. ความรู้ บุคคลต้องมีความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของตน มีความรู้มากพอที่จะนำไปใช้ตามหลักเหตุผลในการรับมือความเปลี่ยนแปลงนั้น 2) คุณธรรม เป็นตัวกำหนดทิศทางในการนำความรู้ไปใช้ให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม หากปราศจากคุณธรรมชี้นำทิศทางแล้วอาจนำความรู้นั้นไปใช้ในทางที่ผิด อันจะส่งผลเสียหายต่อตัวเอง สังคม คนรอบข้าง และประเทศชาติได้

หลักเศรษฐกิจพอเพียง มิได้สอนให้บุคคลรู้จักพึ่งพาตนเองอยู่เพียงคนเดียว แต่สอนให้บุคคลรู้จักเข้าช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังของตน เมื่อตนเองสามารถหาเลี้ยงชีพได้อย่างพอเพียงพอประมาณแล้ว ส่วนที่เหลือเก็บเหลือใช้ก็สามารถแบ่งปันเอื้อเฟื้อให้กับผู้อื่นได้อีก อันเป็นประโยชน์แก่ทั้งตัวเองและบุคคลอื่นๆ ก่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียว สมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะเกิดขึ้น

เศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อประชาชนทุกคนไม่ใช่เฉพาะแต่เกษตรกรเท่านั้น แต่ประชาชนโดยทั่วไปไม่ว่านิสิต นักศึกษา นักเรียน ข้าราชการ พนักงานบริษัทก็สามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียน การทำงาน ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสามารถกระทำได้ดังนี้

1. ควรยึดหลักความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน และสละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง

2. ควรประกอบอาชีพด้วยความสุจริตและถูกต้อง แม้จะเผชิญกับภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม

3. ควรลดละการแก่งแย่งผลประโยชน์ และการแข่งทางการค้าขาย ตลอดจนการประกอบอาชีพที่มีการต่อสู้อย่างรุนแรง

4. ควรขวนขวายใฝ่หาความรู้ ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงในการดำรงชีวิตเป็นเป้าหมายสำคัญ

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ทรงอธิบายคำว่าพอเพียง โดยมีใจความว่า

> “คำว่าพอ ก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอ ดังนั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิดอันนี้ไม่ใช่ศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณไม่สุดโต่ง ไม่โลภมาก คนเราก็อยู่ปึน สุข พอเพียงนี้ อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง”

สรุปแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีของมนุษย์นั้น จะต้องดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา คือ สัปปุริสธรรม 7 ประการ ซึ่งมุ่งสอนให้เยาวชนและทุกคนเป็นคนดีมีเหตุผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้บริษัทและรู้การเลือกคบคน การดำเนินชีวิตที่ดีต้องมีการศึกษาทั้งทางโลกทางธรรม เพื่อให้เกิดความรอบรู้คู่คุณธรรม เป็นคนเก่ง คนดี สามารถดำเนินชีวิตเป็นไปในทางกุศลกรรมโดยมีศีล 5 กุศลกรรมบถ 10 มรรคมีองค์ 8 จึงจะชื่อว่าได้ดำเนินชีวิตตามพุทโธวาท คือ ละความชั่ว ทำความดี ทำจิตของตนให้ผ่องใส การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีความขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ สุจริต มีเหตุผลในการใช้ปัญญาอย่างพอเพียง ต้องรู้จักพึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งให้คนอื่น รู้จักพอประมาณในการทำ การพูด การคิด การบริโภค ไม่โลภมากเกินไป ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินไป

การดำเนินชีวิตที่ดีว่าโดยย่อมี 2 ประการคือ 1. ต้องประกอบด้วยโลกียกุศลธรรม เป็นการดำเนินชีวิตตามไตรสิกขาของกัลยาณปุถุชน มีการให้ทาน รักษาศีลและการเจริญภาวนาในภพที่เป็นอยู่หรือเพื่อเกิดในภพใหม่ที่ดีกว่า 2. ต้องประกอบด้วยโลกุตรธรรม เป็นการดำเนินชีวิตที่ประเสริฐของพระอริยบุคคลมีพระโสดาบัน พระสกทาคามี เป็นต้น ที่เห็นชีวิตเป็นไปตามกฎของไตรลักษณ์ มีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซ้ำแล้วซ้ำอีก เป็นของน่าเบื่อหน่าย เห็นความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์และความเป็นอนัตตาของสังขารทั้งหลายในสังสารวัฏฏ์ เป็นของน่ากลัว รู้เท่าทันโลกและชีวิตจริง จึงหาทางพ้นทุกข์ด้วยการดำเนินชีวิตตามทางสายกลางอันเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งความพ้นทุกข์ด้วยการเข้าถึงนิพพาน ไม่ต้องกลับมาเกิดในภพใหม่อีก เป็นการดำเนินชีวิตที่ดีที่พบกับความสุขสงบอย่างแท้จริง

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเยาวชน

2.2.1 ความหมายของเยาวชนหรือวัยรุ่น

พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521 กล่าวไว้ในมาตรา 3 ว่า "เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี" [20]

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของเยาวชนไว้ว่า "เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปี"[21] ส่วนในทางกฎหมายนั้น ถือว่า ผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ เป็นผู้มีความรับผิดชอบในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของนักกฎหมายที่กำหนดบุคคลผู้มีอายุครบ 18 ปีว่าเป็นผู้มีภาวะสูงสุด ถ้าหากผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำผิดกฎหมายจะไม่นำไปขึ้นศาลผู้ใหญ่ แต่จะถูกนำตัวไปขึ้นศาลเด็กแทน เพราะถือว่ายังไม่บรรลุนิติภาวะ

ส่วนคำว่าวัยรุ่น (Adolescence) ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า(Adolescere) หมายถึง การเจริญเข้าสู่วุฒิภาวะ (Grow into Maturity) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ประสาท อิศรปรีดา ว่า "วัยรุ่น หมายถึง การเจริญสู่วุฒิภาวะ" [22]

สมชาย ธัญธนกุล ได้กล่าวถึงวัยรุ่นไว้ว่า "วัยรุ่นตรงกับคำในภาษาอังกฤษ คือ อะโดเลสเซนซ์ (Adolescence) ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า อะโดเลสเซียร์ (Adolescere)"[23]
หมายถึง การเจริญสู่วุฒิภาวะซึ่งเป็นผลมาจากทัศนคติ ความเชื่อและความต้องการสิ่งต่างๆ ในสังคม

วินัดดา ปิยศิลป์ กล่าวว่า "วัยรุ่น หมายถึง กระบวนการงอกงามพ้นจากความเป็นเด็ก ในระยะนี้ตรงกับช่วงอายุ 10-24 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่มีการเจริญเติบโตสูงสุด โดยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ สังคมและอุดมคติ"[24]

---

[20]ฝ่ายวิชาการสูตรไพศาล, **ค่านิยมและพจนานุกรมกฎหมาย พุทธศักราช 2545**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สูตรไพศาล, 2545), หน้า 367.

[21]ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542,** (กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด (มหาชน), 2546), หน้า 915.

[22]ประสาท อิศรปรีดา, **จิตวิทยาวัยรุ่น**, (กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2523), หน้า 2.

[23]สมชาย ธัญธนกุล, **จิตวิทยาวัยรุ่น,** (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์พิฆเณศ, 2526), หน้า 2.

[24]แพทย์หญิงวินัดดา ปิยศิลป์, **ครอบครัวกับวัยรุ่น**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พรินติ้งแอนพับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2540) , หน้า 125.

ปรีชา วิคหโต มีทัศนะว่า "วัยรุ่นคือวัยหนุ่มสาวหรือเด็กวัยทีนเอจ (Teenage) ที่มีอายุ เลขท้ายในภาษาอังกฤษว่าTeen คือเลข (13-19) เรียกกันว่าเป็นวัยอลวน วัยพายุบุแคมหรือวัยหุนหันพลันแล่น" [25]

Muss กล่าวว่า "วัยรุ่น หมายถึง วัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปเป็นวัยผู้ใหญ่ จึงต้องมีการปรับตัวจากพฤติกรรมของเด็กเป็นพฤติกรรมของผู้ใหญ่ในสังคม"[26]

เฮอร์ลอค (Hurlock) กล่าวว่า "วัยเยาวชนเริ่มจากเด็กที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จนปรากฏชัดเจนในความเป็นหนุ่มสาวมีสมองเจริญเติบโตเต็มที่ เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อในการปรับตัวเป็นวัยเจริญปัญญาและเป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์สูงสุด"[27]

ดังนั้น วัยรุ่น จึงหมายถึง วัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่วัยเป็นผู้ใหญ่ โดยมีการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เพื่อความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์

อดัมส์ กัลโลต้าและมาร์คสตอร์ม อดัมส์ (Adoms, Gullota and Markstom Adoms) ได้สรุปความหมายของวัยเยาวชนตามแนวคิดด้านต่าง ๆ ไว้ 5 ประการ คือ

1. แนวคิดด้านสรีรวิทยา นักสรีรวิทยามีทัศนะว่า เยาวชนหรือวัยรุ่น เริ่มตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย คือ การเปลี่ยนแปลงอวัยวะสืบพันธ์และมีลักษณะที่ 2 (ทุติยภูมิ) ทางเพศเกิดขึ้นแก่เด็ก เช่น การมีหนวดเครา เสียงแตก เป็นต้น ในเด็กชาย ส่วนในเด็กหญิงเริ่มมีทรวงอกและมีสะโพกขยาย เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เกิดขึ้นกับวัยเด็กตอนปลายและจะพัฒนาสืบต่อกันมาเรื่อย ๆ จนสิ้นสุดของวัยเยาวชน จะอยู่ที่การบรรลุวุฒิภาวะในระบบสืบพันธ์ คือ มีการหลั่งน้ำอสุจิในเพศชายและการมีไข่ตกสม่ำเสมอในเพศหญิง ตามแนวคิดนี้จึงสรุปได้ว่า วัยรุ่นนั้นมีความสัมพันธ์อยู่กับการพัฒนาจากวัยเด็กมาสู่วัยหนุ่มวัยสาวเพื่อบรรลุวุฒิภาวะทางเพศ

2. แนวคิดด้านปัญญานิยม นักจิตวิทยากลุ่มนี้เน้นเรื่องจิต ให้ความสนใจแต่เรื่องการพัฒนาคนทางสติปัญญาหรือทางสมองว่า เป็นเกณฑ์สำคัญในการนิยามเยาวชนหรือวัยรุ่น โดยชี้ให้เห็นว่า บุคคลเข้าสู่วัยรุ่นเมื่อรู้จักใช้เหตุผล เข้าใจสัญญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมและมีกลวิธีในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ ตามแนวคิดดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า เมื่อเด็กมีพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจพ้นไปจากความคิดแบบรูปธรรมแล้วสามารถรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ แม้สิ่งนั้นจะมิได้เห็นก็ตาม

---

[25]ปรีชา วิคหโต, **พฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น**, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์หาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532), หน้า 5.

[26]Muss, R.E.H, **Theories of Adolescence,** (New York : Ramdom House, Inc.1982), p. 2.

[27]Hurlock, Elizabeth. B, **Adolescent Development,** (New York : McGraw - HillBook Company, 1969), p. 8.

แต่สามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมและคิดที่จะคิด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความคิดของเด็กนั้น ได้พัฒนาไปในเชิงคุณภาพจึงบ่งบอกให้รู้ถึงความเป็นวัยเยาวชน

3. แนวคิดด้านสังคมวิทยา นักสังคมวิทยากลุ่มนี้ มีทัศนะว่า การแตกเนื้อหนุ่มสาว หรือการพัฒนาไปสู่การบรรลุวุฒิภาวะทางเพศนั้น เป็นเพียงการเริ่มต้นของความเป็นวัยรุ่น ส่วนการสิ้นสุดของวัยเยาวชนกลับใช้เกณฑ์ทางสังคม ซึ่งเกณฑ์นี้ มีการเปลี่ยนไปตามบริบทและวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ด้วยเหตุนี้ การสิ้นสุดของวัยเยาวชนแต่ละสังคม จึงมิได้อยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่จะขึ้นอยู่กับการคาดหวังของสังคมนั้น ๆ ที่วัยเยาวชนอาศัยอยู่

4. แนวคิดด้านจิตวิทยาพัฒนาการ นักจิตวิทยาพัฒนาการมีทัศนะว่า วัยเยาวชน คือ วัยที่มีอายุระหว่าง 13-19 ปี โดยประมาณการกำหนดอายุตามปฏิทิน การใช้นิยามเช่นนี้ง่ายแต่ไม่ยืดหยุ่น อาจเกิดการเข้าใจผิดเกี่ยวกับการเริ่มต้นและสิ้นสุดของวัยเยาวชนได้ เนื่องจากหลักการในข้อหนึ่งของการพัฒนาได้กำหนดชัดเจนว่า อัตราการเจริญเติบโตของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน

5. แนวคิดด้านกฎหมายและมนุษยนิยม นักกฎหมายและนักมนุษยนิยม มีทัศนะว่า เยาวชนเป็นวัยของการเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจจะเป็นช่วงเวลาสั้นหรือยาวนั้นแล้วแต่ความแตกต่างของแต่ละบุคคล และในวัยนี้เป็นช่วงวัยแห่งการเรียนรู้ จึงอาจมีการตัดสินใจผิดพลาดได้ง่าย เนื่องจากการเติบโตของเยาวชนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่เป็นกระบวนการที่ค่อย ๆ เกิดขึ้น ดังนั้น เยาวชนควรได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยการสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบในสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งควรได้รับการผ่อนปรนให้เรียนรู้ภาวะนั้นตามความเหมาะสม ทั้งทางด้านกฎหมายและทางจริยธรรมควบคู่กันไปด้วย

สรุปความหมายของเยาวชนหรือวัยรุ่น คือ เยาวชน หมายถึงบุคคลที่มีอายุระหว่าง 15- 18 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาของวัยหนุ่มสาวหรือวัยรุ่น เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ในสิ่งที่แปลกใหม่ มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง จนอาจทำให้เกิดความผิดพลาดได้ง่าย มีการค้นพบข้อบกพร่องของตนเอง รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาและเจริญเติบโตจากเด็กไปสู่วัยเป็นผู้ใหญ่ ช่วงวัยเยาวชนนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อมีสิทธิและหน้าที่ทุกด้านของชีวิตตามกฎหมาย สามารถรับผิดชอบตนเองได้ ทั้งในด้านการเรียน การงาน เศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว และจริยธรรม

2.2.2 พัฒนาการของเยาวชน

ชีวิตของมนุษย์มีการพัฒนาในทุก ๆ ระยะเวลาของวัย พัฒนาการของเยาวชนจึงเป็นวัยที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจจากวัยเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาวและเจริญเติบโตจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ด้วยเหตุนี้เอง ศรีเรือน แก้วกังวาล จึงกล่าวว่า วัยเริ่มแรกของเยาวชนจะมีอายุประมาณ 12-15 ปี วัยนี้เป็นช่วงแห่งการเจริญเติบโตเป็นหนุ่มสาว เปลี่ยน

สภาวะทางร่างกายจากความเป็นเด็กชายเด็กหญิงเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่เกือบเต็มที่ทุกส่วน แต่วัยเยาวชนที่แท้จริงนั้น จะมีอายุประมาณ 15-18 ปี และจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มที่เมื่อมีอายุประมาณ 19-25 ปี" [28]

ดังนั้น **ประยูรศรี มณีสร** จึงกล่าวว่า "นักจิตวิทยา (Amold Gesell and luella Cole) ได้แบ่งช่วงอายุของเยาวชนชายหญิงออกเป็น 3 ช่วง"[29] ดังนี้ คือ

1. วัยเยาวชนตอนต้น (Early Adolescence) คือ ผู้หญิงที่มีอายุ 11-13 ปี เริ่มมีประจำเดือน สัดส่วนของร่างกายเปลี่ยนแปลงไป ส่วนผู้ชายจะมีอายุ 13-15 ปี ร่างกายมีการเจริญเติบโตทางเพศที่สมบูรณ์ มีการหลั่งน้ำอสุจิครั้งแรกและมีเสียงแตกพร่า

2. วัยเยาวชนตอนกลาง (Middle Adolescence) คือ ผู้หญิงจะมีอายุ 13 –17 ปี ส่วนผู้ชายมีอายุ 15-19 ปี มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและความคิดนึกมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ และจะสิ้นสุดลงเมื่อถึงวุฒิภาวะวัยรุ่นตอนปลาย การเปลี่ยนแปลงนี้ในแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม

3. วัยเยาวชนตอนปลาย (Late Adolescence) คือ ผู้หญิงมีอายุ 17-21 ปี ผู้ชายมีอายุ 19-21 ปี พัฒนาการของวัยรุ่นระยะนี้ เริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาทางจิตใจมากกว่าทางกาย โดยเฉพาะเรื่องปรัชญาชีวิตและความนึกคิด

พัฒนาการของวัยเยาวชนมีการแบ่งออกเป็น 3 ช่วงอายุ คือเยาวชนตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลายดังที่กล่าวมาแล้วนี้ มีความคาบเกี่ยวเหลื่อมล้ำกันและกันอยู่เป็นจำนวนมาก การพัฒนาวัยเยาวชนคนหนึ่ง ๆ จะมีอัตราและการเจริญเติบโตของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน เช่น โครงสร้างของร่างกายวัยเยาวชนบางคนสูงใหญ่ บางคนต่ำบางมีขนาดเล็ก ความสามารถในการทำงานของอวัยวะต่างๆ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงออกก็แตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดควรมีความรู้ความเข้าใจถึงพัฒนาการของเยาวชนไทย 4 ด้าน ดังนี้ คือ

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

การพัฒนาทางด้านร่างกาย (Physical Development) นั้น หมายถึง การพัฒนาสมรรถภาพทางกาย หรือการพัฒนาร่างกาย ดังนั้น ศรีเรือน แก้วกังวาล จึงกล่าวถึงพัฒนาการทางร่างกายว่า "วัย

---

[28]ศรีเรือน แก้วกังวาล, **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัยเล่มที่ 2**, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), หน้า 330.

[29]ประยูรศรี มณีสร, **จิตวิทยาวัยรุ่น**, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูจันทรเกษม, 2532), หน้า 15.

เยาวชนจะมีการเจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์ (Maturation) เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ จะพบได้ว่าส่วนต่างๆ ของร่างกายจะมีการเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็วในช่วงวัยรุ่นเมื่อมีอายุ 20 ปี ซึ่งความเจริญเติบโตภายนอก ได้แก่ ส่วนสูง น้ำหนักและสัดส่วนของร่างกาย เป็นต้น ส่วนการเจริญเติบโตภายใน ได้แก่ การทำงานของต่อมบางชนิดทำให้โครงกระดูกแข็งแรงขึ้น ระบบการย่อยอาหารและการใช้ประโยชน์จากอาหารเป็นไปอย่างรวดเร็วและมากกว่าเดิม

ในระยะต้นของวัยเยาวชนนี้ ร่างกายยังไม่ได้สัดส่วน จึงมีความรู้สึกอึดอัดเก้งก้าง เพราะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานของต่อมเพศ ในลักษณะทุติยภูมิทางเพศ (Secondray Characteristics) ซึ่งมีการแยกลักษณะที่เด่นชัดของความเป็นหญิงและชาย เช่น “การขยายสะโพก การมีทรวงอกและการมีประจำเดือนของเพศหญิง เป็นต้น ส่วนเพศชาย ก็มีหนวดเครา มีเสียงห้าว และมีการหลั่งน้ำอสุจิ เป็นต้น”[30]

ลักษณะต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า วัยเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธ์ (ProductiveYears) ความรู้สึก การรับรู้หรือเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาตามธรรมชาติของวัยเยาวชนนี้ ล้วนมีอิทธิพลต่อกระแสทางอารมณ์ พฤติกรรมทางสังคมและความเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตของเยาวชนอีกด้วย

เบอร์เกอร์และทอมป์สัน (Berger and Thompson) กล่าวว่า “การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายในวัยเจริญพันธ์มีผลต่อภาพลักษณ์ของเยาวชน แม้นักวิจัยจะมีความเห็นพ้องกันว่า ภาพลักษณ์ของร่างกายที่แข็งแรงจะทำให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ก็ตาม แต่เยาวชนส่วนใหญ่ล้วนได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ที่เน้นการขายภาพลักษณ์รูปร่างสวยงาม เครื่องสำอางราคาแพง ตลอดจนแฟชั่นเสื้อผ้าต่างๆ ทำให้วัยรุ่นเกิดค่านิยมหรืออุดมคติในสังคม จึงให้ความสำคัญต่อร่างกาย ภายนอกมาก เช่น ผู้ชายต้องมีรูปร่างสูง มีกล้ามเนื้อ ส่วนผู้หญิงต้องมีรูปร่างผอม สวยงาม เป็นต้น”[31] ดังนั้น เยาวชนจำนวนน้อยที่พึงพอใจในรูปร่างของตน ส่วนใหญ่จะพบว่า รูปร่างของตนเองไม่ดีเท่าที่คาดหวัง จึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่หน้ากระจก ดูตั้งแต่ทรงผมจะรับหน้าหรือไม่ เสื้อผ้าที่ใส่จะทำให้รูปร่างสวยงามหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งทำให้เยาวชนเกิดความกังวลมากที่บุคคลอื่นมองดูรูปร่างของตน

สรุปความว่า จากการพัฒนาทางด้านร่างกาย ย่อมชี้ให้เห็นว่าร่างกายมีความสำคัญมาก เพราะร่างกายเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่พัฒนาการด้านอื่นๆ เช่น พัฒนาการทางด้านอารมณ์และ

---

[30]ศรีเรือน แก้วกังวาล, **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่มที่ 2**, อ้างแล้ว, หน้า 331.

[31]Berger, Kathleen Stassen, and Ross A.Thompson, **The developing person through the life span**, (3d ed), (New York : Worth, 1994), p. 378.

พฤติกรรมที่แสดงออกทางสังคม เป็นต้น เยาวชนชายหญิงจะมีลักษณะการเติบโตด้านน้ำหนักส่วนสูงและเริ่มมีพัฒนาการทางเพศต่อมต่าง ๆ เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย บุคคลที่อยู่ในวัยนี้จะให้ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและการแต่งตัวเป็นพิเศษ

2. พัฒนาการทางด้านอารมณ์

พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotion Development) หมายถึง การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ทัศนคติ เจตคติ เป็นต้น พัฒนาการทางอารมณ์ของเยาวชนนั้น แพทย์หญิงวินัดดา ปิยศิลป์ กล่าวว่า “ในช่วงที่ร่างกายเปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มสาว จะเป็นช่วงที่เห็นอารมณ์ได้ชัดเจน เยาวชนไทยมักมีอารมณ์ต่าง ๆ กันออกไป เช่น มีอารมณ์รักชอบ เกลียดชัง อิจฉาริษยา โอ้อวด ถือดี สับสน หงุดหงิด เห็นแก่ตัว หรือการเห็นอกเห็นใจก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ประเภทใดมักจะมีความรุนแรง เปลี่ยนแปลง อ่อนไหวง่าย ไม่มีการควบคุมอารมณ์ที่ดี บางครั้งถึงกับพลุ่งพล่าน บางครั้งก็มีความเก็บกด บางครั้งเอาแต่ใจตัวเอง มีความดื้อรั้น บางครั้งก็มีความมั่นใจสูง แต่บางครั้งก็ไม่มั่นใจอะไรเลย”[32]

จากลักษณะอารมณ์ดังกล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า เยาวชนมีอารมณ์ทุกประเภท จะมีความวิตกกังวล มีอารมณ์รุนแรง ขาดความยั้งคิด มีความอยากรู้อยากลองในสิ่งใหม่ๆ แต่กลัวความผิด ซึ่งเกิดมาจากสาเหตุต่างๆ ด้วยเหตุนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาล กล่าวว่า “สาเหตุแห่งความสับสนทางอารมณ์ของเยาวชนมี 4 อย่าง”[33] คือ

1. เป็นช่วงที่เปลี่ยนวัย คือ เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต จึงมีการทำเลียนแบบผู้ใหญ่โดยไม่ทราบว่าอะไรถูกอะไรผิด

2. เป็นช่วงที่ร่างกายเติบโตเต็มที่ คือ จากวัยเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาว การวางตัวกับเพื่อนต่างเพศต่างวัยในสังคม มีความสับสนวุ่นวายในระยะที่ยังปรับตัวไม่ได้ว่า จะวางตัวอย่างไร ถึงจะถูกต้องเหมาะสม

3. เป็นช่วงที่ต้องเตรียมตัวในการประกอบอาชีพ คือ การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน ในวัยย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งมีความสำคัญต่อชีวิตของเยาวชน ดังนั้น ความต้องการของเด็ก จึงหนีไม่พ้นบุคคลที่เกี่ยวข้องทางบ้าน โรงเรียนและกลุ่มเพื่อน

---

[32]แพทย์หญิงวินัดดา ปิยศิลป์, **ครอบครัวกับวัยรุ่น**, อ้างแล้ว, หน้า 132.

[33]ศรีเรือน แก้วกังวาล, **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย**, อ้างแล้ว, หน้า 336.

4. เป็นช่วงที่สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เยาวชนส่วนใหญ่ปรับตัวไม่ทัน เพราะยังมีประสบการณ์ในชีวิตไม่มากพอ ทั้งต้องประสบปัญหาทางเศรษฐกิจรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้องช่วยพ่อแม่ทำงานเลี้ยงชีพ จึงมิได้มีความพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่มากนัก

สรุปพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จึงทำให้อารมณ์มีการเปลี่ยนแปลง อ่อนไหวได้ง่าย และอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวัยนี้ก็มักจะมีความรุนแรง ขาดความยั้งคิด โดยเฉพาะในเรื่องความรัก ความเกลียดชัง ความอิจฉาริษยา ความพยาบาทอาฆาต มักเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเพราะความคิดที่หุนหันพลันแล่น สับสนวุ่นวาย ขาดประสบการณ์ มักชอบทำตามเพื่อน ตามสื่อมวลชน และชอบทำเลียนแบบผู้ใหญ่

3. พัฒนาการทางด้านสังคม

พัฒนาการทางด้านสังคม (Social Development) นั้น หมายถึง การพัฒนาการดำเนินชีวิตในสังคมได้เหมาะสม จากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและการแปรปรวนทางอารมณ์ทำให้เยาวชนเกิดความวิตกกังวลมากในการเข้าสังคม โดยปกติเยาวชนไม่ชอบรวมกลุ่มกับสมาชิกในครอบครัว คือ ชอบปลีกตัวจากพ่อแม่ พี่น้องและญาติ ๆ ในบ้าน เริ่มสนใจเพื่อนต่างเพศมีความผูกพันและไว้วางใจเพื่อนมากกว่าทุกคนในครอบครัว

นอกจากนี้ **สุชา จันทร์เอม** กล่าวถึงลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเยาวชนไทยว่า “เยาวชนให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมวัยมาก มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนสูงโดยเฉพาะเพื่อนต่างเพศ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วเป็นเหตุให้วัยรุ่นรวมกลุ่มกัน เพราะสามารถรับรู้เข้าใจและช่วยแก้ไขปัญหาซึ่งกันและกันได้ดีกว่าคนต่างวัยกัน ทั้งยังสนองความต้องการของสังคม เช่น การเป็นผู้นำ การต่อต้านผู้มีอำนาจ การหนีสภาพที่ไม่พึงประสงค์ทางบ้าน เป็นต้น เมื่อเด็กวัยรุ่นรวมกลุ่มกันแล้วก็จะสร้างกฎระเบียบ ภาษา ประเพณีขึ้นมาเพื่อใช้เฉพาะกลุ่มด้วย ดังนั้นลักษณะชั่วดีของกลุ่มเพื่อน จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตของเยาวชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงทำให้ครอบครัวมีบทบาทน้อยลง” [34]

ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนไทยกับครอบครัวนั้น เริ่มมีการขัดแย้งกันบ่อย ๆ ในทัศนะของศรีเรือน แก้วกังวาล กล่าวว่า ความขัดแย้งของเยาวชนกับผู้ปกครองที่พบบ่อยที่สุดมี 6 อย่าง คือ

1. เยาวชนมีความรู้สึกว่าตนเองโตเป็นผู้ใหญ่ คือ ต้องการทำตัวเหมือนผู้ใหญ่ แต่ผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองไม่ยอมให้ทำเพราะเห็นว่ายังเด็กอยู่

---

[34]สุชา จันทร์เอม, **จิตวิทยาวัยรุ่น**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2529), หน้า 26.

2. เยาวชนมีความต้องการให้คนอื่นมาชอบ คือ ทำตัวเองให้เป็นจุดเด่นในกลุ่มเพื่อนจึงแสดงลักษณะของพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการพิถีพิถันในการแต่งกาย เมื่อผู้ปกครองเห็นเข้าก็ไม่ชอบใจ จึงขัดขวางในสิ่งที่เยาวชนทำ

3. เยาวชนต้องการคบหาคนอื่น คือ ทำตัวเองให้สนิทสนมกับเพื่อน ชอบไปไหนมาไหนด้วยกัน บางครั้งถึงกับไปนอนค้างบ้านเพื่อน ไม่กลับบ้านทำให้ผู้ปกครองไม่ชอบเพราะเห็นว่า การไปค้างบ้านเพื่อนอาจนำความเสื่อมเสียมาให้แก่การเรียน การงาน ตลอดจนถึงวงศ์ตระกูล

4. เยาวชนต้องการเลียนแบบคนอื่น คือ เพื่อนทำอะไรหรือชอบอะไรก็จะทำตามอย่างเพื่อน เช่น เพื่อนชอบแต่งกายทันสมัยนิยม มีของใช้แปลกใหม่ ตนเองก็ซื้อมาใช้บ้าง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองไม่พอใจ

5. เยาวชนต้องการคบเพื่อนต่างเพศ คือ เยาวชนหญิงชอบคบเพื่อนเพศชายและเยาวชนชายก็ชอบคบเพื่อนเพศหญิง ในบางครั้งลูกชวนเพื่อนต่างเพศมาเที่ยวที่บ้าน ทำให้ผู้ปกครองไม่พอใจ เพราะลูกยังอยู่ในวัยเรียน จึงถูกขัดขวางเพราะกลัวเสื่อมเสียเกียรติยศและชื่อเสียง

6. เยาวชนต้องการอิสระ คือ ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการที่จะให้ผู้ปกครองหรือคนอื่นมาบงการชีวิตส่วนตัวและการงาน ความขัดแย้งดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ถ้าหากเยาวชนหาทางออกไม่ได้ก็จะเก็บกดเอาไว้ เกิดความเครียดอย่างรุนแรง จนทำให้เกิดโรคกระเพาะ โรคจิตหรือโรคประสาท บางคนไปมั่วสุมกับเพื่อนติดสารเสพติด เช่น ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ กัญชา เฮโรอีน เสพยาบ้า บางคนเกิดอาการคุ้มคลั่ง ขาดสติ เมื่อไม่มีเงินก็เที่ยวลักขโมย จี้ปล้นทำร้ายผู้อื่นทำร้ายผู้ปกครอง หรือฆ่าตัวตายก็มี ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ นอกจากจะเป็นปัญหาครอบครัวแล้ว ยังเป็นปัญหาทางสังคมอีกด้วย

พัฒนาการทางด้านสังคม อาจสรุปได้ว่า เยาวชนมีความต้องการที่จะรวมกลุ่มและทำงานร่วมกันกับเพื่อน มีความสนใจเพื่อนต่างเพศ การแสดงวุฒิภาวะทางสังคมของเยาวชน คือ การทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน รู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่นรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ถูกใจมีนิสัยคล้ายกันกับตน มีความเชื่อมั่นและมักมีความขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อแสดงความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น อิทธิพลทางครอบครัวจึงลดลงอย่างเห็นได้ชัด

4. พัฒนาการทางด้านเชาว์ปัญญา

พัฒนาการทางด้านเชาว์ปัญญา (Intellectual Development) หมายถึง การพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา ทั้งความรู้ ความจำ ความเข้าใจและการนำไปใช้ เป็นต้น

เพียเจ็ท Piaget กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาหรือเชาว์ปัญญาว่า มี 4 อย่าง คือ

1. พัฒนาการทางร่างกาย ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญาและความคิด

2. พัฒนาการของโครงสร้างทางสติปัญญาและความคิดนั้น เป็นผลที่สืบเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างโครงสร้างของร่างกายกับโครงสร้างสิ่งแวดล้อม มิใช่เป็นผลโดยตรงจากวุฒิภาวะหรือการเรียนรู้

3. โครงสร้างทางสติปัญญาและความคิดนั้น พัฒนามาจากการกระทำ (Action) ของคนกับสิ่งแวดล้อม เช่น กลไกการสัมผัส การเคลื่อนไหว การกระทำไปสู่กิจกรรมที่ต้องใช้สัญลักษณ์และภาษา ซึ่งจะชี้ให้เห็นบทบาทของบุคคลในด้านพัฒนาการทางความคิด

4. พัฒนาการในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมนั้น ย่อมมุ่งไปสู่ระดับความสมดุลที่สูงขึ้นซึ่งมีการปรับตัว (Adaptation) ในระดับที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น คือ การปรับตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมทั้งสองฝ่ายเข้าหากัน

นอกจากนี้ พัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์นั้น สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้ คือ

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensori –Moter Stage)
2 . ขั้นก่อนการคิด (Preoperational Stage)
3. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Stage)
4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Fomal Operational Stage)

ขั้นแรกนี้ เป็นขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensori –Moter Stage) นับตั้งแต่อายุแรกเกิดจนถึง 2 ปี ในระยะนี้ เด็กเริ่มจะมีปฏิกิริยาต่อความจริงรอบตัวและจะรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นก่อนการคิด (Preoperational Stage) นับอายุระหว่าง 2-7 ปี ในขั้นนี้เด็ก จะเริ่มใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของและเตรียมตัวไปสู่ขั้นปฏิบัติการทางความคิด (Operational Stage) ความคิดของเด็กขึ้นอยู่กับความรับรู้เป็นส่วนใหญ่ และยังไม่สามารถใช้เหตุผลได้จึงไม่อาจคิดย้อนกลับ (Reversibility) เด็กจะยึดตนเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ไม่เข้าใจความคิดของคนอื่น

ขั้นที่ 3 เป็นขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Stage) นับอายุระหว่าง 7-11 ปี ในขั้นนี้เด็กจะคิดเลขเป็น โดยวิธีบวก ลบ คูณ หาร สามารถนับสิ่งของและจับคู่ระหว่างสิ่งของที่เกี่ยวข้องได้ เด็กสามารถตั้งกฎเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ได้ สามารถเข้าใจเหตุผลว่า ของขนาดเท่ากันแม้จะเปลี่ยนรูปก็ยังคงมีขนาดเท่ากัน แต่ยังไม่สามารถคิดหาเหตุผลที่เป็นนามธรรมได้ คือสามารถคิดได้แบบกว้าง ๆ คิดย้อนกลับ (Reversibility) (คิดทบทวน) และเข้าใจความคิดของคนอื่นได้

ขั้นที่ 4 เป็นขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Fomal Operational Stage) นับอายุตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป เด็กจะเป็นตัวของตัวเอง สามารถจัดรูปแบบ และวางแผนในการทดสอบสมมติฐาน โดยอาศัยเหตุผลได้

สรุปความว่า ตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยเยาวชนจะมีการพัฒนาทางสติปัญญาถึง 4 ขั้นตอนด้วยกัน ซึ่งแต่ละขั้นตอนของพัฒนาการทางสติปัญญาจะมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดสมดุล โดยอาศัยกระบวนการที่สำคัญคือ ขบวนการปรับเข้าและขยายออกของโครงสร้าง จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จะช่วยให้เกิดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นตอนต่าง ๆ ของแต่ละวัยอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นการสร้างพื้นฐานแห่งทฤษฎีการเรียนรู้ ดังนั้นทฤษฎีการเรียนรู้แต่ละอย่างจะมีความสำคัญแก่สิ่งที่จะช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป

เฮอร์ลอค (Hurlock) กล่าวถึง “ลักษณะเชาว์ปัญญาของเยาวชนว่าโดยสรุปแล้วมี 6 อย่าง”[35] ดังนี้ คือ

1. เยาวชนเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว
2. เยาวชนเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ไม่ว่าจะอยู่ที่บ้านหรืออยู่ที่ไหนก็ตาม เขาจะเรียนรู้ได้จากสิ่งแวดล้อมโดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้ปกครอง พ่อแม่ ครู เพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ในสังคม
3. เยาวชนเป็นวัยมี่สามารถเรียนทักษะต่าง ๆ ได้ดี เช่น ทักษะการใช้เครื่องมือ การใช้ภาษาการใช้สิ่งประดิษฐ์ และการทดลองต่าง ๆ
4. เยาวชนเป็นวัยแห่งการสร้างเจตคติที่ดีงาม เช่น เจตคติที่เกี่ยวกับคุณค่าทางสังคม และประชาธิปไตย เป็นต้น
5. เยาวชนเป็นวัยคิดหาเหตุผล ดังนั้น การศึกษาอบรมทางโรงเรียนจะช่วยให้เกิดการคิดการพิจารณาในการใช้เหตุผลได้ดียิ่งขึ้น
6. เยาวชนเป็นวัยชอบอิสระอยากเป็นตัวของตัวเองคือ การคิดถึงอาชีพการงานและอนาคตมากขึ้น

จากพัฒนาการทางสติปัญญาของเยาวชนไทย จะเห็นได้ว่า เยาวชนเป็นวัยที่เตรียมก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้น เพื่อไม่ให้เยาวชนเกิดความอ้างว้างหรือว้าเหว่เวลามีปัญหาไม่รู้จะไปปรึกษาใคร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ ครู เพื่อนและบุคคลอื่นในสังคม จะต้องมีความเข้าใจพัฒนาการทาง

---

[35]Hurlock, Elizabeth B, **Adolescent Development**, อ้างใน พีรวัชร เวียงคำ, “ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น”, **ปริญญานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตศึกษา : วิทยาลัย คริสเตียน), 2543, 94 หน้า.

สติปัญญาของเยาวชน พร้อมทั้งแนะนำสั่งสอน ช่วยกันเอาใจใส่ อบรม ดูแล เยาวชนอย่างใกล้ชิด ควรปลูกฝังให้เยาวชนได้รับรู้แต่ในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม จะได้ไม่หลงผิดคิดคบเพื่อนไม่ดี มีแต่สร้างปัญหาให้สังคมมนุษย์

2.2.3 ความต้องการของเยาวชน

พฤติกรรมของเยาวชนที่แสดงออกมานั้น ย่อมสะท้อนให้เห็นว่า ความต้องการของเยาวชนมักจะขึ้นอยู่กับค่านิยมที่ยึดถือตามกลุ่มเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ แต่ค่านิยมนี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 อย่าง คือ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้น กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลมากต่อความต้องการของเยาวชนไทย

ความรักที่เยาวชนต้องการนั้น มักจะต้องการความรักจากบิดา มารดา ความรักจากเพื่อนหรือพวกพ้อง และความรักเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น

เยาวชนต้องการความเป็นอิสระ คือ ไม่ต้องการอยู่ภายใต้คำสั่งใคร รวมทั้งบิดามารดาด้วย ทั้งนี้เพราะเป็นวัยที่อยู่ในระหว่างช่วงการเป็นเด็กกับผู้ใหญ่ มีความคิดที่รุนแรงมาก จึงมีความต้องการที่จะแสดงออกด้วยการเป็นตัวของตัวเอง และมักไม่ยอมให้ใครมาก้าวก่ายในชีวิตตนเองมากเกินไป หรือไม่ต้องการให้ใครมาสั่งสอน มาคอยช่วยเหลือโดยคิดว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่แล้ว จนบางครั้ง ชอบทำอะไรตามใจตนเองโดยไม่ให้บิดามารดารู้เห็น

เยาวชนต้องการรวมกลุ่มมากที่สุด สำหรับวัยนี้ อิทธิพลของเพื่อนมีความสำคัญมาก จึงพยายามทำตนให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและเลียนแบบเพื่อนมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การแสดงออก รสนิยมและความคิดเห็นต่างๆ จะทำตามเพื่อนมากกว่าบิดามารดา จนกลายเป็นว่าบางครั้งเพื่อนมีความสำคัญมากกว่าบิดามารดา ผู้ปกครองหรือสมาชิกในครอบครัวเสียอีก

ในขณะเดียวกัน เยาวชนก็ต้องการแบบอย่างที่ดี คือ ต้องการคำแนะนำที่เป็นแนวทางที่ดีจากผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ หรือจากผู้มีประสบการณ์ ด้วยเหตุนี้ บิดามารดา ผู้ปกครองที่ใกล้ชิด ต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เพื่อป้องกันมิให้บุตร หลานซึ่งอยู่ในวัยเยาวชนเป็นผู้ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง

เยาวชนต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ คือ ต้องการหาประสบการณ์ที่ตื่นเต้น ท้าทาย เบื่อความจำเจ จึงชอบทดลองด้วยตนเอง เพื่อที่จะได้เรียนรู้สิ่งที่แปลกๆ ใหม่ๆ ซึ่งเป็นการเสี่ยงมากเกินไป เพราะเมื่อถูกห้ามก็เหมือนยิ่งยุ คิดจะเอาแต่ชนะให้ได้อย่างเดียว บางครั้งประสบความล้มเหลวไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ เกิดความพลั้งพลาดจนเป็นอันตรายต่อตนเอง

เยาวชน ต้องการความรุนแรง คือ มีความรู้สึกทางอารมณ์ที่รุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรักหรือความผิดหวัง หากปรารถนาสิ่งใดต้องได้สิ่งนั้น ถ้าหากไม่สมความปรารถนาในสิ่งที่คาดหวังไว้ก็เกิดความผิดหวัง มีความรู้สึกเสียใจอย่างรุนแรง ทำให้ทนรับสภาพนั้นต่อไปไม่ได้ บางคน

ถึงกับหนีออกจากบ้าน ใช้สุราเป็นเครื่องปลอบใจดื่มให้เมาจะได้ลืมเหตุการณ์ต่างๆ บางครั้งคิดฆ่าตัวตายหรือกินยาตาย โดดตึกตาย ยิงตัวตายก็มี

วิทยา นาควัชระ มีความเห็นสอดคล้องกับนพพร พานิชสุข ว่า "ความต้องการของเยาวชนเกิดจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและอารมณ์ 8 อย่าง คือ

1. เยาวชนต้องการความรักจากบุคคลหลายฝ่าย คือ จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู เพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ

2. ความต้องการอยากรู้อยากลองเกี่ยวกับเรื่องเพศ จึงให้ความสนใจในเรื่องเพศ และเพื่อนต่างเพศ เป็นพิเศษ

3. ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง คือ ต้องการตัดสินใจวางแผนโครงการของชีวิต และอยากลงมือทำด้วยตนเอง

4. ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม คือ เยาวชนเป็นช่วงวัยที่อยากให้สังคมยอมรับหรือยกย่อง สรรเสริญ อยากมีชื่อเสียง อยากเด่น อยากดัง อยากรับผิดชอบช่วยเหลือกิจกรรมบางอย่าง เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

5. ความต้องการรวมกลุ่ม คืออยากให้เพื่อนยอมรับจึงทำตามเพื่อน แม้บางครั้งมักจะขัดกับความรู้สึกของตนก็ตาม

6. ต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ คือต้องการคบเพื่อนใหม่โดยทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ตามเพื่อน การแต่งกายแปลก ๆ การเสพสิ่งเสพติด การเดินขบวน การยกพวกตีกัน เป็นต้น

7. ต้องการมีอนาคต คือ มีเป้าหมายในอนาคต อยากรับผิดชอบการงานต่าง ๆ และอยากพึ่งตนเอง โดยมีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อความสำเร็จในการเลี้ยงชีพตามจุดมุ่งหมาย

8. ต้องการแบบอย่างที่ดี คือ แม้จะชอบความเป็นอิสระ แต่ก็อยากได้คำแนะนำจากผู้ใหญ่ อยากทำตามผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้ใหญ่ต้องวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีของเยาวชน คอยแนะนำตักเตือนเมื่อทำผิด และยกย่องให้รางวัลเมื่อทำดี"[36]

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ กล่าวว่า "มนุษย์มีความต้องการตามธรรมชาติ เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วมี 4 อย่างคือ

1. ความต้องการทางร่างกาย คือ ต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การขับถ่าย และมีความต้องการทางเพศมาก

---

[36]วิทยา นาควัชระ, **จิตวิทยาประยุกต์ : ตอบปัญหาการเลี้ยงลูกและวัยรุ่น,** พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร: เลิฟ แอนด์ ลิฟท์ เพรส, 2540), หน้า 226.

2. ความต้องการทางอารมณ์และสังคมคือ ต้องการความรัก ความปลอดภัยในตำแหน่งทางสังคม และต้องการความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

3. ความต้องการทางสติปัญญา คือ ต้องการขจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยความรู้ความเฉลียวฉลาด ความสามารถเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ให้หมดไป ด้วยสติปัญญา

4. ความต้องการทางเพศ คือ วัยเยาวชนจะมีความสนใจในเพศตรงข้าม ในครั้งแรกก็เพียงทดลองรักเล่นๆ เมื่อเกิดความเห็นอกเห็นใจกัน ก็จะเป็นรักแท้ในที่สุด” [37]

เยาวชนไทยนั้น มีความต้องการ 2 อย่าง คือ 1. ความต้องการทางร่างกายในด้านปัจจัย 4 มีอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคแล้ว นอกจากนี้ยังต้องการเห็น พ่อแม่ ครู อาจารย์ หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี มีความต้องการเพื่อน มีความต้องการทางเพศ ต้องการความเป็นอิสระ ต้องการความสำเร็จในหน้าที่การงานและมีความต้องการลาภ ยศ สุข สรรเสริญ เหมือนคนทั่วไป 2. ความต้องการทางจิตใจ คือ ต้องการความรัก ความเมตตาสงสารจากผู้ใหญ่มีบิดามารดา ครูอาจารย์ เป็นต้น ต้องการความรักและการยอมรับจากเพื่อนสนิทและจากคนในสังคม

จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนไทย สรุปได้ว่า เยาวชนไทย หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 - 18 ปี ซึ่งกำลังอยู่ในวัยหนุ่มสาว มีการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจ จากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว พัฒนาการทางด้านอารมณ์ เยาวชนมีอารมณ์รุนแรง ฉุนเฉียวหงุดหงิดง่าย ควบคุมได้ยาก รักง่าย หน่ายเร็ว อ่อนไหวไม่มั่นคง พัฒนาการทางด้านสังคม เยาวชนมีความต้องการเพื่อนฝูงมากและชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ เพื่อนดารา นักร้อง พัฒนาการทางด้านเชาวน์ปัญญา วัยเยาวชนนี้เป็นวัยเรียนรู้ ชอบคิดค้น อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง ในสิ่งต่าง ๆ ที่ตนพบเห็นหรือค้นพบ ต้องการเห็นแบบอย่างที่ดี และชอบทำตามผู้ใหญ่ที่ตนชื่นชอบ เคารพนับถือ ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการมีอนาคตที่ดีและต้องการเพื่อนต่างเพศ

2.3 ปัญหาของเยาวชนไทย

วัยเยาวชน เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เป็นวัยที่อยากรู้ อยากลอง อยากเห็น อยากที่จะรับรู้ถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งดีและไม่ดีหลายประการ เมื่อเยาวชนประสบกับปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ทำให้เกิดความเครียด จึงแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา จากการศึกษาความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

---

[37]ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์, **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น**, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532), หน้า 5.

การศึกษาเขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 450 คน ผลการวิจัยพบว่า “สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเกิดความเครียดมากที่สุดคือปัญหาการเรียน รองลงมาคือปัญหาครอบครัว จากการพยากรณ์นักเรียนที่มีความเครียดในระดับต่าง ๆ และพฤติกรรมการแก้ปัญหา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเครียดสูง 188 คน คิดเป็นร้อยละ 68.12 ใช้การแก้ปัญหาความเครียด คือ การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุและดูภาพยนตร์”[38]

การแก้ปัญหาความเครียดโดยการใช้สื่อโทรทัศน์ และดูภาพยนตร์ ก็เกิดเป็นปัญหาที่มีการกล่าวถึงกันบ่อยครั้ง ซึ่งระบบสื่อในบ้านเรา ไม่ว่าจะเป็นรายการโทรทัศน์ Internet หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร การส่งข้อความและรูปภาพทางโทรศัพท์มือถือ การถ่ายรูปด้วยโทรศัพท์มือถือ ส่งคลิปเซ็กซ์กัน หนังสือเกี่ยวกับเรื่องเพศและเซ็กซ์ โทรศัพท์ที่มีการสื่อสาร sms หนังสือโป๊ ในส่วนของสถาบันการศึกษา (School - University) นั้นเป็นที่ทราบกันดีว่า ระบบให้การศึกษาในการป้องกันระมัดระวังในเรื่องพฤติกรรมเพศสัมพันธ์และสารเสพติดที่ใช้กิน ดม ทา ฉีด สูบ ซึ่งเป็นยากดประสาท เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอิน ยาระงับประสาท ยากล่อมประสาท ยานอนหลับ สาระเหย เครื่องดื่มมึนเมา และยากระตุ้นประสาท เช่น ยาบ้าหรือแอมเฟตามีน โคเคน กระท่อม กัญชา และคาเฟอีน ยาหลอนประสาท ได้แก่ แอล เอส ดี และเห็ดขี้ควาย เป็นต้น เป็นนโยบายหลักของรัฐบาลและผู้บริหารสถานศึกษา แต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้น มีนักเรียนนักศึกษาสูบบุหรี่กันมากขึ้น ดื่มเหล้า เบียร์ มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการพนันกันมากขึ้น เช่น พนันรถมอเตอร์ไซด์แข่งเพื่อแลกสาวซ้อนท้าย เด็กนักเรียนที่เรียนระดับประถมศึกษามีการข่มขืนกัน นักเรียนระดับมัธยม อาชีวะ มีการพนันทำแต้มจากการมีเซ็กซ์ มีหอพักรอบ ๆ มหาวิทยาลัยที่นักศึกษาสามารถ เช่ากันอยู่ในลักษณะของผัว-เมีย มีร้านขายยาที่ทำธุรกิจ เช่น ถุงยางอนามัย ยาคุมฉุกเฉิน รวมถึงบริการแนะนำสถานที่ทำแท้ง

จากการเรียนรู้พฤติกรรมของวัยรุ่นในเขตเมือง พบว่า “วัยรุ่นมีพฤติกรรมการคบเพื่อน การบริโภคตามแฟชั่น มีพฤติกรรมเรียนรู้ทางสังคมโดยเลียนแบบพฤติกรรมที่พบเห็นจากสื่อมวลชนหรือสถาบันต่าง ๆ” [39]

---

[38]ศุภนิช สังฆวะดี, “การศึกษาความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2549”, **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2550, หน้า บทคัดย่อ.

[39]เบญจา รักพงษ์, “การเรียนรู้พฤติกรรมของวัยรุ่นในเขตเมือง**วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**”, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2542, หน้า บทคัดย่อ.

การคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น ทำให้เกิดปัญหาด้านจิตสังคมและเพศภาวะ จากการสำรวจเด็กวัยรุ่นหญิง จำนวน 596 คน เด็กวัยรุ่นชาย จำนวน 573 คน มีอายุระหว่าง 15-22 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก พบว่า "ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กวัยรุ่นชายและหญิง คือ การมีเพศสัมพันธ์ของเพื่อน และการตั้งใจมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยไม่มีการป้องกัน เนื่องจากค่านิยมเกี่ยวกับเพศและจิตสังคม ทำให้ผู้หญิงขาดทักษะในการต่อรองเพราะขาดประสบการณ์ จึงไว้วางใจและให้ความซื่อสัตย์ต่อคู่ของตน ในขณะที่ผู้ชายใช้เรื่องเพศของการเพิ่มความเป็นชาย คำนึงเฉพาะเรื่องความสุข ความพึงพอใจของตนเท่านั้น"[40]

ครอบครัวคนไทยในปัจจุบัน ประสบปัญหามากมาย ปัญหาเศรษฐกิจรายได้ของครอบครัว ทำให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองต่างต้องดิ้นรนทำมาหากิน เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น การเอาใจใส่ต่อลูก ๆ อาจจะน้อยหรือไม่ทั่วถึง ทำให้บุตรหลานมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของสังคมเช่น ยกพวกตีกัน ฉีดอวัยวะเพศให้ใหญ่ หรือปัญหาที่มาจากพ่อแม่หย่าร้างกัน ทำให้เด็กและเยาวชนติดเกมส์ ติดอินเตอร์เน็ต ดูหนังเอ็กซ์ หนังโป๊ ครอบครัวอยู่กันในลักษณะของเปราะบาง ทำให้การแก้ปัญหาของสังคมไทยเกิดปัญหาและประสบกับความล้มเหลว

ดังจะเห็นได้จากเด็กที่เรียนอยู่ระดับประถมศึกษา ถูกข่มขืน มีเพศสัมพันธ์กัน วัยรุ่นที่กำลังศึกษาเล่าเรียนในระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา มีชีวิตอยู่กันแบบนักศึกษาผัว-เมีย ทดลองอยู่กันในระหว่างเรียน นักศึกษาที่ผิดหวังเรื่องความรักถึงกับฆ่าตัวตาย ปัญหายาเสพติด แหล่งสถานบันเทิงของเด็กวัยรุ่น เช่น ย่าน RCA , Center Point ในเธค ผับ ทั้งในเมืองกรุงและต่างจังหวัด ปัญหาเรื่องสถานบันเทิงและแหล่งบริการก็โยงใยไปถึงธุรกิจในเรื่องเซ็กซ์ ไม่รู้ว่าจะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร การใช้กฎหมายบ้านเมืองของผู้บริหารประเทศในระดับภาคส่วนต่าง ๆ ในการควบคุมและปราบปรามอย่างเอาจริงเอาจังยิ่งยาก

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการนำหลักธรรมมาพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน และให้เกิดสันติสุขแก่สังคมว่า "การรณรงค์ให้ประชาชนนำข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่เรียกว่า มนุษยธรรม อันได้แก่ ศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด" เพราะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม มีปัญหาอาชญากรรม การทุจริตคอรัปชั่น การแตกแยกในครอบครัวเป็นสาเหตุสำคัญก่อให้เกิดปัญหาแก่เด็กและเยาวชน การหลอกลวงกล่าวร้าย

---

[40]นางสาวรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, "ปัจจัยด้านจิตสังคมและปัจจัยด้านเพศภาวะที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน", **วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2542, หน้า บทคัดย่อ.

ซึ่งกันและกัน ปัญหายาเสพติด เป็นสาเหตุบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ ทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณและกำลังคนในการป้องกันแก้ไขอย่างมหาศาล ถ้าหากได้รับความร่วมมือจากพระสงฆ์ช่วยอนุเคราะห์ในการปลูกฝังอบรม แนะนำ สั่งสอน ตลอดจนทำป้ายขึ้นในวัด เพื่อรณรงค์ชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตามแนวศีล 5 อย่างจริงจัง ให้เป็นที่ยอมรับกันในสังคมว่า ศีล 5 เป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานของพุทธศาสนิกชนทุกคน ก็สามารถช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน[41]

สรุปความว่า จากปัญหาเยาวชนไทยดังกล่าว สรุปโดยรวมแล้ว มี 2 ประเภท คือ 1) ปัญหาเยาวชนเกิดจากตัวของเยาวชนเอง ที่ขาดรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่ดี จึงใช้ชีวิตตามความชอบใจของตนโดยไม่มีเหตุผล 2) ปัญหาเยาวชนเกิดจากสิ่งแวดล้อมในสังคม คือ ครอบครัวและกลุ่มเพื่อน เนื่องจากครอบครัวไม่มีเวลาให้กับลูกใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการทำงาน เมื่อมีความขัดแย้งกันในครอบครัว เยาวชนไม่อยากกลับบ้าน จึงใช้ชีวิตนอกบ้านอยู่กับเพื่อน หากคบเพื่อนไม่ดีติดอบายมุขจึงเกิดปัญหาความเสี่ยงตามมา โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงที่คบเพื่อนต่างเพศเกิดปัญหาการตั้งครรภ์ การติดเอดส์ ในวัยเรียน วัยรุ่นชายติดอบายมุข ติดเกมส์ มั่วเซ็กซ์ ติดการพนันจนเกิดการทะเลาะวิวาทยกพวกตีกัน ปัญหาของเยาวชนดังที่กล่าวมาแล้วนี้ ทำลายสุขภาพทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ เสียทรัพย์สิน เสียเกียรติยศชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลและเสียชีวิตได้ในที่สุด จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขด่วน แม้ทางรัฐบาลจะมีกฎหมายออกมาควบคุมความประพฤติของเยาวชนก็ตาม แต่ก็ยังมิค่อยได้ผลเท่าที่ควร จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม เพื่อใช้เป็นรูปแบบหรือแนวทางแก้ไขปัญหาของเยาวชนไทยในปัจจุบัน เพื่อที่จะให้เยาวชนและทุกคนในสังคมไทยได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีการพัฒนาประเทศชาติไปในทางที่ดีตลอดถึงเพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมอันดีงามตามวัฒนธรรมประเพณีไทย และเพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักสัปปุริสธรรมทางพระพุทธศาสนา

---

[41]สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, **วัดพัฒนา 46**, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2546), หน้า 14.

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัปปุริสธรรม

2.4.1 ความหมายของสัปปุริสธรรม

ในทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค กล่าวสัปปุริสธรรมไว้โดยใจความว่า สองบทว่า “สปฺปุริสานำ ธมฺมา ได้แก่ ธรรมของสัตบุรุษ”[42]

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ) ให้ความหมายของสัปปุริสธรรมไว้ว่า “กุศลธรรมทั้งมวลได้ชื่อว่าเป็นสัปปุริสธรรมหรือธรรมที่ทำคนให้เป็นสัตบุรุษ สัตบุรุษ แปลว่า ผู้สงบความชั่วทางกาย วาจา ส่วนสัตบุรุษระดับสูง หมายถึงพระอรหันต์เท่านั้น เพราะท่านละกิเลส 3 กอง คือ ราคะ โทสะ โมหะ ได้แล้ว”[43]

ไสว มาลาทอง และคณะ มีความเห็นว่า “สัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษหรือธรรมของคนดี คุณสมบัติของคนดี คือ บุคคลผู้ประกอบด้วยคุณธรรม ของสัตบุรุษเหล่านี้นั่นเอง จึงชื่อว่า เป็นคนดี”[44]

พุทธทาสภิกขุ มีความเห็นว่า “ยุวชนที่พึงปรารถนา คือ ยุวชนที่มีตนเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นที่พึ่ง เป็นผู้สามารถสร้างสังคมใหม่หรือโลกใหม่ให้ดีกว่าเก่า มีความเจริญเติบโตสมวัย โดยยึดสัปปุริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นธรรมะของสัตบุรุษหรือคนดี ธรรมะเป็นที่พึ่งนี้จะช่วยให้ยุวชนเป็นผู้สร้างโลกในอนาคต เป็นโลกแห่งสันติสุขที่บุคคลมีชีวิตอยู่ด้วยธรรมะเต็มไปทั้งโลก”[45]

พระธรรมปิฎก ให้ความหมายของสัปปุริสธรรมไว้ว่า “เป็นธรรมของสัปปุริสชน คือ คนดี ซึ่งมีคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่า เป็นผู้สามารถนำหมู่ชน สังคมไปสู่สันติสุขและความสวัสดี” [46]

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ กล่าวว่า สัปปุริสธรรม แปลว่า ธรรม คือ ความดีหรือความชอบของคนที่เป็นสัตบุรุษ ” คำว่า “สัตบุรุษ” เป็นคำที่ใช้เรียกรวมกันทั้งสตรีและบุรุษ แต่คน

---

[42]ที.ปา.อ. 16/379.

[43]พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), **เสริมสร้างสู่สันติสุข**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัท แปดสิบเจ็ด (2545) จำกัด, 2549), หน้า 226.

[44]ไสว มาลาทอง และคณะ, **คู่มือการศึกษาจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2542), หน้า 40.

[45]พุทธทาสภิกขุ, **จริยธรรมสำหรับครู**, (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2545), หน้า 173.

[46]พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมนูญชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : สำนัก พิมพ์สหธรรมิก, 2541), หน้า 16.

ดีนั้นมีทั้งดีในทางโลกและดีในทางธรรม เวลาใดที่บุคคลได้ประพฤติดีประทางกาย วาจา ใจ กสามารถทำความเจริญให้เกิดขึ้น เวลานั้นก็เป็นคนดี คนที่จะเป็นคนดีที่เรียกว่าสัตบุรุษนั้น ไม่ใช่ดีที่ตัว แต่ดีเพราะน้อมความดีเข้าไปไว้ในตัว คือน้อมความดีเข้ามาทางกายบ้าง วาจาบ้าง ใจบ้าง ถ้าดีพร้อมทั้ง 3 ทาง ย่อมชื่อว่าประพฤติสุจริต 3 อย่าง[47] คือ

1. กายสุจริต คือ การทำดี
2. วจีสุจริต คือ การพูดดี
3. มโนสุจริต คือ การคิดดี

อีกอย่างหนึ่ง ความเห็นดีมีอยู่แก่บุคคลใดมาก บุคคลนั้นย่อมปรากฏชัดว่าเป็นคนดี คนไม่ดีมักนาความชั่วเข้าไปไว้ในกายวาจาใจ ท่านเรียกคนเช่นนั้นว่าเป็นอสัตบุรุษ คนดี ท่านเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าบัณฑิต เพราะดำเนินชีวิตอยู่ด้วยปัญญา ทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า สัมมาทิฏฐิ ส่วนคนที่เป็นคนชั่วคนเลวก็เป็นคนเดียวกันนั้นเอง เพราะไม่เอาความดีเข้าไปสั่งสมไว้ กลับเอาความไม่ดีเข้ามาใส่ตัว คนไม่ดีอาจสังเกตได้ว่า จะคิด จะพูด จะทำอะไร ย่อมทำตรงข้ามกับคนดีเสมอ การประพฤติเช่นนี้ เข้าในลักษณะทุจริต 3 อย่าง คือ

1. กายทุจริต คือ การทำไม่ดี
2. วจีทุจริต คือ การพูดไม่ดี
3. มโนทุจริต คือ การคิดไม่ดี

คนประเภทหลังนี้ มีอยู่ในสังคมไทยเป็นส่วนมาก ชอบทำตัวเป็นปัญหาของสังคม แต่คนประเภทนี้ ถ้าได้กัลยาณมิตรที่ดี คอยแนะนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ หันไปใส่ใจพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ย่อมจะแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว เห็นโทษของคนทำไม่ดีแล้ว ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงความประพฤติทางกาย วาจาใจไปในทางที่ดี ก็กลับกลายเป็นคนดี เป็นสัตบุรุษได้

จากความหมายของสัปปุริสธรรม 7 ประการดังที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า สัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมะที่เป็นคุณสมบัติของคนดี เป็นหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สอนให้บุคคลเป็นคนดีมีเหตุผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาลเวลา รู้ชุมชน รู้บุคคลที่ควรคบและไม้ควรคบ จึงเป็นธรรมของสัตบุรุษ สัตบุรุษมีกุศลธรรมเป็นเครื่องสงบระงับหรือตัดกิเลส คือราคะ โทสะ โมหะ ซึ่งได้แก่ความโลภ ความโกรธและความหลงได้แล้ว ประพฤติดีทั้งทางกาย วาจา ใจ เข้าถึงความเป็นพระอรหันต์ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง

---

[47]สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรเถร), **รวมพระธรรมเทศนา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2542), หน้า 93.

2.4.2 คุณสมบัติของสัปปุริสธรรม 7

1. ธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสหลักธรรมของคนไม่ดีและคนดีไว้ในสัปปุริสสูตร โดยมีใจความว่า "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อสัตบุรุษ ประกอบด้วยธรรม 4 ประการ คือ 1) เปิดเผยข้อเสียหายของผู้อื่น 2) ไม่เปิดเผยเกียรติคุณของผู้อื่น 3) ไม่เปิดเผยข้อเสียหายของตน 4) เปิดเผยเกียรติคุณของตน ส่วนสัตบุรุษ ประกอบด้วยธรรม 4 ประการ คือ 1) ไม่เปิดเผยข้อเสียหายของผู้อื่น 2) เปิดเผยเกียรติคุณของผู้อื่น 3) เปิดเผยข้อเสียหายของตน 4) ไม่เปิดเผยเกียรติคุณของตน"[48]

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสสอนคนเป็นจำนวนมากทั้งชั้นต่ำชั้นกลางและชั้นสูง ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต ตั้งแต่พระองค์ตรัสรู้จนถึงเสด็จดับขันธปรินิพพาน เพราะเหตุนั้น พระธรรมจึงมีมากถึง 84,000 พระธรรมขันธ์ และพระพุทธองค์ทรงสั่งสอนธรรมเหล่านั้นตามสมควรแก่อุปนิสัยของเวไนยสัตว์ เช่น วัยเด็กทรงสอนอย่างหนึ่ง วัยกลางคนทรงสอนอย่างหนึ่ง วัยผู้ใหญ่ทรงสอนอย่างหนึ่ง เหตุที่พระธรรมมีมาก จึงมีการจัดประเภทเพื่อท่องจำ ตรวจค้น แบบการทำสังคายนา

สังคายนาหรือสังคีติสูตร มีมาตั้งแต่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ คำสอนของพระศาสดามีองค์ 9 เรียกว่า นวังคสัตถุสาสน์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน "ธัมมัญญูสูตรว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมรู้ธรรม คือ สุตตะ เคยยะ ไวยยากรณะ คาถา อุทาน อิติวุตตกะ ชาตกะ อัพภูตธรรม และเวทัลละ"[49] ตามลำดับดังนี้

1. สุตตะ ที่เรียกว่า พระสูตร เพราะมีการแสดงธรรมสั่งสอนโดยยกบุคคลขึ้นกล่าวว่า ผู้นั้น ทำไม่ดีอย่างนั้น ย่อมได้รับความทุกข์และความเดือดร้อนเช่นนั้น ส่วนผู้ที่ทำความดีอย่างนั้น ๆ ย่อมได้รับความสุขสำราญเช่นนั้น นี้ เรียกว่าสูตร

2. เคยยะ เป็นการแสดงใจความร้อยแก้ว เช่น เนื้อความจดหมายและมีคาถาแต่งเป็นโคลง ฉันท์ แทรกอยู่บ้างปะปนกัน นี้ เรียกว่าเคยยะ

3. ไวยากรณะ เป็นใจความร้อยแก้วล้วน ๆ ไม่มีคาถาปะปน

4. คาถา เป็นฉันท์หรือโคลงล้วน เช่น วสันตดิลกฉันท์ มีบทสวดพาหุง เป็นต้น

5. อุทาน เป็นคำร้องที่แสดงถึงความดีใจมากหรือเสียใจมาก แล้วพูดออกไปขณะนั้น

6. อิติวุตตกะ พระพุทธองค์ตรัสเช่นนั้น เพราะอาศัยเหตุอย่างนี้ จึงได้ตรัสอย่างนั้น แล้วรวบรวมไว้เป็นหมวดหนึ่งๆ

---

[48]องฺ.จตุกฺก. 21/73/76; องฺ.จตุกฺก.อ.35/228.

[49]องฺ.สตฺตก. 23/65/91; องฺ.สตฺตก.อ. 37/236.

7. ชาดก ทรงแสดงเรื่องราวที่เคยมีมาแล้วในชาติก่อนทั้งเรื่องของพระองค์เองและเรื่องของบุคคลอื่น

8. อัพภูตธรรม ทรงแสดงเรื่องความอัศจรรย์ของพระพุทธเจ้าและพุทธสาวก

9. เวทัลละ คำที่ทรงแสดงนั้นล้วนแต่เป็นทางแห่งปัญญา

เสฐียรพงษ์ วรรณปก กล่าวไว้ในจุดประกายแห่งชีวิตว่า “คุณสมบัติของความเป็นคนดีมีอยู่ 7 ประการ หากใครมีเพียง 2-3 ประการ ก็ดีเพียง 2-3 ส่วน แต่ถ้ามีครบทั้ง 7 ประการ เรียกว่าเป็นคนดีโดยสมบูรณ์ คุณสมบัติ 7 ประการ คือ รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน รู้บุคคล ดังนั้น คนที่รู้เหตุ ผล ตน ประมาณ กาล ชุมชน บุคคล ก็คือ คนที่รู้กาละเทศะ และวางตัวถูกต้องกับกาลเทศะนั้นเอง คนเช่นนี้แหละนับว่าเป็นคนดี ตามหลักพระพุทธศาสนา”[50]

พระพรหมคุณาภรณ์ ยังได้แสดงแนวคิดทฤษฎีของชีวิตที่สมบูรณ์ว่า “คนสมบูรณ์แบบ สามารถนำหมู่ชนและสังคมไปสู่สันติสุขและความสวัสดี เพราะมีธรรมหรือคุณสมบัติ 7 ประการ

ธัมมัญญุตา หมายถึง การรู้หลักและรู้จักเหตุ คือรู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย ที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติกิจหน้าที่และดำเนินกิจการต่าง ๆ รู้เข้าใจสิ่งที่ตนต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่น รู้ว่าตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ การงานของตนมีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผลสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นๆ ดังนี้เป็นต้น ตลอดจนชั้นสูงสุดคือ รู้เท่าทันกฎธรรมดาหรือหลักความจริงของธรรมชาติ เพื่อปฏิบัติต่อโลกและชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตใจเป็นอิสระ ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตนั้น ”[51]

ไสว มาลาทอง กล่าวว่า “ สัปปุริสธรรมมี 7 ประการ ธัมมัญญุตา หมายถึง ความรู้ธรรมหรือรู้เหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎธรรมดาหรือรู้เหตุแห่งสิ่งทั้งหลาย รู้หลักการที่จะทำให้เกิดผลเช่น รู้ว่าอะไรเป็นเหตุแห่งความเสื่อม อะไรเป็นเหตุแห่งความเจริญ อะไรเป็นเหตุให้ทำดี อะไรเป็นเหตุให้ทำชั่ว และอะไรเป็นหลักเกณฑ์แห่งความดี ความชั่ว เป็นต้น เมื่อเห็นว่าสิ่งใดเป็นเหตุดีก็เร่งรีบทำ สิ่งที่เป็นเหตุชั่วก็ให้ลดละเลิกไม่กระทำสิ่งนั้น การจะ

---

[50]เสฐียรพงษ์ วรรณปก, **จุดประกายแห่งชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : ศยาม, 2545), หน้า 104.

[51]พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมนูญชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550), หน้า 5.

รู้ได้อย่างนี้ต้องอาศัยการศึกษาธรรมะในพระพุทธศาสนา การรู้ธรรมและปฏิบัติตามธรรมดังกล่าวมาแล้วนี้ จัดเป็นสัปปุริสธรรมข้อ ธัมมัญญุตา" [52]

สุมาลี โฆษิตนิธิกุล ได้ให้ความหมายของธัมมัญญุตา ไว้ว่า "ธัมมัญญุตา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้ว่าสิ่งใดคือทุกข์ สิ่งใดคือสุข รู้จักแยกแยะเหตุแห่งทุกข์และสุข"[53]

ปัญญา ใช้บางยาง กล่าวว่า "ธัมมัญญุตา หมายถึง ความรู้จักธรรม รู้หลักหรือรู้จักเหตุ คือรู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล เช่น ภิกษุรู้ว่าหลักธรรมข้อนั้น ๆ คืออะไร มีอะไรบ้าง พระมหากษัตริย์ทรงทราบว่า หลักการปกครองตามราชประเพณีเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง และรู้ว่าจะต้องกระทำเหตุนี้จึงจะเกิดผลตามความต้องการ"[54]

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ กล่าวว่า "ธัมมัญญุตา หมายถึง รู้หลักและรู้เหตุ ที่ว่ารู้หลักนั้นก็คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย เช่น เมื่อเห็นดอกไม้เปลี่ยนลักษณะจากตูมเป็นผลิแย้ม บานแล้วเหี่ยวแห้งโรยราไป ก็รู้ว่าดอกไม้นั้นเปลี่ยนแปลงไปตามกฎธรรมชาติ เรียกว่า อนิจจัง ไม่เที่ยง ไม่คงทน เมื่อเห็นคนเป็นทุกข์เพราะผู้เป็นที่รักตายจากไป หรือเห็นคนที่ทุกข์ทรมานด้วยความเจ็บปวดเพราะการถูกทำร้าย หรือเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายก็ตาม ก็รู้ว่านั่นเป็นไปตามกฎอีกข้อหนึ่ง เรียกว่า ทุกขัง เป็นทุกข์ เมื่อเห็นบางสิ่งบางอย่างแปรสภาพไปหรือสลายตัวไป โดยที่เราไม่อาจจะป้องกันหรือห้ามไว้ได้ ก็รู้ว่านั่นเป็นไปตามกฎอีกข้อหนึ่ง เรียกว่า อนัตตา ไม่ใช่ตัวตน"[55]

คนดีที่มีธัมมัญญุตา หมายถึง รู้หลักและรู้จักเหตุ คือ สัตบุรุษต้องรู้จักหลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต เช่น รู้ว่าตำแหน่งฐานะ อาชีพ การงานของตน มีหน้าที่ควรรับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไร อย่างไร

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช กล่าวถึงคนดีหรือคนฉลาดในพระพุทธศาสนา หมายถึง "ผู้มีปัญญา คือ ผู้มีเหตุผล และผู้มีเหตุผลนั้นคือ ผู้รู้จักเหตุรู้จักผล คือ รู้ว่าเหตุใดเป็นเหตุดี เหตุใดเป็นเหตุไม่ดี รู้ว่าผลใดเป็นผลดี ผลใดเป็นผลไม่ดี และรู้ด้วยว่าเหตุดีเท่านั้น

---

[52]ไสว มาลาทอง และคณะ, **คู่มือการศึกษาจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2542), หน้า 47.

[53]สุมาลี โฆษิตนิธิกุล, **แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรวมเรื่องสั้นส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 12 เรื่อง โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2549), หน้า 69.

[54]ปัญญา ใช้บางยาง, **ธรรมาธิบายเล่ม 1**, (นครปฐม : สำนักพิมพ์รัติธรรม, 2546), หน้า 141.

[55]ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, **หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ระดับมัธยมศึกษาเรื่องสัปปุริสธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529), หน้า 15.

ที่จะให้ผลดี เหตุไม่ดีเท่านั้นที่จะให้ผลไม่ดี ไม่มีเหตุดีใดที่จะให้ผลไม่ดี และไม่มีเหตุไม่ดีใดที่จะให้ผลดี ผู้ใดรู้จริงในเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วนี้ คือคนฉลาดในพระพุทธศาสนา"[56]

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้ให้แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัปปุริสธรรมไว้ว่า "สัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัปปุริสชน คือ คนดีมี 7 ประการ

ธัมมัญญุตา หมายความว่า รู้หลักและรู้จักเหตุ คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติกิจหน้าที่และดำเนินกิจการต่างๆ รู้เข้าใจสิ่งที่ตนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่น รู้ว่าตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ การงานของตนมีหน้าที่ และความรับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไรอย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผลความสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น ๆ เป็นต้น ตลอดจนรู้เหตุชั้นสูงสุด คือ รู้เท่าทันกฎธรรมดาหรือหลักความจริงของธรรมชาติ เพื่อปฏิบัติต่อโลกและชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตใจเป็นอิสระ ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตนั้น"[57]

การที่บุคคลไปวัด เพื่อประโยชน์แห่งการฟังธรรม ในระหว่างที่พระสงฆ์ท่านเทศน์อยู่นั้น ผู้จะฟังเทศน์ก็ต้องรู้จักหมวดธรรม ใจความของธรรม เช่น กัณฑ์นี้ แสดงเรื่องอะไร ก็รู้เนื้อความของธรรมกัณฑ์นั้นว่า ข้อนั้นมีใจความว่าอย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสมกับธรรมข้อนั้น

ดังจะเห็นได้ว่า ในสมัยหนึ่ง พระสารีบุตรเถระได้แสดงสังคีติสูตรในที่เฉพาะพระพักตร์ของพระสัมมาสัมพระพุทธเจ้า รวบรวมธรรมที่พระองค์ตรัสข้อเดียวไว้หมวดหนึ่ง 2 ข้อ เอาไว้หมวดหนึ่ง เรื่อยไปจนถึง 11 ข้อ ไว้เป็นหมวด ๆ เรียกว่าสังคีติ แปลว่า สังคายนา คือให้พระสงฆ์องค์นี้ท่องจำหมวดที่ 1 องค์นั้น ท่องจำหมวดที่ 2 เป็นหมวด ๆ เป็นต้น เมื่อจะนึกถึงข้อไหน ก็ถามผู้ทรงจำด้วยปาก นี้เป็นเหตุแห่งการทำสังคายนา

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระธรรมสังคาหกาจารย์ผู้ร้อยกรองสังคายนา จึงจัดเป็นหมวด ๆ โดยสรุปข้อปฏิบัติลง เป็นศีล สมาธิและปัญญา คือ ต้องรู้จักว่าศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 ศีล 227 ศีล 311 เหล่านี้ เป็นศีล

กรรมฐาน 40 คือ กสิณ 10 อสุภะ 10 อนุสสติ 10 อัปปมัญญา 4 อาหาเรปฏิกูลสัญญา 1 จตุธาตุววัฏฐาน 1 อรูปกรรมฐาน 4 เหล่านี้ เป็นสมาธิหรือสมถกรรมฐาน

---

[56]สำนักราชเลขาธิการ, **พระมงคลวิเสสกถาและพระธรรมเทศนาในการพระราชกุศล**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์กรุงเทพมหานคร(1984) จำกัด, 2536), หน้า 268.

[57]กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550), หน้า 90.

วิปัสสนากรรมฐาน เป็นปัญญา เท่านี้เรียกว่า ธมฺมญฺญู ผู้รู้จักธรรม เมื่อรู้จักธรรมะแล้ว ก็ต้องรู้จักเนื้อความแห่งธรรมะว่าเป็นอย่างไร เช่น การให้สิ่งของ นี้ เรียกว่าทาน ทานนั้น มี 2 อย่าง สังฆทานและปาฏิปุคคลิกทาน ตั้งเจตนาไว้อย่างไร ต้องรู้เหตุที่มาของทาน ตลอดจนผลของทาน

อีกประการหนึ่ง ธมฺมญฺญู รู้จักเหตุ อตฺถญฺญู รู้จักผล หมายถึง บุคคลที่ศึกษาเล่าเรียนหรือสดับฟังพระธรรมแล้ว จะต้องรู้จักส่วนดี คือ ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ซึ่งเป็นเหตุให้ประพฤติชอบด้วยกายวาจา ใจ และส่วนที่ไม่ดี คือความโลภ ความโกรธและความหลง ซึ่งเป็นเหตุฝ่ายชั่ว ตรงกันข้ามกับความดี เมื่อบุคคลประพฤติในเหตุแล้ว ทำอะไรลงไปจำต้องมีผล ผลของความประพฤตินั่นแหละเป็นอรรถ คือเป็นผลที่เกิดมาจากธรรมนั้น

อีกนัยหนึ่ง การรู้จักเหตุผล เหมือนที่พระพุทธองค์ทรงรู้อริยสัจ คือทรงรู้ว่าทุกข์เป็นผลมาจากเหตุแห่งความอยาก ที่เรียกว่าสมุทัย พอไม่ได้สิ่งที่ต้องการหรือได้ในสิ่งที่ไม่ต้องการก็เกิดทุกข์ ความอยากเป็นเหตุ ความไม่ถูกใจที่เกิดขึ้นเป็นผล การหยุดหรือการดับความอยากเป็นผล เรียกว่านิโรธ “การปฏิบัติตามมรรคมีองค์ 8” [58] เป็นเหตุเรียกว่านิโรธคามินีปฏิปทา

จากความหมายของธัมมัญญุตาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงรู้ตลอดทั้งดีและชั่ว แต่พระองค์ไม่ทำความชั่ว ทำแต่ความดี จึงดีทั้งหมด ถ้าพระองค์ไม่รู้ดีรู้ชั่วแล้วจะมาสั่งสอนคนอื่นให้ละความชั่วทำแต่ความดีได้อย่างไร การรู้จักเหตุจักผลนี้ เป็นหน้าที่ของปัญญาที่รู้ว่า นี้เป็นเหตุ นี้เป็นผล เช่นการประพฤติดี นี้เป็นเหตุ การได้รับความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า นี้เป็นผล การประพฤติชั่วเป็นเหตุให้ได้รับความเดือดร้อน ไม่มีความสุขกายสบายใจ มีแต่ความทุกข์ ความเดือดร้อนใจทั้งในโลกนี้และโลกหน้า นี้เป็นผล การรู้จักเหตุจักผลนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้ทั้งหมด ล้วนแต่เป็นเหตุเป็นผลกันทั้งนั้น ไม่มีสิ่งใดเลยที่เกิดมาโดยไม่อาศัยเหตุ การรู้ดีรู้ชั่วนั้นจึงเป็นผลดี เพราะเมื่อรู้ว่าสิ่งใดดีแล้วก็จะได้ประพฤติดี รู้สิ่งใดชั่วก็จะได้ละเว้นความชั่ว

2. อัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล

คุณสมบัติของคนดี 2 ประการแรก คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุและรู้จักผล เรียกว่า รู้จักเหตุผลหรือเป็นคนมีเหตุผล “มีลักษณะ 2 ประการ” [59] ดังนี้ คือ

1. เชื่อในสิ่งมีเหตุผล หมายถึง เมื่ออ่านข่าวหนังสือพิมพ์หรือฟังข่างทางทีวีว่า มีผู้วิเศษเกิดขึ้นที่นั่นที่นี่ มีตาทิพย์สามารถมองเห็นเลขลอตเตอรี่ที่จะออกได้ จึงพากันแห่ไปชื่นชม

---

[58]ม.อุ.อ. 23/503; ขุ.ปฏิ.อ. 68/28.

[59]เสฐียรพงษ์ วรรณปก, **จุดประกายแห่งชีวิต**, อ้างแล้ว, หน้า 105.

บารมี ขอหวยขอเบอร์ โดยไม่เคยคิดสักนิดเลยว่า คนที่อ้างว่ามองเห็นเลขนั้น ถ้าเห็นจริง รู้จริง ก็คงซื้อเองแล้วไม่มานั่งบอกคนอื่นหรอก คนที่เชื่ออะไรง่าย ๆ ถึงจะไม่ได้ทำผิดหรือความชั่วอะไร พระพุทธเจ้าตรัสว่า ยังไม่นับว่าเป็นคนดี เพราะอาจถูกชักจูงให้กระทำผิดทำชั่วอันเนื่องมาจากสัทธามืดบอด (ไม่มีปัญญา) เป็นเหตุได้

2. ทำงานด้วยเหตุผล หมายถึง คนดีต้องทำงานด้วยหลักการ มีขั้นตอนเป็นเหตุผล ไม่ใช่ว่าทำด้วยอารมณ์หรือเพราะมีผลประโยชน์ซ่อนอยู่เบื้องหลัง เพราะคนเป็นผู้นำมีอำนาจให้คุณให้โทษได้ คือ ถ้าไม่ชอบลูกน้องบางคน ทั้ง ๆ ที่งานดี ซื่อสัตย์สุจริต แต่เขาไม่ชอบประจบประแจง ก็ไม่ยอมขึ้นเงินเดือนให้หรือหาทางไล่ออกไป จึงเป็นการทำงานด้วยอารมณ์ เอาแต่ใจตน มีอคติ ไม่ยึดหลักการและเหตุผล

ไสว มาลาทอง กล่าวว่า อัตถัญญุตา หมายถึง “ความรู้อรรถหรือผล คือ รู้เป้าหมาย รู้สิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ” เช่นรู้ว่า หลักธรรมแต่ละข้อนั้น มีความหมายอย่างไร มีจุดประสงค์อย่างไร เมื่อปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นแล้ว จะเกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไร เมื่อเห็นว่าสิ่งใดที่กระทำแล้วเป็นผลดีก็เร่งรีบทำ สิ่งที่เป็นผลเสียก็ให้ลด ละ เลิก ไม่ทำสิ่งนั้น เป็นต้น[60]

กรมการศาสนา กล่าวว่า อัตถัญญุตา หมายถึง “รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล” คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ โดยรู้ว่า สิ่งที่ตนทำอยู่นั้น หรือการดำเนินชีวิตอย่างนั้น เพื่อประโยชน์อะไร ควรจะได้ผลอะไร การให้หน้าที่ ตำแหน่ง ฐานะ การงานอย่างนั้นๆ เขากำหนดไว้เพื่อมุ่งหวังอะไร กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้ เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้าง เป็นผลดีผลเสียอย่างไร เป็นต้น ตลอดจนรู้ผลชั้นสูงสุด คือ รู้ความหมายของคติธรรมดา และประโยชน์ที่เป็นจุดหมายแท้จริงของชีวิต[61]

พระพรหมคุณาภรณ์ กล่าวว่า อัตถัญญุตา หมายถึง “รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจในวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ”[62] เช่น รู้ว่าสิ่งที่ตนทำอยู่อย่างนั้น ๆ ดำเนินชีวิตอย่างนั้นเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไรหรือควรจะได้บรรลุผลอะไร ที่ให้มีตำแหน่ง หน้าที่ ฐานะ การงานอย่างนั้นๆ เขากำหนดวางไว้เพื่อความมุ่งหมายอะไร กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้ เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้าง เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร ดังนี้เป็นต้น ตลอดจนขั้นสูงสุด คือ รู้ความหมายของคติธรรมดา และประโยชน์ที่เป็นจุดหมายแท้จริงของชีวิต

---

[60]ไสว มาลาทอง และคณะ, **คู่มือการศึกษาจริยธรรม**, อ้างแล้ว, หน้า 47.

[61]กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**, อ้างแล้ว, หน้า 90.

[62]พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมนูญชีวิต**, อ้างแล้ว, หน้า 5.

อุดม เชยตีวงศ์ กล่าวว่า “ธัมมัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ อัตถัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักผล พระพุทธเจ้าทรงสอนว่าสิ่งทั้งหลายเกิดจากเหตุ ถ้าไม่มีเหตุแล้วผลก็เกิดขึ้นไม่ได้”[63] คนเจ้าอารมณ์เป็นคนวุ่นวายขาดเหตุผล เป็นคนไม่ดี จึงต้องพิจารณาเรื่องต่างๆ ด้วยปัญญา เช่น ผลที่ได้รับนั้นเกิดจากเหตุอะไร เพราะสังคมมนุษย์ปัจจุบันนี้ ต้องอยู่ด้วยการใช้เหตุผล โดยใช้ปัญญาพิจารณาค้นคว้าหาเหตุผลในสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ กล่าวว่า ธัมมัญญู ผู้รู้ธรรม คือ รู้ว่าทั่วทั้งร่างกายนี้เองว่าเป็นธรรม 3 อย่าง คือ

1. รู้สกลกายว่าเป็นปริยัติธรรม คือ รู้ว่าร่างกายนี้บริบูรณ์ด้วยรูปนาม ขันธ์ 5 อายตนะ 12 ธาตุ 18 เป็นต้น เช่นรู้ว่ารูปก็มีทั่วกายนี้ และรู้ว่านามก็อาศัยอยู่ในกายนี้

2. รู้สกลกายว่าเป็นปฏิบัติธรรม คือ รู้สัมมาปฏิบัติ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งประพฤติเป็นไปอยู่ของกายนี้

3. รู้สกลกายว่าเป็นปฏิเวธธรรมคือ รู้ว่ากายนี้เป็นอสังขตธรรม เพราะเพิกสังขตธรรมออกได้แล้วด้วยวิชชา เห็นกายทั้งสิ้นนี้เป็นวิสังขาร คือรู้จักอวิชชา เป็นตัววิชชาและเป็นตัววิสังขาร”[64]

จากความหมายของอัตถัญญุตา อาจสรุปได้ว่า อัตถัญญุตา ความเป็นรู้จักผล หมายความว่า เมื่อบุคคลรู้จักผลของความดี ความชั่ว ก็ต้องรู้ว่าผลที่ตนได้รับอยู่นี้มาจากเหตุแห่งการทำดีหรือการทำชั่ว ต้องรู้จักใช้ปัญญาพิจารณาแยกแยะโดยหาเหตุผลว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว ถึงแม้เวลาใดมีความสุขก็ต้องรู้ว่าตนทำเหตุไว้ดี ถ้าเวลาใดประสบความทุกข์ ความเดือดร้อนก็ต้องรู้ว่าตนทำเหตุไว้ไม่ดี เพราะผลของความดีความชั่วมิได้อยู่ที่ไหน แต่อยู่ที่กายกับใจของเรานี้เองเป็นเหตุที่ทำให้ผลดีผลชั่วเกิดขึ้น

3. อัตตัญญุตา ความรู้จักตน

ไสว มาลาทอง กล่าวว่า อัตตัญญุตา ความรู้จักตน หมายความว่า “รู้ว่าตนเองนั้นดำรงอยู่ในฐานะภาวะ เพศ วัย กำลัง ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมอื่น ๆ มีศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา เป็นต้นเป็นอย่างนี้ แล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมแก่ภาวะของตน เมื่อเห็นว่าตนมีความบกพร่องในเรื่องใด ก็ควรแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น”[65]

---

[63]อุดม เชยตีวงศ์, **พระธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : แสงดาว, 2548), หน้า 110.

[64]พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจุนโท จันทร์), **ประมวลธรรมยอดคำสอน**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท แอ๊ดวานซ์ อินเตอร์ พริ้นติ้ง จำกัด, 2551), หน้า 20.

[65]ไสว มาลาทอง และคณะ, **คู่มือการศึกษาจริยธรรม,** อ้างแล้ว, หน้า 47.

กรมการศาสนา กล่าวว่า อัตตัญญุตา รู้ตน หมายความว่า “รู้ตามเป็นจริงว่า ตัวเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ความถนัด ความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น มีเท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม โดยทำการงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องถูกจุดที่จะสัมฤทธิ์ผล ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญงอกงามถึงความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

หลักการปฏิบัติของเยาวชนไทย การรู้จักตนหมายถึง การรู้จักฐานะ ตำแหน่ง หน้าที่ เพศ ภูมิของตนเองว่าเป็นใคร มีฐานะอย่างไร มีหน้าที่อย่างไร แล้วปฏิบัติให้เหมาะสมกับตนเอง เช่น เป็นนักเรียนจะต้องรู้จักหน้าที่ของนักเรียนว่ามีอะไรบ้าง จะต้องปฏิบัติตนอย่างไร และมีคุณธรรมที่ควรปฏิบัติเพิ่มเติม ซึ่งสามารถสรุปได้ 6 ประการ”[66] ดังนี้ คือ

1. หิริโอตตัปปะ หมายถึง มีการเกลียดความชั่ว กลัวทุจริต เช่น การแต่งตัวเรียบร้อยตามวัฒนธรรมไทย ไม่นุ่งผ้าผ่าข้างหน้า ข้างหลังสูงเกินหัวเข่าหรือสั้นจนเกินไป ไม่สวมใส่เสื้อผ้าหลวมเกินไปหรือรัดเกินไปจนเห็นรูปทรง ไม่ใส่เสื้อสายเดี่ยวโชว์หน้าอก สะดือ มองเห็นการแต่งตัวไม่ดีที่แต่งเลียนแบบ พวกนักร้อง ดารา นักแสดงยอดนิยม หรือแต่งตัวแบบชาวตะวันตกทั้งหลายเหมือนของสกปรก ไม่อยากจะเข้าใกล้กลัวจะเปื้อนตัวเองหรือเปื้อนเสื้อผ้าอาภรณ์ พิจารณาเห็นความประพฤติ การปฏิบัติที่ไม่ดีหรือความชั่วเหมือนกับไฟที่ลุกโชน ไม่อยากแตะต้องเพราะกลัวจะไหม้มือ ฉะนั้น

2. รู้จักวางแนวคิดหรือประพฤติตนในทางที่ถูก หมายถึง มีแนวคิดและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม คิดและทำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ถูกต้องเหมาะแก่เวลาและสถานที่ เช่น เมื่อเป็นนักเรียน สิ่งที่จะต้องคิดและปฏิบัติก็คือ เรื่องเกี่ยวกับการเรียนเป็นหลัก ไม่คิดหรือทำสิ่งอื่นที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน ซึ่งเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน คือ “รู้จักรักษาความสะอาดที่อยู่อาศัย สถานศึกษา มีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย รู้จักประหยัด มีค่านิยมไทย มีคุณธรรมปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีมารยาทแบบไทย มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา เข้ารับบริการตามลำดับ ไม่พัวพันยาเสพติดให้โทษ”[67]

3. มีความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ทำการงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความขยันขันแข็ง มีการทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่ทอดทิ้งในสิ่งที่ทำ หรือปล่อยให้งานคั่งค้าง พอกพูนทำให้เกิดความล่าช้าเสียหาย ผู้มีความขยันหมั่นเพียรย่อมทำการงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ ส่วนผู้เกียจคร้านย่อมทำงานไม่สำเร็จ และปราศจากการยอมรับของผู้อื่นอีกด้วย

---

[66]กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**, อ้างแล้ว, หน้า 90.

[67]กระทรวงศึกษาธิการ, **แผนพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (2540-2544),** (กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), หน้า 10.

4. รู้จักประหยัด หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้น้อยที่สุดและได้ประโยชน์จากการใช้มากที่สุด เช่น

4.1 รู้จักประหยัดเงิน คือ ใช้เงินเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ โดยรู้ค่าของเงิน ไม่ใช้จนฟุ่มเฟือย สุรุ่ยสุร่าย แต่มิได้หมายถึงให้เก็บไว้โดยไม่ใช้จ่ายเลย จะต้องรู้จักใช้ รู้จักเก็บออม

4.2 รู้จักประหยัดเวลาคือ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ให้คุ้มค่ากับเวลามากที่สุด ไม่ปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยสิ้นเปลือง เช่น ใช้เวลาเล่นเกมส์ โทรศัพท์นานเกินไป ติดอินเตอร์เน็ต หนีเรียนไปเที่ยว ดูหนังฟังเพลง ขับร้องเต้นรำกับเพื่อน ๆ ไม่ไปเที่ยวก่อม็อบตามสถานที่ต่าง ๆ

4.3 ประหยัดวาจา คือ รู้จักพูดในเวลาและสถานที่ที่ควรพูด โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและบุคคลที่พูดด้วย

5. ละเว้น “อบายมุข 6 ”คือ การไม่ดื่มน้ำเมาหรือเสพยาอี ยาบ้า กัญชา เฮโรอิน ฝิ่น และของมึนเมาทุกชนิด ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่ดูการเล่นมหรสพ เช่น ลิเก ภาพยนตร์ งิ้ว นักแสดง เป็นต้น ไม่เล่นการพนันหวย ไพ่ หรือพนันบอล ไม่คบเพื่อนชั่ว ไม่เกียจคร้านในการทำงาน สิ่งเหล่านี้ จงพยายามหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล เหมือนหลีกเลี่ยงอสรพิษ ฉะนั้น เพราะผู้ติดอบายมุข ทุกชนิด ต้องได้รับความเสื่อมเสียทรัพย์ เสียชื่อเสียงจนถึงวงศ์ตระกูล ไม่มีใครคบหา มีแต่ทำให้ชีวิตพบกับความหายนะหรือพินาศโดยส่วนเดียว[68]

6. เป็นคนว่าง่าย หมายถึง ไม่เป็นคนดื้อรั้น ถือทิฏฐิ มานะ ฟังคำตักเตือนจากผู้อื่นที่ตักเตือนด้วยความหวังดี แทนที่จะโกรธกลับมีความรู้สึกยินดีในสั่งสอนตักเตือนนั้น เหมือนกับตนเองพบผู้ชี้ขุมทรัพย์ให้

พระพรหมคุณาภรณ์ กล่าวว่า อัตตัญญุตา หมายความว่า “รู้ตน คือรู้ตามเป็นจริงว่า ตัวเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถและคุณธรรม” เป็นต้นว่า บัดนี้ มีเท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมและทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้องถูกจุดที่จะสัมฤทธิ์ผล ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ถึงความเจริญงอกงาม ถึงความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป[69]

เสฐียรพงษ์ วรรณปก กล่าวว่า อัตตัญญุตา ความรู้จักตน “มีความหมาย 2 ประการ คือ

1. รู้ว่าตนเป็นใคร หมายถึง รู้ว่าตนมีฐานะหน้าที่อะไรในสังคม และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามฐานะหน้าที่นั้น ๆ เช่น รู้ว่าตนเป็นครูมีหน้าที่สั่งสอนศิลปวิทยาแก่ศิษย์ ก็ตั้งใจสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิทยาการด้วยเมตตากรุณาไม่หวังอามิสสินจ้างแต่อย่างเดียว ทำตนเป็นปูชนียบุคคล ของศิษย์

---

[68]ที.ปา.11/178/139; ที.ปา.อ.16/85.

[69]พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมนูญชีวิต**, อ้างแล้ว, หน้า 5.

เป็นศิษย์ต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนโดยเคารพ เห็นครูเป็นผู้ชี้แนวทางชีวิตให้ ไม่ใช่มองว่าครูคือคนรับจ้างสอนหนังสือ

เป็นพ่อแม่ มีหน้าที่อบรมสั่งสอนลูกให้เป็นลูกที่ดี ให้เป็นคนดีของประเทศ ให้เป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนา ให้การศึกษาที่ดีแก่ลูก พาลูกเข้าวัด ทำบุญตักบาตร ช่วยทำสาธารณประโยชน์อื่นๆ ไม่ใช่สักว่าทำให้ลูกเกิดมาแล้วทิ้งขว้างไม่ดูแล

เป็นพลเมืองของประเทศ ก็ต้องเคารพกฎหมายบ้านเมือง เช่น เป็นพ่อค้าก็ไม่ค้าขายของเถื่อนผิดกฎหมาย หลีกเลี่ยงภาษี หรือใช้แรงงานเด็กเยี่ยงทาส หวังแต่จะทำกำไรเพื่อตน เป็นตำรวจมีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน ไม่ใช่อาศัยเครื่องแบบหรือกฎหมายรีดไถ เบียดเบียนประชาชน ถ้าหากรู้จักตนมีหน้าที่อะไรแล้ว ก็ต้องทำหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด

2. รู้จักตนว่ามีความรู้ความสามารถแค่ไหน คือ รู้จักประมาณตน เช่นเป็นข้าราชการผู้น้อย เห็นคนอื่นกินอาหารแพงๆ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ก็ตามอย่างบ้าง คิดว่าตนก็ซื้อได้ แต่ใช้จ่ายไม่กี่วันเงินก็หมด เป็นหนี้สิน ไม่มีเงินให้อาจถูกฟ้องร้องล้มละลายเนื่องจากมีหนี้สินมาก เพราะไม่รู้จักตน"[70]

อตฺตญฺญู ผู้รู้จักตน พระพุทธเจ้าทรงสอนให้รู้จักตน คือรู้จักตัวเองว่าเป็นอย่างไร แล้วจึงประพฤติให้สมควรแก่ฐานะของตน ธรรมดาบุคคลจะอยู่คนเดียวไม่ได้ต้องเกี่ยวข้องกับโลก มีชีวิตอยู่ในสังคม จึงต้องมีความประพฤติที่เหมาะสม ในฐานะที่เป็นพุทธบริษัท

ฝ่ายบรรพชิต ต้องมีสมณสัญญาว่า เราเป็นภิกษุ เป็นสามเณร ต้องระลึกอยู่เสมอ สมดังที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้ใน พระสูตรว่า "บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆว่า บัดนี้เรามีเพศต่างจากคฤหัสถ์แล้ว อาการกิริยาใด ๆ ของสมณะเราต้องทำกิริยาอาการนั้นๆ" จะประพฤติแบบคฤหัสถ์ไม่ได้ ต้องประพฤติให้เหมาะสมแก่เพศภาวะของตน ถ้าหากภิกษุ สามเณร ไม่ประพฤติตามพุทโธวาทนี้ ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติเสี่ยมเสีย[71]

สำหรับคฤหัสถ์ ก็จะทำตัวอย่างพระไม่ได้ ต้องรู้จักฐานะของตนว่า เราเป็นคฤหัสถ์ ต้องรักษา ศีล 5 หรือศีล 8 หน้าที่ของพุทธศาสนิกชนที่ดี ต้องให้ความเคารพในพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าเพราะเหตุที่พระสงฆ์เป็นผู้มี "พระคุณถึง 9 อย่าง" มี สุปฏิปนฺโน สาวกสงฺโฆ[72] เป็นต้น

ดังนั้น การรู้จักตนหรือรู้จักหน้าที่ของตน จึงมีหลายอย่าง ดังที่พระพุทธองค์ได้แสดงไว้ในสิงคาลกสูตรแก่ "สิงคาลกมาณพ"[73] ซึ่งปรากฏที่มาในทิศ 6 คือ

---

[70]เสฐียรพงษ์ วรรณปก, **จุดประกายแห่งชีวิต**, อ้างแล้ว, หน้า 107.

[71]องฺ.ทสก. 24/48/80; องฺ.ทสก.อ. 38/157.

[72]ม.มู. 12/95/49; องฺ.ฉกฺก. 22/281/264; ม.มู.อ.17/435; องฺ.ฉกฺก.อ.36/281.

[73]ที.ปา.11/198/144; ที.ปา.อ.16/77.

1. ปุรัตถิมทิส คือ ทิศเบื้องหน้า มารดา บิดา
2. ทักขิณทิส คือ ทิศเบื้องขวา อาจารย์
3. ปัจฉิมทิศ คือ ทิศเบื้องหลัง บุตร ภรรยา
4. อุตตรทิส คือ ทิศเบื้องซ้าย มิตร
5. เหฏฐิมทิส คือ ทิศเบื้องต่ำ บ่าว
6. อุปริมทิส คือ ทิศเบื้องบน สมณพราหมณ์

1. ปุรัตถิมทิส คือ ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ มารดาบิดา

การรู้จักตนในฐานะเป็นมารดาบิดา มีหน้าที่ที่พึงกระทำต่อบุตรธิดา 5 ประการ คือ

1. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว
2. แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี
3. ให้ศึกษาศิลปวิทยา
4. หาภรรยาหรือสามีที่สมควรให้
5. มอบทรัพย์ให้ในสมัย

จากข้อความนี้ ดังจะเห็นได้ว่า มารดาบิดา ท่านเปรียบเหมือนทิศเบื้องหน้า เป็นผู้มีอุปการะมากแก่บุตรธิดา โดยเป็นผู้ให้กำเนิด เลี้ยงดู คอยประคบประหงม เอาใจใส่ดูแลเรามาตั้งแต่เกิด จนเจริญเติบโต จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากต่อบุตร เพราะท่านให้ความรัก ความหวังดี และความจริงใจต่อบุตรก่อนใครและมากกว่าใคร ซึ่งบุตรจะต้องเคารพเชื่อฟังคำสอนของท่านตลอดชีวิต

บุตรพึงกระทำหน้าที่ของตนต่อมารดาบิดา 5 ประการเช่นกัน คือ

1. ท่านได้เลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ
2. ช่วยทำกิจของท่าน
3. ดำรงวงศ์สกุล
4. ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก
5. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วทำบุญอุทิศให้ท่าน

หากจะเริ่มต้นตั้งแต่สังคมครอบครัว ซึ่งเป็นสังคมเล็ก ๆ ที่แวดล้อมไปด้วย พ่อ แม่ ลูก สังคมระหว่างพ่อแม่กับลูก ถ้าขาดความรู้ในความเป็นผู้รู้จักตนดีพอแล้ว พ่อแม่ย่อมประพฤติผิดทางเพศกับลูกสาวลูกชายได้ หรือลูกอาจฆ่าพ่อแม่ได้ หน้าที่ของพ่อแม่กับลูกหญิงลูกชาย คือเมื่อเกิดเป็นพ่อแม่ลูกกันแล้ว ก็ต้องประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว

2. ทักขิณทิส คือ ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครู อาจารย์

หน้าที่ของครู อาจารย์ มี 5 ประการ คือ

1. แนะนำดี

2. ให้เรียนดี

3. บอกศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง ไม่ปิดบังอำพราง

4. ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง

5. ทำความป้องกันในทิศทั้งหลาย (คือจะไปทางทิศไหน ก็ไม่ให้อดอยาก)

จากข้อความนี้ ดังจะเห็นได้ว่า ครู อาจารย์ เปรียบเหมือนทิศเบื้องขวา คือ เปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่ 2 เป็นผู้พร่ำสอน อบรมให้ศิษย์รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ ประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ ตลอดจนวิชาการต่าง ๆ ต่อจากมารดาบิดา

ศิษย์หรือนักเรียน จะต้องทำหน้าที่ของตนต่อครู อาจารย์ 5 ประการ คือ

1. ด้วยลุกขึ้นยืนต้อนรับ

2. ด้วยเข้าไปยืนคอยรับใช้

3. ด้วยเชื่อฟัง

4. ด้วยอุปัฏฐาก

5. ด้วยเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ

สิ่งแวดล้อมระหว่างครูอาจารย์กับศิษย์ หากขาดความรู้ในหน้าที่ของตนแล้ว ครูอาจารย์ย่อมประพฤติอนาจารต่อศิษย์ที่เป็นนักเรียนชาย หรือข่มขืนลูกศิษย์ที่เป็นนักเรียนหญิงบ่อยครั้งจนลูกศิษย์ทนไม่ได้ถึงกับแจ้งความหรือทำร้ายครูอาจารย์ก็มี ดังที่ได้ปรากฏเป็นข่าวทางหนังสือพิมพ์ วิทยุหรือโทรทัศน์อยู่เสมอ ด้วยเหตุนั้น การประพฤติตามหลักธรรมอัตตัญญู ดังกล่าวมาแล้วนี้ จึงเป็นหน้าที่ของศิษย์กับอาจารย์

3. ปัจฉิมทิส คือ ทิศเบื้องหลัง สามี ภรรยา

ท่านเปรียบสามีภรรยาเหมือนทิศเบื้องหลัง คือ เป็นผู้มาที่หลังตนเอง ดังนั้น ภรรยาต้องทำหน้าที่ต่อสามี 5 ประการ คือ

1. จัดการงานดี

2. สงเคราะห์คนข้างเคียงของสามีดี

3. ไม่ประพฤติล่วงใจสามี

4. รักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้ไว้

5. ขยันไม่เกียจคร้านในกิจการทั้งปวง

ส่วนสามีก็มีหน้าที่ต่อภรรยา 5 ประการ คือ

1. ด้วยยกย่องนับถือว่าเป็นภรรยา

2. ด้วยไม่ดูหมิ่น

3. ด้วยไม่ประพฤติล่วงใจ

4. ด้วยมอบความเป็นใหญ่ให้

5. ด้วยให้เครื่องแต่งตัว

สามีภรรยาต้องรู้จักโอนอ่อนผ่อนตาม หนักนิดเบาหน่อยต้องรู้จักให้อภัยกัน รู้จักทำหน้าที่ของตนตามความเหมาะสม ถ้าหากความไม่ไว้วางใจในหน้าที่ของตนเกิดขึ้นแล้ว สามีหรือภรรยาย่อมประพฤตินอกใจซึ่งกันและกัน ต่างคนต่างมีคู่ครองใหม่ ไม่มีการยกย่องหรือให้เกียรติแก่ภรรยาเห็นหญิงอื่นดีกว่า เมื่อมีเรื่องระแคะระคายเกิดขึ้น ย่อมเกิดความระหองระแหง แตกร้าวกันภายในครอบครัว

4. อุตตรทิส คือ ทิศเบื้องซ้าย มิตร สหาย

สหาย ท่านเปรียบเหมือนทิศเบื้องซ้าย คือ ช่วยทำงานทุกอย่างให้สำเร็จ เหมือนกับมือข้างซ้ายที่ช่วยมือข้างขวาทำงาน ดังนั้น มิตรจึงมีหน้าที่ต่อสหาย (เพื่อน) 5 ประการ คือ

1. ด้วยให้ปัน

2. ด้วยเจรจาถ้อยคำไพเราะ

3. ด้วยประพฤติประโยชน์

4. ด้วยความเป็นผู้มีตนเสมอ

5. ด้วยไม่แกล้งกล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

สหายหรือมิตรแท้ 4 ประเภท จัดเป็นมิตรมีอุปการะ คอยร่วมสุขร่วมทุกข์ แนะประโยชน์ มีความรักใคร่ต่อกัน จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อมิตร (เพื่อน) 5 ประการ คือ

1. รักษามิตรผู้ประมาทแล้ว

2. รักษาทรัพย์สมบัติของมิตรผู้ประมาทแล้ว

3. เมื่อมีภัยเอาเป็นที่พึ่งพำนักได้

4. ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ

5. นับถือตลอดถึงวงศ์ของมิตร

สิ่งแวดล้อมระหว่างเพื่อนกับเพื่อน หากขาดความเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันหรือมิตรแท้ คือ เพื่อนมักจะเอาเปรียบเพื่อน คบกันเพื่อหวังผลประโยชน์ มิได้คบกันอย่างเพื่อนแท้ หรือบางรายทำธุรกิจร่วมกัน เมื่อความโลภเกิดขึ้นอยากได้คนเดียวไม่นึกถึงความเป็นเพื่อน จนมีการหักหลังกันจนทำให้อีกฝ่ายหนึ่งสิ้นเนื้อประดาตัวก็มี ดังนั้น การแก้ปัญหาระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ต้องปฏิบัติตามหลักธรรม ดังที่กล่าวมาแล้ว

5. เหฏฐิมทิส คือ ทิศเบื้องต่ำบ่าว

บ่าว คนงาน หรือลูกจ้าง ท่านเปรียบเหมือนทิศเบื้องต่ำคือ ยอมตนเป็นดุจทาสคอยรับใช้นาย ดังนั้น บ่าวจึงมีหน้าที่ต่อนายจ้าง 5 ประการ คือ

1. ลุกขึ้นทำการงานก่อนนาย

2. เลิกการงานทีหลังนาย

3. ถือเอาแต่ของที่นายให้

4. ทำการงานให้ดีขึ้น

5. นำคุณของนายไปสรรเสริญในที่นั้น ๆ

ส่วนนายพึงทำหน้าที่ต่อบ่าวหรือคนงาน 5 ประการ

1. ด้วยจัดการงานให้ตามสมควรแก่กำลัง

2. ด้วยให้อาหารและรางวัล

3. ด้วยรักษาพยาบาลในเวลาเจ็บไข้

4. ด้วยแจกของมีรสแปลกประหลาดให้กิน

5. ด้วยปล่อยในสมัย

สิ่งแวดล้อมระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง หากขาดการรู้จักหน้าที่ของตนแล้ว ย่อมไม่เป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจกันทั้งสองฝ่าย นายจ้างบางราย เอาเปรียบลูกจ้าง ใช้งานลูกจ้างหามรุ่งหามค่ำ แต่จ่ายค่าแรงน้อย บางรายโกงค่าแรงลูกจ้างก็มี ส่วนลูกจ้างบางรายขับรถให้นายจ้าง ก็ยักยอกน้ำมันรถไปขาย หรือบางรายก็ยักยอกเงินของนายจ้างบ้าง ดังนั้น เมื่อลูกจ้างประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของคนดีแล้ว ปัญหาต่างๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น

6. อุปริมทิส คือ ทิศเบื้องบน สมณะ พราหมณ์

สมณะ พราหมณ์ ท่านเปรียบเหมือนทิศเบื้องบน คือ เป็นผู้ที่บำเพ็ญธรรมสูงกว่าคฤหัสถ์ ดังนั้น คฤหัสถ์จึงมีหน้าที่ต่อสมณะ พราหมณ์ 5 ประการ คือ

1. ด้วยกายกรรม คือ ทำอะไร ๆ ประกอบด้วยเมตตา

2. ด้วยวจีกรรม คือ พูดอะไร ๆ ประกอบด้วยเมตตา

3. ด้วยมโนกรรม คือ คิดอะไร ๆ ประกอบด้วยเมตตา

4. ด้วยความไม่ปิดประตู คือ มิได้ห้ามเข้าบ้าน

5. ด้วยให้อามิสทาน

สมณะ พราหมณ์ ย่อมอนุเคราะห์คฤหัสถ์ตามหน้าที่ 6 ประการ คือ

1. ห้ามมิให้กระทำความชั่ว

2. ให้ตั้งอยู่ในความดี

3. อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม

4. ให้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง

5. ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง

6. บอกทางสวรรค์ให้

สรุปความว่า บรรดาทิศทั้ง 6 นั้น ทิศที่ 1 ทิศที่ 2 และทิศที่ 6 มีความจำเป็นอย่างยิ่งแก่เด็กและเยาวชนไทย เพราะการปลูกฝังคุณธรรมในขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กเล็ก ๆ ซึ่งจะเจริญเติบโตย่างเข้าสู่วัยรุ่นให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขได้นั้นต้องอาศัยบิดามารดา ครูอาจารย์และพระสงฆ์สมณะ พราหมณ์ ก่อน ต่อมาภายหลังเมื่อเด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วทิศที่เหลือคือ ทิศที่ 3 ทิศที่ 4 และทิศที่ 5 ก็เริ่มมีบทบาทและความสำคัญตามลำดับของบุคคล

อนึ่ง การรู้จักตนดังกล่าวมาแล้วนี้ หมายถึง “คุณธรรม ความดีที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ไม่ใช่เพียงอาการภายนอก ซึ่งมีลักษณะ 5 ประการ”[74] คือ

1. ศรัทธา “ความเชื่อ มี 4 อย่าง ได้แก่

1.1 กัมมสัทธา เชื่อกรรม

1.2 วิปากสัทธา เชื่อผลของกรรม

1.3 กัมมัสสกตาสัทธา เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของๆ ตน

1.4 ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อความตรัสรู้ในพระพุทธเจ้า”[75]

2. ศีล คือ การประพฤติทางกาย วาจา ให้เรียบร้อย

3. สุตะ คือ การสดับฟังมาก

4. จาคะ คือ การสละแบ่งปัน

5. ปัญญา คือ ความฉลาดรอบรู้ในสิ่งที่ควรรู้และความมีไหวพริบ

จากความหมายของอัตตัญญุตา สรุปได้ว่า การรู้จักตน หมายถึง รู้จักฐานะหน้าที่ของตน คือ มารดา บิดา เปรียบเหมือนครูคนแรกมีหน้าที่อบรมสั่งสอน เลี้ยงดูให้บุตรธิดาเป็นคนดี และมีความสุข แม้บุตรธิดาต้องมีความกตัญญูกตเวที ตั้งอยู่ในโอวาทและเลี้ยงดูท่านโดยไม่ทอดทิ้งแม้ยามป่วยไข้ ครู อาจารย์ เป็นดุจพ่อแม่คนที่สอง มีหน้าที่แนะนำพร่ำสอน ตักเตือน ชี้แนะ ให้วิชาความรู้แก่ศิษย์ แม้ศิษย์ก็ต้องให้ความเคารพ เชื่อฟังครู อาจารย์ สามี ภรรยาต้องให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์ ไม่คิดนอกใจ เพื่อนต้องทำตนเป็นมิตรที่ดีต่อเพื่อน เป็นเพื่อนร่วมสุขร่วมทุกข์ เป็นกัลยาณมิตร นายจ้างต้องเลี้ยงดูคนงานให้อิ่มหนำสำราญหาของอร่อย ๆ ให้รับประทาน เพื่อคนงานจะได้มีกำลังใจทำงานอย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ส่วนสมณ

---

[74]วัดเทพศิรินทราวาส, **สัปปุริสธรรมกถา**, (พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2509), หน้า 22.

[75]พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543), หน้า 164.

พราหมณ์มีหน้าที่อบรม สั่งสอน เผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้เยาวชนหรือประชาชนนำความรู้ทางธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันพร้อมกับการประกอบอาชีพสุจริต แม้พุทธศาสนิกชน ต้องรู้จักหน้าที่ของตนที่ควรปฏิบัติต่อพระสงฆ์ สามเณร และบรรพชิต

4. มัตตัญญุตา ความรู้จักประมาณ

เสฐียรพงษ์ วรรณปก กล่าวว่า มัตตัญญุตา หมายถึง ความพอดี คือ กินพอดี ถ้ากินน้อยเกินไปก็เป็นโรคขาดอาหาร ผอมแห้งแรงน้อย กินมากเกินไปอาหารไม่ย่อยก็ถึงกับตายได้ เหมือนชูชก ในเรื่องมหาเวสสันดรชาดก และความพอดีนี้ครอบคลุมทั้งเรื่องการงานที่ทำ คำที่พูดและความนึกคิด คนที่รู้จักประมาณหรือมีความพอดีทางกาย วาจา ใจ จึงนับว่าเป็นคนดีที่สังคมสรรเสริญ

บางคนขยัน ใครๆ ก็ว่าดี แต่ต้องขยันให้พอดี เช่น นักเรียนขยัน ท่องหนังสือหามรุ่งหามค่ำ จนกินไม่เป็นเวลา นอนไม่เป็นเวลา เพราะความขยันมากเกินไปในที่สุดก็เจ็บป่วยได้

บางคนเป็นนักพูด นักบรรยายที่เก่ง พูดดี พูดสนุก ใครๆ ก็อยากฟัง แต่ถ้าพูดมากเกินไปไม่รู้ประมาณ ถึงพูดดีก็กลายเป็นไม่ดีได้

บางคนเป็นนักคิด มีความคิดริเริ่ม วางแผนได้ดีหลายอย่าง แต่ถ้าคิดมากเกินไปจนไม่หยุดพัก ก็กลายเป็นโรคเครียด โรคประสาทได้เหมือนกัน ดังนั้น แต่ละคนมีมาตรฐานเฉพาะตน จึงรู้ในใจว่าแค่ไหนจะพอดี”[76]

ไสว มาลาทอง กล่าวว่า “มัตตัญญุตา หมายถึง ความรู้จักประมาณ คือรู้จักความพอดี เช่น รู้จักบริโภคอาหารพอดีไม่อิ่มเกินไปไม่หิวเกินไป รู้จักใช้จ่ายทรัพย์พอประมาณตามพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีน้อยใช้น้อย มีมากใช้พอประมาณ รู้จักประมาณในการทำงานไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ตึงเครียดเกินไป รู้จักประมาณในการออกกำลังกาย การเรียน การดูหนังสือ เป็นต้น รู้จักความพอเหมาะ พอดี ความพอเพียงหรือความพอประมาณดังกล่าวมาแล้วนี้ จัดเป็นสัปปุริสธรรมข้อมัตตัญญุตา”[77]

กรมการศาสนา กล่าวว่า “มัตตัญญุตา หมายถึง รู้ประมาณ คือ รู้จักพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภค ในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักพอเหมาะพอดีในการพูด การปฏิบัติกิจและการทำงานต่าง ๆ ตลอดจนการพักผ่อนนอนหลับและการสนุกสนานรื่นเริงทั้งหลาย ทำงานทุกอย่างด้วยความเข้าใจวัตถุประสงค์เพื่อผลดีที่พึงต้องการอย่างแท้จริง โดยมิใช่เพียงเพื่อเห็นแก่ความพอใจ ชอบใจหรือเอา

---

[76]เสฐียรพงษ์ วรรณปก, **จุดประกายแห่งชีวิต**, อ้างแล้ว, หน้า 109.

[77]ไสว มาลาทอง, **คู่มือการศึกษาจริยธรรม**, อ้างแล้ว, หน้า 49.

แต่ใจของตน แต่ทำตามความพอดีแห่งเหตุหรือองค์ประกอบทั้งหลาย ที่จะลงตัวให้เกิดผลดีงามตามที่มองเห็นด้วยปัญญา"[78]

พระพรหมคุณาภรณ์ กล่าวว่า "มัตตัญญุตา หมายถึง รู้ประมาณ คือรู้จักพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภค ในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักการพอเหมาะพอดีในการพูด การปฏิบัติกิจ และการทำต่าง ๆ ตลอดจนการผักผ่อนนอนหลับ และการสนุกสนานรื่นเริงทั้งหลาย ทำการทุกอย่างด้วยความเข้าใจวัตถุประสงค์ เพื่อผลดีแท้จริงที่พึงต้องการ โดยมิใช่เห็นแก่ความพอใจ ชอบใจหรือเอาแต่ใจของตน แต่ทำความพอดีแห่งเหตุปัจจัยหรือองค์ประกองทั้งหลาย ที่จะลงตัวให้เกิดผลดีงามตามที่มองเห็นด้วยปัญญา"[79]

ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ความพอเหมาะ พอดีนี้ มีอยู่ทั่วไปทั้งวัตถุภายนอก และในร่างกายของมนุษย์ มีการ เดิน ยืน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด เป็นต้น ต้องดำเนินตามทางสายกลาง เริ่มตั้งแต่การแสวงหา การรับและการบริโภค โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. คฤหัสถ์ ต้องรู้จักประมาณในการแสวงหา คือเลือกแสวงหาแต่ในทางที่สุจริต คือเว้นจาก "มิจฉาวณิชชา" (การเลี้ยงชีพในทางที่ผิด) 5 อย่าง[80] คือ

1.1 ค้าขายเครื่องประหาร

1.2 ค้าขายมนุษย์

1.3 ค้าขายสัตว์เป็นสำหรับปรุงอาหาร

1.4 ค้าขายน้ำเมา

1.5 ค้าขายยาพิษ

คฤหัสถ์ไม่ควรแสวงหาโดยการทุจริต เช่น จะได้ทรัพย์สมบัติมาทางใดไม่เลือกขอให้ได้มามากๆ ก็แล้วกัน แม้จะผิดศีลธรรมและผิดกฎหมายทางบ้านเมืองก็ตาม การแสวงหาไม่เลือกทางเช่นนี้ เมื่อแสวงหาทางที่เป็นโทษแล้ว ก็จะนำทุกข์ภัยมาสู่ตนเอง เพราะเหตุนั้น จึงควรแสวงหาโดยอาชีพที่สุจริต

แม้ในการรับของที่เป็นทรัพย์หรือสิ่งของก็ตามต้องรู้จักประมาณในการรับ เช่น ไม่รับของโจร ไม่รับสินบน เพราะถ้ารับไม่รู้จักประมาณแล้ว จะทำให้ตนเดือดร้อน เสียชื่อเสียง อาจถูกเจ้าหน้าที่จับกุม หรือถูกประหารก็ได้ ฉะนั้น ควรเว้นสิ่งของที่ไม่ควร เลือกรับแต่ของที่ควร จึงชื่อว่ารู้จักประมาณในการรับ

---

[78]กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**, อ้างแล้ว, หน้า 90.

[79]พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมนูญชีวิต**, อ้างแล้ว, หน้า 5.

[80]องฺ.ปญฺจก. 22/177/186; องฺ.ปญฺจก.อ. 36/376.

รู้จักประมาณในการบริโภคใช้สอย เช่น อาหารที่ไม่ถูกกับธาตุของตน กินเข้าไปแล้วเกิดโรค อาหารนี้ ไม่ควรบริโภค แม้อาหารที่ไม่เกิดโทษ ถ้าบริโภคมากเกินไป อาหารเป็นพิษ ก็เกิดโทษ จนถึงสิ้นชีวิตได้

2. บรรพชิต ต้องรู้จักประมาณในการแสวงหาปัจจัย 4 คือ

2.1 จีวร

2.2 บิณฑบาต

2.3 เสนาสนะ

2.4 คิลานปัจจัยเภสัชบริขาร ในทางที่ชอบ ที่ควร ซึ่งเรียกว่า ปริเยสนา

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ กล่าวว่า มัตตัญญุตา หมายถึง "ผู้รู้มาตรา รู้ประมาณ ถามว่า รู้อย่างไรจึงชื่อว่ามัตตัญญู ตอบว่า ผู้รู้ตนเองว่าเป็นสัตบุรุษ เพราะความบริสุทธิ์ได้มาตั้งแต่สัมมาปฏิบัติให้ผล คือ ให้ตนได้ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข น้อยบ้าง มากบ้าง โดยมีอัตตัญญูเป็นเหตุทำให้มีสติสังวร ญาณสังวรเป็นเครื่องอยู่ ตลอดเวลา ไม่ว่าจะนอน จะยืน จะไป จะอยู่ก็รู้ประมาณ จะพูดจาสนทนาทางโลกและในทางธรรม วจีกรรมของท่านก็รู้ประมาณ จะประกอบกิจการงานด้วยกาย กายกรรมของท่านก็รู้ประมาณ ควรทำน้อยหรือมาก ควรหนักหรือควรเบา ท่านก็รู้ คือ ท่านเป็นผู้ฉลาดเต็มที่ จึงชื่อว่า มัตตัญญู ผู้รู้มาตรา"[81]

จากความหมายของมัตตัญญุตาหรือมัตตัญญู อาจสรุปได้ว่า มัตตัญญุตาหรือมัตตัญญู ผู้รู้ประมาณ หมายถึง บุคคลที่รู้จักความพอเพียง หรือความพอดี ในการศึกษาเล่าเรียนนั้น ต้องพอเพียงทั้งทางโลกทางธรรม การทำงาน การประกอบอาชีพ การแสวงหาทรัพย์ การบริโภคใช้สอย การใช้จ่ายทรัพย์ การดำเนินชีวิตด้วยอิริยาบถ 4 มีเดิน ยืน นั่ง นอน เป็นต้น ต้องตั้งอยู่ในทางสายกลางหรือความพอดี ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป คือ พอเพียงในการทำ การพูด การคิด ชีวิตก็จะดำเนินไปด้วยดี

5. กาลัญญุตา ความรู้จักกาล

ไสว มาลาทอง กล่าวว่า "กาลัญญุตา หมายความว่า ความรู้จักกาล คือ รู้จักเวลาว่า เวลาไหนควรทำอะไรก่อนหรือทีหลัง เช่น การงานใดใช้เวลามากหรือน้อยเพียงใด ต้องทำให้เสร็จทันเวลา ให้ตรงต่อเวลา ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้"[82]

กรมการศาสนา กล่าวว่า "กาลัญญุตา หมายความว่ารู้กาล คือรู้เวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่การงานต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น เช่นรู้ว่าเวลา

---

[81]พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจนฺโท จันทร์), **ประมวลธรรมยอดคำสอน,** อ้างแล้ว, หน้า 24.

[82]ไสว มาลาทอง และคณะ, **คู่มือการศึกษาจริยธรรม**, อ้างแล้ว, หน้า 49.

ไหน ควรทำอะไร อย่างไร ควรทำให้ถูกเวลา"[83] ซึ่งสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ กล่าวว่า "กาลัญญุตา รู้กาล หมายถึง รู้กาลเวลาอันเหมาะสม คือระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจปฏิบัติการงานต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่นเช่นรู้ว่า เวลาไหนควรทำอะไร อย่างไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้ถูกเวลา ตลอดจนรู้จักกะเวลาและวางแผนการใช้เวลา"[84]

กาลญฺญู หมายความว่า ผู้รู้จักกาล พระพุทธเจ้าทรงประทานโอวาทแก่ภิกษุไว้เป็นเครื่องเตือนสติ (จิต) ว่า กถมฺภูตสฺส เม รตฺตินฺทิวา วีติปตนฺตีติ ปพฺพชิเตน อภิณฺหำ ปจฺจเวกฺขิตพฺพำ. บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ ดังนี้ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมรู้จักกาลหรือเวลาว่า เวลานี้ เป็นเวลาเรียน (อุเทศ คือ การเรียนบาลี) เวลานี้ เป็นเวลาสอบถาม (ปริปุจฉา คือ ถามเพื่อให้อธิบายความตามบาลี) เวลานี้ เป็นเวลาประกอบความเพียร (เจริญกรรมฐาน) คือ สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน เวลานี้ เป็นเวลาหลีกเร้น (เวลาพักผ่อน) หากภิกษุไม่พึงรู้จักกาลว่า นี้เป็นเวลาเรียน เป็นต้น เราไม่พึงเรียกว่า เป็นกาลญญู ผู้รู้จักกาล แต่เพราะภิกษุรู้จักกาลดังกล่าวแล้ว เราจึงเรียกว่า กาลญญู

กาลหรือเวลามีประจำอยู่ในโลก เวลาที่มีสำหรับมนุษย์ ควรจะทำประโยชน์ให้ลุล่วงไปด้วยดีพร้อมกับเวลา ดังมีพระพุทธภาษิต ว่า "ขโณ โว มา อุปจฺจคา" ขณะ (เวลา) อย่าได้ล่วงเลยท่านทั้งหลาย เมื่อทราบเวลาแล้ว ก็ควรทราบถึง กิจ 2 อย่าง คือ

1. กาลิกกิจ ได้แก่ กิจชั่วคราว

2. นิพัทธกิจ ได้แก่ กิจที่ต้องทำเป็นนิจ

อนึ่ง เมื่อรู้จักกาลแล้วจะได้ทำให้ถูกกับกิจที่เกิดขึ้นชั่วคราวและกิจที่ต้องทำเป็นนิจ เพื่อไม่ให้เสื่อมเสียประโยชน์ คือ จะไปที่ไหน จะอยู่ที่ไหน ก็จะได้ทำเวลาให้เป็นคุณประโยชน์แก่ตนเอง รู้จักผ่อนปรนให้พอเหมาะ พอดี กับอิริยาบถ 4 แม้จะยืน เดิน นั่ง นอน ต้องพอเหมาะแก่เวลาและสถานที่ เวลา คือครั้งคราวหรือเป็นโอกาส ชื่อว่ากาล บุคคลผู้รู้จักกาลชื่อว่า กาลญญู

ความเป็นผู้รู้จักกาล ชื่อว่า "กาลัญญุตา" คนที่รู้จักกาล ทำหน้าที่การงานพอเหมาะแก่เวลาจึงได้ชื่อว่าปฏิรูปการี ผู้ทำสมควรย่อมได้โภคทรัพย์ เป็นต้น เพราะรู้จักใช้เวลา ดังปรากฏที่มาเรื่องจุลลกเศรษฐี ในคัมภีร์อรรถกถาชาดกว่า ครั้งหนึ่ง คนรับใช้ของจุลลกเศรษฐี มีชื่อว่าจูฬกเตวาสิก

---

[83]กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**, อ้างแล้ว, หน้า 90.

[84]พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมนูญชีวิต**, อ้างแล้ว, หน้า 5.

เป็นคนมีความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) รู้จักการค้าขายตามสมัยนิยม จนกระทั่งสามารถสั่งสมโภคทรัพย์เป็นอันมากไว้ได้ ต่อมาไม่นานนักก็ได้รับตำแหน่งมหาเศรษฐี[85]

ส่วนบุคคลไม่รู้จักกาล ชื่อว่า อกาลญญู ย่อมปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ดังมีพระพุทธพจน์ว่า

"อติสีตๆ อติอุณฺหๆ อติสายมิทๆ อหุ
อิติ วิสฏฐกมฺมนฺเต อตฺถา อจฺเจนฺติ มานเว".

แปลความว่า ประโยชน์ย่อมล่วงเลยซึ่งมานพผู้ละทิ้งการงานโดยมักอ้างว่า หนาวมาก ร้อนมาก เวลานี้ก็เย็นมากแล้ว ดังนี้เป็นต้น แล้วไม่ทำการงาน

ความจริง อากาศจะหนาวหรือร้อน ก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล จึงไม่ควรถือเป็นประมาณ มีแต่คนเกียจคร้านเท่านั้น จะทำอะไรก็ต้องรอเวลาให้ความหนาวหรือความร้อนหมดไปเสียก่อนจึงรีบเร่งทำ แต่ก็ทำไม่ทันเวลาจึงพลาดจากประโยชน์ที่ควรจะได้ เรื่องนี้มีในคัมภีร์ชาดกว่าในเมืองตักกศิลา ได้มีอาจารย์ทิศาปาโมกข์สอนศิษย์ 500 คน ให้ศึกษาศิลปศาสตร์ ในวันหนึ่งอาจารย์ได้ใช้ลูกศิษย์ให้ไปหาฟืน แต่ลูกศิษย์กลับไปทำอย่างอื่นก่อน ครั้นเวลาเย็นมากจวนจะมืดแล้วก็เก็บอะไรไม่ทัน จึงหักไม้กุ่มสดกลับมา พออาจารย์เห็นจึงกล่าวติเตียนว่า

บุคคลใดไม่ทำกิจที่ตนควรทำก่อน ถึงต้องการจะทำ (กิจ) นั้นทีหลัง
บุคคลนั้น เป็นเหมือนมานพผู้หักไม้กุ่ม ย่อมเดือดร้อนทีหลัง ฉะนั้น

จากข้อความนี้ ย่อมสะท้อนให้เห็นว่า บุคคลไม่รู้จักกาล แม้ถึงเวลาประกอบกิจก็ยังไม่ทำงาน มักจะทำงานช้ากว่าเวลาบ้าง รีบทำด่วนเกินไปยังไม่ถึงเวลาบ้าง การงานก็ไม่สำเร็จด้วยดี บุคคลประเภทนี้ ย่อมเสื่อมเสียจากประโยชน์ของตนเอง และทำลายประโยชน์ผู้อื่นให้เสื่อมเสียตามไปอีกด้วย

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ กล่าวว่า "รู้อย่างไรจึงชื่อว่ารู้กาล ตอบว่า มัตตัญญู การรู้มาตราเป็นเหตุ ท่านจึงรู้ว่ากาลนี้ควรนั่ง กาลนี้ควรนอน กาลนี้ควรยืน กาลนี้ควรเดิน กาลนี้ควรไป การนี้ควรอยู่ กาลนี้ควรพูดคดีโลก กาลนี้ควรพูดคดีธรรม" กาลนี้ควรพูดน้อย กาลนี้ควรพูดมาก กาลนี้ควรจะทำนวกรรม การนี้ควรทำสังฆกรรม กาลนี้ควรทำสมถะและวิปัสสนา กาลนี้ควรแสดงธรรม การนี้ควรไต่ถามข้ออรรถข้อธรรมที่ตนสงสัยอยู่ เป็นต้น คือว่า เมื่อเป็นผู้รู้กาล รู้สมัยรู้เวลาเช่นนั้น ย่อมเป็นผู้ไม่เก้อ ไม่ขวยเขินในหน้าที่ทั้งปวง[86]

---

[85]สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรเถร), **พระมงคลวิเสสกถา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2542), หน้า 3.

[86]พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจนฺโท จันทร์), **ประมวลธรรมยอดคำสอน**, อ้างแล้ว, หน้า 24.

อุดม เชยตีวงศ์ กล่าวว่า กาลัญญุตา หมายความว่า “รู้จักเวลา คือ รู้จักว่าเวลาใดควรทำอะไร และรู้ว่าเวลาเป็นของมีค่าสำหรับชีวิต เมื่อเวลาผ่านไปแล้วเอาคืนมาไม่ได้ แล้วยังทำให้เราแก่ตามไปด้วย”[87] เพราะฉะนั้น จะต้องรู้เวลา แล้วใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา ในการทำงาน ในการละความชั่ว ประพฤติความดี ในการทำจิตใจให้สะอาด จึงจะได้ชื่อว่าเวลามีค่าสำหรับชีวิต

จากความหมายของกาลัญญุตาสรุปได้ว่า ความเป็นผู้รู้จักกาลยังประโยชน์ให้สำเร็จทั้งทางโลกและทางธรรม คือ ในทางโลก สำหรับคฤหัสถ์การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ด้วยความขยันและหมั่นเพียรอย่างพอเหมาะ พอดี พอเพียงในประกอบอาชีพที่สุจริต รู้จักเวลาว่าเวลาไหนควรทำงานอะไรก่อนหรือทีหลัง ต้องทำให้เสร็จทันเวลา ให้ตรงต่อเวลา ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้ ย่อมได้โภคทรัพย์เป็นอันมาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าเกียจคร้านในการทำงาน มักอ้างว่าร้อนนัก หนาวนัก แล้วไม่ทำงาน มีแต่เสื่อมเสียประโยชน์และเสียเวลาโยส่วนเดียว

ส่วนในทางธรรม บรรพชิตในพระพุทธศาสนาจะเป็นพระภิกษุ สามเณรหรือแม่ชีก็ตาม ย่อมพิจารณาด้วยปัญญาทุกวันเวลาว่า เวลานี้ควรทำกิจวัตร สวดมนต์ทำวัตรเช้า เย็น และรู้จักกาลเวลาว่า เวลานี้เป็นเวลาเรียนพระปริยัติธรรม เวลานี้เป็นเวลาสอบถามข้อธรรม เวลานี้ เป็นเวลาประกอบความเพียร (เจริญกรรมฐาน) คือ สมถะกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน เวลานี้เป็นเวลาหลีกเร้น (เวลาพักผ่อน) เวลานี้เป็นเวลาทำความสะอาดบริเวณวัด โบสถ์ วิหาร ลานพระเจดีย์ ศาลาการเปรียญ กุฏิหรือที่อยู่อาศัย เป็นต้น การรู้จักคุณค่าของเวลา ไม่ปล่อยให้เวลาผ่านเลยไป กิจที่ทำ คำที่พูด จิตที่คิดพิจารณาด้วยปัญญา ย่อมยังประโยชน์ให้สำเร็จได้ทุกเวลา

6. ปริสัญญุตา ความรู้จักบริษัท

ไสว มาลาทอง กล่าวว่า ปริสัญญุตา หมายความว่า “ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน รู้จักสังคม รู้จักที่ประชุม รู้การกระทำที่พึงประพฤติต่อชุมชน ต่อที่ประชุมและต่อสังคมนั้น ๆ ว่า ในชุมชนนี้หรือที่ประชุมนี้จะต้องพูดอย่างนี้ เป็นต้น และประพฤติตนให้เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ”[88]

สุมาลี โฆษิตนิธิกุล กล่าวว่า ปริสัญญุตา หมายความว่า “ความเป็นผู้รู้จักชุมชน มีกิริยามารยาทตลอดทั้งความประพฤติที่สามารถเข้ากับชุมชน เป็นที่ยอมรับ ยกย่องและเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนได้”[89]

---

[87]อุดม เชยตีวงศ์, **พระธรรม**, อ้างแล้ว, หน้า 111.

[88]ไสว มาลาทอง และคณะ, **คู่มือการศึกษาจริยธรรม**, อ้างแล้ว, หน้า 50.

[89]สุมาลี โฆษิตนิธิกุล, **แนวทางการจัดการเรียนการสอน รวมเรื่องสั้นส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 12 เรื่อง โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**, อ้างแล้ว, หน้า 69.

กรมการศาสนา กล่าวว่า ปริสัญญุตา หมายความว่า “รู้ชุมชน คือ รู้จักที่ชุมนุมและชุมชน รู้กาลอันควรประพฤติปฏิบัติในชุมชนนั้นว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาต้องทำกิริยาอย่างนี้ ควรพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้มีระเบียบวินัยอย่างนี้ มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้ มีความต้องการอย่างนี้ ควรเกี่ยวข้อง ควรต้องสงเคราะห์ ควรรับใช้ ควรบำเพ็ญประโยชน์ให้อย่างนี้ๆ เป็นต้น”[90] ซึ่งสอดคล้องกับ

พระพรหมคุณาภรณ์ ว่า ปริสัญญุตา หมายความว่า “รู้ชุมชน คือ รู้ถิ่น รู้จักที่ชุมนุม และชุมชน รู้กาลอันควรประพฤติปฏิบัติในถิ่นที่ชุมนุมและต่อชุมชนนั้นว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิริยาอย่างนี้ ควรต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้มีระเบียบวินัยอย่างนี้ มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้ มีความต้องการอย่างนี้ ควรเกี่ยวข้อง ควรต้องสงเคราะห์ ควรรับใช้ และควรบำเพ็ญประโยชน์ให้อย่างนี้ ๆ เป็นต้น”[91]

อุดม เชยตีวงศ์ กล่าวว่า ปริสัญญุตา หมายความว่า “ให้รู้จักประชุมชน คือ สังคมนั้นเอง โดยให้หลีกห่างสังคมอันธพาล ควรไปเกี่ยวข้องชุมชนบัณฑิต แม้การแต่งกายต้องให้เหมาะสม แก่กาละเทศะ เช่น ไม่ใส่สีแดงไปในงานศพ ไม่แต่งสีดำไปในงานมงคล เป็นต้น และมีกิริยามารยาทอันเหมาะสมที่จะต้องประพฤติต่อประชุมชนนั้น ๆ ว่า เมื่อเข้าไปหาคนหมู่นี้จะต้องทำกิริยาอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้”[92]

เสฐียรพงษ์ วรรณปก กล่าวว่า ปริสัญญุตา หมายความว่า “ความรู้จักชุมชน คือ ให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับเทศะ ชุมชนหรือสังคม คนที่มีคุณสมบัติข้อนี้ก็คือ คนที่รู้จักสังคม เข้าสังคมเป็น หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีนั่นเอง ในสังคมแต่ละแห่งมีขนบธรรมเนียม กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ โดยเฉพาะสังคมไทยที่เห็นชัด คือ สังคมพระกับสังคมชาวบ้าน ผู้ที่อยู่ในสังคมต้องศึกษากฎเกณฑ์ ระเบียบข้อปฏิบัติของอีกสังคมหนึ่งให้รู้ แล้วปฏิบัติตนให้เหมาะสม เช่น เดิมเป็นฆราวาสก็ประพฤติตนเหมือนกับชาวบ้านทั่วไป พอไปบวชเป็นพระอยู่ในวัด ถ้าไม่ปรับตัวให้เข้ากับหมู่พระสงฆ์ กลับทำตัวตามใจชอบเหมือนสมัยเป็นฆราวาสอยู่ ก็ทำความเสื่อมเสีย วุ่นวายให้กับพระศาสนาได้”[93]

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ กล่าวว่า “รู้อย่างไรจึงชื่อว่า ปริสัญญู รู้บริษัท ตอบว่า เพราะรู้กาลนั้นเป็นเหตุ จึงเป็นผู้ฉลาดต่อที่ประชุมและหมู่คณะ คือรู้ว่าหมู่นี้เป็นอสัตบุรุษ หมู่นี้เป็นสัตบุรุษ หมู่นี้มีความเห็นอย่างนี้ หมู่นี้มีเจ้าลัทธิอย่างนี้ หมู่นี้เป็นคฤหัสถ์ หมู่นี้เป็นพราหมณ์ หมู่นี้เป็น

---

[90]กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**, อ้างแล้ว, หน้า 90.

[91]พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมนูญชีวิต**, อ้างแล้ว, หน้า 5.

[92]อุดม เชยตีวงศ์, **พระธรรม**, อ้างแล้ว, หน้า 111.

[93]เสฐียรพงษ์ วรรณปก, **จุดประกายแห่งชีวิต,** อ้างแล้ว, หน้า 113.

กษัตริย์ เมื่อเข้าไปสู่สมาคมบริษัทนี้ควรนั่งอย่างนี้ ควรยืนอย่างนี้ ควรกล่าวถ้อยคำอย่างนี้หรือควรต้อนรับบริษัทนี้ด้วยอาการอย่างนี้จึงพอเหมาะพอควร การรู้อำนาจและกำลังของบริษัท ย่อมรู้จักการปฏิสัณฐานอย่างสง่าผ่าเผยไม่เก้อเขิน"[94]

พระเทพดิลก กล่าวว่า "ปริสัญญุตา หมายถึง รู้จักคณะบุคคล กลุ่มคนที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในขณะนั้น ๆ อาจจะเรียกว่า รู้จักจิตวิทยามวลชนตลอดถึงภูมิหลังของคณะบุคคลเหล่านั้น"[95]

จากความหมายของปริสัญญุตาหรือปริสัญญู สรุปได้ว่า การรู้จักบริษัท หมายถึง การรู้จักหมู่คณะหรือการรู้จักชุมชน สามารถแยกออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ขัตติยบริษัท คือ รู้ว่าหมู่นี้เป็นกษัตริย์ เป็นเจ้านาย
2. พราหมณบริษัท คือ รู้ว่าหมู่นี้เป็นพราหมณ์
3. คหบดีบริษัท คือ รู้ว่าหมู่นี้เป็นชาวบ้าน
4. สมณบริษัท คือ รู้ว่าหมู่นี้เป็นสมณะ

การที่บุคคลควรรู้จักบริษัท ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ คือ รู้ว่าหมู่นั้นเขานิยมกันอย่างนั้นขนบธรรมเนียมควรจะยืนหรือจะนั่ง หรือควรจะพูดถ้อยคำอย่างนั้น ๆ หรือควรจะนิ่ง ปฏิบัติให้พอเหมาะ พอดี กับประชุมชนในสังคม เช่น คนไปวัด ถึงจะเป็นคนต่างชาติต่างภาษากันก็ตาม เมื่อจะเข้าไปภายในพระอุโบสถ แม้ใส่หมวกก็ต้องถอดหมวกออกเพื่อแสดงความเคารพสถานที่ พุทธบริษัทที่ประพฤติกันอยู่ทุกวันนี้ ที่ส่อมารยาทว่าเคารพต่อชุมชน เช่น เมื่อพบพระ ก็แสดงกิริยามารยาท สนทนาอย่างหนึ่ง พบชาวบ้านก็พูดอย่างหนึ่ง แม้พระจะพูดกับพระด้วยกันก็อย่างหนึ่ง จะพูดกับฆราวาสที่เป็นกษัตริย์พูดอย่างหนึ่ง พูดกับขุนนางก็อย่างหนึ่ง พูดกับขุนนางก็อย่างหนึ่ง และนิยมพูดตามวัยที่แก่อ่อน ที่ควรเรียกว่า พ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อา ลูก เป็นต้น ต้องใช้คำพูดให้เหมาะสมแก่วัยของแต่ละคน ย่อมทำให้บุคคลผู้รู้จักบริษัท มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในสังคม จะไปที่ไหนย่อมมีความสง่าผ่าเผยและเป็นที่ยอมรับ เคารพนับถือของหมู่คณะหรือชุมชน ในทางกลับกันหากบุคคลไม่รู้จักบริษัททั้ง 4 เลย ว่าชุมชนไหนควรเข้าไปหาอย่างไร ย่อมทำอะไรไม่ถูก ซ้ำถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ได้รับความเก้อเขิน อับอายผู้คนในสังคม

7. ปุคคลัญญุตา ความรู้จักคบบุคคล

ไสว มาลาทอง กล่าวว่า ปุคคลปโรปรัญญุตา หมายความว่า "ความรู้จักเลือกคบบุคคล คือ รู้ความแตกต่างของบุคคลนั้น ๆ ว่า บุคคลใดมีอัธยาศัยดีหรือไม่ดีอย่างไร มีความรู้ดีหรือไม่ ควรยก

---

[94]พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจนฺโท จันทร์), **ประมวลธรรมยอดคำสอน**, อ้างแล้ว, หน้า 25.

[95]พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), **เสริมสร้างสู่สุขสันติ์**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท แปดสิบเจ็ด (2545) จำกัด, 2549), หน้า 228.

ย่องนับถือ แนะนำตักเตือนได้หรือไม่ เราควรปฏิบัติตนต่อบุคคลนั้นอย่างไร เช่นการรู้จักเลือกคบคนดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง เป็นต้น”[96]

อุดม เชยตีวงศ์ กล่าวว่า “ปุคคลปโรปรัญญุตา หมายความว่า ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคลว่า บุคคลนี้เป็นคนดีควรคบ บุคคลนั้นเป็นคนไม่ดีไม่ควรคบ และรู้ว่าควรคบบุคคลเช่นใด ในฐานะอะไร จะต้องวางตัวอย่างไร เช่น คบผู้ใหญ่ เราเป็นเด็กกว่าก็ต้องรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน เชื่อฟัง คำสอนและคำตักเตือนด้วยดี ถ้าเราเป็นผู้ใหญ่เข้าใกล้ผู้น้อย ก็ต้องทำตนเป็นพี่เลี้ยง เป็นต้น”[97]

พระพรหมคุณาภรณ์ มีความเห็นสอดคล้องกับกรมการศาสนาว่า “ปุคคลัญญุตา รู้บุคคล หมายความว่า รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลโดยอัธยาศัย ความสามารถและคุณธรรม เป็นต้นว่าบุคคลใดมีความยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้จักปฏิบัติต่อคนอื่นว่าควรคบหรือไม่ควรคบ เมื่อคบแล้วจะได้คติอะไร โดยความเกี่ยวข้องแล้ว จะใช้ จะยกย่อง จะตำหนิหรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไร จึงจะได้ผลดี”[98]

พระเทพปัญญามุนี กล่าวว่า “รู้บุคคลนั้น หมายความว่า รู้จักความแตกต่างของบุคคลนั้น ๆ ว่า บุคคลใด มีอัธยาศัยที่ดีหรือไม่ดีอย่างไร มีความรู้หรือไม่มีอย่างไร มีความฉลาดหรือโง่เขลาอย่างไร มีความสามารถหรือไม่อย่างไร ควรยกย่องนับถือหรือไม่ ควรแนะนำตักเตือนหรือไม่ ควรปฏิบัติต่อกันอย่างไร เป็นต้น แล้วปฏิบัติตนให้เหมาะสม เช่น เลือกคนที่ควรคบ เป็นต้น”[99]

เสฐียรพงษ์ วรรณปก กล่าวว่า “ความรู้จักบุคคลหรือความรู้จักคน มีความหมาย 2 อย่าง คือ

1. รู้จักเลือกคบคน คือ ต้องดูให้รู้ว่าใครดีใครชั่ว ไม่ใช่ดูว่าใครสวยหรือไม่สวย ร่ำรวยหรือยากจน เพราะความดีความชั่วของคน จะเอารูปร่างหน้าตา ฐานะหรือชาติกำเนิดมาตัดสินไม่ได้ ต้องรู้ซึ้งถึงแก่นแท้ของจิตใจทีเดียว วิธีเลือกคบคนต้องดูเรื่องที่เขาชอบและเรื่องที่เขาชวน เช่น ถ้าเขาชอบและชวนไปมั่วอบายมุข ชวนไปโกหกหลอกลวง แสดงว่าเป็นคนไม่ดี แต่ถ้าเขาชวนไปทำบุญกุศลในสถานที่ต่าง ๆ ชอบชักชวนไปในทางบุญ เช่น ชักชวนไปวัด ไปทำบุญ รักษาศีล ฟังพระธรรม ก็แสดงว่าเป็นคนดี

---

[96]ไสว มาลาทอง และคณะ, **คู่มือการศึกษาจริยธรรม**, อ้างแล้ว, หน้า 50.

[97]อุดม เชยตีวงศ์, **พระธรรม**, อ้างแล้ว, หน้า 111.

[98]กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**, อ้างแล้ว, หน้า 90.

[99]พระเทพปัญญามุนี, **อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระราชวรคุณ (สายหยุด ปัญญาสารเถร)**, (กรุงเทพมหานคร : คณะสงฆ์วัดปทุมวนาราม คณะกรรมการมูลนิธิสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก, 2548), หน้า 30.

2. รู้จักเลือกใช้คน คือ การใช้คนเหมาะกับงาน งานจึงสำเร็จด้วยดี เช่น งานแบกหามต้องเลือกคนที่แข็งแรงบึกบึน งานที่ใช้ปัญญา ต้องใช้คนที่มีความรู้ ความสามารถ งานที่ต้องติดต่อกับคนหมู่มากก็ต้องใช้คนที่เจรจาไพเราะใจเย็นมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แต่ถ้าใช้คนที่ตรงข้ามกับลักษณะของงาน นอกจากงานจะไม่ก้าวหน้าแล้วยังจะพินาศอีกด้วย"[100]

ความรู้จักเลือกบุคคล พระพุทธเจ้า ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ควรเป็นผู้รู้จักบุคคล 2 จำพวก คือ

1. บุคคลพวกที่ต้องการเห็นพระอริยะ คือ มีความประสงค์จะฟังพระสัทธรรมโดยตั้งใจฟัง เมื่อฟังแล้วทรงจำธรรมไว้ พิจารณาเนื้อความแห่งธรรมที่ทรงจำไว้นั้น เมื่อรู้อรรถรู้ธรรมแล้วปฏิบัติตามสมควรแก่ธรรม เพื่อประโยชน์ตนและผู้อื่น พึงได้รับความสรรเสริญ

2. บุคคลพวกที่ไม่ต้องการเห็นพระอริยะ ไม่ต้องการฟังพระสัทธรรม ไม่ตั้งใจฟัง ไม่จดจำธรรม ไม่รู้เหตุไม่รู้ผล ไม่พิจารณาเนื้อความแห่งธรรม ไม่ปฏิบัติตามธรรมเพื่อประโยชน์ตนและผู้อื่น พึงได้รับคำติเตียน ด้วยเหตุนั้น

ผู้วิจัย มีความเห็นว่า บุคคลจำพวกที่ 2 นี้ เป็นปัญหาต่อสังคมและประเทศชาติ ถ้าหากไม่มีสัตบุรุษคอยแนะนำให้กลับใจเป็นคนดีของครอบครัว และสังคมโดยส่วนรวมแล้ว อาจนำภัยอันตรายมาสู่ตนและประเทศชาติได้

มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มชนมีทั้งคนดีและคนเลว ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องเลือกคบบุคคล ใน "มงคลสูตร"[101] ท่านกล่าวถึงการคบคนไว้ว่า

อเสวนา จ พาลานำ ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา
ปูชา จ ปูชนียานำ เอตมฺมำ คลมุตฺตมำ.
การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต
การบูชาบุคคลควรบูชา 3 ข้อนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

เมื่อรู้จักบุคคลแล้วต้องเลือกคัดดูอีกว่า คนไหนจะควรคบหรือไม่ควรคบ ควรละเลิกคบคนที่ไม่ดี เพราะถ้าหากไปคบหาคนไม่ดีเข้าแล้ว ย่อมนำตัวอย่างที่ไม่ดีไปประพฤติ จึงเป็นเหตุให้ได้รับแต่ความเสื่อมเสียเกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนถึงวงศ์ตระกูล ส่วนการคบหาแต่คนดี ย่อมแนะนำแต่สิ่งที่ดีเป็นประโยชน์เกื้อกูลและนำความสุขมาให้โดยส่วนเดียว

การเลือกคบบุคคลทุกประเภท จะเป็นชั้นผู้ใหญ่หรือผู้น้อยก็ตาม ไม่ใช่เฉพาะแต่จะเลือกบุคคลที่ควรคบซึ่งเป็นกัลยาณมิตรหรือการคบหากับบัณฑิต ที่เป็นคนดีมีคุณธรรมเหมาะแก่การคบ

---

[100]เสฐียรพงษ์ วรรณปก, **จุดประกายแห่งชีวิต**, อ้างแล้ว, หน้า 115.

[101]ขุ.ขุ. 25/5/2; ขุ.ขุ.อ.39/117.

หรือบุคคลที่ไม่ควรคบเท่านั้น แต่ผู้ใหญ่จะใช้ผู้เป็นบริวารนั้นก็ควรเลือกใช้คนที่เหมาะสมเข้ากับงาน ดังปรากฏว่า ครั้งหนึ่ง พระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธบิดา ประทับอยู่ ณ กรุงกบิลพัสดุ์ ทรงทราบข่าวการตรัสรู้ของพระโอรส และได้ทราบถึงการบำเพ็ญพุทธกิจ เสด็จจาริกโปรดสัตว์โลกเรื่อยมาจนถึงกรุงราชคฤห์ มีพระประสงค์จะพบพระโอรส จึงได้ส่งราชทูตซึ่งเป็นอมาตย์ไปเชิญเสด็จ อมาตย์นั้นไปถึงแล้วได้ฟังธรรมจากสำนักของพระพุทธเจ้าแล้ว บรรลุพระอรหันต์แล้วบวชในพระธรรมวินัยจึงมิได้กราบทูลอาราธนา พระเจ้าสุทโธทนะเห็นอมาตย์หายไป จึงส่งราชทูตไปใหม่เป็นอย่างนี้ถึง 9 ครั้ง พอครั้งที่ 10 ทรงส่งกาฬุทายีอมาตย์ไปอีก แม้กาฬุทายีอมาตย์ได้ฟังธรรมสำเร็จพระอรหันต์แล้ว ก็ได้กราบทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าให้เสด็จกลับมายังกรุงกบิลพัสดุ์ตามดำรัสของพระพุทธบิดา พระเจ้าสุทโธทนะ ได้เห็นพระโอรสและได้ฟังพระธรรมเทศนาตามพระราชประสงค์

จากข้อความนี้ ดังจะเห็นได้ว่า การเลือกใช้บุคคลให้เหมาะแก่การงาน ล้วนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการใช้บุคคลที่ไม่เหมาะสมกับหน้าที่แล้ว ย่อมทำให้เสียเวลามาก หากรู้จักเลือกใช้บุคคลที่เหมาะสมเหมือนกับกาฬุทายีอมาตย์แล้ว กิจที่ทำ คำที่พูด ย่อมสำเร็จประโยชน์

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัปปุริสธรรม 7 ประการ ดังกล่าวมาแล้วนั้น อาจสรุปได้ว่า การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมนั้น หมายถึง การดำเนินตามหลักธรรมของสัตบุรุษ ผู้ประกอบด้วยคุณธรรมทางพระพุทธศาสนา 7 ประการ คือ รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน รู้บุคคล ด้วยเหตุนี้ เยาวชนจะต้องมีการคบหาสัตบุรุษที่มีคุณธรรม ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น โดยการไปมาหาสู่อยู่ใกล้ นั่งใกล้เพื่อสอบถามธรรมะ หรือตั้งใจรับโอวาทของท่าน อันเป็นเหตุให้ได้รับความรู้ และมีการประพฤติปฏิบัติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ตั้งตนไว้ในสุจริตธรรม ชำระจิตให้หมดจดจากกิเลสโดยลำดับ ย่อมพบความสุข ความเจริญโดยส่วนเดียวหาความเสื่อมมิได้เลย

2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

โรงเรียนศึกษานารีวิทยา มีชื่อเดิมว่า “โรงเรียนศึกษานารี 2 (ประสงค์-สุดสาคร ตู้จินดา)” ใช้อักษรย่อว่า ศ.น.2 โดยศาสตรจารย์แพทย์หญิงคุณหญิงสุดสาคร ตู้จินดา มีจิตศรัทธาบริจาคที่ดินจำนวน 12 ไร่ 3 งาน 2 ตารางวา เพื่อสร้างโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ซึ่งตั้งอยู่ที่แขวงบางบอน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ต่อมา นายดรุณ ศุภาหาร ได้บริจาคที่ดินเพิ่มอีก 1 ไร่ จึงรวมเป็น 13 ไร่ 3 งาน 2 ตารางวา[102]

---

[102]โรงเรียนศึกษานารีวิทยา, **คู่มือนักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนศึกษานารีวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์, 2550), หน้า 7.

วันที่ 26 มีนาคม 2521 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งโรงเรียนเป็นทางการ เป็นโรงเรียนสหศึกษา เนื่องจากสถานที่ยังไม่พร้อมที่จะถมดินเพื่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราว และถาวร จึงได้ฝากนักเรียนไว้ที่โรงเรียนศึกษานารี 4 ห้องเรียน และยังได้ฝากไว้ที่โรงเรียนประถมศึกษาวัดบางบอนอีก 2 ห้องเรียน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกของเด็กนักเรียนท้องถิ่น ในปี พ.ศ. 2521 มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 222 คน คณะครูอาจารย์ 16 คน คนงาน 2 คน และมีนางสาวพยอม อ่อนอุดม รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่

ปีการศึกษา 2522 โรงเรียนศึกษานารี มีนักเรียนเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก จนไม่สามารถให้ที่เรียนแก่นักเรียนได้ ทางโรงเรียนมีความจำเป็นต้องรื้ออาคารเรียน เพื่อสร้างอาคารหลังใหญ่กว่าเดิม ดังนั้น วันที่ 13 พฤษภาคม 2522 โรงเรียนศึกษานารี 2 ต้องย้ายนักเรียนทั้งหมดมาเรียน ที่โรงเรียนประถมศึกษาวัดบางบอน รวมทั้งหมด 10 ห้องเรียน มีนักเรียน 414 คน อาจารย์ 31 คน คนงาน 4 คน ต่อมาวันที่ 9 พฤศจิกายน 2522 กระทรวงศึกษาธิการ ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่ว่า “โรงเรียนศึกษานารีวิทยา”

ปีการศึกษา 2523 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา รับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มอีก 8 ห้อง ทำให้ห้องเรียนโรงเรียนประถมศึกษาวัดบางบอนไม่เพียงพอ จึงต้องย้ายมาเรียนที่โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เพราะอาคารชั่วคราว 21 ห้องเรียนแล้วเสร็จพอดี และได้มีการเปลี่ยนชื่อย่อของโรงเรียน ศ.น.2 เป็น “ศ.ว.”

ปีการศึกษา 2526 และ 2528 กระทรวงศึกษาธิการและกรมสามัญศึกษา ได้คัดเลือกให้โรงเรียนศึกษานารีวิทยาเป็นโรงเรียนดีเด่น ได้รับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษา ซึ่งในปีนั้นมีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 33 ห้องเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 10 ห้องเรียน รวม 43 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 1,830 คน ครู-อาจารย์ 79 คน นักการภารโรง 7 คน

ปีการศึกษา 2544 ทางโรงเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาดีเด่นอีก โดยเน้นการศึกษาและการปฏิบัติตามจริยธรรม อาจสรุปได้ดังนี้ คือ

1. นิมนต์พระสงฆ์ 9 รูป มาช่วยจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนาทุกภาคเรียน

2. จัดให้มีการสอบธรรมศึกษาสนามหลวงระดับชั้น ตรี โท เอก ขึ้นภายในสถานศึกษาโดยสังกัดสำนักเรียนวัดปทุมคงคาทุกปี

3.ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมในเทศกาลและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

4. จัดให้มีการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน

5. ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและแข่งขันทางพระพุทธศาสนาในวันสำคัญต่าง ๆ

6. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ร่วมกับวัดปทุมคงคาทุกปี

ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ได้สมัครเข้าเป็นโรงเรียนโครงการวิถีพุทธ และได้ดำเนินการบริหารงานตามแนวทางวิถีพุทธตลอดมา

ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีห้องเรียน 62 ห้อง มีนักเรียน จำนวน 2,903 คน

ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา มีห้องเรียน 60 ห้อง มีนักเรียน จำนวน 2,917 คน ซึ่งมีผู้อำนวยการสุธน เรืองเดช ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโดยการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนศึกษานารีวิทยาเหมาะสมกับการเป็นสถานศึกษาตัวอย่างในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งทางด้านความรู้เชิงวิชาการและทางด้านพระพุทธศาสนา จนทำให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม เป็นนักเรียนที่เก่ง ที่ดีและมีความสุข สามารถพึ่งตนเองได้ตามที่สังคมคาดหวังไว้ เพราะนักเรียนเยาวชนที่มีการดำเนินชีวิตที่ดี ย่อมนำมาซึ่งศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจของทุกคน อีกทั้งยังเป็นกำลังสำคัญของครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

2.4.1 ขนาดของโรงเรียน

โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เลขที่ 76/4 หมู่ที่ 3 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนรัฐบาลประเภทสหศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2,917 คน

2.4.2 หลักการ

โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ได้กำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ 5 ประการดังนี้ คือ

1. หลักสูตรการศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2.4.3 จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ คือ

1. ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

2. มีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน การเขียนและการค้นคว้า

3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าในทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญาและทักษะในการดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

2.4.4 วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ ก้าวทันเทคโนโลยี สู่ความเป็นสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย สุขภาพพลานามัยดี

2.4.5 ภารกิจของโรงเรียน

1. จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา และเรียนรู้ตามความถนัด ตามความสามารถและตามความสนใจ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

2. จัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อจะให้ผู้เรียนได้มีความรู้ และเจตคติที่ดี ในด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. จัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม สืบสานศิลปวัฒนธรรม และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง

4. ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

5. จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

2.4.6 เป้าหมายของโรงเรียน

ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.4.7 คุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์

1. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

2. มีทักษะในการทำงาน การจัดการ รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่องานและอาชีพสุจริต

3. รักการออกกำลังกาย ดูแลรักษาสุขภาพตนเองและครอบครัว ป้องกันตนเองจากสารเสพติดและอบายมุข

4. รักความเป็นไทย สืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเป็นไทย

5. จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

2.4.8 ปรัชญาของโรงเรียน

ธมฺโม จ ปญฺญา จ เสฏฺอคฺคา ปณฺฑิตา วทนฺติ.

คุณธรรมและปัญญาเป็นสิ่งประเสริฐสุด

2.4.9 ข้อปฏิบัติของนักเรียน

1. ไม่กระทำการใด ๆ อันจะนำความเสื่อมเสียชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน
2. อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน
3. รักษาความสามัคคีของหมู่คณะ
4. อยู่ในโอวาทของครู
5. สุภาพเรียบร้อยต่อบุคคลทั่วไป
6. วางตนอย่างเหมาะสม ใช้วาจาสุภาพอ่อนน้อม สำรวมมารยาทต่อครูทุกท่าน
7. รักษาสมบัติของโรงเรียน อันเป็นของส่วนรวม ได้แก่ อุปกรณ์การเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ม้า นั่ง ฯลฯ ให้คงทนถาวร
8. ไม่เล่นหรือส่งเสียงดังใกล้บริเวณอาคารเรียน ขณะที่มีการเรียนการสอน การกระทำเช่นนั้น ถือเป็นการขาดมารยาท ไม่เกรงใจครู
9. ช่วยกันประหยัดการใช้น้ำและไฟฟ้าของโรงเรียน
10. ในกรณีที่มาเรียนพิเศษในวันหยุด หรือมาติดต่อราชการให้นักเรียนแต่งเครื่องแบบนักเรียน ยกเว้นนักเรียนที่แต่งชุดกีฬา
11. ไม่นำของมีค่า หรือนำเงินมากเกินความจำเป็นมาโรงเรียน

12. ไม่พกพาอาวุธหรือของมีคม รวมทั้งไม้บรรทัดเหล็ก คัตเตอร์หรือของอื่นๆ ที่ใช้เป็นอาวุธได้มาโรงเรียน

13. ไม่กลับบ้านเกินกว่าเวลาที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือ 17.00 น. นอกจากมีกิจกรรมพิเศษซึ่งต้องขออนุญาตโรงเรียนเป็นครั้งคราว และต้องมีอาจารย์ควบคุมอยู่ด้วย ในกรณีเช่นนี้ทางโรงเรียนจะมีจดหมายแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ

14. เมื่อทราบเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายกับโรงเรียนหรือเพื่อนนักเรียน ให้รีบแจ้งครูที่ปรึกษาหรือครูท่านอื่นๆ ให้ทราบทันที

15. ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

16. ห้ามเก็บหนังสือไว้ที่โรงเรียน เพราะนักเรียนต้องกลับไปทบทวนวิชาเรียนที่บ้าน และอาจสูญหายได้

17. การขึ้นรถประจำทาง ไม่ห้อยโหนหรือยืนบนบันไดรถ และต้องสุภาพเรียบร้อย ไม่พูดจาหยาบคายหรือส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น

18. ห้ามขับขี่ยานพาหนะใด ๆ ทั้งสิ้น มาโรงเรียน

19. ไม่นำโทรศัพท์มือถือ วิทยุติดตามตัว ซาวด์เบาท์ เกมส์คอมพิวเตอร์และของมีค่าทุกชนิดมาโรงเรียน

20. เมื่ออยู่ในเครื่องแบบนักเรียน ต้องแต่งตัวให้สุภาพเรียบร้อย ไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนก็ตาม

21. พกพาบัตรประจำตัวนักเรียนตลอดเวลา และแสดงบัตรประจำตัวนักเรียนทุกครั้งเมื่อติดต่อกับทางโรงเรียน

22. บัตรประจำตัวนักเรียนชำรุดหรือสูญหาย ให้ติดต่อกลุ่มบริหารงานบุคคล เพื่อทำบัตรใหม่โดยเร็ว

2.4.10 สภาพปัญหา

ในยุคปัจจุบัน สังคมไทยเริ่มมีปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น การแต่งกายฝ่าฝืนผิดระเบียบของโรงเรียน การใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยโดยไร้ขอบเขตทำให้เด็ก และเยาวชนไทยเป็นจำนวนมากติดการเล่นเกมส์ ปัญหาทางการปกครอง ผู้บริหารปกครองขาดหลักจริยธรรม คุณธรรม ปัญหาทางวัฒนธรรมและประเพณี มีการแต่งตัวยั่วยุตามชาวตะวันตก จนไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมประเพณีไทย เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาทางศาสนา มีการแบ่งแยกให้เห็นอย่างชัดเจนของผู้นับถือศาสนา ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นปัญหาหลักของสังคมไทยตลอดจนถึงประเทศชาติ เป็นต้น

โรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ก็เป็นอีกโรงเรียนหนึ่งซึ่งมีนายสุธน เรืองเดช เป็นผู้อำนวยการ มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย จำนวน 2,917 คน มีบุคลากรผู้บริหารงาน อาจารย์ และนักการภารโรงอีกเป็นจำนวนมากที่อยู่รวมกันเป็นสังคม ก็ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาบ้าง เพราะเด็กนักเรียนที่เป็นวัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีความคิดหุนหันพลันแล่น สามารถก่อความทะเลาะวิวาทหรืออาจกระทำความเสื่อมเสียให้เกิดขึ้นแก่สถานศึกษาได้ทุกเมื่อ

ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ได้มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล เพื่อป้องกันปัญหานักเรียนเยาวชน จึงมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยได้นิมนต์พระสงฆ์จากวัดปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร และจากวัดโพธิ์แจ้ จังหวัดสมุทรสาคร ให้มาสอนพุทธธรรมแก่เด็กนักเรียนทุกสัปดาห์ โดยเฉพาะเมื่อถึงวันสำคัญต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา เป็นต้น ทางโรงเรียนก็ได้มีการจัดกิจกรรมหล่อเทียนเข้าพรรษา ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสไปเวียนเทียนที่วัด นอกจากนี้ยังมีการนำนักเรียนไปปฏิบัติกิจกรรมนอกโรงเรียนคือ พาไปเข้าค่ายคุณธรรมที่วัดปัญญานันทาราม จังหวัดปทุมธานี และวัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรีทุกปี จึงทำให้เด็กนักเรียนใกล้ชิดพระสงฆ์ นอกจากนั้น ทางโรงเรียนศึกษานารีวิทยายังจัดให้นักเรียนได้ศึกษาและสอบธรรมสนามหลวงทั้ง 3 ชั้น คือ ธรรมศึกษาชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก เป็นประจำทุกปี จึงส่งผลให้นักเรียนทราบถึงพุทธประวัติ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และพระอริยสงฆ์สาวกผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ทราบหลักธรรมของศีล 5 หรือเบญจศีล เบญจธรรม หลักของสัปปุริสธรรม 7 ประการ และหลักธรรมอื่นๆ อีก พร้อมทั้งมีการฝึกให้เด็กได้เรียนรู้ถึงกิริยามารยาท วิธีการไหว้พระสงฆ์ การประเคนของพระสงฆ์ การกราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์ การสวดมนต์ การสมาทานรักษาศีล และการอบรมจิตใจ โดยให้เด็กนักเรียนทำสมาธิ และศึกษาพิธีกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนา ทำให้นักเรียนได้เข้าถึงพระพุทธศาสนา เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัยอย่างแท้จริง และต้องการปฏิบัติตนเป็นคนดี มีเหตุผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาละเทศะ รู้จักชุมชนและรู้จักบุคคลที่ควรคบหาสมาคมหรือไม่ควรคบอีกด้วย

ดังจะเห็นได้ว่า ปัญหาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ เกิดขึ้นกับบุคคลที่ไม่มีเหตุผล ไม่รู้จักตน ไม่รู้จักประมาณ ไม่รู้จักกาละเทศะ ไม่รู้จักชุมชนและไม่รู้จักเลือกคบบุคคล เพราะไม่มีการศึกษาด้านศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงสอนให้คนลด ละ และเลิกการทำความชั่วทุกอย่าง ทรงสั่งสอนให้ทำแต่สิ่งที่ดีงาม จึงจะอยู่ในโลกอย่างมีความสุขได้ หลักธรรมของคนดีที่เรียกว่าสัปปุริสธรรมหรือธรรมของสัตบุรุษนี้ นับว่าเป็น

คุณสมบัติของคนดี ทั้งทางกาย วาจาและใจ อนึ่งคนดีย่อมขวนขวายแต่ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งเป็นความสุจริต แม้จะคิดก็คิดแต่เรื่องดี แม้จะพูดก็พูดชักชวนหรือแนะนำสั่งสอนไปในทางที่ดี ที่ถูกที่ควร แม้จะทำกิจการงานต่างๆ ก็ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริตทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำงานทุกอย่างอย่างภาคภูมิใจ เพราะฉะนั้น โรงเรียนต่าง ๆ ควรนำไปปฏิบัติตามแบบอย่าง เพื่อที่จะให้นักเรียนในโรงเรียนของท่านเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสืบไป

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพียเจ็ท Piaget ให้แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างทางสติปัญญาไว้ว่า “ปัญญาจะเกิดความซับซ้อนหรือพัฒนามากขึ้นเมื่อมีมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยขบวนการปรับเข้าโครงสร้างและปรับขยายโครงสร้าง (Assimilation and Accomodation) ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความสมดุล (Equilibration) เป็นการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยที่เด็กเริ่มมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง”[103]

การพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและโครงสร้างทางสติปัญญา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ทำให้เยาวชนต้องห่างเหินจากบิดามารดา ญาติพี่น้องและครู ชอบคลุกคลีกับเพื่อน มีความสนใจเพื่อนต่างเพศ นิยมสิ่งต่าง ๆ มีการแต่งตัว การพูด แบบเพื่อนกลุ่มเดียวกัน ชอบอิสระเป็นตัวของตัวเอง ไม่ค่อยเชื่อฟังใคร จึงดูเหมือนไม่ค่อยจะเคารพหรือเกรงกลัวคนอื่น

กัลยลักษณ์ อยู่เย็น “ได้ศึกษาทัศนะของเยาวชนผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน” ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่จะต้องฝึกฝนคนให้รู้จักดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ดีงาม ด้วยการสอนให้บุคคลรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นมนุษย์ซึ่งจะต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำต่อกันเพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี มีความสงบสุขทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง”[104]

การที่เยาวชนได้อยู่กับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศในวัยเดียวกันนั้น ย่อมได้รับความสุขมากกว่าครอบครัวและบุคคลต่างวัย เพราะการอยู่ในกลุ่มเพื่อนเท่ากับเป็นการร่วมทุกข์ร่วมสุขและ

---

[103]Piaget, J, **The development of though : Equilibration of cognitive structures**, อ้างในนิตยา คงเกษม, “ผลการเรียนแบบร่วมมือที่บูรณาการกับโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” , **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย), 2544, 384 หน้า.

[104]กัลยลักษณ์ อยู่เย็น, “ศึกษาทัศนะของเยาวชนผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ณ วัดเขาพุทธโคดม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2547, 190 หน้า.

สนองความต้องการของสังคมมนุษย์ กิจกรรมที่เยาวชนร่วมกันทำอาจเกิดได้ทั้งคุณและโทษ คือถ้าคบเพื่อนดีก็พลอยได้ดีด้วย หากคบเพื่อนไม่ดีย่อมนำความเดือดร้อนมาให้ตนและผู้อื่นด้วย ดังนั้น การเลือกคบเพื่อนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของเยาวชนรองลงมาจากครอบครัว และโรงเรียน

นายพิศิษฐ์ ชินชัยพงษ์ ศึกษาเรื่อง "การประเมินโครงการพัฒนาจริยธรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสำนักเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2" ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการพัฒนาจริยธรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับดี อันดับแรกด้านปัจจัย คือกิจกรรมกตัญญูกตเวที ด้านกระบวนการคือ วิทยากรมีความสามารถในการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ด้านผลผลิต คือ นักเรียนมีความภูมิใจในพระมหากษัตริย์ พฤติกรรมของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารตรงกัน คือ ความรักและเคารพบิดามารดา"[105]

พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์การใช้หลักธรรมเป็นโลกบาลของนักเรียนโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร" สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน พบว่า สื่อมวลชนเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตประจำวันของนักเรียนและประชาชนทั่วไป ซึ่งสามารถทำให้ผู้ชม ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้ข้อคิด ได้ความรู้และความบันเทิงจากสื่อประเภทต่างๆ อาจสรุปได้ ดังนี้[106] คือ

1. สื่อประเภทหนังสือพิมพ์ มีจำนวนมากทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีทั้งหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์และรายเดือน ออกมาวางจำหน่ายกันอย่างนับไม่ถ้วน

2. สื่อประเภทวิทยุ มีทั้งคลื่นระบบ AM และ FM ซึ่งมีสถานีที่มีกำลังส่งสูงมีเสียงดังฟังชัดหลายสถานีด้วยกัน ทำให้ผู้ฟังสามารถเลือกฟังได้ตามชอบใจ ทั้งในแง่ของข่าวสารบันเทิงและความรู้ บางสถานีมีการออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง

---

[105]นายพิศิษฐ์ ชินชัยพงษ์ , "การประเมินโครงการพัฒนาจริยธรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสำนักเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2", **รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย ขอนแก่น), 2546, 135 หน้า.

[106]พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ, "การวิเคราะห์การใช้หลักธรรมเป็นโลกบาล ของนักเรียนโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร", **รายงานการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551, 173 หน้า.

3. สื่อประเภทโทรทัศน์และอินเตอร์เน็ต จัดว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนวัยรุ่นมากที่สุด เพราะสามารถใช้ประสาทสัมผัสได้มากกว่าสื่อมวลชนแขนงอื่น คือ ฟังได้ด้วยหู ดูได้ด้วยตา ภาพที่ออกมาเหมือนตัวจริงชัดเจน ผลของสื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อบุคคลในด้านต่าง ๆ ถึง 3 ด้าน คือ

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจคือหน้าที่ของสื่อต้องให้ข้อมูลข่าวสารตามความเป็นจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน

3.2 ด้านการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ทัศนคติและค่านิยมคือสื่อมวลชนส่วนใหญ่มีความสามารถสร้างความคิดใหม่มากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติเดิม แต่จะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลที่มีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนอยู่ก่อนแล้วได้

3.3 ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คือ สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงการกระทำของผู้อ่าน ผู้ฟังและผู้ชมได้ ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจและค่านิยม ทำให้เกิดการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ เช่น การกระตุ้นความสนใจให้บุคคลทำตามแบบอย่างการโฆษณาสินค้า ทำเลียนแบบตามนักแสดง มีการแต่งกายลอกเลียนแบบดารา นักร้องที่ตนชื่นชอบ หรือแสดงอาการก้าวร้าว ติดสารเสพติด มีจิตใจเหี้ยมโหด ข่มขืนและฆ่า เหมือนโจรผู้ร้าย เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ควรเสนอข่าวในเชิงสร้างสรรค์ มีสาระและบันเทิง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนไปในทางที่ดี มีการยกย่องบุคคลที่ทำความดีทางพุทธศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณีไทยให้มากกว่าการเสนอข่าวทางด้านอาชญากรรมทางโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ต่างๆ เพราะการเสนอข่าวทางอาชญากรรมบางครั้ง มีส่วนเอียนเอียงไปในทางส่งเสริมผู้กระทำความผิด เช่นแก๊งปาหิน หรือการก่อการณ์ร้ายใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ การติดเกมส์ คือ การเล่นเกมส์ที่ใช้อาวุธสงคราม มีปืน ระเบิด บนเครื่องบินและรถถัง เป็นต้น ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความคึกคะนอง ลอกเลียนแบบ จนนำปืนมาไล่ยิงคนอื่นจนเสียชีวิต ดังที่มีข่าวปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

พระภิชยพล กตสาโร หงวนไธสง ศึกษาเรื่อง “ความเชื่อเรื่องบุญและบาปของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2”[107] ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีความเชื่อเรื่องบุญ อยู่ในระดับมากทั้ง 10 เรื่อง คือ เรื่องทิฏฐุชุกัมม์ การทำ

---

[107]พระภิชยพล กตสาโร หงวนไธสง , “ความเชื่อเรื่องบุญและบาปของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา), 2549, 153 หน้า.

ความเห็นให้ตรงถูกทำนองคลองธรรม รองลงมาได้แก่ เรื่องอปจายนมัย ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม เรื่องเวยยาวัจจมัย ทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายรับใช้ในกิจการงานต่าง ๆ เรื่องปัตติทานมัย ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น เรื่องธัมมเทสนามัย ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้ เรื่องปัตตานุโมทนามัย ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น เรื่องธัมมัสสวนมัย ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้ เรื่องทานมัย ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ เรื่องสีลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีลหรือประพฤติดี เรื่องภาวนามัย ทำบุญด้วยการปฏิบัติสมาธิเจริญภาวนา คืออบรมจิตใจ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนความเชื่อเรื่องบาป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 เรื่อง คือ เรื่องสุราเมรยมัชชปมาทัฏฐาน การดื่มสุราและเมรัย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เรื่องอทินนาทาน การลักขโมย เรื่องปาณาติบาต การฆ่าสัตว์ เรื่องมุสาวาท การพูดเท็จ เรื่องกาเมสุมิจฉาจาร การประพฤติผิดในกาม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สุทธินันท์ จันทนา ศึกษาเรื่อง “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ของวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี”[108] กลุ่มตัวอย่าง เป็นเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรของวัดปัญญานันทาราม จังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ. 2544 จำนวน 351 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 50.4 มีอายุระหว่าง 15-18 ปี ร้อยละ 60.1 กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 47.7 เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.01-2.50 ร้อยละ 37.8 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดาร้อยละ 78.9 สถานภาพทางครอบครัวส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 83.2 อาชีพของบิดาส่วนมากรับราชการ ร้อยละ 29.1 อาชีพของมารดาเป็นแม่บ้าน ร้อยละ 33.0

จากผลการวิจัยด้านความรู้ในหลักธรรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความรู้ในหลักธรรม คือ การเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ การเป็นศิษย์ที่ดีของอาจารย์ การเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และการเป็นสาวกที่ดีของศาสนา จากผลการศึกษา การนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ได้นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันบ่อยครั้ง ผลการศึกษาเจตคติของเยาวชนต่อโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีต่อโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ($\bar{X} = 4.01$, S.D = 0.66)

---

[108]สุทธินันท์ จันทนา, “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ของวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี”, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2546, 155 หน้า.

ปัญหาการนำหลักธรรมไปปฏิบัติพบว่า ปัญหาอันดับหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง ในการนำหลักธรรมไปปฏิบัติที่บ้าน คือ ไม่มีผู้นำปฏิบัติ ปัญหาอันดับหนึ่งของการนำหลักธรรมไปปฏิบัติที่โรงเรียนคือ ไม่กล้าปฏิบัติเพราะอายเพื่อน และปัญหาในการนำหลักธรรมไปปฏิบัติในสังคม / ชุมชนคือ ไม่กล้าแสดงออก

ผลการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศชาย เพศหญิงพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในการนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเจตคติของเยาวชน ชาย หญิง ต่อโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

พระมหาอาคม ไกรอ่อน ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้ วิชาธรรมวินัยเรื่องสัปปุริสธรรม 7 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” ผลการวิจัยพบว่า สัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมที่ทำให้คนเป็นคนดี เป็นคุณธรรมของสัตบุรุษ เป็นเครื่องหมายว่าผู้นั้นเป็นคนดี ใครก็ตามไม่ว่าจะยากดีมีจนอย่างไร ถ้ามีคุณสมบัติ 7 ประการนี้ ผู้นั้นเป็นคนดี แต่ถ้าขาดคุณสมบัติเหล่านี้ แม้ว่าจะเป็นคนมีชาติสกุล มีวิทยฐานะสูง มียศศักดิ์อัครฐาน มั่งมีเงินทองสักปานใด ก็ไม่เรียกว่าสัตบุรุษ ไม่เรียกว่าคนดี คนที่ต้องการเป็นสัตบุรุษหรือคนดีนั้น ควรมีหลักธรรมคือ ธัมมัญญุตา อัตถัญญุตา อัตตัญญุตา มัตตัญญุตา กาลัญญุตา ปริสัญญุตา ปุคคลัญญุตา[109]

ธัมมัญญุตา หมายความว่า ความเป็นผู้รู้จักเหตุ คือรู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติกิจหน้าที่และดำเนินกิจการต่างๆ รู้เข้าใจสิ่งที่ตนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่น รู้ว่าตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ การงานของตน มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไรอย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผลสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นๆ ดังนี้เป็นต้น ตลอดจนชั้นสูงสุดคือรู้เท่าทันกฎธรรมดาหรือหลักความจริงของธรรมชาติ เพื่อปฏิบัติต่อโลกและชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตใจเป็นอิสระ ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตนั้น

อัตถัญญุตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ รู้ว่าการที่ตนทำอยู่อย่างนั้น ดำเนินชีวิตอยู่อย่างนั้นเพื่อต้องการประโยชน์อะไร ควรจะได้บรรลุถึงผลอะไร ที่ให้มีหน้าที่ ตำแหน่ง ฐานะการงานอย่างนั้นๆ เขากำหนดไว้เพื่อความมุ่งหมายอะไร กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้เมื่อทำไปแล้วจะ

---

[109]พระมหาอาคม ไกรอ่อน, “การพัฒนาแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้ วิชาธรรมวินัยเรื่องสัปปุริสธรรม 7 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2547, 224 หน้า.

บังเกิดผลอะไรบ้าง เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร ดังนี้เป็นต้น ตลอดจนถึงขั้นสูงสุด คือ รู้ความหมายของคติธรรมดา และประโยชน์ที่เป็นจุดหมายแท้จริงของชีวิต

ความเป็นผู้รู้จักผล คือ เห็นผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันแล้วรู้ว่าเกิดจากสาเหตุอะไรในอดีต เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาหรือใช้ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต โดยการกำจัดสาเหตุรากเหง้าหรือปฏิบัติตามวิธีการที่ได้ผลดี

อัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักตน หมายถึง การรู้ภาวะ สถานะที่ตัวเองเป็น รู้ฐานะที่ตัวเองมี รู้กำลังความสามารถ รู้สติปัญญาของตัวเอง ความรู้จักตนมีลักษณะ 2 อย่าง คือ

1. รู้จักภาวะที่ตนเป็น คือ เมื่อเกิดมาก็เป็นสถานะลูก ต่อมาก็อาจเป็นพี่หรือเป็นน้อง เป็นคนไทย เป็นชาวเมืองไหน ตำบลไหน ต่อมาก็เป็นนักเรียน เป็นลูกศิษย์ โตขึ้นก็อาจเป็นลูกจ้าง หรือนายจ้าง เจ้าของธุรกิจ ถ้าออกบวชก็เป็นพระสงฆ์ สามเณร แม่ชี ถ้ามีลูกก็เป็นพ่อเป็นแม่ ถ้ามีอาชีพก็เป็นเกษตรกร วิศวกร แพทย์ ข้าราชการ ครู ทหาร ตำรวจ เป็นต้น จากภาวะที่เราเป็นลูก ก็ต้องรู้หน้าที่ของลูกที่ดี เป็นลูกจ้างก็ต้องรู้หน้าที่ของลูกจ้างที่ดี เป็นชาวพุทธ ก็ต้องรู้หน้าที่ของพุทธศาสนิกชนที่ดี เป็นต้น

2. รู้จักฐานะที่ตัวเองมี คือรู้ว่าเรามีความรู้ความสามารถ มีศีล มีธรรม มีกำลังกาย มีการศึกษา มีญาติมิตร มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความมั่นคงทางจิตใจ มีเกียรติยศ ฐานะการเงิน ตำแหน่ง มีอำนาจดำเนินการเพียงใด มีสุขภาพแข็งแรงแค่ไหน จึงชื่อว่ารู้จักฐานะที่ตัวเองมี

มัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณ หมายถึง รู้จักความพอเหมาะ พอดี งานอะไรก็ตามถ้าทำไม่พอดีก็จะทำให้เสียงาน ทำให้คุณภาพของงานตกไป การหาจุดพอดีของแต่ละคนของแต่ละหน่วยงานไม่เท่ากัน และไม่มีเครื่องชั่ง ตวง วัดที่จะมาบอกได้ว่าพอดี ต้องใช้จิตใจที่ประกอบด้วยสติปัญญาของแต่ละคนเท่านั้นเข้าไปวัดความพอดี เพราะการหาจุดพอดีนั้นหายาก คนอื่นไม่สามารถหาความพอดีแทนเราได้

กาลัญญุตา หมายความว่า ความเป็นผู้รู้จักเวลาอันสมควรในการประกอบกิจการงานนั้น ๆ ตลอดจนรู้จักกะเวลาและวางแผนการใช้เวลา โดยคำนึงถึงวิธีที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้เวลามีลักษณะ 4 อย่าง คือ

1. ทำให้ทันกาลเวลา เช่น นักเรียนทำข้อสอบไม่ทันเวลา ถึงจะมีความรู้มากเท่าไรก็สอบตก ส่วนชาวนาแม้จะทำนาเก่งอย่างไร ถ้าทำไม่ทันฤดูปลูกข้าว ทำช้าเกินไป น้ำท่วมนาข้าวจมน้ำเสียหาย ไม่ทันได้เก็บเกี่ยว ดังนั้น ควรมีการกะการทำงานให้แล้วเสร็จทันเวลา

2. ทำให้ถูกกาลเวลา เช่น นักเรียนตื่นนอนตอนเช้า ต้องเก็บที่นอน แล้วล้างหน้า แปรงฟัน เพราะตอนเช้าสิริอยู่ที่หน้า แล้วจึงช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน อาบน้ำ รับประทานอาหาร แล้วจึงแต่งตัวไปโรงเรียน

3. ทำตามกาลเวลา ซึ่งเป็นวันที่ทางราชการหรือวันที่ทางพระพุทธศาสนาได้กำหนดไว้ คือ การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฏฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น วันดังกล่าวมานี้ ต้องปฏิบัติตามให้ถูกต้องและต้องทำตามกาลเวลา

4. ทำให้ตรงกาลเวลา คือ การนัดหมายพบกันวันพรุ่งนี้ เวลา 8.30 น. ผู้ที่นัดพบกันจะต้องไปให้ตรงเวลา การเรียนการสอนของครูต้องสอนตรงเวลา เลิกสอนตรงเวลา นักเรียนไปโรงเรียนตรงเวลา กลับตรงเวลา

ปริสัญญุตา หมายความว่า ความเป็นผู้รู้จักชุมชน และกิริยาที่ต้องประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ ว่า ชุมชนหมู่นี้เมื่อเข้าไปหาจะต้องทำกิริยาอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ การเข้าหาชุมชนมีหลักเกณฑ์ 4 อย่าง คือ 1. ต้องไม่เสียศีล 2. ต้องไม่เสียธรรม เมื่อชุมชนมีความเดือดร้อนต้องให้ความช่วยเหลือ 3. ต้องไม่เสียประเพณี 4. ต้องไม่ผิดกฎหมาย

ปุคคลัญญุตาหรือปุคคลปโรปรัญญุตา หมายความว่า ความเป็นผู้รู้จักเลือกคบบุคคลว่าบุคคลนี้เป็นคนดีควรคบ บุคคลนี้เป็นคนไม่ดีไม่ควรคบ เป็นต้น

ศศโสพส เกียรติภักดีกุล ศึกษาเรื่อง “การสร้างแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2”[110] กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา2/2549 ของโรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตสายไหม 9 โรงเรียน จำนวน 960 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนหญิงมีคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 เฉลี่ยมากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 ที่มีชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีค่าเฉลี่ยของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

---

[110]ศศโสพส เกียรติภักดีกุล, “การสร้างแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2549, 187 หน้า.

นักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 มีผลการเรียนต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คมเพชร ฉัตรศุภกุล ศึกษาเรื่อง "การสร้างมาตรประเมินและปกติวิสัยของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย"[111] พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นวัยรุ่นไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีอายุ 12-18 ปี กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอยู่ระหว่าง 1.00-4.00

สุนีย์ เนียมสวัสดิ์ ศึกษาเรื่อง "การสร้างมาตรวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3"[112] กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 968 คน ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ปกติของมาตรวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 มีค่าทีปกติรายด้าน คือ การรู้จักเหตุทีปกติ T18 ถึง T80 การรู้จักผลทีปกติ T18 ถึง T80 การรู้จักตนทีปกติ T18 ถึง T80 การรู้จักประมาณทีปกติ T18 ถึง T82 การรู้จักกาลทีปกติ T18 ถึง T82 การรู้จักชุมชน ทีปกติ T18 ถึง T80 การรู้จักบุคคลทีปกติ T18 ถึง T82 และมาตรวัดทั้งฉบับมีคะแนนทีปกติ T18 ถึง T82

กัญทิวา ชัยโศภิน ศึกษาเรื่อง "การสร้างมาตรวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 988 คน ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้กับคุณลักษณะย่อยของสัปปุริสธรรม 7 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกัน มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.54 ถึง 1.38 และมีค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม ระหว่าง 0.00 ถึง 0.43

---

[111]คมเพชร ฉัตรศุภกุล, "การสร้างมาตรประเมินและปกติวิสัยของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย", **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2544, 145 หน้า.

[112]สุนีย์ เนียมสวัสดิ์, "การสร้างแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3", **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2549, 140 หน้า.

มาตรวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากการทดสอบโดยใช้ t-test พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ โดยมีค่า t-ratio อยู่ระหว่าง 3.22 ถึง 9.90

ค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดหาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 รายด้านมีความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.57 ถึง 0.68

เกณฑ์ปกติของมาตรวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 รวมทั้งฉบับมีค่าทีปกติตั้งแต่ T18 ถึง T80 และรายด้านมีค่าทีปกติ คือ ด้านการรู้หลักและรู้จักเหตุตั้งแต่ T 20 ถึง T78 ด้านการรู้ความมุ่งหมายและรู้จักผลตั้งแต่ T 20 ถึง T 77 ด้านการรู้จักตน ตั้งแต่ T 20 ถึง T 78 ด้านการรู้จักประมาณ ตั้งแต่ T 20 ถึง T80 ด้านการรู้จักกาล ตั้งแต่ T 20 ถึง T 80 ด้านการรู้จักชุมชนตั้งแต่ T 20 ถึง T 76 และด้านการรู้จักบุคคล ตั้งแต่ T 20 ถึง T 77"[113]

โกศล ธนูธรรมทัศน์ ศึกษาเรื่อง "ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6"[114] ผลการวิจัยพบว่า ครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีความเห็นเป็นอย่างเดียวกันในเรื่องการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่มีปัญหามากที่สุด คือด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดศรัทธา ซาบซึ้งในความสำคัญของพระพุทธศาสนาและคุณของพระรัตนตรัย เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีลักษณะเป็นนามธรรม การจัดการเรียนการสอนจึงไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังพบว่า การเรียนการสอนขาดสื่ออุปกรณ์การสอนที่สำคัญ จึงไม่สามารถวัดและประเมินผลการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละบทเรียนได้

---

[113]กัญทิวา ชัยโศภิน, "การสร้างมาตรวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6", **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,** (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2549, 150 หน้า.

[114]โกศล ธนูธรรมทัศน์, "ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6", **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2537, 135 หน้า .

พระสามารถ อานนฺโท ศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม” ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า ผู้นำโดยทั่วไปและภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม เป็นผู้มีคุณลักษณะ 8 อย่าง คือ 1) ผู้นำที่เป็นจุดศูนย์รวมหรือสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ร่วมงาน 2) ผู้นำที่รู้จักเหตุหรือหลักการวิธีดำเนินงาน 3) ผู้นำที่รู้จักผลหรือจุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน 4) ผู้นำที่รู้จักตน ประเมินตนเองในกรณีต่าง ๆ 5) ผู้นำที่รู้จักประมาณความพอดี ในกรณีต่าง ๆ 6) ผู้นำที่รู้จักกาลเวลาที่เหมาะสม ในการดำเนินงาน 7) ผู้นำที่รู้จักระเบียบ กฎเกณฑ์ โครงสร้างของสังคม 8) ผู้นำที่รู้จักประเภทของบุคคลในสังคมว่าเป็นคนพาลหรือบัณฑิต น่าคบหรือไม่”[115]

สรุปความว่า จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการนั้น มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ทางด้านของครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ครู เพื่อน สื่อมวลชน ตลอดจนกระทั่งความสัมพันธ์ทางด้านศาสนา เพราะการทำความดีทุกอย่างของบุคคลทุกคนในสังคมไทยจะต้องมีการยับยั้งชั่งใจ มีสติสัมปชัญญะ ควบคุมอารมณ์ต่าง ๆ ทั้งดีและไม่ดีที่เกิดขึ้นทางกาย วาจา ให้เป็นปกติ โดยมีศีล 5 เป็นหลักธรรมพื้นฐานคอยควบคุมพฤติกรรมของคนมิให้ทำผิดศีลธรรม ด้วยการมีหิริโอตตัปปะ ความละอายแก่ใจและความกลัวต่อบาปทุจริต การทำผิดกฎหมายบ้านเมืองก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะทุกคนเป็นคนดี ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนตามหลักธรรมของศาสนา มีเหตุ มีผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน รู้บุคคล จึงทำให้คนทุกสังคมไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ หากมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมแล้ว ก็อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสงบสุข มีความสมานฉันท์ รักใคร่ปรองดอง ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้รักสามัคคี ไม่แบ่งแยกกลุ่มชน เชื้อชาติ ศาสนา โดยยึดหลักของสถาบันทั้ง 3 คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

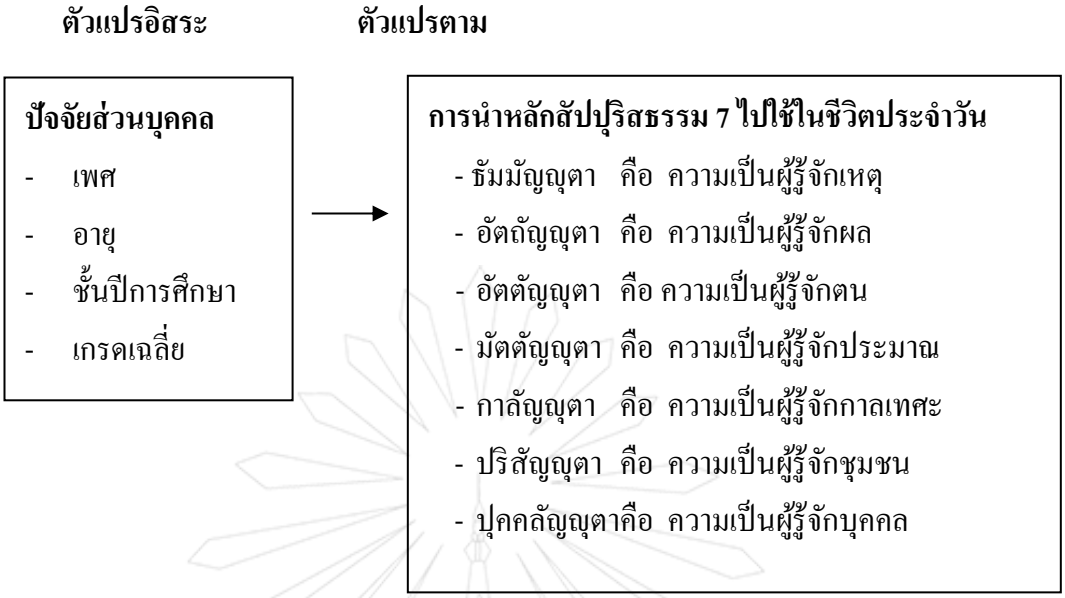
จากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยที่มาจาก “ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรคและอังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต ว่าด้วยสัปปุริสธรรม 7 ประการ คือ ผู้รู้จักเหตุ ผู้รู้

---

[115]พระสามารถ อานนฺโท, “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม”, **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร - มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2548, 136 หน้า .

จักผล ผู้รู้จักตน ผู้รู้จักประมาณ ผู้รู้จักกาลเทศะ ผู้รู้จักบริษัท (ชุมชน) และผู้รู้จักบุคคล”[116] ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2.1

[116]ที.ปา. 11/331/222; ที.ปา.อ. 16/379; องฺ.สตฺตก. 23/65/91; องฺ.สตฺตก.อ. 37/236.

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานหรือบูรณาการ (Integrated Research)โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นหลัก และนำผลการวิจัยเชิงปริมาณไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ประกอบ ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวัดค่าตัวแปร

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 สถิติที่ใช้ในงานวิจัย

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 แบบ คือ

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 39 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ย

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มีจำนวน 35 ข้อ คือ

(1) ด้านธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ จำนวน 5 ข้อ

(2) ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล จำนวน 5 ข้อ

(3) ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน จำนวน 5 ข้อ

(4) ด้านมัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ จำนวน 5 ข้อ

(5) ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาละเทศะ จำนวน 5 ข้อ

(6) ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน จำนวน 5 ข้อ

(7) ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข เรื่องการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

เครื่องมือดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ มีเนื้อหาหรือประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ใช้ข้อคำถามจากผลของการวิจัยเชิงปริมาณไปทำการสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป / คน คือ

1. พระเทพดิลก
   การศึกษา ป.ธ.6, ศน.บ., M.A., ศน.ด. (กิตติมศักดิ์)
   ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร
2. รองศาสตราจารย์จำนง คันธิก
   การศึกษา ป.ธ.9, ศน.บ., พม., MA.
   ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยมหามกุฏ-ราชวิทยาลัย

3) แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้ข้อคำถามจากผลของการวิจัยเชิงปริมาณไปทำการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้แก่ ครูพระและครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาและตัวแทนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 รูป / คน คือ

1. พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ ผศ.
   การศึกษา ป.ธ.4, ป.ออ.,พ.ม., ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ), M.A.(Linguistics)
   ตำแหน่งปัจจุบัน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ผศ. ดร.นพดล ขวัญชนะภักดี
   การศึกษา ป.ธ.4, น.ธ. เอก., พ.ม., พธ.บ., ศษ.บ., อ.ม., Ph.D.
   ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

3. อาจารย์ชัชวาล มณีพันธุ์

การศึกษา ธ.ศ. เอก., บธ.บ., ค.ม. กำลังศึกษาต่อปริญญาเอก สาขาการจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตำแหน่งปัจจุบัน คศ.2 ตำแหน่งหัวหน้างานส่งเสริมประชาธิปไตย หัวหน้าวัดผล กลุ่มสาระการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครูปฏิบัติการสอนวิชาพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษา

4. นางสาวจุฑามาศ พลท้าว

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

5. นางสาวดารณี จุนเจือวงศ์

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

6. นางสาวศิริพร บุญหล้า

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

7. นางสาวภัทรมน สิริ

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

8. เด็กหญิงสิขรพัชณ์ แย้มชื่น

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

3.1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,039 คน โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 ชั้น คือ

1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 359 คน
2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 327 คน
3) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 353 คน

3.1.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตรของ “ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)” ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % กำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนประชากรทั้งสิ้นจำนวน 289 คน โดยมีสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้[1]

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$\frac{1,039}{1+1,039\ (0.05)^2} = 289$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ 0.05

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ หลังจากที่ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) แล้วจึงดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 289 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

3.2.1 การสุ่มตัวอย่างชั้นเรียนใช้วิธีการหาสัดส่วน ซึ่งทุกหน่วยประชากรในแต่ละชั้นเรียนมีโอกาสที่จะถูกเลือกเป็นตัวอย่างเท่ากัน

3.2.2 การสุ่มตัวอย่างประชากรใช้วิธีการจับฉลาก โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จากนักเรียนทั้งหมด จำนวน 1,039 คน ซึ่งแต่ละชั้นเรียนมีห้องเรียนชั้นละ 8 ห้อง รวมจำนวน 24 ห้องได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 289 คน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

---

[1]Yamane, Taro, **Statistic : An Introductory Analysis,** (New York : Harpen and Row.,1967), p.110.

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชั้นปีการศึกษา ช่วงชั้นที่ 4	ห้องเรียน (จำนวน)	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	8	359	100	34.60
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	8	327	91	31.49
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	8	353	98	33.91
รวม	**24**	**1,039**	**289**	**100.00**

จากตารางที่ 3.1 พบว่า ประชากรทั้งหมดเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีจำนวน 3 ชั้น คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 และปีที่ 6 เรียนชั้นละ 8 ห้องเรียน รวม 24 ห้องเรียน จำนวน 1,039 คน คำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 289 คน ตามลำดับชั้น คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 31.49 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 33.91

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ด้าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม หลังจากนั้น จึงได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขความถูกต้อง และได้มีการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะอีกหลายครั้ง เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา และทางด้านเครื่องมือวิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาผู้เชี่ยวชาญที่มีเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 5 รูป / คน คือ

1. พระเทพดิลก
   การศึกษา ป.ธ.6, ศน.บ., M.A., ศน.ด. (กิตติมศักดิ์)
   ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

2. พระมหาประคุณ คุณธมฺโม (ผศ.ดร.)
   การศึกษา ป.ธ.4, ศน.บ., M.A., Ph.D.
   ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์
   มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก
   การศึกษา Ph.D. B.H.U. (Political Sciences)
   ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษประจำบัณฑิตวิทยาลัย
   มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักสัตย์
   การศึกษา Ph.D. U.D. (Buddhist Studies)
   ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
   มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5. ดร.นพดล ขวัญชนะภักดี
   การศึกษา ป.ธ. 4, น.ธ. เอก, พ.ม., พธ.บ. , ศษ.บ., อ.ม. , Ph.D.
   ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน
   กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ ดังกล่าวมาแล้วนั้น มาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรม โดยใช้สูตร ดังนี้ คือ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ "IOC = ดรรชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด"[2]

---

[2]Lawshe, C.H., **A Quantitative Approach to Content Validity**, อ้างใน ผศ.ดร.พิสณุ ฟองศรี, **วิจัยทางการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์, 2550), หน้า 139.

ค่าความสอดคล้องแบบ IOC ของแบบสอบถามเรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องแบบ IOC ที่มีค่าระหว่าง 0.8-1.00 จำนวน 39 ข้อ จึงบ่งชี้ให้เห็นว่า คำถามแต่ละข้อมีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำแบบทดสอบนี้ไปหาค่าความเชื่อมั่นได้

3.3.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา จำนวน 39 คน ซึ่งไม่ได้เป็นประชากรของกลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะและคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ในวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการทางสถิติโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ “ครอนบาค”[3] (Cronbach’s Alpha Coefficient) ดังนี้ คือ

$$a = \frac{n}{n-1}\left(1-\sum R s_i^2\right)$$

เมื่อ a = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อคำถาม

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนคำถามแต่ละข้อ

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบทั้งหมด

จากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลและระดับการนำหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ด้าน ไปใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เท่ากับ 0.82 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม “ มีค่ามากกว่า 0.70 - 1.00”[4] จากคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน 39 ข้อ ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังกล่าว มีค่ามากกว่า 0.70”[5] จึงเป็นเครื่องมือที่มีความ

---

[3]Cronbach, C.H. **Essential of Phychology Testing**, อ้างใน รศ.ดร.สุวิมล ติรกานันท์, **การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2550), หน้า 175.

[4]สุจินต์ ธรรมชาติ, **การวิจัยภาคปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานค ร: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2548), หน้า 172.

[5]ผศ.ดร. ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนนุกิจ, **พจนานุกรมศัพท์การวิจัยและสถิติ**, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, 2550), หน้า 10.

เหมาะสม มีคุณภาพและมีความเชื่อถือได้สูง สามารถนำไปใช้วัดระดับความคิดเห็น และการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้าน ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

3.4.1 นำหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่องานวิจัยจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ไปแสดงต่อผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานารีวิทยา เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มนักเรียนตัวอย่างช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 289 ชุด

3.4.2 ผู้วิจัยได้ทำการปฐมนิเทศให้นักเรียนเข้าใจก่อนแล้วจึงแจกข้อมูลแบบสอบถาม

3.4.3 ผู้วิจัยและคณะเดินทางไปแจกข้อมูลแบบสอบถามตามที่กำหนดไว้ โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานารีวิทยา

3.4.4 ดำเนินการแจกแบบสอบถาม นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา พร้อมทั้งได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอเวลาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง

3.4.5 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบให้สมบูรณ์ด้วยตนเองพร้อมคณะ

3.4.6 กล่าวขอบคุณผู้อำนวยการ ครู นักเรียนโรงเรียนศึกษานารีวิทยาพร้อมเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

3.4.7 นำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์และความถูกต้องอีกครั้ง

3.4.8 บันทึกข้อมูลเป็นรหัสไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์

3.4.9 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3.4.10 ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

3.4.11 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การบันทึกเทปและถอดเทป ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

3.5 การวัดค่าตัวแปร

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คะแนนที่เกี่ยวข้องกับระดับการนำสัปปุริสธรรม 7 ด้านไปใช้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัย

ได้แปลความหมายกำหนดคะแนนจากแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ (Check List) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ทำการตรวจให้คะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้คือ

มากที่สุด	ได้	5	คะแนน
มาก	ได้	4	คะแนน
ปานกลาง	ได้	3	คะแนน
น้อย	ได้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่คำนวณได้ตามเกณฑ์ “มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ”[6] ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	หมายถึง	ระดับการนำไปใช้มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	หมายถึง	ระดับการนำไปใช้มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	หมายถึง	ระดับการนำไปใช้ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	หมายถึง	ระดับการนำไปใช้น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	หมายถึง	ระดับการนำไปใช้น้อยที่สุด

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติและประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากคอมพิวเตอร์ ตามลำดับ ดังนี้

3.7.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน คือ

1) การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ย วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านไปใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation)

3) การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ การทดสอบค่าที-เทสท์ (t-test) การทดสอบความ

---

[6]ชูศรี วงศ์รัตนะ, **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, 2541), หน้า 75.

แปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA) หรือค่าทดสอบเอฟ-เทสท์ (F-test) ถ้าหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe)

4) การรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ใช้ความถี่ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

5) การวิเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยการบรรยายข้อมูลที่ได้จากการนำผลของการวิจัยเชิงปริมาณไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ

3.8.1 สถิติพรรณนาหรือสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป

3.8.2 สถิติอนุมานหรือสถิติอ้างอิง (Inferen Tial Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที - เทสท์ (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA) ถ้าหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe)

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) ของนิภา เมธาวีชัย คือ

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

$\bar{X}$ = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2. การหา “ค่าเฉลี่ย”[7] (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum \chi$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3. การหา “ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน”[8] (Standard Deviation)

$$T = \sqrt{\frac{N\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$\sum fx$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ

N = จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

4. การทดสอบ “สมมติฐาน”[9] (t-test)

$$T = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} - \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t = ค่าที-เทสท์ (t-test)

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1, S_2 = ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

---

[7]ส่งศรี ชมภูวงศ์, **การวิจัย**, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547), หน้า 55.

[8]ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2540), หน้า 53.

[9]นิภา เมธาวีชัย, **วิทยาการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2535), หน้า 238.

n_1, n_2 = จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA หรือ F-test)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 289 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทนค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

n แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t-distribution)

F แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)

d.f. แทนชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

S.S แทนผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)

M.S. แทนค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)

* แทนระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษาและเกรดเฉลี่ยโดยใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t - test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หรือ (F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม ใช้การวิเคราะห์ความถี่โดยการนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 5 องค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้การบรรยาย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	119	41.1
หญิง	170	58.9
รวม	**289**	**100.0**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น 289 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 เป็นเพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
15-17 ปี	243	84.0
18-20 ปี	46	16.0
รวม	**289**	**100.0**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีอายุ 15-17 ปี จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 84.0 รองลงมา คือ อายุ 18-20 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	34.6
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	91	31.4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	98	34.0
รวม	**289**	**100.0**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเกรดเฉลี่ยที่ได้ ในเทอมที่ผ่านมา (2551/1)

เกรดเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ
1.00-2.00	7	2.42
2.01-3.00	86	29.76
3.01-4.00	196	67.82
รวม	**289**	**100.00**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเกรดเฉลี่ย 1.00 - 2.00 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.42 เกรดเฉลี่ย 2.01 - 3.00 จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 29.76 และคะแนนเกรดเฉลี่ย 3.01 - 4.00 จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 67.82

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้าน

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้าน โดยรวม

ด้านที่	สัปปุริสธรรม 7	ระดับการนำไปใช้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ	3.98	.47	มาก
2.	ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล	3.91	.50	มาก
3.	ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน	3.15	.47	ปานกลาง
4.	ด้านมัตตัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ	3.52	.60	มาก
5.	ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ	3.51	.66	มาก
6.	ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน	4.01	.57	มาก
7.	ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล	3.26	.65	ปานกลาง
	รวม	**3.62**	**.35**	**มาก**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านปริสัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านธัมมัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักตน

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ

ข้อที่	ด้านธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ	ระดับการนำไปใช้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การฟังคำสอนบิดามารดาทำให้ชีวิตเจริญ	4.37	.64	มาก
2.	ท่านมักจะให้กำลังใจเพื่อนที่มีความทุกข์	4.00	.64	มาก
3.	ท่านอาสาช่วยเหลือเพื่อนเสมอ	3.82	.65	มาก
4.	ท่านรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ	4.47	.73	มาก
5.	ท่านใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ	3.35	.88	ปานกลาง
	รวม	**3.98**	**.47**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุไปใช้โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ 4 ท่านรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ข้อที่ 1 การฟังคำสอนบิดามารดาทำให้ชีวิตเจริญ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ 5 ท่านใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล

ข้อที่	ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล	ระดับการนำไปใช้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	เวลาท่านพูดจะมีคนตั้งใจฟังและเชื่อถือ	3.50	.64	มาก
2.	ท่านได้คะแนนสูงทุกครั้งที่ตั้งใจอ่านหนังสือ	3.69	.80	มาก
3.	ท่านยกย่องคนที่ทำความดี	4.39	.68	มาก
4.	ท่านไม่โกรธง่ายแม้มีเพื่อนยั่วยุ	3.48	.84	ปานกลาง
5.	ท่านรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี	4.41	.70	มาก
	รวม	**3.91**	**.50**	**มาก**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผลไปใช้โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 5 ท่านรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ข้อที่ 3 ท่านยกย่องคนที่ทำความดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ 4 ท่านไม่โกรธง่ายแม้มีเพื่อนยั่วยุ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน

ข้อที่	ด้านอัตตัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักตน	ระดับการนำไปใช้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเสมอ	3.72	.75	มาก
2.	ท่านชอบแต่งกายทันสมัยเลียนแบบดารานักร้อง	2.64	1.00	ปานกลาง
3.	ท่านปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำผิด	3.82	.74	มาก
4.	ท่านช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส	3.82	.79	มาก
5.	ท่านชอบทดลองอบายมุขเป็นบางครั้ง	1.81	1.06	น้อย
	รวม	**3.15**	**.47**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตนไปใช้โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ 3 ท่านปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำผิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ข้อที่ 4 ท่านช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 ท่านชอบทดลองอบายมุขเป็นบางครั้ง

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม7 ด้านมัตตัญญุตาคือความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ

ข้อที่	ด้านมัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ	ระดับการนำไปใช้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านมักรับประทานอาหารให้หมดแม้รู้สึกอิ่มแล้ว	3.60	.92	มาก
2.	ท่านพักผ่อน 7-8 ชั่วโมงต่อวันเสมอ	3.31	1.01	ปานกลาง
3.	ท่านไม่พูดแทรกในขณะที่มีคนอื่นกำลังพูด	3.44	.82	ปานกลาง
4.	ท่านมักทำงานให้เสร็จแม้จะเลยเวลานอน	3.94	.81	มาก
5.	ท่านใช้จ่ายเฉพาะแต่สิ่งที่จำเป็น	3.36	.88	ปานกลาง
	รวม	**3.52**	**.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 4 ท่านมักทำงานให้เสร็จแม้จะเลยเวลานอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ท่านมักรับประทานอาหารให้หมดแม้รู้สึกอิ่มแล้ว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 2 ท่านพักผ่อน 7-8 ชั่วโมงต่อวันเสมอ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผล การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ

ข้อที่	ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ	ระดับการนำไปใช้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านไปโรงเรียนและกลับบ้านตรงเวลา	3.39	.92	ปานกลาง
2.	ท่านจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน	3.65	.79	มาก
3.	ท่านใช้เวลาทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างลงตัว	3.35	.72	ปานกลาง
4.	ท่านรู้สึกรำคาญเมื่อมีคนพูดขณะที่กำลังเรียน	3.53	.94	มาก
5.	ท่านมีนัดกับใครก็ไปตรงเวลา	3.59	.94	มาก
	รวม	**3.51**	**.66**	**มาก**

จากตารางที่ 4.10 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 2 ท่านจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ท่านมีนัดกับใครก็ไปตรงเวลา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ 3 ท่านใช้เวลาทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างลงตัว

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตาคือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน

ข้อที่	ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน	ระดับการนำไปใช้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในวันเฉลิมพระชนมพรรษา	3.70	.85	มาก
2.	ท่านยกมือไหว้ทุกครั้งเมื่อเห็นพระสงฆ์	3.91	.81	มาก
3.	ท่านทักทายเพื่อนทุกครั้งที่พบ	3.92	.71	มาก
4.	ท่านแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ	4.47	.71	มาก
5.	ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดี	4.03	.75	มาก
	รวม	**4.01**	**.57**	**มาก**

จากตารางที่ 4.11 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชนไปใช้โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 4 ท่านแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ 1 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล

ข้อที่	ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ท่านถามอาจารย์เสมอในเรื่องที่ไม่เข้าใจ	3.28	.87	ปานกลาง
2.	ท่านมักจะแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด	3.72	.76	มาก
3.	ท่านเลิกคบเพื่อนที่เอาแต่ใจตัวเอง	2.92	1.01	ปานกลาง
4.	ท่านแบ่งงานมอบหมายให้เพื่อนทำจนเสร็จ	3.45	.72	ปานกลาง
5.	ท่านชวนเพื่อน ๆ ไปทำบุญเสมอ	2.96	.97	ปานกลาง
	รวม	**3.26**	**.65**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.12 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคลไปใช้โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 2 ท่านมักจะแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือข้อที่ 4 ท่านแบ่งงานมอบหมายให้เพื่อนทำจนเสร็จ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ 3 ท่านเลิกคบเพื่อนที่เอาแต่ใจตัวเอง

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	119	3.62	.50	.817	.415
หญิง	170	3.67	.50		

จากตารางที่ 4.13 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	119	3.95	.48	.797	.426
หญิง	170	3.99	.46		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	119	3.89	.52	.549	.583
หญิง	170	3.92	.49		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	119	3.16	.52	.326	.742
หญิง	170	3.14	.44		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	119	3.50	.58	.467	.641
หญิง	170	3.53	.62		

จากตารางที่ 4.17 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	119	3.45	.70	1.189	.235
หญิง	170	3.55	.63		

จากตารางที่ 4.18 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	119	3.99	.57	.470	.639
หญิง	170	4.02	.56		

จากตารางที่ 4.19 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	119	3.19	.64	1.379	.169
หญิง	170	3.30	.65		

จากตารางที่ 4.20 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
อายุตั้งแต่ 15-17 ปี	243	3.95	.45	2.118	.035*
อายุตั้งแต่ 18-20 ปี	46	4.11	.53		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ตั้งแต่ 15-17 ปี	243	3.95	.45	2.118	.035*
ตั้งแต่ 18-20 ปี	46	4.11	.53		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตากับอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ตั้งแต่ 15-17 ปี	243	3.91	.49	.279	.516
ตั้งแต่ 18-20 ปี	46	3.89	.53		

จากตารางที่ 4.23 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ตั้งแต่ 15-17 ปี	243	3.14	.48	.392	.696
ตั้งแต่ 18-20 ปี	46	3.17	.44		

จากตารางที่ 4.24 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตากับอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ตั้งแต่ 15-17 ปี	243	3.53	.60	.726	.712
ตั้งแต่ 18-20 ปี	46	3.46	.59		

จากตารางที่ 4.25 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตากับอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ตั้งแต่ 15-17 ปี	243	3.48	.64	1.621	.598
ตั้งแต่ 18-20 ปี	46	3.65	.74		

จากตารางที่ 4.26 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตากับอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ตั้งแต่ 15-17 ปี	243	4.00	.56	.997	.320
ตั้งแต่ 18-20 ปี	46	4.09	.63		

จากตารางที่ 4.27 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ตั้งแต่ 15-17 ปี	243	3.25	.65	.550	.583
ตั้งแต่ 18-20 ปี	46	3.30	.63		

จากตารางที่ 4.28 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	3.58	.36	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	91	3.63	.38	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	98	3.64	.33	มาก
รวม	**289**	**3.62**	**3.22**	**มาก**

จากตารางที่ 4.29 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 จำแนกตามชั้นปีการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีการศึกษาแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 3 ชั้น ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่วนชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	384.622	2	192.311	1.333	.265
ภายในกลุ่ม	41256.33	286	144.53		
รวม	**41640.96**	**288**			

จากตารางที่ 4.30 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	3.88	.43	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	91	4.02	.45	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	98	4.03	.51	มาก
รวม	**289**	**3.98**	**.47**	**มาก**

จากตารางที่ 4.31 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม ด้านธัมมัญญุตา อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีการศึกษาแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 3 ชั้น ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รองลงมาคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่วนชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 4.32 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.406	2	.703	3.274	.039*
ภายในกลุ่ม	61.424	286	.215		
รวม	**62.830**	**288**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.32 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe) ดังตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา ที่มีชั้นปีการศึกษา แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe)

ชั้นปีการศึกษาช่วงชั้นที่ 4	ชั้นปีการศึกษา	ธัมมัญญุตา
ชั้นปีการศึกษา ($\bar{X}$ = 1.99)	1.000	
ธัมมัญญุตา ($\bar{X}$ = 3.98)		1.34

จากตารางที่ 4.33 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกันมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	3.86	.49	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	91	4.01	.51	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	98	3.87	.49	มาก
รวม	**289**	**3.91**	**.50**	**มาก**

จากตารางที่ 4.34 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมด้าน อัตถัญญุตา อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีการศึกษาแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 3 ชั้น ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 รองลงมา คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.356	2	.678	.2.759	.065
ภายในกลุ่ม	70.305	286	.248		
รวม	**71.661**	**288**			

จากตารางที่ 4.35 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	3.15	.48	ปานกลาง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	91	3.11	.48	ปานกลาง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	98	3.18	.46	ปานกลาง
รวม	**289**	**3.15**	**.47**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.36 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมด้านอัตตัญญุตา อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีการศึกษาแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับปานกลางจำนวน 3 ชั้น ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ส่วนชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 4.37 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.257	2	.129	.571	.565
ภายในกลุ่ม	64.345	286	.225		
รวม	**64.602**	**288**			

จากตารางที่ 4.37 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	3.52	.66	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	91	3.52	.56	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	98	3.51	.58	มาก
รวม	**289**	**3.52**	**.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.38 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีการศึกษาแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 3 ชั้น ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่วนชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทย ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.860	2	2.430	.007	.993
ภายในกลุ่ม	104.175	286	.364		
รวม	**104.180**	**288**			

จากตารางที่ 4.39 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกันมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม7 ด้านกาลัญญุตาจำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	3.40	.71	ปานกลาง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	91	3.59	.56	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	98	3.54	.68	มาก
รวม	**289**	**3.51**	**.66**	**มาก**

จากตารางที่ 4.40 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีการศึกษาแล้ว พบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมากจำนวน 2 ชั้น ระดับปานกลาง จำนวน 1 ชั้น ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 รองลงมา คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.936	2	.968	2.263	.106
ภายในกลุ่ม	122.293	286	.428		
รวม	**124.228**	**288**			

จากตารางที่ 4.41 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกันมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตาจำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	4.07	.54	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	91	3.95	.56	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	98	4.01	.60	มาก
รวม	**289**	**4.01**	**.57**	**มาก**

จากตารางที่ 4.42 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกันมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีการศึกษาแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 3 ชั้น ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.744	2	.372	1.153	.317
ภายในกลุ่ม	92.225	286	.322		
รวม	**92.969**	**288**			

จากตารางที่ 4.43 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	3.21	.73	ปานกลาง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	91	3.22	.55	ปานกลาง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	98	3.34	.64	ปานกลาง
รวม	**289**	**3.26**	**.65**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.44 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีการศึกษาแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ชั้น ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่วนชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.970	2	.485	1.155	.317
ภายในกลุ่ม	120.082	286	.420		
รวม	**121.052**	**288**			

จากตารางที่ 4.45 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.46แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชน ไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.00-2.00	7	3.14	.34	ปานกลาง
2.01-3.00	86	3.57	.37	มาก
3.01-4.00	196	3.63	.35	มาก
รวม	**289**	**3.45**	**.27**	**มาก**

จากตารางที่ 4.46 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามระดับเกรดเฉลี่ยแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 2 เกรดเฉลี่ย และระดับปานกลาง จำนวน 1 เกรดเฉลี่ย ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 3.01-4.00 รองลงมาคือ เกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 ส่วนนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำสุดคือ เกรดเฉลี่ย 1.00-2.00

ตารางที่ 4.47 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	684.637	2	342.319	2.390	.093
ภายในกลุ่ม	40956.318	286	143.204		
รวม	**41640.955**	**288**			

จากตารางที่ 4.47 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.48 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.00-2.00	7	4.00	.58	มาก
2.01-3.00	86	3.92	.49	มาก
3.01-4.00	196	4.00	.45	มาก
รวม	**289**	**3.97**	**4.62**	**มาก**

จากตารางที่ 4.48 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามระดับเกรดเฉลี่ยแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 3 เกรด ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 1.00-2.00 รองลงมาคือ เกรดเฉลี่ย 3.01-4.00 ส่วนเกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.49 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตาจำแนกตามเกรดเฉลี่ย

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.400	2	.200	.914	.401
ภายในกลุ่ม	4.30	286	.218		
รวม	**62.830**	**288**			

จากตารางที่ 4.49 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.00-2.00	7	3.86	.69	มาก
2.01-3.00	86	3.85	.47	มาก
3.01-4.00	196	3.94	.50	มาก
รวม	**289**	**3.88**	**4.93**	**มาก**

จากตารางที่ 4.50 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามเกรดเฉลี่ยแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 3 เกรด ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับคือนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 3.01-4.00 รองลงมาคือเกรดเฉลี่ย 1.00-2.00 ส่วนเกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.51 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.504	2	.252	1.012	.365
ภายในกลุ่ม	71.157	286	.249		
รวม	**71.661**	**288**			

จากตารางที่ 4.51 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตถัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.52 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.00-2.00	7	3.43	.79	ปานกลาง
2.01-3.00	86	3.20	.50	ปานกลาง
3.01-4.00	196	3.12	.44	ปานกลาง
รวม	**289**	**3.25**	**.16**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.52 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามระดับเกรดเฉลี่ยแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับปานกลาง จำนวน 3 เกรดเฉลี่ย ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 1.00-2.00 รองลงมาคือเกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 ส่วนเกรดเฉลี่ย 3.01-4.00 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.53 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.947	2	.474	2.128	.121
ภายในกลุ่ม	63.655	286	.223		
รวม	**64.602**	**288**			

จากตารางที่ 4.53 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัตตัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.54 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.00-2.00	7	3.71	.76	มาก
2.01-3.00	86	3.44	.66	มาก
3.01-4.00	196	3.54	.57	มาก
รวม	**289**	**3.56**	**.14**	**มาก**

จากตารางที่ 4.54 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามระดับเกรดเฉลี่ยแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 3 ชั้น ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 1.00-2.00 รองลงมาคือ เกรดเฉลี่ย 3.01-4.00 ส่วนเกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.55 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทย ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.869	2	.434	1.202	.302
ภายในกลุ่ม	103.311	286	.361		
รวม	**104.180**	**288**			

จากตารางที่ 4.55 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านมัตตัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.00-2.00	7	3.29	.95	ปานกลาง
2.01-3.00	86	3.41	.68	ปานกลาง
3.01-4.00	196	3.56	.63	มาก
รวม	**289**	**3.42**	**.14**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.56 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามระดับเกรดเฉลี่ยแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 1 เกรดและระดับปานกลางจำนวน 2 เกรด ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 3.01-4.00 รองลงมาคือ เกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 ส่วนเกรดเฉลี่ย 1.00-2.00 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.57แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตากับเกรดเฉลี่ย

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.779	2	.889	2.077	.127
ภายในกลุ่ม	122.450	286	.428		
รวม	**124.228**	**288**			

จากตารางที่ 4.57 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านกาลัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.58 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผล การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.00-2.00	7	4.29	.76	มาก
2.01-3.00	86	4.07	.57	มาก
3.01-4.00	196	3.97	.56	มาก
รวม	**289**	**4.11**	**.16**	**มาก**

จากตารางที่ 4.58 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตาโดยรวมอยู่ในระดับ และเมื่อพิจารณาตามระดับเกรดเฉลี่ยแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก จำนวน 3 เกรด ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 1.00-2.00 รองลงมาคือ เกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 ส่วนเกรดเฉลี่ย 3.01-4.00 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.59 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตากับเกรดเฉลี่ย

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.086	2	.543	1.691	.186
ภายในกลุ่ม	91.882	286	.321		
รวม	**92.969**	**288**			

จากตารางที่ 4.59 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปริสัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.60 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผล การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.00-2.00	7	3.71	.76	มาก
2.01-3.00	86	3.13	.63	ปานกลาง
3.01-4.00	196	3.30	.62	ปานกลาง
รวม	**289**	**3.38**	**.30**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.60 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามระดับเกรดเฉลี่ยแล้วพบว่า มีการนำไปใช้ในระดับมาก 1 เกรด และระดับปานกลาง 2 เกรด ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 1.00-2.00 รองลงมาคือ เกรดเฉลี่ย 3.01-4. ส่วนเกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.61 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตากับเกรดเฉลี่ย

แหล่งความแปรปรวน	S S	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.194	2	1.597	3.875	.022*
ภายในกลุ่ม	117.858	286	.412		
รวม	**121.052**	**288**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.61 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe) ดังตารางที่ 4.62

ตารางที่ 4.62 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตา ที่มีเกรดเฉลี่ยแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเ (Scheffe)

ปุคคลัญญุตา +ระดับผลการเรียน	เกรดเฉลี่ย	ปุคคลัญญุตา
เกรดเฉลี่ย ($\bar{X}$ = **2.65**)	1.000	
ปุคคลัญญุตา ($\bar{X}$ **=3.26**)		.047*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.62 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านปุคคลัญญุตาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม

ตารางที่ 4.63 แสดงความถี่ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม

ข้อที่	ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1.	บุคคลรอบข้างทำตัวอย่างไม่ดีให้เห็น	34	เมื่อเราเห็นคนอื่นทำในสิ่งไม่ดี เราจะไม่ทำเช่นนั้น	34
2.	ชอบทำตามใจของตนเอง	35	ต้องรู้จักคิดและทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม	35
3.	ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ครูอาจารย์	9	ต้องศึกษาให้เข้าใจในหน้าที่ของตนว่า เมื่อเป็นบุตรธิดาหรือศิษย์ ควรทำหน้าที่ของตนต่อบิดา มารดา หรือครูอาจารย์ ดังที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร	9
4.	การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย	56	ต้องชี้แจงให้นักเรียนรู้จักฐานะของตนเอง ซื้อสิ่งของเท่าที่จำเป็น	56
5.	การใช้เวลาไม่เหมาะสม	60	ต้องรู้จักกะเวลาในแต่ละวันให้พอดี ว่าเวลาไหนควรทำอะไรก่อน แล้วทำงานให้เสร็จทันเวลา	60
6.	เวลาเข้าสังคมขาดความมั่นใจ	20	ต้องศึกษาให้เข้าใจในสังคมนั้น ๆ จะได้ทำอะไรไม่ผิดวัฒนธรรมประเพณี	20

ตารางที่ 4.63 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
7.	คนไหนเป็นคนดีหรือเป็นคนไม่ดีจะรู้ได้อย่างไร	44	รู้ได้ที่การกระทำ ถ้าคนไหนชักชวนไปในทางอบายมุข ดื่มสุรา ยาเสพติด ก็รู้ได้ว่าเป็นคนไม่ดี แต่ถ้าคนไหนชอบทำแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชอบทำบุญบริจาคทาน รักษาศีล ฟังธรรม ก็รู้ได้ว่า เป็นคนดี	44
	รวม	**258**	**รวม**	**258**

จากตารางที่ 4.63 พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 258 คน ได้เสนอปัญหาข้อที่ 5 เกี่ยวกับการใช้เวลาไม่เหมาะสมมากที่สุด จำนวน 60 คน แนวทางแก้ไขปัญหาคือต้องรู้จักกะเวลาในแต่ละวันให้พอดีว่าเวลาไหนควรทำอะไรก่อน แล้วทำให้งานเสร็จทันเวลา รองลงมาคือข้อที่ 4 การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จำนวน 56 คน แนวทางแก้ไขปัญหาคือต้องชี้แจงให้นักเรียนรู้จักฐานะของตนเองซื้อสิ่งของเท่าที่ ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือข้อที่ 3 ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ครูอาจารย์ จำนวน 9 คน แนวทางแก้ไขปัญหาคือต้องศึกษาให้เข้าใจในหน้าที่ของตนว่าเมื่อเป็นบุตรธิดาหรือศิษย์ ควรทำหน้าที่ของตนต่อบิดา มารดา หรือครูอาจารย์มิให้บกพร่อง ดังที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยมีความสอดคล้องตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ คือ

1. จิตใจใฝ่กุศล (รู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ)

2. ละอายต่อบาป (รู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี)

3. สำนึกดีและตอบแทนพระคุณ (ปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิดและช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส)

4. ทำงานอย่างทุ่มเทโดยมุ่งผลสำเร็จเป็นที่ตั้ง (ทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน)

5. ปฏิบัติภารกิจตามลำดับความสำคัญของงาน (จัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน)

6. ให้ความสำคัญต่อขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย (แต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ)

7. เป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน (แนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด)

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิจัยเชิงปริมาณไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อหาความแน่นอนหรือการยืนยันคำตอบของผลการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยได้ยืนยันลักษณะการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ดังจะได้วิเคราะห์ในรูปแบบของการบรรยายดังต่อไปนี้

ผู้วิจัย : ข้อที่ 1 ผลจากการวิจัยเชิงปริมาณเรื่องการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ข้อที่ว่าด้วยความเป็นผู้รู้จักเหตุ ได้แก่ รู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ท่านคิดว่า องค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยเชิงปริมาณดังกล่าวมานี้ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องหรือเป็นไปตามหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 1 คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุหรือไม่อย่างไร ?

พระเทพดิลก กล่าวว่า การรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ เพราะเข้าใจว่าการทำบุญเป็นเหตุแห่งความสุข การรู้คุณค่าของการทำความดี ผู้ทำก็รู้สึกดีใจ เมื่อเข้าถึงเหตุได้ก็ทำเหตุแห่งความเจริญ

เว้นเหตุแห่งความเสื่อม สิ่งทั้งหลายเกิดมาจากเหตุ ดับไปพร้อมกับเหตุ การสร้างเหตุให้เกิดผลดีงามย่อมเกิดความอิ่มใจ ปลาบปลื้มใจซึ่งมีความปีติปราโมชเป็นผล

รองศาสตราจารย์จำนง คันธิก กล่าวว่า นักเรียนรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ การทำบุญเป็นธัมมัญญุตาคือเป็นเหตุแห่งความดีใจ ถ้าทุกคนต้องการได้รับแต่ในสิ่งที่ดี ๆ ก็ต้องสร้างเหตุที่ดีไว้มาก ๆ เมื่อได้ทำความดีแล้วทำให้เกิดความสุข ความสบายใจ ในโอกาสต่อไปก็ควรทำความดีหรือทำบุญกันบ่อย ๆ

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามองค์ความรู้ในข้อที่ 1 คือรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ สรุปความว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำบุญหรือการทำความดี เพราะการทำเหตุดีย่อมได้รับผลดีมีความสุขกายสบายใจ จึงถือได้ว่า การรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ย่อมเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องตามหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 1 คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ

ผู้วิจัย : ข้อที่ 2 การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 2 คือ ความเป็นผู้รู้จักผลหรือไม่อย่างไร ?

พระเทพดิลก กล่าวว่า ความรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดีเกิดมาจากเหตุที่ทำไว้ไม่ดี นักเรียนรู้จักเหตุช้าเกินไป เมื่อทำผิดแล้วจึงสำนึกได้ รู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี การทำไม่ดีเป็นเหตุให้เกิดความไม่สบายใจ เดือดร้อนใจ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไม่เข้าใจเหตุ เมื่อทำสิ่งไม่ดีลงไปแล้วสิ่งที่ไม่ดีก็ติดตามมา การเสียใจเป็นผลที่ทำเหตุไว้ไม่ถูกต้อง คนที่ทำผิดแล้วไม่สำนึกผิด เรียกว่าคนไม่มีเหตุผล แต่เมื่อทำความผิดแล้วสำนึกได้ชื่อว่าเป็นคนมีเหตุผล สิ่งที่ผิดไปแล้วก็แล้วกันไป มนุษย์เราสามารถทำผิดกันได้ทั้งนั้น แต่การทำเหตุไม่ดีเป็นบทเรียนให้รู้ว่าจะต้องได้รับผลไม่ดี ในครั้งต่อไปจะได้ไม่สร้างเหตุที่ไม่ดีอีก ดังนั้น ถ้าหากเรารู้ว่าพ่อแม่มีพระคุณ ลูกที่ดีจะต้องไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ

รองศาสตราจารย์จำนง คันธิก กล่าวว่า นักเรียนทำความผิดแล้ว จึงรู้สึกผิดหรือเกิดความสำนึกได้ว่าตนทำในสิ่งไม่ดี เมื่อรู้ว่าตนเองทำผิดแล้วจะต้องรู้ว่าเกิดมาจากสาเหตุอะไร ครั้งต่อไปจะได้ไม่ทำความผิดอีก

จากองค์ความรู้ในข้อที่ 2 การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี สรุปความว่า การที่นักเรียนมีความสำนึกได้ว่าตนเองทำความผิดซึ่งเป็นผลของการทำเหตุไว้ไม่ดี การทำไม่ดีแม้จะไม่มีใครรู้ใครเห็น แต่ความทุกข์ใจ ความไม่สบายใจหรือความเศร้าโศกเสียใจที่เกิดมาจากเหตุที่ทำไว้ไม่ดีก็ติดตามตนไปตลอดเวลา เมื่อรู้ว่าตนทำผิดแล้วจะต้องรู้ว่าเกิดจากเหตุอะไร ในครั้งต่อไปจะได้ไม่ทำให้บุคคลที่ตนเกี่ยวข้องมีบิดา มารดา ครู อาจารย์ เพื่อน เป็นต้น เสียใจ นักเรียนทำความผิดแล้วยอมรับผิดใน

สิ่งที่เกิดขึ้น จึงเป็นคนรู้จักผล การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องตามหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 2 คือ ความเป็นผู้รู้จักผล

ผู้วิจัย : ข้อที่ 3 การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตนหรือไม่อย่างไร ?

พระเทพดิลก กล่าวว่า นักเรียนมีเหตุผลรู้จักตนในฐานะเป็นตัวเอง ในฐานะเป็นลูก เมื่อทำความผิดแล้วก็รู้จักปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด เพื่อจะได้เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ทำให้พ่อแม่มีความสุขกาย สบายใจ เพราะท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ การรู้จักตนเป็นปัญญาภาคบริหารมีความสัมพันธ์กับทุกบุคคล เมื่อทำความผิดต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน ครู อาจารย์และบุคคลอื่นก็ต้องรู้จักขอโทษเพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม

รองศาสตราจารย์จำนง คันธิก กล่าวว่า การที่นักเรียนได้ปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิดก็เป็นเรื่องที่ถูกต้อง ถ้าจะให้ดียิ่งไปกว่านั้น การปรับปรุงตนเองควรมีตลอดเวลาโดยไม่ต้องรอให้ทำความผิดก่อนจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ถ้าทำความผิดแล้วจึงค่อยปรับปรุงถือว่ายังไม่รู้จักตนเองดีพอ

จากองค์ความรู้ในข้อที่ 3 การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส สรุปความว่า นักเรียนรู้จักขอโทษต่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อนหรือบุคคลอื่นที่ตนเกี่ยวข้อง เมื่อรู้ว่าตนทำผิดจึงปรับปรุงตนเองเสมอเพื่อไม่ให้ทำความผิดอีก และการช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ในฐานะที่เป็นลูกต้องรู้จักหน้าที่ของตนโดยการเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ คือ ท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ ช่วยทำภารกิจของท่าน จึงถือได้ว่า การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิดและช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องตามหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตน

ผู้วิจัย : ข้อที่ 4 การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณหรือไม่อย่างไร ?

พระเทพดิลก กล่าวว่า การทำความเพียรในการทำงาน ต้องทำหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เสร็จทันเวลาก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การงานไม่คั่งค้าง แต่ถ้างานหลายอย่างมากเกินไปจะทำให้เสร็จในคืนเดียวนั้น ย่อมเป็นไปไม่ได้ จึงต้องรู้จักประมาณในการทำงานให้พอเหมาะพอดีกับเวลา ถ้าไม่รู้จักประมาณในการทำงานร่างกายก็ทนไม่ไหวจนทำให้เสียสุขภาพเกิดเจ็บป่วยได้ง่าย และงานที่เสร็จก็ไม่ดีเท่าที่ควรเพราะการเร่งรีบทำงาน

รองศาสตราจารย์จำนง คันธิก กล่าวว่า ถ้ามีความจำเป็นมาก บางครั้งจะทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน เพื่อไม่ให้การงานคั่งค้างมากเกินไป การทำงานไม่ให้อากูลจัดเป็นมงคลสูงสุดในพระพุทธศาสนาก็ถือว่าสอดคล้องกับมัตตัญญุตา แต่ถ้าไม่มีการกำหนดเวลาให้ดีทำเช่นนี้บ่อย ๆ จนร่างกายทรุดโทรมก็ไม่ชื่อว่าเป็นผู้รู้จักพอประมาณหรือรู้จักความพอดี

จากองค์ความรู้ในข้อที่ 4 การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน สรุปความว่า นักเรียนได้รับงานสำคัญที่อาจารย์สั่งให้ทำหลายอย่าง จึงต้องทำงานอย่างทุ่มเทโดยมุ่งผลสำเร็จเป็นที่ตั้งแม้จะเลยเวลานอนไปบ้างก็ตามเพื่อไม่ให้การงานคั่งค้างมากเกินไป จึงถือได้ว่า การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ

ผู้วิจัย : ข้อที่ 5 การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะหรือไม่ อย่างไร ?

พระเทพดิลก กล่าวว่า การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน เช่นเวลาเรียนก็ต้องเรียนไม่ใช่มานั่งทำสมาธิ เวลาทำงานก็ต้องทำงาน งานอะไรควรทำก่อนทำหลัง ควรใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยไม่ผลัดวันหรือรอวันเวลาให้ถึงพรุ่งนี้ก่อน ไม่ปล่อยการเวลาให้ผ่านพ้นไป หมดไปในแต่ละวัน แต่บางครั้งบางคราวเราก็ถูกคนอื่นมาแย่งเวลาของเราไป จึงไม่สามารถบริหารเวลาให้ลงตัวได้ตามที่คาดหวังเอาไว้

รองศาสตราจารย์จำนง คันธิก กล่าวว่า การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือว่ามีความสอดคล้องกับกาลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักกาลหรือเวลา

จากองค์ความรู้ในข้อที่ 5 การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน สรุปความว่า นักเรียนส่วนใหญ่รู้จักการจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงานว่างานอะไรควรทำก่อนหรือทีหลัง ไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปโดยไม่ทำงาน จึงถือได้ว่า การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ

ผู้วิจัย : ข้อที่ 6 การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชนหรือไม่ อย่างไร ?

พระเทพดิลก กล่าวว่า การปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับกลุ่มคนที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องในขณะนั้น ๆ เช่น เวลาไปงานศพจะหัวเราะเสียงดังก็ไม่ได้ เพราะไม่ใช่สถานที่รื่นเริงสนุกสนาน จึง

จำเป็นที่จะต้องรู้จักวัฒนธรรมประเพณีไทยว่า ชนกลุ่มนี้มาสมาทาน ถือศีล ฟังเทศน์ ฟังสวดกัน เป็นเรื่องของวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ

รองศาสตราจารย์จำนง คันธิก กล่าวว่า การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือว่ามีความสอดคล้องกับปริสัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักชุมชน

จากองค์ความรู้ในข้อที่ 6 การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ สรุปความว่า นักเรียนรู้จักวัฒนธรรมประเพณีไทยคือรู้ว่าในชุมชนนี้มีการตายเกิดขึ้น ทุกคนที่ไปร่วมงานล้วนมีความทุกข์ มีความเศร้าโศกเสียใจที่ต้องสูญเสียบิดา มารดา ครู อาจารย์ ญาติพี่น้องหรือเพื่อนคนใดคนหนึ่งซึ่งเป็นที่รักที่เคารพไป ผู้ไปร่วมงานซึ่งเป็นบุตรหลานหรือศิษย์ เป็นต้น ก็แต่งกายไว้ทุกข์เป็นการไว้อาลัยให้แก่ผู้ตายและเพื่อเป็นการให้เกียรติแก่เจ้าภาพงานศพ เป็นการแสดงออกถึงความเคารพบุคคลและสถานที่ที่ตนไปในชุมชนนั้น จึงถือได้ว่า การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน

ผู้วิจัย : ข้อที่ 7 การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคลหรือไม่อย่างไร ?

พระเทพดิลก กล่าวว่า เพื่อนไม่สามารถตักเตือนได้ทุกคน คนไหนเตือนได้ก็เตือน ถ้าเตือนเพื่อนต่อหน้าเพื่อนถ้าเพื่อนฟังก็ดี แต่เพื่อนบางคนนั้นก็ไม่ชอบให้ตักเตือนต่อหน้าเพื่อนก็ต้องดูความเหมาะสมว่าจะเตือนได้เวลาไหน จึงต้องดูองค์ประกอบร่วมเพราะสัปปุริสธรรมทั้งหมดต้องเกิดร่วมกัน ในการรู้จักใช้เหตุผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชนและรู้จักบุคคล

รองศาสตราจารย์จำนง คันธิก มีความเห็นสอดคล้องกับพระเทพดิลกว่า ถึงแม้จะเป็นเพื่อนของเรา เราก็ไม่สามารถตักเตือนได้ทุกคน หากคนไหนเตือนได้ก็เตือน ถ้าคนไหนเตือนไม่ได้เราไปเตือนหรือแนะนำเขาก็ไม่เชื่อฟัง มิหนำซ้ำยังโกรธตอบอีก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องรู้จักบุคคล

จากองค์ความรู้ในข้อที่ 7 การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด สรุปความว่า นักเรียนต้องรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี ถ้าเห็นเพื่อนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ผิดศีลธรรมก็คอยแนะนำตักเตือนเพื่อนบ้าง เพื่อนก็จะเชื่อฟัง แต่ถ้ามีเพื่อนไม่ดีจะแนะนำตักเตือนเท่าไรก็ไม่เชื่อฟัง การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำผิด ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปได้ว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยได้และมีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ เพราะสัปปุริสธรรมเป็นธรรมะภาคบริหาร เป็นรูปแบบที่เป็นคุณธรรมของ

สัตบุรุษหรือคนดี จึงเป็นหลักธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนเยาวชนและทุกคนที่มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมเป็นคนดี มีความสุข พร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญของครอบครัว สังคมและประเทศชาติสืบไป

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ข้อที่ 1 ผลจาการวิจัยเชิงปริมาณเรื่องการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ข้อที่ว่ารู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ท่านคิดว่า องค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยเชิงปริมาณดังกล่าวมานี้ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องหรือเป็นไปตามหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 1 คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุหรือไม่ อย่างไร ?

สรุปผลที่ได้จากผู้เข้าร่วมสัมมนา : การที่นักเรียนรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านธัมมัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักเหตุ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาโดยได้ศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ จากครูพระที่เข้ามาสอนศีลธรรมในโรงเรียนและได้เข้าค่ายอบรมคุณธรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทุกปี จึงทำให้เข้าใจในเรื่องการทำบุญโดยให้เหตุผลว่า เมื่อเราได้มอบความสุขให้กับผู้อื่น โดยไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นสิ่งของหรือทรัพย์สินเงินทองเท่านั้น แม้คำพูดหรือน้ำใจเพียงเล็กน้อยที่เราให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตที่คิดแต่จะให้ ก็เป็นการให้เพื่อให้ผู้รับมีความสุข เมื่อเราเห็นผู้รับมีความสุข เราก็พลอยมีความสุขด้วย เพราะเราได้ทำความดีแล้วเกิดปีติ มีความสุข ปลาบปลื้มใจและรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญกุศล

ข้อที่ 2 การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 2 คือ ความเป็นผู้รู้จักผลหรือไม่ อย่างไร ?

สรุปผลที่ได้จากผู้เข้าร่วมสัมมนา : การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตถัญญุตา เพราะเราได้ถูกพ่อแม่ ครู และพระอาจารย์อบรมสั่งสอนให้ทำแต่ในสิ่งที่ดีงาม เมื่อเราได้ทำผิดพลาดในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำไม่ดีไว้แล้ว จะทำให้เราเป็นทุกข์ใจในสิ่งที่ทำ จึงสำนึกได้ว่าเราทำผิดเกิดหิริโอตตัปปะ มีความละอายใจและกลัวบาป กลัวจะได้สิ่งที่ไม่ดีย้อนกลับมา เพราะการทำความผิดมันเกิดอยู่ในใจ เมื่อนึกถึงแล้วเกิดความเสียใจ ไม่สบายใจ จึงรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ย่อมสะท้อนให้เห็นตามหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาว่า บุคคลทำบาปเองย่อมเศร้าหมองเอง ความทุกข์ใจความเสียใจเป็นผลที่เกิดจากการทำในสิ่งที่ไม่ดีนั้นและจะเป็นรอยบาปคอยติดตามตนไป แสดงให้เห็นว่านักเรียนรู้จักแยกแยะได้ว่าการทำไม่ดีย่อมก่อให้เกิดความทุกข์ ความเดือดร้อนและความเสียหายตามมา จึงรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี

ข้อที่ 3 การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตนหรือไม่อย่างไร ?

สรุปผลที่ได้จากผู้เข้าร่วมสัมมนา : การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตน เมื่อทำสิ่งไม่ดีควรยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งปรับปรุงตนเองเสมอเพื่อให้คุณพ่อคุณแม่สบายใจและเพื่อให้เข้ากับทุกคนในสังคมได้ นักเรียนที่ดีจึงง่ายต่อการทำความดี เมื่อทำสิ่งใดผิดพลาดไปแล้วเกิดความสำนึกได้ จึงไม่กล้าที่จะทำความผิดอีกและคิดหาทางแก้ไขพยายามทำแต่สิ่งที่ดีงาม ส่วนการช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาสนั้น พบว่า นักเรียนได้ช่วยงานคุณพ่อคุณแม่หลายอย่าง โดยเฉพาะงานในบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน รดน้ำต้นไม้ เป็นต้น เพราะท่านทำงานนอกบ้านเหนื่อยมาทั้งวันแล้ว เราเป็นลูกอยู่บ้านได้รับความสุขสบาย เมื่อท่านกลับมาทำงานในบ้าน เราเป็นลูกก็ควรช่วยเหลืองานของท่านบ้าง ข้อนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง รู้จักหน้าที่ของตนในฐานะเป็นลูกเมื่อเห็นท่านทำงานเหน็ดเหนื่อยก็ช่วยทำงานเพื่อแบ่งเบาภารกิจของท่าน ทำให้ท่านเกิดความสุขกายสบายใจ

ข้อที่ 4 การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณหรือไม่อย่างไร ?

สรุปผลที่ได้จากผู้เข้าร่วมสัมมนา : การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ การเรียนการสอนในยุคปัจจุบันนี้ ครูทุกคนให้งานค่อนข้างเยอะมาก นักเรียนเห็นว่างานบางอย่างมีความสำคัญมาก จำเป็นจะต้องเร่งคิดเร่งทำจนเต็มความสามารถเพื่อให้งานสำเร็จ เพราะความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น จึงทำงานที่ถูกมอบหมายมาให้เสร็จทันเวลาที่กำหนดไว้แม้จะเลยเวลานอน เพื่อที่งานจะได้ไม่คั่งค้างทำให้เกิดความกังวลใจต่อไปอีก การทำงานไม่ให้คั่งค้างจัดเป็นมงคลสูงสุดในพระพุทธศาสนา คนที่ทำงานจนเลยเวลานอน เพราะเห็นงานเป็นสิ่งสำคัญจึงต้องอุทิศร่างกายให้กับงานนั้นด้วยกำลังสติปัญญา แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี การเรียนในยุคใหม่นี้มีงานกิจกรรมให้ทำมาก และกิจกรรมเหล่านี้ก็มีผลต่อการให้คะแนนนักเรียน อาจารย์ส่วนมากเน้นกิจกรรมสั่งงานให้นักเรียนเยอะมาก ทำให้นักเรียนต้องทุ่มเทชีวิตให้กับงานแม้จะเลยเวลานอน นักเรียนจึงมุ่งความสำเร็จเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารควรจัดระบบการศึกษาแบ่งเวลาให้นักเรียนได้มีเวลาสังสันทนา ออกกำลังกายหรือพักผ่อนบ้าง เพื่อที่จะให้นักเรียนมีสุขภาพดี ใช้ชีวิต

พอเพียง (สมชีวิตา) ตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และมีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านมัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ

ข้อที่ 5 การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ หรือไม่ อย่างไร ?

สรุปผลที่ได้จากผู้เข้าร่วมสัมมนา : การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ เพราะงานทุกอย่างมีความสำคัญเท่ากัน จึงต้องมีการวางแผนจัดลำดับวันเวลาที่จะส่งงานว่า งานอะไรเร่งด่วนควรทำก่อนส่งก่อน งานไหนส่งทีหลังก็ควรทำทีหลัง ถ้าไม่รู้จักทำงานให้เสร็จทันเวลาส่งอาจารย์ นำไปส่งหลังจากที่อาจารย์กำหนดไว้อาจถูกตัดคะแนนหรือถูกอาจารย์ตำหนิและไม่ให้คะแนนเลยก็ได้ ดังนั้น นักเรียนจำเป็นต้องรู้จักการบริหารเวลาให้ดี ถ้าไม่รู้จักแบ่งงานทำให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด การงานก็จะยิ่งคั่งค้างมากจนกระทั่งกลายเป็นดินพอกหางหมู งานอะไรก็ไม่เสร็จสักอย่าง การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน อาจจัดลำดับงานตามความยากง่าย จึงแบ่งเวลาในการทำงานก่อนหลังเพื่อจะให้งานไม่คั่งค้างส่งทันเวลา

ข้อที่ 6 การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชนหรือไม่ อย่างไร ?

สรุปผลที่ได้จากผู้เข้าร่วมสัมมนา : การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน เป็นการให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรม ประเพณีไทย เป็นการเคารพสถานที่ที่เราไปและเป็นการไว้อาลัยให้แก่ผู้ตาย ทั้งยังเป็นการให้เกียรติแก่เจ้าภาพงานศพผู้ที่มีชีวิตอยู่ แสดงให้เห็น นักเรียนรู้จักแต่งกายให้ถูกต้องตามกาลเทศะหรือเหมาะสมกับสถานที่ที่ตนเข้าไป ดังนั้น จึงมีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านปริสัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักชุมชน

ข้อที่ 7 การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคลหรือไม่ อย่างไร ?

สรุปผลที่ได้จากผู้เข้าร่วมสัมมนา : ในวัยเรียนเพื่อนมีความสำคัญมากการแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิดเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าเขาเป็นเพื่อนของเรา ไม่ว่าเราจะทำอะไรหรือจะไปที่ไหนเราก็จะไปกับเพื่อน ถ้าเพื่อนมีปัญหา ทำความผิด เราควรตักเตือน แนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หากเรามีเพื่อนดีเราก็มีความสุขด้วย หากมีเพื่อนไม่ดีเราก็จะกลายเป็นคนไม่ดีไปด้วย นักเรียน

จึงควรเลือกคบเพื่อนที่ชอบทำความดี แนะนำในสิ่งที่ดี เราจะรู้ว่าเพื่อนดีหรือไม่ดีก็ตอนที่มีความทุกข์ ความเดือดร้อน มีเพื่อนคอยช่วยเหลือ แนะนำไปในทางที่ถูกต้อง เพราะการมีเพื่อนดีแม้เพียงคนเดียวก็ดีกว่ามีเพื่อนหลายคนแต่เป็นคนไม่ดี เมื่อเห็นเพื่อนทำไม่ดีก็ควรแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความชั่ว แนะนำให้เพื่อนทำแต่ความดีชีวิตจะได้มีแต่ความสุข

จากการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบหรือเป็นรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยได้ เนื่องจากองค์ความรู้ที่เกิดจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้ง 7 ข้อนี้ เป็นธรรมะสำหรับการดำเนินชีวิตในแต่ละวันของทุก ๆ คน อยู่แล้ว เป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจซึ่งปลูกฝังให้เยาวชนและทุก ๆ คน รู้จักตัวตนที่แท้จริงได้ โดยเฉพาะการเป็นคนมีเหตุผล จะทำให้เข้าใจในกฎแห่งกรรมมากยิ่งขึ้น ทำให้มนุษย์รู้จักแยกแยะในสิ่งต่าง ๆ ว่า สิ่งใดดีมีประโยชน์ ทำแล้วมีความสุขต่อตนเองและผู้อื่นควรทำ สิ่งใดไม่ดีมีโทษทำแล้วไม่มีความสุขไม่เกิดประโยชน์ มีแต่นำความทุกข์ความเดือดร้อนมาให้ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติก็ไม่ควรทำ เมื่อทุกคนทำเหตุไว้ดีย่อมได้รับผลดี ทำเหตุไว้ไม่ดีย่อมได้รับผลไม่ดี จึงทำให้เยาวชนเกรงกลัวบาปกรรมที่จะตามมา เกิดความละอายแก่ใจไม่กล้าทำความผิด เพราะการดำเนินชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ข้อมาใช้ โดยเฉพาะเยาวชนไทยสมัยนี้ ถูกมอมเมาจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่อต่าง ๆ รอบข้าง หากเยาวชนได้นำองค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยตามหลักสัปปุริสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้นแล้ว ก็จะทำให้ตนเอง ครอบครัว และทุกคนในสังคมเป็นคนดีมีความสุข มีเหตุมีผล รู้จักฐานะหน้าที่ของตนเอง รู้จักการแสวงหาและใช้จ่ายพอประมาณ รู้จักกาลเทศะ รู้จักเข้าหาชุมชนและรู้จักการเลือกคบบุคคลได้เป็นอย่างดี จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับเยาวชนไทยและบุคคลทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา ทุกกาลเวลา ถ้าทุกคนได้นำองค์ประกอบหรือรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยไปใช้อย่างถูกต้องแล้ว ก็จะได้ชื่อว่าเป็นคนที่ดีของทุกคนในครอบครัว สังคม ประเทศชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความสมัครสมานสามัคคี มีความเอื้ออาทรสมานฉันท์ มีความรักใคร่ปรองดองกัน ไม่เกิดการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนาและกลุ่มชน ดังที่เห็นกันอยู่ในสังคมไทยปัจจุบันนี้ และจะดียิ่งขึ้นไปอีก หากเยาวชนไทยจะแนะนำบุคคลอื่นให้มาศึกษาและปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นการเผยแผ่และสืบทอดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้ดำรงมั่นอยู่คู่กับสังคมไทยตลอดไป

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ห้าประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ประการที่สองเพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ประการที่สาม เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษาและเกรดเฉลี่ยต่างกัน ประการที่สี่ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขในการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร และประการที่ห้า เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย มี 4 อย่าง คือ 1) ขอบเขตด้านประชากร 2) ขอบเขตด้านเนื้อหา 3) ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา 4) ขอบเขตด้านตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านแตกต่างกัน นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านแตกต่างกัน นักเรียนที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกันมีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านแตกต่างกัน นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงบูรณาการระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,039 คน และได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ “ทาโร่ ยามาเน่” (Taro Yamane) มีระดับความเชื่อมั่น 95 % ผู้วิจัยกำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง 2 ขั้นตอน คือ 1) การสุ่มตัวอย่างชั้นเรียนใช้วิธีการหาสัดส่วน ซึ่งทุกหน่วยประชากรในแต่ละชั้น

เรียนมีโอกาสที่จะถูกเลือกเป็นตัวอย่างเท่ากัน 2) การสุ่มตัวอย่างประชากรใช้วิธีการจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 289 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบมีจำนวน 39 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นข้อมูลส่วนบุคคล 4 ข้อ และการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 35 ข้อ มี 7 ด้าน คือ 1) ด้านธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านมัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ จำนวน 5 ข้อ 5) ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ จำนวน 5 ข้อ 6) ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน จำนวน 5 ข้อ 7) ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล จำนวน 5 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ โดยใช้วิธีการของชูศรี วงศ์รัตนะ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และเป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 10 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าสถิติร้อย (Perceatage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ ทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิจัยเชิงปริมาณไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) และสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อหาความแน่นอนหรือการยืนยันของคำตอบของผลการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 มีอายุระหว่าง 15-17 ปี จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 84.0 กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 และมีเกรดเฉลี่ยในเทอมที่ผ่านมา (2551 / 2) 3.01- 4.00 จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86

5.1.2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม

พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ไปใช้โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกออกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านธัมมัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านอัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักตน สำหรับผลการวิจัยทั้ง 7 ด้านนั้น มีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

1) ด้านธัมมัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักเหตุ พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ 4 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือท่านรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ รองลงมาคือการฟังคำสอนบิดามารดาทำให้ชีวิตเจริญ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ

2) ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 5 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี รองลงมาคือท่านยกย่องคนที่ทำความดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านไม่โกรธง่ายแม้มีเพื่อนยั่วยุ

3) ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือท่านปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำผิด และท่านช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส รองลงมาคือท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านชอบทดลองอบายมุขเป็นบางครั้ง

4) ด้านมัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 4 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือท่านมักทำงานให้เสร็จแม้จะเลยเวลานอน รองลงมาคือท่านมักรับประทานอาหารให้หมดแม้รู้สึกอิ่มแล้ว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านพักผ่อน 7-8 ชั่วโมงต่อวันเสมอ

5) ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือท่านจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน รองลงมา คือ ท่านมีนัดกับใครก็ไปตรงเวลา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านใช้เวลาทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างลงตัว

6) ด้านปริสัญญุญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ 4

มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ รองลงมาคือท่านสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านเข้าร่วมกิจกรรมในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

7) ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือท่านมักจะแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด รองลงมาคือท่านแบ่งงานมอบหมายให้เพื่อนทำจนเสร็จ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านเลิกคบเพื่อนที่เอาแต่ใจตัวเอง

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ย พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม โดยรวมทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมโดยรวมทั้ง 7 ด้านแตกต่างกัน และเมื่อแยกออกเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านธัมมัญญุตา ด้านอัตถัญญุตา ด้านอัตตัญญุตา ด้านมัตตัญญุตา ด้านกาลัญญุตา ด้านปริสัญญุตาและด้านปุคคลัญญุตา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านธัมมัญญุตา พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ และเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านธัมมัญญุตา ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านธัมมัญญุตาแตกต่างกัน

2) การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตถัญญุตา พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตถัญญุตาไม่แตกต่างกัน

3) การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตตัญญุตา พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตตัญญุตาไม่แตกต่างกัน

4) การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านมัตตัญญุตา พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านมัตตัญญุตา ไม่แตกต่างกัน

5) การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านกาลัญญุตา พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านกาลัญญุตาไม่แตกต่างกัน

6) การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านปริสัญญุตา พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านปริสัญญุตาไม่แตกต่างกัน

7) การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านปุคคลัญญุตา พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ และชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านปุคคลัญญุตา ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมด้านปุคคลัญญุตาแตกต่างกัน

5.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม

พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 242 คน ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เรียงตามลำดับปัญหามากไปถึงปัญหาน้อยดังนี้

1) การใช้เวลาไม่เหมาะสม แนวทางแก้ไขคือ ต้องรู้จักกะเวลาในแต่ละวันให้พอดีว่าเวลาไหนควรทำอะไรก่อน แล้วทำให้เสร็จทันเวลา

2) การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย แนวทางแก้ไข คือ ต้องชี้แจงให้นักเรียนรู้จักฐานะของตนเองซื้อสิ่งของเท่าที่จำเป็น

3) คนไหนเป็นคนดีหรือเป็นคนไม่ดีจะรู้ได้อย่างไร แนวทางแก้ไขคือ รู้ได้ที่การกระทำถ้าคนไหนชักชวนไปในทางอบายมุข ดื่มสุรา ยาเสพติด ก็รู้ได้ว่าเป็นคนไม่ดี แต่ถ้าคนไหนชอบทำแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชอบทำบุญ บริจาคทาน รักษาศีล ฟังธรรม ก็รู้ได้ว่า เป็นคนดี

4) ชอบทำตามใจของตนเอง แนวทางแก้ไขคือ ต้องรู้จักคิดและทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม

5) บุคคลรอบข้างทำตัวอย่างไม่ดีให้เห็น แนวทางแก้ไขคือ เมื่อเราเห็นคนอื่นทำในสิ่งไม่ดีเราจะไม่ทำเช่นนั้น

6) เวลาเข้าสังคมขาดความมั่นใจ แนวทางแก้ไขคือ ต้องศึกษาให้เข้าใจในสังคมนั้น ๆ จะได้ทำอะไรไม่ผิดวัฒนธรรม ประเพณี

7) ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ครูอาจารย์ แนวทางแก้ไขคือ ต้องศึกษาให้เข้าใจในหน้าที่ของตนว่าเมื่อเป็นบุตรธิดาหรือศิษย์ ควรทำหน้าที่ของตนต่อบิดา มารดา หรือครูอาจารย์

5.1.5 ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

พบว่า การรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 1 คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ เพราะนักเรียนเข้าใจว่าการทำบุญเป็นเหตุแห่งความสุข การรู้คุณค่าของการทำความดี ผู้ทำก็รู้สึกดีใจ เมื่อเข้าถึงเหตุได้ก็ทำเหตุแห่งความเจริญเว้นเหตุแห่งความเสื่อม สิ่งทั้งหลายเกิดมาจากเหตุ ดับไปพร้อมกับเหตุ การสร้างเหตุให้เกิดผลดีงามย่อมเกิดความอิ่มใจ ปลาบปลื้มใจซึ่งมีความปีติปราโมชเป็นผล การทำบุญเป็นเหตุแห่งความดีใจ ถ้าทุกคนต้องการได้รับแต่ในสิ่งที่ดี ๆ ก็ต้องสร้างเหตุที่ดีไว้มาก ๆ เมื่อได้ทำความดีแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสบายใจ ในโอกาสต่อไปก็ควรทำความดีหรือทำบุญกันบ่อย ๆ

การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 2 คือ ความเป็นผู้รู้จักผล เพราะความรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดีเกิดมาจากเหตุที่ทำไว้ไม่ดี นักเรียนรู้จักเหตุช้าไป เมื่อทำผิดแล้วจึงสำนึกได้ การทำไม่ดีเป็นเหตุให้เกิดความไม่สบายใจ เดือดร้อนใจ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไม่เข้าใจเหตุ เมื่อทำสิ่งไม่ดีลงไปแล้วสิ่งที่ไม่ดีก็ติดตามมา การเสียใจเป็นผลที่ทำเหตุไว้ไม่ถูกต้อง คนที่ทำผิดแล้วไม่สำนึกผิดเรียกว่าคนไม่มีเหตุผล แต่เมื่อทำความผิดแล้วสำนึกได้ชื่อว่าเป็นคนมีเหตุผล สิ่งที่ผิดไปแล้วก็แล้วกันไป มนุษย์เราสามารถทำผิดกันได้ทั้งนั้น แต่การทำเหตุไม่ดีเป็นบทเรียนให้รู้ว่าจะต้องได้รับผลไม่ดี เมื่อรู้ว่าตนเองทำผิดแล้วจะต้องรู้ว่าเกิดมาจากสาเหตุอะไร ครั้งต่อไปจะได้ไม่ทำความผิดอีก ถ้าหากเรารู้ว่าพ่อแม่มีพระคุณ ลูกที่ดีจะต้องไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ

การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตน เพราะนักเรียนมีเหตุผลรู้จักตนในฐานะเป็นตัวเอง ในฐานะเป็นลูก เมื่อทำความผิดแล้วก็รู้จักปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิดเพื่อจะได้เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ทำให้พ่อแม่มีความสุขกายสบายใจ เพราะท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ การรู้จักตนเป็นปัญญาภาคบริหารมีความสัมพันธ์กับทุกบุคคล เมื่อทำความผิดต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน ครูอาจารย์และบุคคลอื่นก็ต้องรู้จักขอโทษเพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม การที่นักเรียนได้ปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิดก็เป็นเรื่องที่ถูกต้อง ถ้าจะให้ดียิ่งไปกว่านั้น การปรับปรุงตนเองควรมีตลอดเวลาโดยไม่ต้องรอให้ทำความผิดก่อนจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ถ้าทำความผิดแล้วจึงค่อยปรับปรุงถือว่ายังไม่รู้จักตนเองดีพอ

การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ เพราะการทำความเพียรในการทำงาน ถ้ามีความจำเป็นมากต้องทำหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เสร็จทันเวลาก็เป็นส่วนหนึ่ง

ที่ทำให้การงานไม่คั่งค้างแม้เลยเวลานอนไปบ้าง จัดเป็นมงคลสูงสุดในพระพุทธศาสนาและถือว่าสอดคล้องกับมัตตัญญุตา แต่ถ้างานหลายอย่างมากเกินไปจะทำให้เสร็จในคืนเดียวนั้น ย่อมเป็นไปไม่ได้ จึงต้องรู้จักประมาณในการทำงานให้พอเหมาะพอดีกับเวลา ถ้าไม่รู้จักประมาณในการทำงานร่างกายก็ทนไม่ไหวจนทำให้เสียสุขภาพเกิดเจ็บป่วยได้ง่าย และงานที่เสร็จก็ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะการเร่งรีบทำก็ไม่ชื่อว่าเป็นผู้รู้จักพอประมาณหรือรู้จักความพอดี

การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ เพราะการจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน เช่น เวลาเรียนก็ต้องเรียนไม่ใช่มานั่งทำสมาธิ เวลาทำงานก็ต้องทำงาน งานอะไรควรทำก่อนทำหลัง การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์โดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง โดยรอวันพรุ่งนี้ก่อน ไม่ปล่อยวันเวลาให้ผ่านพ้นไปโดยไม่ทำงาน ต้องทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน เพราะการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับกลุ่มคนที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องเช่น เวลาไปงานศพจะต้องไม่หัวเราะเสียงดัง เพราะไม่ใช่สถานที่รื่นเริงสนุกสนาน จึงจำเป็นที่จะต้องรู้จักวัฒนธรรมประเพณีไทยว่า ชนกลุ่มนี้มาสมาทานถือศีล ฟังเทศน์ ฟังสวดกัน เป็นเรื่องของวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ

การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล เพราะเพื่อนไม่สามารถตักเตือนได้ทุกคน คนไหนเตือนได้ก็เตือน ถ้าเตือนเพื่อนต่อหน้าเพื่อนถ้าเพื่อนฟังก็ดี แต่เพื่อนบางคนนั้นก็ไม่ชอบให้ตักเตือนต่อหน้าเพื่อนก็ต้องดูความเหมาะสมว่าจะเตือนได้เวลาไหน จึงต้องดูองค์ประกอบร่วมเพราะสัปปุริสธรรมทั้งหมดต้องเกิดร่วมกัน ในการรู้จักใช้เหตุผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชนและรู้จักบุคคล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปได้ว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยได้และมีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ เพราะสัปปุริสธรรมเป็นธรรมะขั้นปัญญาสิกขา เป็นรูปแบบของคนดี เป็นคุณธรรมของสัตบุรุษหรือคนดี จึงเป็นหลักธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนเยาวชนและทุกคนที่มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมเป็นคนดี จะได้เป็นกำลังสำคัญของครอบครัว สังคม และประเทศชาติสืบไป

5.1.6 ผลการวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

พบว่า การที่นักเรียนรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านธัมมัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักเหตุ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาโดยได้

ศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ จากครูพระที่เข้ามาสอนศีลธรรมในโรงเรียนและได้เข้าค่ายอบรมคุณธรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทุกปี จึงทำให้เข้าใจในเรื่องการทำบุญโดยให้เหตุผลว่า เมื่อเราได้มอบความสุขให้กับผู้อื่น โดยไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นสิ่งของเท่านั้น แม้คำพูดหรือน้ำใจเพียงเล็กน้อยที่เราให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตใจที่คิดแต่จะให้ ก็เป็นการให้เพื่อให้ผู้รับมีความสุข เมื่อเราเห็นผู้รับมีความสุข เราก็มีความสุขเช่นเดียวกัน เพราะเราได้ทำความดีแล้วเกิดปีติ มีความสุขปลาบปลื้มใจและรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญกุศล

การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตถัญญุตา เพราะเราได้ถูกพ่อแม่ ครู และพระอาจารย์อบรมสั่งสอนให้ทำแต่ในสิ่งที่ดีงาม เมื่อเราได้ทำผิดพลาดในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ดีไว้แล้ว จะทำให้เราเป็นทุกข์ใจในสิ่งที่ทำ เกิดหิริโอตตัปปะ มีความละอายใจและกลัวบาป กลัวจะได้สิ่งที่ไม่ดีกลับมา เพราะการทำความผิดมันเกิดอยู่ในใจ เมื่อนึกถึงแล้วเกิดความเสียใจ ไม่สบายใจ จึงรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ย่อมสะท้อนให้เห็นตามหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาว่า บุคคลทำบาปเองย่อมเศร้าหมองเอง ความทุกข์ใจ ความเสียใจเป็นผลที่เกิดจากการทำในสิ่งที่ไม่ดีนั้นและจะเป็นรอยบาปคอยติดตามตนไป แสดงให้เห็นว่านักเรียนรู้จักแยกแยะได้ว่าการทำไม่ดีย่อมก่อให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนและความเสียหายตามมา จึงรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี

การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตน คือ เมื่อทำสิ่งไม่ดีควรยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งปรับปรุงตนเองเสมอเพื่อให้คุณพ่อคุณแม่สบายใจและเพื่อให้เข้ากับทุกคนในสังคมได้ นักเรียนที่ดีจึงง่ายต่อการทำความดี เมื่อทำสิ่งใดผิดพลาดไปแล้วเกิดความสำนึกได้ จึงไม่กล้าที่จะทำความผิดอีกและคิดหาทางแก้ไขพยายามทำแต่สิ่งที่ดีงาม ส่วนการช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาสนั้น พบว่า นักเรียนได้ช่วยงานคุณพ่อคุณแม่หลายอย่าง โดยเฉพาะงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน รดน้ำต้นไม้ เป็นต้น เพราะท่านทำงานนอกบ้านเหนื่อยมาทั้งวันแล้ว เราเป็นลูกอยู่บ้านได้รับความสุขสบาย เมื่อท่านกลับมาทำงานในบ้าน เราเป็นลูกก็ควรช่วยเหลืองานของท่านบ้าง ข้อนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง รู้จักหน้าที่ของตนในฐานะเป็นลูกเมื่อเห็นท่านทำงานเหน็ดเหนื่อยก็ช่วยทำงานเพื่อแบ่งเบาภารกิจของท่าน ทำให้ท่านเกิดความสุขกายสบายใจ

การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูทุกคนให้งานทำมาก นักเรียนเห็นว่างานบางอย่างมีความสำคัญมาก จำเป็นจะต้องเร่งทำเพื่อให้งานสำเร็จ งานจะได้ไม่คั่งค้างทำให้เกิดความกังวลใจต่อไปอีก จึงต้องอุทิศร่างกายให้กับ

งานนั้นด้วยกำลังสติปัญญา แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี การเรียนในยุคใหม่นี้มีงานกิจกรรมมากและกิจกรรมเหล่านี้มีผลต่อการให้คะแนนนักเรียน อาจารย์ส่วนใหญ่เน้นเรื่องกิจกรรมสั่งงานให้นักเรียนทำมาก ทำให้นักเรียนต้องทุ่มเทชีวิตให้กับงานแม้จะเลยเวลานอน โดยมุ่งความสำเร็จเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารควรจัดระบบการศึกษาแบ่งเวลาให้นักเรียนได้มีเวลาสังสันทนา ออกกำลังกายหรือพักผ่อนบ้าง เพื่อที่จะให้นักเรียนมีสุขภาพดี ใช้ชีวิตพอเพียง (สมชีวิตา) ตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านมัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ

การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ เพราะงานทุกอย่างมีความสำคัญเท่ากัน จึงต้องมีการวางแผนจัดลำดับวันเวลาที่จะส่งงานว่า งานชิ้นไหนเร่งด่วนควรทำก่อนส่งก่อน งานไหนส่งทีหลังก็ควรทำทีหลัง ถ้าไม่รู้จักทำงานให้เสร็จทันเวลาส่งอาจารย์ นำไปส่งหลังจากที่อาจารย์กำหนด อาจถูกตัดคะแนน ถูกอาจารย์ตำหนิและไม่ให้คะแนนเลยก็ได้ ดังนั้น นักเรียนต้องรู้จักบริหารเวลาให้ดี ถ้าไม่รู้จักแบ่งงานทำให้เสร็จทันเวลาการงานก็จะคั่งค้างมากจนกระทั่งกลายเป็นดินพอกหางหมู งานอะไรก็ไม่เสร็จสักอย่าง การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน อาจจัดลำดับงานตามความยากง่าย จึงแบ่งเวลาในการทำงานก่อนหลังเพื่อจะให้งานไม่คั่งค้างส่งทันเวลา

การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน การแต่งกายไว้ทุกข์เป็นการให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรม ประเพณีไทย เป็นการเคารพสถานที่ที่เราไปและเป็นการไว้อาลัยให้แก่ผู้ตาย ทั้งเป็นการให้เกียรติแก่เจ้าภาพงานศพผู้ที่มีชีวิตอยู่ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนรู้จักแต่งกายให้ถูกต้องตามกาลเทศะหรือเหมาะสมกับสถานที่ที่จะไป

การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล เพราะในวัยเรียนเพื่อนมีความสำคัญมาก การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิดเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าเขาเป็นเพื่อนของเรา ไม่ว่าเราจะทำอะไรหรือจะไปที่ไหนเราก็จะไปกับเพื่อนเสมอ ถ้าเพื่อนมีปัญหาทำความผิด เราควรตักเตือน แนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หากเรามีเพื่อนดีเราก็มีความสุขด้วย หากมีเพื่อนไม่ดีเราก็จะกลายเป็นคนไม่ดีไปด้วย นักเรียนจึงควรเลือกคบเพื่อนที่ชอบทำความดี แนะนำในสิ่งที่ดี เราจะรู้ว่าเพื่อนดีหรือไม่ดีก็ตอนที่มีความทุกข์ ความเดือดร้อน มีเพื่อนคอยช่วยเหลือ แนะนำไปในทางที่ถูกต้อง เพราะการมีเพื่อนดีแม้เพียงคนเดียวก็ดีกว่ามีเพื่อนหลายคนแต่เป็นคนไม่ดี เมื่อเห็นเพื่อนทำไม่ดีก็ควรแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความชั่ว แนะนำให้เพื่อนทำแต่ความดีชีวิตจะได้มีแต่ความสุข

จากการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบหรือเป็นรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยได้ เนื่องจากองค์ความรู้ที่เกิดจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้ง 7 ข้อนี้ เป็นธรรมะสำหรับการดำเนินชีวิตในแต่ละวันของทุก ๆ คน อยู่แล้ว เป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจซึ่งปลูกฝังให้เยาวชนและทุก ๆ คน รู้จักตัวตนที่แท้จริงได้ โดยเฉพาะการเป็นคนมีเหตุผล จะทำให้เข้าใจในกฎแห่งกรรมมากยิ่งขึ้น ทำให้มนุษย์รู้จักแยกแยะในสิ่งต่าง ๆ ว่า สิ่งใดดีมีประโยชน์ ทำแล้วมีความสุขต่อตนเองและผู้อื่นควรทำ สิ่งใดไม่ดีมีโทษ ทำแล้วไม่มีความสุขไม่เกิดประโยชน์ มีแต่นำความทุกข์ความเดือดร้อนมาให้ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติก็ไม่ควรทำ เมื่อทุกคนทำเหตุไว้ดีย่อมได้รับผลดี ทำเหตุไว้ไม่ดีย่อมได้รับผลไม่ดี จึงทำให้เยาวชนเกรงกลัวบาปกรรมที่จะตามมา เกิดความละอายแก่ใจไม่กล้าทำความผิด เพราะการดำเนินชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ข้อมาใช้ โดยเฉพาะเยาวชนไทยสมัยนี้ ถูกมอมเมาจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่อต่าง ๆ รอบข้าง หากเยาวชนได้นำองค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยตามหลักสัปปุริสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตแล้ว ก็จะทำให้ตนเอง ครอบครัว และทุกคนในสังคมเป็นคนดีมีความสุข มีเหตุมีผล รู้จักฐานะหน้าที่ของตนเอง รู้จักการแสวงหาและใช้จ่ายพอประมาณ รู้จักกาลเทศะ รู้จักเข้าหาชุมชนและรู้จักการเลือกคบบุคคลได้เป็นอย่างดี จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับเยาวชนไทยและบุคคลทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา ทุกกาลเวลา ถ้าทุกคนได้นำองค์ประกอบหรือรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยไปใช้อย่างถูกต้องแล้ว ก็จะได้ชื่อว่าเป็นคนที่ดีของทุกคนในครอบครัว สังคม ประเทศชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความสมัครสมานสามัคคี มีความเอื้ออาทร สมานฉันท์ รักใคร่ปรองดองกัน ไม่เกิดการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนาและกลุ่มชน ดังที่เห็นกันอยู่ในสังคมไทยปัจจุบันนี้ และจะดียิ่งขึ้นไปอีก หากเยาวชนไทยจะแนะนำบุคคลอื่นให้มาศึกษาและปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นการเผยแผ่และสืบทอดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้ดำรงมั่นอยู่คู่กับสังคมไทยตลอดไป

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย การดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม

พบว่า การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม โดยรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง ได้เรียนรู้สัปปุริสธรรม 7 จากครู

พระที่เข้ามาสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นประจำ จึงทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจตามหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วนำสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งเป็นธรรมะสำหรับคนดีไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของ**โรงเรียนศึกษานารีวิทยา** ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล เพื่อป้องกันปัญหาเยาวชน จึงส่งเสริมนักเรียนให้ได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จึงได้นิมนต์พระสงฆ์ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนาจากวัดปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร และวัดโพธิ์แจ้ จังหวัดสมุทรสาคร มาเป็นครูสอนวิชาทางพระพุทธศาสนาและอบรมศีลธรรมให้แก่นักเรียนทุกสัปดาห์ จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จัดให้นักเรียนได้มีการศึกษาและสอบธรรมสนามหลวงทั้ง 3 ชั้น คือ ธรรมศึกษาชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก อีกทั้งยังได้มีการจัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียน โดยพานักเรียนไปเข้าค่ายเพื่ออบรมคุณธรรมคุณธรรมที่วัดปัญญานันทาราม จังหวัดปทุมธานี และวัดพระศรีอาริย์ จังหวัดราชบุรี เป็นประจำทุก ๆ ปี จึงทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมในระดับมาก จึงส่งผลให้โรงเรียนศึกษานารีวิทยาได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาดีเด่น โดยเน้นการศึกษาและปฏิบัติตามจริยธรรมจนได้รับรางวัลพระราชทานในระดับมัธยมศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ครูอาจารย์ ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงช่วยกันส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้ทุกคนเป็นคนดีมีความสุขได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมด้านปริสัญญุตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียน รู้จักชุมชน คือ สังคมนั้นเอง โดยหลีกห่างสังคมอันธพาลที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขทุกชนิด หมายถึง การไม่ดื่มน้ำเมาหรือเสพยาอี ยาบ้า กัญชา เฮโรอิน ฝิ่นและของมึนเมาทุกชนิด ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่ดูการเล่นมหรสพ เช่น ลิเก ภาพยนตร์ งิ้ว นักแสดง เป็นต้น ไม่เล่นการพนันหวย ไพ่หรือพนันบอล ไม่ติดเกมส์ ไม่คบเพื่อนชั่ว ไม่เกียจคร้านในการทำงาน และพยายามหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลจากสิ่งเหล่านี้ เหมือนหลีกเลี่ยงอสรพิษ เพราะผู้ติดอบายมุขทุกชนิด ต้องได้รับความเสื่อมเสียทรัพย์ เสียชื่อเสียงจนถึงวงศ์ตระกูล ไม่มีใครคบหาสมาคมด้วย มีแต่จะทำให้ชีวิตพบกับความพินาศโดยส่วนเดียว ซึ่งสอดคล้องกับ**พระไตรปิฎกเล่มที่ 11 และเล่มที่ 16 ที่มาในทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค พบว่า** อบายมุข เป็นเหตุเครื่องฉิบหาย 6 อย่าง คือ 1) ดื่มน้ำเมา 2) เที่ยวกลางคืน 3) เที่ยวดูการเล่น 4) เล่นการพนัน 5) คบคนชั่วเป็นมิตร 6)เกียจคร้านการทำงาน ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และผู้ปกครองควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในการเข้าหาชุมชนที่เป็นคนดี ไม่ว่าจะเป็นกษัตริย์ สมณะ พราหมณ์ พ่อค้า ประชาชน ทาสและกรรมกร สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องตามหลัก

ปริสัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักชุมชนให้มากที่สุด เพื่อที่จะให้นักเรียนอยู่ในสังคมของคนที่ดีมีคุณธรรม

ส่วนนักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตตัญญุตา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนยังไม่รู้จักตนดีพอว่าตนเป็นใคร มีฐานะ หน้าที่อะไร มีความรู้ ความสามารถแค่ไหน การที่เยาวชนได้อยู่กับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศนั้น ย่อมได้รับความสุขมากกว่าครอบครัวและบุคคลต่างวัย เพราะการอยู่ในกลุ่มเพื่อนเท่ากับเป็นการร่วมทุกข์ร่วมสุข และสนองความต้องการของสังคมมนุษย์ กิจกรรมที่เยาวชนร่วมกันทำอาจเกิดได้ทั้งคุณและโทษ คือถ้าคบเพื่อนดีก็พลอยได้ดีด้วย หากคบเพื่อนไม่ดีย่อมนำความเดือดร้อนมาให้ตนและผู้อื่น ดังนั้น การรู้จักตน โดยเฉพาะการเลือกคบเพื่อนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของเยาวชนรองลงมาจากครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **เสฐียรพงษ์ วรรณปก** พบว่า ความรู้จักตน มีความหมาย 2 ประการ คือ 1) รู้ว่าตนเป็นใคร หมายถึง รู้ว่าตนมีฐานะ หน้าที่อะไรในสังคม และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามฐานะ หน้าที่นั้น ๆ เช่น รู้ว่าตนเป็นครูมีหน้าที่สั่งสอนศิลปวิทยาแก่ศิษย์ ก็ตั้งใจสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิทยาการด้วยเมตตากรุณาไม่หวังอามิสสินจ้างแต่อย่างเดียว ทำตนเป็นปูชนียบุคคลของศิษย์ เป็นศิษย์ต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนโดยเคารพ เห็นครูเป็นผู้ชี้แนวทางชีวิตให้ ไม่ใช่เห็นครูเป็นเพียงคนรับจ้างสอนหนังสือ เป็นพ่อแม่ มีหน้าที่อบรมสั่งสอนลูกให้เป็นลูกที่ดี ให้เป็นคนดีของประเทศ ให้เป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนา ให้การศึกษาที่ดีแก่ลูก พาลูกเข้าวัด ทำบุญตักบาตร ช่วยทำสาธารณประโยชน์อื่นๆ ไม่ใช่สักว่าทำให้ลูกเกิดมาแล้วทิ้งขว้างไม่ดูแล เป็นพลเมืองของประเทศ ก็ต้องเคารพกฎหมายบ้านเมือง เช่น เป็นพ่อค้าก็ไม่ค้าขายของเถื่อนผิดกฎหมาย ไม่หลีกเลี่ยงภาษีหรือใช้แรงงานเด็กเยี่ยงทาส หวังแต่จะหากำไรเพื่อตน เป็นตำรวจมีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน ไม่ใช่อาศัยเครื่องแบบหรือกฎหมายรีดไถเบียดเบียนประชาชน ถ้าหากรู้จักตนมีหน้าที่อะไรแล้ว ก็ต้องทำหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด 2) รู้จักตนว่ามีความรู้ความสามารถแค่ไหน คือ รู้จักประมาณตน เช่น เป็นข้าราชการผู้น้อยเมื่อเห็นคนอื่นกินอาหารแพงๆ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ก็ตามอย่างบ้าง โดยคิดว่าเราก็ซื้อได้ แต่ใช้จ่ายเพียงไม่กี่วันเงินก็หมด เป็นหนี้สินไม่มีเงินคืนให้เจ้าหนี้ก็อาจถูกฟ้องร้องจนล้มละลาย เนื่องจากมีหนี้สินมาก เพราะการไม่รู้จักตน ดังนั้น ผู้บริหารจัดการ ครูอาจารย์ผู้ปกครองทั้งทางบ้าน ทางวัดและทางโรงเรียนต้องร่วมมือกันช่วยกันแนะนำสั่งสอนนักเรียนให้เป็นผู้รู้จักตน ปรับปรุงตนและจัดหลักสูตรวิชาทางพระพุทธศาสนาด้านอัตตัญญุตาเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะได้รู้จักตนในฐานะต่าง ๆ ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนมีเหตุผล เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้จักตน

เมื่อแยกออกเป็นรายด้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า

1) ด้านธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า**ข้อที่ 4 ท่านรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ได้ส่งเสริมวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาให้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะด้านธัมมัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ นักเรียนรู้ว่าการทำในสิ่งที่ดีงาม มีการให้ทาน รักษาศีลและการปฏิบัติธรรม เป็นต้น ได้บุญ เมื่อทำแล้วเกิดความดีใจ จิตใจเบิกบาน ปลาบปลื้มใจ เอิบอิ่มใจ มีความสุขใจ เพราะบุญนำความสุขมาให้แก่บุคคลผู้ทำความดีทั้งในโลกนี้และโลกหน้าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุมาลี โฆสิตนิธิกุล** เรื่อง “แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรวมเรื่องสั้นส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 12 เรื่อง” ที่พบว่า การส่งเสริมนักเรียนเยาวชนให้มีการดำเนินชีวิตที่ดีเพื่อเป็นคนดีตลอดไปนั้น ควรปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม (ธรรมของคนดี) 7 อย่าง การที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนมากรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนรู้จักแยกแยะได้ว่าสิ่งใดคือความสุข สิ่งใดคือความทุกข์ เพราะเหตุแห่งความสุขหรือเหตุแห่งความทุกข์เหล่านี้เกิดอยู่ที่ใจและการกระทำทางกาย ทางวาจาซึ่งสอดคล้องกับงานของ**วศิน อินทสระ** เรื่อง “พุทธจริยศาสตร์” ที่พบว่าเหตุแห่งการดำเนินชีวิตมี 2 อย่าง คือ การดำเนินชีวิตในทางอกุศลกรรมและการดำเนินชีวิตในทางกุศลกรรม ชีวิตที่ดีในพระพุทธศาสนาต้องประกอบด้วย “จริยธรรม 3 ระดับ คือ 1) จริยธรรมระดับต้น คือ ศีล 5 เป็นธรรมะขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ผู้อื่น การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ การไม่ดื่มสุราเมรัย 2) จริยธรรมระดับกลาง คือ กุศลกรรมบถ 10 ได้แก่ การเว้นจากกายทุจริต 3 อย่าง คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์และการไม่ประพฤติผิดในกาม เว้นจากวจีทุจริต 4 อย่าง คือ การไม่พูดเท็จ การไม่พูดคำหยาบ การไม่พูดส่อเสียดและการไม่พูดเพ้อเจ้อ เว้นจากมโนทุจริต 3 อย่าง คือ ไม่โลภอยากได้ของบุคคลอื่น ไม่พยาบาทปองร้ายบุคคลอื่น และไม่มีความเห็นผิดจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3) จริยธรรมระดับสูงคือ อริยมรรคมีองค์ 8 ได้แก่ มีความเห็นชอบ มีความคิดชอบ มีวาจาชอบ มีการกระทำชอบ มีการเลี้ยงชีพชอบ มีความเพียรชอบ มีสติชอบและมีสมาธิชอบ ดังนั้น ทางโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสทำบุญบ่อยขึ้น เพราะการสั่งสมซึ่งบุญเป็นเหตุให้ชีวิตพบแต่ความร่มเย็นเป็นสุขมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าในหน้าที่การงานอยู่เป็นนิตย์

ส่วนนักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมด้านธัมมัญญุตาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 ท่านใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า

นักเรียนตกอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ เนื่องจากสังคมไทยมีสิ่งยั่วยุจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มีการนำเสนอสื่อทั้งที่เป็นภาพและเสียงหลายรูปแบบจากโทรศัพท์มือถือ และอินเตอร์เน็ต ทำให้นักเรียนส่วนมากหลงใหลเพลิดเพลิน สนุกสนานไปกับการเล่นเกมส์ ใช้เวลาว่างค้นหาสิ่งบันเทิงต่าง ๆ ตามเว็บไซต์ จนทำให้ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ดังนั้น เพื่อพัฒนาการเรียนที่ยั่งยืน **สุมาลี โฆสิตนิธิกุล** จึงได้นำกระบวนการทางพระพุทธศาสนา 4 ประการ เรียกโดยย่อว่า สุ จิ ปุ ลิ ซึ่งเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ดังนี้ คือ สุ (สุตตะ) การฟัง ตั้งใจฟังให้ดีอย่าขี้เกียจ จิ (จิตตะ) คิดตาม คิดให้ละเอียดข้อสงสัย ปุ (ปุจฉา) การถาม ถามตามเนื้อความที่ข้องใจ ลิ (ลิขิต) จดบันทึก เขียนไว้เมื่อสงสัยได้เปิดดู ด้วยเหตุนี้ นักเรียนจะต้องขยันอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง จะทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางนอกจากความรู้ในชั้นเรียน สามารถมองเห็นวิสัยทัศน์อันกว้างไกลได้ว่าเมื่อเรียนจบแล้ว จะไปประกอบอาชีพใดตามที่ตนเองถนัดเหมาะสมกับชีวิตและอนาคตที่ดีในวันข้างหน้า ดังนั้น ทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมหรือจัดการแข่งขันการอ่านหนังสือ เพื่อปรับปรุงนักเรียนให้มีนิสัยรักการอ่านหนังสือจะได้มีความรอบรู้ทั้งทางโลกทางธรรม เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้เกิดสติปัญญา รู้จักคิดค้นแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว เป็นประโยชน์หรือมิใช่ประโยชน์ และสามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2) ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่ 5 คือ ท่านรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี** มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนยังรักษาศีล 5 ไม่ดีพอ จึงไม่กลัวต่อการทำในสิ่งที่ไม่ดี เมื่อกระทำความผิดแล้วจึงสำนึกได้ เพราะผลของความชั่วนำความทุกข์และความเดือดร้อนมาให้ ไม่ว่านักเรียนจะกระทำความผิดเรื่องอะไรก็ตาม ถ้าทำเดี๋ยวนี้ก็เดือดร้อนใจเดี๋ยวนี้ แม้จะไม่มีใครเห็น ตนเองก็เดือดร้อนใจก่อน ผู้ทำความผิดเองย่อมเดือดร้อนเอง ถ้ามีผู้อื่นเห็นย่อมเดือดร้อนมากยิ่งขึ้น ขึ้นชื่อว่าความชั่ว บาป อกุศล หรือการทำในสิ่งไม่ดี เพียงแต่คิดจะทำยังมิทันได้ลงมือก็เดือดร้อนเสียก่อนแล้ว แม้นักเรียนจะรู้ว่าบาปบุญมีจริงแต่ยังขืนทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระภิชยพล กตสาโร หงวนไธสง** เรื่อง “ความเชื่อเรื่องบุญและบาปของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2” พบว่า นักเรียน มีความเชื่อเรื่องบุญ อยู่ในระดับมากทั้ง 10 เรื่อง คือ เรื่องทิฏฐุชุกัมม์ การทำความเห็นให้ตรงถูกทำนองคลองธรรม รองลงมาได้แก่ เรื่องอปจายนมัย ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม เรื่องเวยยาวัจจมัย ทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายรับใช้ในกิจการงานต่าง ๆ เรื่องปัตติทานมัย ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น เรื่องธัมมเทสนามัย ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้ เรื่องปัตตานุโมทนามัย ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น เรื่อง

ธัมมัสสวนมัย ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้ เรื่องทานมัย ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ เรื่องสีลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีลหรือประพฤติดี เรื่องภาวนามัย ทำบุญด้วยการปฏิบัติสมาธิเจริญภาวนา คืออบรมจิตใจ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนความเชื่อเรื่องบาป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 เรื่อง คือ เรื่องสุราเมรยมัชชปมาทัฏฐาน การดื่มสุราและเมรัย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องอทินนาทาน การลักขโมย เรื่องปาณาติบาต การฆ่าสัตว์ เรื่องมุสาวาท การพูดเท็จ เรื่องกาเมสุมิจฉาจาร การประพฤติผิดในกาม อยู่ในระดับน้อยที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาบุญศรี □าณวุฑฺโฒ ผศ.** เรื่อง “วิเคราะห์การใช้หลักธรรมเป็นโลกบาลของนักเรียน โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” พบว่า คนจะทำความดีทุกอย่างได้นั้นต้องมีศีล เพราะศีลเป็นเบื้องต้นของพระพุทธศาสนา (สมาธิเป็นท่ามกลาง ปัญญาเป็นที่สุด) เป็นทางไปสู่สวรรค์และนิพพาน ศีลจึงคุ้มครองรักษาบุคคลตั้งแต่ชั้นปุถุชนไปจนถึงพระอรหันต์ ศีลเป็นอริยทรัพย์อันประเสริฐดีกว่าทรัพย์ภายนอก แม้โจรก็ลักขโมยไปไม่ได้ ศีลจึงเป็นคุณสมบัติติดตัวบุคคลผู้ทำความดีตลอดกาล ด้วยเหตุนี้ ทางโรงเรียนศึกษานารีวิทยาควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้รักษาศีล 5 ซึ่งเป็นธรรมะขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคนที่จะสร้างความดี และเป็นเหตุให้เข้าถึงมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติในที่สุด

ส่วนนักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตถัญญุตาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า ข้อที่ 4 คือ ท่านไม่โกรธง่ายแม้มีเพื่อนยั่วยุนั้น ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนมีการอบรมจิตใจในการปฏิบัติธรรมได้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่ถึงกับดี เพราะการไม่โกรธง่ายแม้มีเพื่อนยั่วยุนั้น ไม่ใช่ว่าจะไม่มีความโกรธ แต่เก็บความโกรธความไม่พอใจควบคุมอารมณ์โกรธไว้ไม่ให้แสดงโต้ตอบออกมาทันที ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนมีหิริโอตตัปปะ มีความละอายบาปและเกรงกลัวต่อบาป จึงมีความสอดคล้องกับงานของ**พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)** เรื่อง “ใช้ชีวิตให้คุ้มค่าที่เกิดมา” พบว่า ถ้าเราเห็นใครเขาทำไม่ดีก็บอกกับตัวเองว่า คนที่ไม่ได้รับการอบรมบ่มนิสัย มีชีวิตเกิดมาชอบเที่ยวเล่นหาความสนุก แต่เราจะไม่เป็นเช่นนั้น เราจะละอายบาป กลัวบาปเราจะประพฤติกายให้สุจริต ประพฤติวาจาให้สุจริต ตั้งจิตอยู่ในคุณงามความดี และสอดคล้องกับ**อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** เรื่อง “วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา” พบว่า ความอดทนไม่โกรธง่ายแม้มีเพื่อนยั่วยุ คือ ความอดกลั้นในการไม่กระทำบาปทั้งทางกาย วาจา ใจ การงดเว้นจากการทำร้าย เบียดเบียนผู้อื่น ดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง ตามมรรคมีองค์ 8 ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา ดังนั้น ทางโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรปรับปรุงแก้ไขโดยแนะนำให้นักเรียนได้มีการฝึกสมาธิเพิ่มมากขึ้น เพื่อไม่ให้จิตเกิดความฟุ้งซ่านรำคาญใจไปตามคำที่เพื่อนยั่วยุ และเพื่อเข้าถึงความสงบแห่งจิต จะได้ไม่โกรธง่ายแม้จะมีเพื่อนคอยยั่วยุ

3. ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางโรงเรียนศึกษานารีวิทยาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมตามหลักสัปปุริสธรรม เพื่อพัฒนาให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ตนเองเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่ 3 และ 4 คือ ท่านปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำผิด และท่านช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกครั้งเมื่อมีโอกาส มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนเมื่อรู้ว่าตนกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งผิดพลาด เช่นชอบแต่งตัวทันสมัยแบบชาวตะวันตกเลียนแบบดารา นักร้องยอดนิยม สวมใส่เสื้อผ้าโชว์สัดส่วนหน้าอก สะดือ นุ่งสั้น ผ่าข้างหน้าข้างหลัง หรือรัดรูปเกินไป บางเกินไปจนเห็นสัดส่วนผิดวัฒนธรรมประเพณีไทย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ติดอบายมุข ก็คิดหาทางแก้ไข ปรับปรุงตนเอง รู้จักวางแนวคิดที่ดีเพื่อประพฤติตนไปในทางที่ถูกต้องตามหลักสัปปุริสธรรม คิดและทำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ จึงสอดคล้องกับงานของ**กรมวิชาการ** เรื่อง “ลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน 11 ประการ” พบว่า 1) นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาด ที่อยู่อาศัย สถานศึกษา 2) มีจิตสำนึกร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 3) มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย 4) รู้จักประหยัด 5)นิยมความเป็นไทย 6) มีคุณธรรมปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ 7) เป็นผู้มีมารยาทแบบไทย 8) มีระเบียบวินัย 9) ตรงต่อเวลา 10) เรียงลำดับเข้ารับบริการ 11) ไม่พัวพันยาเสพติดให้โทษ ดังนั้น ทางโรงเรียนศึกษานารีวิทยาและผู้ปกครอง ต้องคอยสอดส่องดูแลอบรมแนะนำศิษย์หรือบุตรหลานอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความประพฤติดีงาม ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเพศ ภาวะ รู้จักฐานะ หน้าที่ของตน มีหิริโอตตัปปะ จะได้ไม่ทำความผิดอีก

สำหรับข้อที่ 4 ท่านช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกครั้งเมื่อมีโอกาส ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที รู้จักมีความสำนึกตอบแทนพระคุณของบิดามารดาหรือผู้ปกครองผู้เป็นบุพพการี โดยรู้จักทำหน้าที่ของตน ช่วยทำกิจการงานของท่านก่อนไปโรงเรียนหรือหลังจากเลิกเรียนแล้ว และทุกครั้งที่มีโอกาส เพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจของท่าน ซึ่งสอดคล้องกับความรู้ในด้านหลักธรรมของ**สุทธินันท์ จันทนา** ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากรู้จักหลักธรรมในหน้าที่ของตน คือ การเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ การเป็นศิษย์ที่ดีของอาจารย์ การเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและการเป็นสาวกที่ดีของศาสนา การนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันบ่อยครั้ง การรู้จักตนเองจึงต้องใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผลจนเข้าใจแจ่มชัดว่าตนเองเป็นใคร เป็นเพศหญิงหรือชาย อยู่ในฐานะเป็นเด็กหรือเยาวชน เป็นลูก เป็นนักเรียน มีหน้าที่อะไรต้องรับผิดชอบ มีความรู้ความสามารถในด้านไหน มีคุณธรรมหรือขาดคุณธรรมในข้อใด ดังนั้น ทางโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเพิ่มมากขึ้น จะได้ทำหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้องตามหลักอัตตัญญุตา

ส่วนนักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตตัญญุตาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 ท่านชอบทดลองอบายมุขเป็นบางครั้ง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่รู้เหตุแห่งความเสื่อม เห็นโทษในอบายมุข จึงไม่ชอบทดลองอบายมุข แม้จะมีโอกาสก็ตามซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมใน **"พระไตรปิฎก เล่มที่ 11และเล่มที 16"** พบว่า อบายมุขมี 6 ประการ คือ 1) ดื่มน้ำเมา การเสพสารเสพติด มีโทษ คือ ทำให้เสียทรัพย์ ก่อการทะเลาะวิวาท เกิดโรค เสื่อมเสียชื่อเสียง หมดยางอาย กำลังและสติปัญญาเสื่อมโทรม 2) เที่ยวในเวลากลางคืน มีโทษ คือ ชื่อว่าไม่รักษาสุขภาพร่างกาย ไม่รักษาบุตร ภรรยา ไม่รักษาทรัพย์สมบัติ เป็นที่หวาดระแวงของคนอื่น มักถูกใส่ร้ายและได้รับความลำบากมาก 3) เที่ยวดูมหรสพ มีโทษ ตามที่ไปดูการเล่น คือ รำที่ไหนก็ไปดู ขับร้องที่ไหนก็ไปดู ดีดสีตีเป่าที่ไหนก็ไปดู เสภาที่ไหนก็ไปดู เพลงที่ไหนก็ไปดูไปฟัง เถิดเทิงที่ไหนก็ไปดู 4) เล่นการพนัน มีโทษ คือ เล่นชนะย่อมก่อเวร เล่นแพ้ย่อมเสียดายทรัพย์ที่เสียไป ทรัพย์สมบัติย่อมฉิบหาย พูดไม่มีใครเชื่อถือ ถูกดูหมิ่น ไม่มีใครนำไปเป็นคู่ครอง 5) คบคนชั่วเป็นมิตร มีโทษตามบุคคลที่คบ คือ ทำให้เป็นนักเล่นการพนัน ทำให้เป็นคนมั่วสุมเสพกาม ทำให้เป็นนักเลงดื่มสุราเมรัย ทำให้เป็นคนคนหลอกลวง ทำให้เป็นคนพูดมุสาซึ่งหน้า ทำให้เป็นคนหัวดื้อ 6) เกียจคร้านในการทำงาน มีโทษ คือ มักอ้างว่าหนาวจัด ร้อนจัด เวลาเย็นมากแล้ว ยังเช้าอยู่ หิวมาก กระหายมาก แล้วไม่ทำการงาน ดังนั้น ทางโรงเรียนศึกษานารีวิยา ตลอดจนผู้ปกครองและพระสงฆ์ผู้สอนอบรมศีลธรรมให้แก่นักเรียน ควรส่งเสริมกิจกรรมที่ปลอดอบายมุข เป็นโรงเรียนสีขาวให้แก่นักเรียน เมื่อนักเรียนเห็นโทษของอบายมุขเพิ่มมากขึ้น ก็ไม่คิดจะทดลองหรือเสพสารเสพติดซึ่งเป็นทางแห่งความเสื่อมอีก

ด้านมัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่ 4 คือ ท่านมักทำงานให้เสร็จแม้จะเลยเวลานอน มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนทุ่มเทให้กับการทำงานมากเกินไป บางครั้งทำงานทั้งคืนจนเสร็จ เป็นเหตุให้สุขภาพเสื่อมโทรม เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่าย การงานที่ทำเสร็จแล้วนั้นก็ไม่ดีเท่าที่ควร บางงานอาจเกิดความเสียหายมากจนถึงต้องรื้องานทำใหม่ ทำให้เสียเวลา เสียกำลังกาย กำลังใจ เสียทรัพย์เพิ่มขึ้นไปอีก การงานที่จะประสบความสำเร็จด้วยดีตามหลักพระพุทธศาสนานั้นจะต้องดำเนินตามทางสายกลาง ทำให้พอเหมาะพอดีกับกำลังกาย กำลังใจตามความรู้ ความสามารถ และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานของ**พระพรหมคุณาภรณ์** เรื่อง "พุทธธรรม" พบว่า ทางชีวิตทั้งของคฤหัสถ์และบรรพชิต ต้องดำเนินตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) เพราะใช้ได้ในหน้าที่การงานต่าง ๆ ตลอดจนการปฏิบัติกิจในชีวิตประจำวัน เช่น การศึกษาเล่าเรียน และการปฏิบัติธรรม เป็นต้น ย่อมมีความมุ่งหมายเพื่อให้รู้จักทางแก้ปัญหา การกำจัดทุกข์ ต้องกระทำด้วยปัญญาที่ประกอบด้วย

สัมมาทิฏฐิในมรรค 8 ด้วยความรู้ความเข้าใจตรงตามความมุ่งหมายของเรื่องนั้น ๆ ด้วยวิจารณญาณรู้เท่าทันโลกและชีวิต จึงจะแก้ปัญหากำจัดทุกข์ได้สำเร็จ ถ้าไม่ดำเนินตามมัชฌิมาปฏิปทา ก็แก้ปัญหาดับทุกข์ไม่สำเร็จ

ส่วนนักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมด้านมัตตัญญุตาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 2 ท่านพักผ่อน 7-8 ชั่วโมงต่อวันเสมอ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนไม่รู้จักรักษาสุขภาพของตน ไม่รู้จักพักผ่อนให้พอเหมาะพอดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับ **พระมหาอาคม ไกรอ่อน** เรื่อง “การพัฒนาแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้วิชาธรรมวินัยเรื่องสัปปุริสธรรม 7 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” พบว่า การรู้ประมาณนั้น คือ การรู้จักความพอดีในการบริโภค ในการใช้จ่ายทรัพย์ ในการกิน ในการพูด ในการทำ การพักผ่อน การหาจุดพอดีของแต่ละคนไม่เท่ากัน จึงต้องใช้สติปัญญาเข้าไปกำกับ เพราะความพอดีนั้นเป็นของเฉพาะตัว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ศศโสพส เกียรติภักดีกุล** เรื่อง “การสร้างแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2” พบว่า ความพอดีนั้นมีอยู่ 3 อย่าง คือ 1) ยถาลาภะสันโดษ พอดีกับสิ่งที่ได้มาหรือมีอยู่ โดยนำสิ่งที่ได้มาหรือมีอยู่เป็นเกณฑ์ทำให้พอเหมาะพอดี 2) ยถาพละสันโดษ พอดีกับกำลังความสามารถ โดยเอากำลังหรือความสามารถเป็นเกณฑ์ทำให้พอเหมาะพอดี 3) ยถาสารุปปะสันโดษ พอดีกับฐานะ โดยเอาฐานะเป็นเกณฑ์ทำให้พอเหมาะพอดี

ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาละเทศะ พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่ 2 คือ ท่านจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนรู้จักลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน คือ รู้ว่างานอะไรควรทำเวลาไหน ตอนเช้า ตอนกลางวัน ตอนเย็นหรือตอนกลางคืน งานไหนสำคัญมาก รีบด่วนมากควรทำก่อน งานไหนสำคัญน้อย ควรทำทีหลัง และทำเสร็จทันเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ**กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม** เรื่อง “80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน” พบว่า การรู้เวลาอันเหมาะสมในการทำหน้าที่ของตนและทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นนั้นจะต้องรู้ว่า เวลาไหนควรทำอะไร ทำอย่างไร ต้องทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้ถูกเวลา และต้องรู้จักกะเวลาให้พอเหมาะพอดี งานทุกอย่างก็จะเสร็จทันเวลาตามที่กำหนดไว้ คนที่รู้จักกาล ทำหน้าที่การงานพอเหมาะแก่เวลา จึงได้ชื่อว่าปฏิรูปการี ผู้ทำสมควรย่อมได้โภคทรัพย์ เพราะรู้จักใช้เวลา

ส่วนนักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมด้านกาลัญญุตาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 3 นักเรียนใช้เวลาทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างลงตัว ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนประมาทในกาลเวลา ปล่อยให้เวลาผ่านพ้นไป หมดสิ้นไปในแต่ละวันโดย

ไม่ทำการงาน งานเก่าที่มีอยู่ก็ยังมิได้ทำ งานใหม่ก็เพิ่มเข้ามาจนไม่รู้ว่าจะทำงานอะไรก่อน สอดคล้องกับพระนิพนธ์ของ**สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรเถร)** เรื่อง “พระมงคลวิเสสกถา” พบว่า บุคคลไม่รู้จักกาล ย่อมปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ โดยมักอ้างว่า เวลานี้หนาวมาก ร้อนมาก เย็นมาก เป็นต้น แล้วไม่ทำการงาน ความจริง อากาศจะหนาวหรือร้อน ก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล จึงไม่ควรถือเป็นประมาณ มีแต่คนเกียจคร้านเท่านั้น จะทำอะไรก็ต้องรอเวลาให้ความหนาวหรือความร้อนหมดไปเสียก่อนจึงรีบเร่งทำ แต่ก็ทำไม่ทันเวลาจึงพลาดจากประโยชน์ที่ควรจะได้ เพราะบุคคลใดไม่ทำกิจที่ตนควรทำก่อน ถึงต้องการจะทำกิจนั้นทีหลัง ย่อมเดือดร้อนทีหลัง บุคคลที่ไม่รู้จักกาล แม้ถึงเวลาประกอบกิจก็ยังไม่ทำงาน มักจะทำงานช้ากว่าเวลาบ้าง รีบทำด่วนเกินไปยังไม่ถึงเวลาบ้าง การงานก็ไม่สำเร็จด้วยดี บุคคลประเภทนี้ย่อมเสื่อมเสียจากประโยชน์ของตนเอง และทำลายประโยชน์ผู้อื่นให้เสื่อมเสียตามไปอีกด้วย

ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่ 4 คือ ท่านแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ** มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนรู้จักวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย จึงแต่งกายสีดำไปงานศพเพื่อไว้ทุกข์ให้แก่ผู้ตาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กัญทิวา ชัยโศภิน** เรื่อง “การสร้างมาตรวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6” พบว่า การรู้จักชุมชน หมายถึง การรู้จักท้องถิ่น สังคม ชุมชนที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง 3 อย่าง คือ 1) รู้กฎระเบียบ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เช่น ศึกษาและปฏิบัติตามกฎระเบียบ วัฒนธรรมประเพณี และมีสัมมาคารวะ ให้ความเคารพต่อชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ 2) สามารถวางตัวและปรับตัวให้สอดคล้องเหมาะสมกับชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ เช่น รู้จักวางตัวและปรับตัวให้เหมาะสมโดยรู้จักใช้คำพูดให้เหมาะสม รู้จักแสดงกิริยามารยาท ให้เหมาะสมรู้จักสร้างความสัมพันธ์ที่ดี 3) สามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ เช่น รู้จักรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อม รู้จักให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือในการทำกิจกรรม

ส่วนนักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมด้านปริสัญญุตาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 1 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวันเฉลิมพระชนมพรรษา จึงเข้าร่วมกิจกรรมเป็นส่วนน้อย ไม่ค่อยให้ความสำคัญในวันเฉลิมพระชนมพรรษาเท่าที่ควร ในความเป็นจริงวันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเป็น "วันพ่อแห่งชาติ" เพื่อเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฐานะ “พ่อแห่งชาติ” ซึ่งนอกจากพระองค์จะเป็นพระราชบิดาของพระราชโอรสและพระราชธิดาแล้ว ยังทรง

ทะนุบำรุงพระราชโอรสธิดาด้วยความรัก และทรงอบรมอนุศาสน์ให้ทรงเจริญวัยสมบูรณ์ ทรงเป็น "พ่อ" ตัวอย่างของปวงชนชาวไทยที่เปี่ยมล้นด้วยพระเมตตากรุณา อีกทั้งยังทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน ทรงทะนุบำรุงขจัดทุกข์ผดุงสุขพสกนิกรถ้วนหน้า พระองค์ทรงเป็น “พ่อแห่งชาติ” ที่อาณาประชาราษฎร์เทิดทูนด้วยความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และยึดมั่นในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทในการทะนุบำรุงชาติบ้านเมืองให้วัฒนาถาวรสืบไป

วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทางคณะกรรมการอำนวยการสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กำหนดถือเอาวันเสด็จพระราชสมภพของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ วันที่ 12 สิงหาคมของทุกปี เป็นวันแม่แห่งชาติด้วย

สำหรับวัตถุประสงค์การจัดงานวันเฉลิมพระชนมพรรษา เพื่อเทิดทูนและเผยแพร่พระเกียรติคุณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเทิดทูนพระคุณของพ่อแม่ และยกย่องบทบาทของพ่อแม่ที่มีต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เพื่อให้ลูกได้แสดงความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ เพื่อให้ผู้เป็นพ่อแม่สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ยกย่องพ่อแม่ดีเด่น และลูกที่มีความกตัญญูกตเวทีอย่างสูงต่อพ่อแม่ อันเป็นวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของประเทศไทย เยาวชนที่ดีต้องมีความจงรักภักดีต่อชุมชนพระมหากษัตริย์ และลูกที่ดีต้องมีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา เมื่อถึงวันสำคัญดังกล่าว ควรเข้าร่วมกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาให้มากขึ้นและควรนำดอกไม้หรือพวงมาลัยไปกราบขอพรจากคุณพ่อคุณแม่ ซึ่งสอดคล้องกับ **หลักธรรมที่มาในสิงคาลกสูตร** พบว่า บุตรธิดาพึงบำรุงบิดามารดา 5 อย่าง คือ 1) ท่านเลี้ยงเรามาแล้ว จักเลี้ยงท่านตอบ 2) จักรับทำกิจของท่าน 3) จักดำรงวงศ์ตระกูล 4) จักประพฤติตนให้เป็นผู้สมควรรับทรัพย์มรดก 5)เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วทำบุญอุทิศให้ท่าน

ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีมีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่ 2 คือ ท่านมักจะแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด** มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนมีจิตใจประกอบไปด้วยความเมตตา กรุณา มีน้ำใจโอบอ้อมอารี เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นมิตรแท้ เมื่อเห็นเพื่อนทำในสิ่งที่ไม่ดีจึงช่วยเตือนสติเพื่อนไม่ให้ทำผิด สอดคล้องกับ **หลักธรรมในพระไตรปิฎก เล่มที่ 11 (45 เล่ม) และเล่มที่ 16 (91 เล่ม)** พบว่า มิตรแท้มี 4 ประเภท ดังนี้ 1) มิตรมีอุปการะ มีลักษณะ 4 อย่าง คือ (1) รักษาเพื่อนผู้ประมาทแล้ว (2) รักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว (3)เมื่อมีภัยเป็นที่พึ่งพำนักได้ (4) เมื่อมีธุระช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก 2) มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มีลักษณะ 4 อย่าง คือ (1) บอกความลับของตนแก่เพื่อน (2) ปิดความลับของเพื่อน (3)ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ (4) แม้ชีวิตก็อาจสละเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนได้ 3) มิตร

แนะประโยชน์ มีลักษณะ 4 อย่าง คือ (1) ห้ามจากความชั่ว (2) ให้ตั้งอยู่ในความดี (3)ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง (4) บอกทางสวรรค์ให้ 4) มิตรมีความรักใคร่ มีลักษณะ 4 อย่าง คือ (1)ไม่ยินดีด้วยความเสื่อมของเพื่อน (2) ยินดีด้วยความเจริญของเพื่อน (3) ห้ามคนที่กล่าวโทษเพื่อน (4) สรรเสริญคนที่สรรเสริญเพื่อน

ส่วนนักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรมด้านปุคคลัญญุตาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ **ข้อที่ 3 ท่านเลิกคบเพื่อนที่เอาแต่ใจตัวเอง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการเลือกคบบุคคลดีพอ จึงไม่รู้จักแยกแยะบุคคลว่าคนไหนเป็นคนดีควรคบ คนไหนเป็นคนไม่ดีไม่ควรคบ เพราะเพื่อนดีย่อมนำประโยชน์เกื้อกูลและความสุขมาให้ ส่วนเพื่อนไม่ดีหรือเพื่อนเอาแต่ใจตนเอง ย่อมนำความทุกข์มาให้ การที่นักเรียนคบเพื่อนที่เอาแต่ใจตัวเองชื่อว่าคบเพื่อนเทียมหรือคนเทียมมิตร ซึ่งสอดคล้องกับ**หลักธรรมในพระไตรปิฎก เล่มที่ 11 (45 เล่ม) และเล่มที่ 16 (91 เล่ม)** พบว่า มิตรเทียม มี 4 ประเภท ดังนี้ 1) คนปอกลอก มีลักษณะ 4 อย่าง คือ (1) คิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว (2) เสียให้น้อย คิดเอาให้มาก (3)เมื่อมีภัยแก่ตัว จึงรับทำกิจของเพื่อน (4) คบเพื่อนเพราะเห็นประโยชน์ของตน 2) คนดีแต่พูด มีลักษณะ 4 อย่าง คือ (1) เก็บเอาของที่ล่วงแล้วมาปราศรัย (2) อ้างเอาของที่ยังไม่มีมาปราศรัย (3) สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่หาประโยชน์มิได้ (4) ออกปากพึ่งไม่ได้ 3) คนหัวประจบ มีลักษณะ 4 อย่าง คือ (1) จะทำชั่วก็คล้อยตาม (2) จะทำดีก็คล้อยตาม (3) ต่อหน้าว่าสรรเสริญ (4)ลับหลังตั้งนินทา 4) คนชักชวนในทางฉิบหาย มีลักษณะ 4 อย่าง คือ (1) ชักชวนให้ดื่มน้ำเมา (2) ชักชวนให้เที่ยวกลางคืน (3) ชักชวนให้มัวเมาในการละเล่น (4) ชักชวนให้เล่นการพนัน

5.2.3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร กับเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ย พบว่า **นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ชั้นปีการศึกษาและเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมโดยรวมทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เนื่องจากเพศ ชั้นปีการศึกษา และเกรดเฉลี่ย ไม่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมอยู่แล้ว จึงทำให้การดำเนินชีวิตของเพศชาย เพศหญิง ชั้นปีการศึกษาและเกรดเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุทธินันท์ จันทนา** เรื่อง “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรของวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.4 มีอายุระหว่าง 15-18 ปี

คิดเป็นร้อยละ 60.1 กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 47.7 มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.01-2.50 คิดเป็นร้อยละ 37.8

แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกันมีการดำเนินชีวิตด้านธัมมัญญุตาแตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการดำเนินชีวิตด้านปุคคลัญญุตา แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จึงทำให้นักเรียนที่มีอายุมากกว่าเป็นผู้ใหญ่กว่า มีความคิด มีสติปัญญา มีความรู้ความสามารถที่จะดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านได้ดีกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ**คมเพชร ฉัตรศุภกุล** ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสร้างมาตรประเมินและปกติวิสัยของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย” พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นวัยรุ่นไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีอายุ 12-18 ปี กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อยู่ระหว่าง 1.00-4.00 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ศศโสพส เกียรติภักดีกุล** เรื่อง “การสร้างแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2” พบว่า วัยรุ่นอายุ 12-15 ปี และอายุ 16-18 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนบุคคล ด้านการปรับตัว ด้านภาวะอารมณ์โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2.4 การสัมภาษณ์เชิงลึก

พบว่า การรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 1 คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เพราะนักเรียนเข้าใจว่าการทำบุญเป็นเหตุแห่งความสุขหรือเป็นเหตุแห่งการทำความดี เมื่อได้ทำบุญหรือทำความดีแล้วก็รู้สึกดีใจ ปลาบปลื้มใจ การทำบุญเป็นเหตุให้เกิดความสุขกายสบายใจ ถ้านักเรียนต้องการได้รับแต่ในสิ่งที่ดี ๆ ก็ต้องสร้างเหตุที่ดีไว้มาก ๆ จึงควรทำความดีหรือทำบุญกันบ่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ภิกขุ ปัญญานันทะ** เรื่อง “ชนะทุกข์” พบว่า การดำเนินชีวิตของคนย่อมประสบทั้งความสุขความทุกข์ การทำ การพูด การคิดทุกชนิดย่อมสำเร็จมาจากใจ คนจะดีจะชั่ว จะทุกข์จะสุขก็อยู่ที่ใจ ชีวิตจะก้าวหน้าจะถอยหลังก็อยู่ที่ใจนั่นเอง

การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 2 คือ ความเป็นผู้รู้จักผล **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** คนที่ทำผิดแล้วไม่สำนึกผิด เรียกว่าคนไม่มีเหตุผล แต่เมื่อทำความผิดแล้วสำนึกได้ชื่อว่าเป็นคนมีเหตุผล มนุษย์สามารถทำผิดกันได้ทั้งนั้น สิ่งที่ผิดไปแล้วก็แล้วกันไป แต่การทำเหตุไม่ดีเป็นบทเรียนให้รู้ว่าจะต้องได้รับผลไม่ดี เมื่อรู้ว่าตนเองทำผิดแล้วจะต้องรู้ว่าเกิดมาจากสาเหตุอะไร ครั้งต่อไปจะได้ไม่ทำความผิดอีก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระพรหมมังคลาจารย์** เรื่อง “ใช้ชีวิตให้คุ้มค่าที่เกิดมา” พบว่า ถ้าเราเห็นคนทำไม่ดีก็บอกกับตัวเองว่าไม่ได้รับการอบรมบ่มนิสัย มี

ชีวิตเกิดมาชอบเที่ยวเล่นหาความสนุก แต่เราจะไม่เป็นเช่นนั้น เราะจะละอายบาป กลัวบาป จะประพฤติกายให้สุจริต ประพฤติวาจาให้สุจริต ตั้งจิตอยู่ในคุณความดี

การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตน **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนรู้จักตน ในฐานะเป็นลูกเมื่อทำความผิดแล้วก็รู้จักปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด เพื่อจะได้เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ทำให้พ่อแม่มีความสุขกาย สบายใจ เพราะท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ เมื่อนักเรียนทำความผิดต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน ครู อาจารย์และบุคคลอื่นก็ต้องรู้จักขอโทษเพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิดเป็นเรื่องที่ถูกต้อง คนที่มีความอดทนอดกลั้นไม่โกรธง่าย เป็นคนดีซึ่งสอดคล้องกับงานของ **อภิธรรมโชติกวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** เรื่อง “วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา” พบว่า คนไม่ทำบาปทั้งทางกาย วาจา ใจ ไม่คิดปองร้ายเบียดเบียนผู้อื่น ดำเนินชีวิตตามทางสายกลางตามมรรคมีองค์ 8 เป็นคนดีในพระพุทธศาสนา

การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนมีความพากเพียรพยายามในการทำงานให้เสร็จทันเวลาส่งอาจารย์ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การงานไม่คั่งค้างแม้เลยเวลานอนไปบ้าง จัดเป็นมงคลสูงสุดในพระพุทธศาสนาและถือว่าสอดคล้องกับมัตตัญญุตา แต่ถ้าอาจารย์หลายคนสั่งงานหลายอย่างมากเกินไปจะทำให้เสร็จในคืนเดียวนั้น ย่อมเป็นไปไม่ได้ จึงต้องรู้จักประมาณในการทำงาน บุคคลที่รู้จักความพอดี ในการศึกษาเล่าเรียนนั้น ต้องมีความพอดีทั้งทางโลกทางธรรม พอดีในการทำงาน การประกอบอาชีพ การแสวงหาทรัพย์ การบริโภคใช้สอย การใช้จ่ายทรัพย์ การดำเนินชีวิตด้วยอิริยาบถ 4 มีเดิน ยืน นั่ง นอน เป็นต้น ต้องตั้งอยู่ในทางสายกลางหรือความพอดี ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป คือ พอดีในการทำ การพูด การคิด ชีวิตก็จะดำเนินไปด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับงานของ **วศิน อินทสระ** เรื่อง “**ธรรมและชีวิต**” พบว่า การดำเนินชีวิตในระดับสังคม คือ ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อสังคมซึ่งเป็นบุคคลภายนอกครอบครัว เช่น การเป็นนักปกครอง ผู้บริหารงาน (อาจารย์) กับผู้ร่วมงาน (นักเรียน) ก็จะต้องรู้จักประมาณตนในการพูด ในการกระทำ

การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน เป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น เวลาเรียนก็ต้องเรียน เวลาทำงานก็ต้องทำงาน ต้องรู้จักกำหนดวางแผนงานไว้ล่วงหน้าว่า งานอะไรควรทำก่อนทำหลัง จำได้ทำงานให้เสร็จทันเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานของกรมการศาสนา

เรื่อง “**80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**” พบว่า การรู้จักกาล คือรู้เวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่การงาน ปฏิบัติการงานต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น เช่นรู้ว่าเวลาไหน ควรทำอะไร อย่างไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเหมาะเวลา ให้ถูกเวลา ตลอดจนรู้จักกะเวลาและวางแผนการใช้เวลาอย่างได้ผล

การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนรู้จักเข้าสังคมในงานศพ รู้จักกลุ่มคนที่กำลังมีความทุกข์ รู้จักวัฒนธรรมประเพณีไทย จึงแต่งกายสีดำไปงานศพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **อุดม เชยตีวงศ์** เรื่อง “พระธรรม” พบว่า การรู้จักชุมชน คือ รู้จักสังคมนั้นเอง แม้การแต่งกายต้องให้เหมาะสมกับกาละเทศะ เช่น ไม่ใส่สีแดงไปในงานศพ ไม่แต่งสีดำไปในงานมงคล เป็นต้น และมีกิริยามารยาทอันเหมาะสมที่จะต้องประพฤติต่อประชุมชนนั้น ๆ ว่า เมื่อเข้าไปหาคนหมู่นี้จะต้องทำกิริยาอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้

การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนเยาวชนส่วนใหญ่อยู่ใกล้ชิดกับเพื่อนในโรงเรียนมากกว่าอยู่กับครอบครัว เมื่อเห็นเพื่อนทำไม่ดีก็คอยตักเตือนแนะนำเพื่อน ถ้าไม่เช่นนั้นก็จะถูกบุคคลอื่นมองว่าคบเพื่อนไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานของ **ไสว มาลาทอง** เรื่อง “คู่มือการศึกษาจริยธรรม” พบว่า การรู้จักเลือกคบบุคคล คือ รู้ความแตกต่างของบุคคลนั้น ๆ ว่า มีอัธยาศัยดีหรือไม่ดีอย่างไร มีความรู้ดีหรือไม่ ควรยกย่องนับถือแนะนำตักเตือนได้หรือไม่ เราควรปฏิบัติตนต่อบุคคลนั้นอย่างไร

5.2.5 การสนทนากลุ่ม

พบว่า การที่นักเรียนรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านธัมมัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักเหตุ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนส่วนใหญ่ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาโดยได้ศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ จากครูพระที่เข้ามาสอนศีลธรรมในโรงเรียนและได้เข้าค่ายอบรมคุณธรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทุกปี จึงทำให้เข้าใจในเรื่องการทำบุญโดยให้เหตุผลว่า เมื่อเราได้มอบความสุขให้กับผู้อื่น โดยไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นสิ่งของเท่านั้น แม้คำพูดหรือน้ำใจเพียงเล็กน้อยที่เราให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตใจที่คิดแต่จะให้ ก็เป็นการให้เพื่อให้ผู้รับมีความสุข เมื่อเราเห็นผู้รับมีความสุข เราก็มีความสุขเช่นเดียวกัน เพราะเราได้ทำความดีแล้วเกิดปีติ มีความสุข ปลาบปลื้มใจและรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญกุศล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุทธินันท์ จันทนา** เรื่อง “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ของวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จากผลการวิจัยด้านความรู้ในหลักธรรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความรู้ในหลักธรรม คือ การเป็นลูกที่ดีของพ่อ

แม่ การเป็นศิษย์ที่ดีของอาจารย์ การเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และการเป็นสาวกที่ดีของศาสนา และได้นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันบ่อยครั้ง ผลการศึกษาเจตคติของเยาวชนต่อโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีต่อโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร

การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตถัญญุตา **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนได้ถูกพ่อแม่ ครู และพระอาจารย์อบรมสั่งสอนให้ทำแต่ในสิ่งที่ดีงาม เมื่อได้ทำผิดพลาดในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ดีไว้แล้ว จะทำให้เกิดทุกข์ใจในสิ่งที่ทำ เกิดหิริโอตตัปปะ มีความละอายใจและกลัวบาป กลัวจะได้สิ่งที่ไม่ดีกลับมา เพราะการทำความผิดมันฝังอยู่ในใจ เมื่อนึกถึงแล้วเกิดความเสียใจ ไม่สบายใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ** เรื่อง “การวิเคราะห์การใช้หลักธรรมเป็นโลกบาลของนักเรียนโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” พบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตประจำวันของนักเรียนและประชาชนทั่วไป ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม คือ การกระทำของผู้อ่าน ผู้ฟังและผู้ชมได้ ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจและค่านิยม ทำให้เกิดการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ เช่น การกระตุ้นความสนใจให้บุคคลทำตามแบบอย่างการโฆษณาสินค้า ทำเลียนแบบนักแสดง แต่งกายลอกเลียนแบบดารา นักร้อง ที่ตนชื่นชอบ หรือแสดงอาการก้าวร้าว ติดสารเสพติด มีจิตใจเหี้ยมโหด ข่มขืนและฆ่า เหมือนโจรผู้ร้ายเป็นต้น ด้วยเหตุนี้ สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ควรเสนอข่าวในเชิงสร้างสรรค์ มีสาระและบันเทิง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนไปในทางที่ดี มีการยกย่องบุคคลที่ทำความดีทางพุทธศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณีไทยให้มากกว่าการเสนอข่าวทางด้านอาชญากรรมทางโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ต่างๆ เพราะการเสนอข่าวทางอาชญากรรมบางครั้ง มีส่วนเอียนเอียงไปในทางส่งเสริมผู้กระทำความผิด เช่นแก๊งปาหิน การก่อการณ์ร้ายใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ การติดเกมที่ใช้อาวุธสงคราม มีปืน ระเบิด บนเครื่องบินและรถถัง เป็นต้น ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความคึกคะนอง ลอกเลียนแบบ จนนำปืนมาไล่ยิงคนอื่นจนเสียชีวิต ดังที่มีข่าวปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตน **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เมื่อทำสิ่งไม่ดีควรยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งปรับปรุงตนเองเสมอเพื่อให้คุณพ่อคุณแม่สบายใจและเพื่อให้เข้ากับทุกคนในสังคมได้ ส่วนการช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาสนั้น พบว่านักเรียนได้ช่วยงานคุณพ่อคุณแม่หลายอย่าง โดยเฉพาะงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน รดน้ำต้นไม้ เป็นต้น การรู้จักตนและรู้จักหน้าที่ของตน ชื่อว่าเป็นคนดี ซึ่งสอดคล้องกับ**พระธรรม**

เทศนาของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ พบว่า คนที่จะเป็นคนดี ที่เรียกว่า สัตบุรุษนั้น ไม่ใช่ดีที่ตัว แต่ดีเพราะน้อมความดีเข้าไปไว้ในตัว คือน้อมความดีเข้ามาทางกายบ้าง วาจาบ้าง ใจบ้าง ถ้าดีพร้อมทั้ง 3 ทาง ย่อมชื่อว่าประพฤติสุจริต 3 อย่าง คือ 1) กายสุจริต คือ การทำดี 2) วจีสุจริต คือ การพูดดี 3) มโนสุจริต คือ การคิดดี ส่วนอสัตบุรุษ คือคนไม่ดี มีลักษณะ 3 อย่าง คือ 1) กายทุจริต คือ การทำไม่ดี 2)วจีทุจริต คือ การพูดไม่ดี 3) มโนทุจริต คือ การคิดไม่ดี

การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงในหน้าที่การงานนั้น ๆ เนื่องจากการเรียนในยุคใหม่นี้มีงานกิจกรรมมาก และกิจกรรมเหล่านี้มีผลต่อการให้คะแนนนักเรียน อาจารย์ส่วนใหญ่เน้นเรื่องกิจกรรมสั่งงานให้นักเรียนทำมาก ทำให้นักเรียนต้องทุ่มเทชีวิตให้กับงานแม้จะเลยเวลานอนโดยมุ่งความสำเร็จเป็นที่ตั้ง จนเสียสุขภาพไปบ้างเพราะพักผ่อนไม่เพียงพอ การใช้ชีวิตแบบพอเพียง (สมชีวิตา) ตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาต้องดำเนินตามทางสายกลาง การดำเนินชีวิตจึงจะมีความสุขได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานของ **เสฐียรพงษ์ วรรณปก** เรื่อง “จุดประกายแห่งชีวิต พบว่า มัตตัญญุตา หมายถึง ความพอดี ทางกาย วาจา ใจ บางคนขยัน ใครๆ ก็ว่าดี แต่ต้องขยันให้พอดี เช่น นักเรียนขยัน ท่องหนังสือ ทำการบ้านหามรุ่งหามค่ำ จนกินไม่เป็นเวลา นอนไม่เป็นเวลา เพราะความขยันมากเกินไปในที่สุดก็เจ็บป่วยได้ ดังนั้น แต่ละคนมีมาตรฐานเฉพาะตนที่จะรู้ได้ว่าแค่ไหนจะพอดี

การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เพราะงานทุกอย่างมีความสำคัญเท่ากัน จึงต้องมีการวางแผนจัดลำดับวันเวลาที่จะส่งงานว่า งานชิ้นไหนเร่งด่วนควรทำก่อนส่งก่อน งานไหนส่งทีหลังก็ควรทำทีหลัง ถ้าไม่รู้จักทำงานให้เสร็จทันเวลาส่งอาจารย์ นำไปส่งหลังจากที่อาจารย์กำหนด อาจถูกตัดคะแนน ถูกอาจารย์ตำหนิและไม่ให้คะแนนเลยก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ **อุดม เชยตีวงศ์** เรื่อง “พระธรรม” พบว่า การรู้จักเวลา คือ รู้จักว่าเวลาใดควรทำอะไร และรู้ว่าเวลาเป็นของมีค่าสำหรับชีวิต เมื่อเวลาผ่านไปแล้วเอาคืนมาไม่ได้ จึงควรใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา ในการทำงาน ในการละความชั่ว ประพฤติความดี

การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การแต่งกายไว้ทุกข์เป็นการให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรม ประเพณีไทย เป็นการเคารพสถานที่ที่เราไปและเป็นการไว้อาลัยให้แก่ผู้ตาย ทั้งเป็นการให้เกียรติแก่เจ้าภาพงานศพผู้ที่มีชีวิตอยู่ แสดงให้

เห็น นักเรียนรู้จักแต่งกายให้ถูกต้องตามกาลเทศะหรือเหมาะสมกับสถานที่ที่จะไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**เสฐียรพงษ์ วรรณปก** พบว่า ความรู้จักชุมชน คือ การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับเทศะ ของชุมชนหรือสังคมว่าในสังคมแต่ละแห่งมีขนบธรรมเนียม กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติอย่างไร แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมกับชุมชนนั้น ๆ

การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทย ที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ในวัยเรียนเพื่อนมีความสำคัญมากต่อนักเรียน ไม่ว่าจะทำอะไรหรือจะไปที่ไหนก็จะไปกับเพื่อนเสมอ การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิดเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าเขาเป็นเพื่อนของเรา ถ้าเพื่อนมีปัญหาทำความผิด เราควรตักเตือน แนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หากเรามีเพื่อนดีเราก็มีความสุขด้วย หากมีเพื่อนไม่ดีเราก็จะกลายเป็นคนไม่ดีไปด้วย เมื่อรู้จักบุคคลแล้วต้องเลือกคัดดูอีกว่า เพื่อนคนไหนจะควรคบหรือไม่ควรคบ ควรเลิกคบเพื่อนที่ไม่ดี เพราะถ้าหากไปคบหาคนไม่ดีเข้าแล้ว ย่อมนำตัวอย่างที่ไม่ดีไปประพฤติ จึงเป็นเหตุให้ได้รับแต่ความเสื่อมเสียเกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนถึงวงศ์ตระกูล ส่วนการคบหาแต่คนดี ย่อมแนะนำแต่สิ่งที่ดีเป็นประโยชน์เกื้อกูลและนำความสุขมาให้โดยส่วนเดียว ซึ่งสอดคล้องกับ**หลักธรรมในพระไตรปิฎกที่กล่าวไว้ในขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ** เรื่อง “มงคลสูตร” พบว่า 1) การไม่คบคนพาล 2) การคบบัณฑิต 3) การบูชาบุคคลที่ควรบูชา เป็นมงคลสูงสุด

5.3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

5.3.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้าน ในระดับมาก สรุปได้ดังนี้ คือ

1) จิตใจใฝ่กุศล (รู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ)

2) ละอายต่อบาป (รู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี)

3) สำนึกดีและตอบแทนพระคุณ (ปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิดและช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส)

4) ทำงานอย่างทุ่มเทโดยมุ่งผลสำเร็จเป็นที่ตั้ง (ทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน)

5) ปฏิบัติภารกิจตามลำดับความสำคัญของงาน (จัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน)

6) ให้ความสำคัญต่อขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย (แต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ)

7) เป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน (แนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด)

5.3.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า

1) การรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 1 คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เพราะนักเรียนเข้าใจว่าการทำบุญเป็นเหตุแห่งความสุขหรือเป็นเหตุแห่งการทำความดี เมื่อได้ทำบุญหรือทำความดีแล้วก็รู้สึกดีใจ ปลาบปลื้มใจ การทำบุญเป็นเหตุให้เกิดความสุขกายสบายใจ ถ้านักเรียนต้องการได้รับแต่ในสิ่งที่ดี ๆ ก็ต้องสร้างเหตุที่ดีไว้มาก ๆ จึงควรทำความดีหรือทำบุญกันบ่อย ๆ

2) การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 2 คือ ความเป็นผู้รู้จักผล เพราะความรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดีเกิดมาจากเหตุที่ทำไว้ไม่ดี นักเรียนรู้จักเหตุช้าไป เมื่อทำผิดแล้วจึงสำนึกได้ การทำไม่ดีเป็นเหตุให้เกิดความไม่สบายใจ เดือดร้อนใจ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไม่เข้าใจเหตุ เมื่อทำสิ่งไม่ดีลงไปแล้วสิ่งที่ไม่ดีก็ติดตามมา การเสียใจเป็นผลที่ทำเหตุไว้ไม่ถูกต้อง คนที่ทำผิดแล้วไม่สำนึกผิดเรียกว่าคนไม่มีเหตุผล แต่เมื่อทำความผิดแล้วสำนึกได้ชื่อว่าเป็นคนมีเหตุผล สิ่งที่ผิดไปแล้วก็แล้วกันไป มนุษย์เราสามารถทำผิดกันได้ทั้งนั้น แต่การทำเหตุไม่ดีเป็นบทเรียนให้รู้ว่าจะต้องได้รับผลไม่ดี เมื่อรู้ว่าตนเองทำผิดแล้วจะต้องรู้ว่าเกิดมาจากสาเหตุอะไร ครั้งต่อไปจะได้ไม่ทำความผิดอีก

3) การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตน เพราะนักเรียนมีเหตุผลรู้จักตนในฐานะเป็นตัวเอง ในฐานะเป็นลูก เมื่อทำความผิดแล้วก็รู้จักปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด เพื่อจะได้เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ทำให้พ่อแม่มีความสุขกาย สบายใจ เพราะท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ เมื่อเราทำความผิดต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน ครู อาจารย์และบุคคลอื่นก็ต้องรู้จักขอโทษเพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม การที่นักเรียนได้ปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิดก็เป็นเรื่องที่ถูกต้อง ถ้าจะให้ดียิ่งไปกว่านั้น การปรับปรุงตนเองควรมีตลอดเวลาโดยไม่ต้องรอให้ทำความผิดก่อนจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ถ้าทำความผิดแล้วจึงค่อยปรับปรุงถือว่ายังไม่รู้จักตนเองดีพอ

4) การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ เพราะการทำความเพียรในการทำงาน ถ้ามีความจำเป็นมากต้องทำหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เสร็จทันเวลาก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การงานไม่คั่งค้างแม้เลยเวลานอนไปบ้าง จัดเป็นมงคลสูงสุดในพระพุทธศาสนาและถือว่าสอดคล้องกับมัตตัญญุตา แต่ถ้างานหลายอย่างมากเกินไปจะทำให้เสร็จในคืนเดียวนั้น ย่อม

เป็นไปไม่ได้ จึงต้องรู้จักประมาณในการทำงานให้พอเหมาะพอดีกับเวลา ถ้าไม่รู้จักประมาณในการทำงานร่างกายก็ทนไม่ไหวจนทำให้เสียสุขภาพเกิดเจ็บป่วยได้ง่าย และงานที่เสร็จก็ไม่ดีเท่าที่ควรเพราะการเร่งรีบทำก็ไม่ชื่อว่าเป็นผู้รู้จักพอประมาณหรือรู้จักความพอดี

5) การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ เพราะการจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน เช่น เวลาเรียนก็ต้องเรียนไม่ใช่มานั่งทำสมาธิ เวลาทำงานก็ต้องทำงาน งานอะไรควรทำก่อนทำหลัง การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์โดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่งโดยรอวันพรุ่งนี้ก่อน ไม่ปล่อยวันเวลาให้ผ่านพ้นไปโดยไม่ทำงาน ต้องทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

6) การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน เพราะการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับกลุ่มคนที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องเช่น เวลาไปงานศพจะต้องไม่หัวเราะเสียงดัง เพราะไม่ใช่สถานที่รื่นเริงสนุกสนาน จึงจำเป็นที่จะต้องรู้จักวัฒนธรรมประเพณีไทยว่า ชนกลุ่มนี้มาสมาทาน ถือศีล ฟังเทศน์ ฟังสวดกัน เป็นเรื่องของวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ

7) การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล เพราะเพื่อนไม่สามารถตักเตือนได้ทุกคน คนไหนเตือนได้ก็เตือน ถ้าเตือนเพื่อนต่อหน้าเพื่อนถ้าเพื่อนฟังก็ดี แต่เพื่อนบางคนนั้นก็ไม่ชอบให้ตักเตือนต่อหน้าเพื่อนก็ต้องดูความเหมาะสมว่าจะเตือนได้เวลาไหน จึงต้องดูองค์ประกอบร่วมเพราะสัปปุริสธรรมทั้งหมดต้องเกิดร่วมกัน ในการรู้จักใช้เหตุผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชนและรู้จักบุคคล

การสนทนากลุ่ม พบว่า

การที่นักเรียนรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านธัมมัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักเหตุ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาโดยได้ศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ จากครูพระที่เข้ามาสอนศีลธรรมในโรงเรียนและได้เข้าค่ายอบรมคุณธรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทุกปี จึงทำให้เข้าใจในเรื่องการทำบุญโดยให้เหตุผลว่า เมื่อเราได้มอบความสุขให้กับผู้อื่น โดยไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นสิ่งของเท่านั้น แม้คำพูดหรือน้ำใจเพียงเล็กน้อยที่เราให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตใจที่คิดแต่จะให้ ก็เป็นการให้เพื่อให้ผู้รับมีความสุข เมื่อเราเห็นผู้รับมีความสุข เราก็มีความสุขเช่นเดียวกัน เพราะเราได้ทำความดีแล้วเกิดปิติ มีความสุขปลาบปลื้มใจและรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญกุศล

การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านอัตถัญญุตา เพราะเราได้ถูกพ่อแม่ ครู และพระอาจารย์อบรมสั่งสอนให้ทำแต่ในสิ่งที่ดีงาม เมื่อเราได้ทำผิดพลาดในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ดีไว้แล้ว จะทำให้เราเป็นทุกข์ใจในสิ่งที่ทำ เกิดหิริโอตตัปปะ มีความละอายใจและกลัวบาป กลัวจะได้สิ่งที่ไม่ดีกลับมา เพราะการทำความผิดมันเกิดอยู่ในใจ เมื่อนึกถึงแล้วเกิดความเสียใจ ไม่สบายใจ จึงรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ย่อมสะท้อนให้เห็นตามหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาว่า บุคคลทำบาปเองย่อมเศร้าหมองเอง ความทุกข์ใจ ความเสียใจเป็นผลที่เกิดจากการทำในสิ่งที่ไม่ดีนั้นและจะเป็นรอยบาปคอยติดตามตนไป แสดงให้เห็นว่านักเรียนรู้จักแยกแยะได้ว่าการทำไม่ดีย่อมก่อให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนและความเสียหายตามมา จึงรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี

การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตน คือ เมื่อทำสิ่งไม่ดีควรยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งปรับปรุงตนเองเสมอเพื่อให้คุณพ่อคุณแม่สบายใจและเพื่อให้เข้ากับทุกคนในสังคมได้ นักเรียนที่ดีจึงง่ายต่อการทำความดี เมื่อทำสิ่งใดผิดพลาดไปแล้วเกิดความสำนึกได้ จึงไม่กล้าที่จะทำความผิดอีกและคิดหาทางแก้ไขพยายามทำแต่สิ่งที่ดีงาม ส่วนการช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาสนั้น พบว่า นักเรียนได้ช่วยงานคุณพ่อคุณแม่หลายอย่าง โดยเฉพาะงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน รดน้ำต้นไม้ เป็นต้น เพราะท่านทำงานนอกบ้านเหนื่อยมาทั้งวันแล้ว เราเป็นลูกอยู่บ้านได้รับความสุขสบาย เมื่อท่านกลับมาทำงานในบ้าน เราเป็นลูกก็ควรช่วยเหลืองานของท่านบ้าง ข้อนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง รู้จักหน้าที่ของตนในฐานะเป็นลูกเมื่อเห็นท่านทำงานเหน็ดเหนื่อยก็ช่วยทำงานเพื่อแบ่งเบาภารกิจของท่าน ทำให้ท่านเกิดความสุขกายสบายใจ

การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูทุกคนให้งานทำมาก นักเรียนเห็นว่างานบางอย่างมีความสำคัญมาก จำเป็นจะต้องเร่งทำเพื่อให้งานสำเร็จ งานจะได้ไม่คั่งค้างทำให้เกิดความกังวลใจต่อไปอีก จึงต้องอุทิศร่างกายให้กับงานนั้นด้วยกำลังสติปัญญา แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี การเรียนในยุคใหม่นี้มีงานกิจกรรมมากและกิจกรรมเหล่านี้มีผลต่อการให้คะแนนนักเรียน อาจารย์ส่วนใหญ่เน้นเรื่องกิจกรรมสั่งงานให้นักเรียนทำมาก ทำให้นักเรียนต้องทุ่มเทชีวิตให้กับงานแม้จะเลยเวลานอนโดยมุ่งความสำเร็จเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารควรจัดระบบการศึกษาแบ่งเวลาให้นักเรียนได้มีเวลาสังสันทนา ออกกำลังกายหรือพักผ่อนบ้าง เพื่อที่จะให้

นักเรียนมีสุขภาพดี ใช้ชีวิตพอเพียง (สมชีวิตา) ตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมด้านมัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ

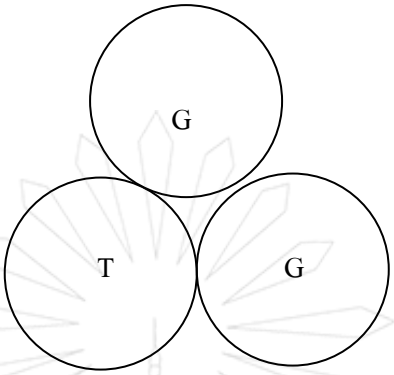
การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ เพราะงานทุกอย่างมีความสำคัญเท่ากัน จึงต้องมีการวางแผนจัดลำดับวันเวลาที่จะส่งงานว่า งานชิ้นไหนเร่งด่วนควรทำก่อนส่งก่อน งานไหนส่งทีหลังก็ควรทำทีหลัง ถ้าไม่รู้จักทำงานให้เสร็จทันเวลาส่งอาจารย์ นำไปส่งหลังจากที่อาจารย์กำหนด อาจถูกตัดคะแนน ถูกอาจารย์ตำหนิและไม่ให้คะแนนเลยก็ได้ ดังนั้น นักเรียนต้องรู้จักบริหารเวลาให้ดี ถ้าไม่รู้จักแบ่งงานทำให้เสร็จทันเวลาการงานก็จะคั่งค้างมากจนกระทั่งกลายเป็นดินพอกหางหมู งานอะไรก็ไม่เสร็จสักอย่าง การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน อาจจัดลำดับงานตามความยากง่าย จึงแบ่งเวลาในการทำงานก่อนหลังเพื่อจะให้งานไม่คั่งค้างส่งทันเวลา

การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน การแต่งกายไว้ทุกข์เป็นการให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรม ประเพณีไทย เป็นการเคารพสถานที่ที่เราไปและเป็นการไว้อาลัยให้แก่ผู้ตาย ทั้งเป็นการให้เกียรติแก่เจ้าภาพงานศพผู้ที่มีชีวิตอยู่ แสดงให้เห็น นักเรียนรู้จักแต่งกายให้ถูกต้องตามกาลเทศะหรือเหมาะสมกับสถานที่ที่จะไป

การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล เพราะในวัยเรียนเพื่อนมีความสำคัญมาก การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิดเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าเขาเป็นเพื่อนของเรา ไม่ว่าเราจะทำอะไรหรือจะไปที่ไหนเราก็จะไปกับเพื่อนเสมอ ถ้าเพื่อนมีปัญหาทำความผิด เราควรตักเตือน แนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หากเรามีเพื่อนดีเราก็มีความสุขด้วย หากมีเพื่อนไม่ดีเราก็จะกลายเป็นคนไม่ดีไปด้วย นักเรียนจึงควรเลือกคบเพื่อนที่ชอบทำความดี แนะนำในสิ่งที่ดี เราจะรู้ว่าเพื่อนดีหรือไม่ดีก็ตอนที่มีความทุกข์ ความเดือดร้อน มีเพื่อนคอยช่วยเหลือ แนะนำไปในทางที่ถูกต้อง เพราะการมีเพื่อนดีแม้เพียงคนเดียวก็ดีกว่ามีเพื่อนหลายคนแต่เป็นคนไม่ดี เมื่อเห็นเพื่อนทำไม่ดีก็ควรแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความชั่ว แนะนำให้เพื่อนทำแต่ความดีชีวิตจะได้มีแต่ความสุข

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) สามารถนำมาสร้างเป็นรูปแบบ (Model) การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม เรียกว่า “T,G,G MODEL” เป็นโมเดลที่มีลักษณะวงกลม 3 วง ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

T G G MODEL

แผนภูมิที่ 5.1 TGG Model : การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม

เมื่อได้รูปแบบของโมเดลแล้ว ผู้วิจัยสามารถอธิบายคำนิยามเชิงความคิดตามกรอบแนวคิดของ T,G,G MODEL ได้ดังนี้

T = THAI YOUTH (เยาวชนไทย)

G1 = GOOD LIFE STYLE (รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดี)

G 2 = GOOD THAI YOUTH (เป็นเยาวชนไทยดี)

จากกรอบแนวคิดของโมเดล ที จี จี ดังกล่าวมาแล้วนี้ สามารถอธิบายรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยได้ ดังนี้

การดำเนินชีวิตของเยาวชนไทยนั้น จำเป็นจะต้องมีรูปแบบที่เป็นหลักการดำเนินชีวิตที่ดี 7 ประการ คือ 1) คนดีจะต้องรู้จักแยกแยะว่า ทำเหตุใดจึงดีเกิดบุญกุศล และเหตุใดไม่ดีทำแล้วเป็นบาปอกุศล 2) ต้องรู้จักผลของความดีว่าเกิดจากการทำเหตุไว้ดี และผลของความชั่วเกิดจากการทำเหตุไว้ไม่ดี 3) ต้องรู้จักหน้าที่ของตนและความรู้จักรับผิดชอบตามหน้าที่ของตน 4) ต้องรู้จักประมาณในการบริโภค การใช้จ่ายทรัพย์ การแสวงหาทรัพย์ การพักผ่อน การนอนหลับ อย่างพอเหมาะพอดี 5) ต้องรู้จักวางแผนในการทำงานให้พอดีกับเวลา โดยกำหนดวันเวลาไว้ว่า วันนี้เวลาเช้า เวลาสาย เวลาบ่าย เวลาเย็น เวลากลางคืน ควรทำงานอะไรก่อนหรืองานอะไรควรทำทีหลัง เพื่อจะได้ทำงานเสร็จทันเวลา 6) ต้องรู้จักแสดงกิริยามารยาทให้เหมาะสมกับบุคคลที่ตนเกี่ยวข้องในสังคม เช่น การเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ การไปหาพระสงฆ์ การไปหาครู อาจารย์ หรือญาติผู้ใหญ่ การไปหาคนงาน ควรประพฤติตนอย่างไร 7) ต้องรู้จักเลือกคบบุคคลที่เป็นกัลยาณมิตร มีคุณธรรม ซึ่งเป็นสมบัติของผู้ดี ประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า

สัปปุริสธรรม ธรรมของคนดี 7 ประการ คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล

5.4 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปุริสธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบ (Fact Finding) จากผลการวิจัยทั้ง 7 ด้าน คือ 1)ด้านธัมมัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ 2)ด้านอัตถัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักผล 3) ด้านอัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักตน 4)ด้านมัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ 5) ด้านกาลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักกาละเทศะ 6) ด้านปริสัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักชุมชน 7) ด้านปุคคลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักบุคคล เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สำหรับนักเรียนเยาวชนโดยตรง และเป็นแนวทางเพื่อประโยชน์ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงกลยุทธ์ในด้านหลักสูตร เนื้อหาการเรียนการสอนวิชาทางพระพุทธศาสนาให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน จึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ไปใช้โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกออกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรรักษามาตรฐานไว้และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักธรรมด้านปริสัญญุตาเพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนในด้านการรู้จักชุมชน การเข้าหาชุมชนที่เป็นบรรพชิต มีพระสงฆ์ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ เป็นต้น การเข้าหาชุมชนที่เป็นคฤหัสถ์ มีชุมชนกษัตริย์ ผู้บริหารปกครอง ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา พ่อค้า ประชาชน พ่อแม่ ญาติพี่น้อง พ่อค้า ประชาชน ครู อาจารย์ เพื่อน และบุคคลอื่นที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง ควรจะแสดงความเคารพกราบไหว้ แสดงกิริยามารยาทในการเดิน ยืน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด อย่างไร จึงจะไม่เก้อเขิน เหมาะสมกับบุคคลในชุมชนนั้น ๆ

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านอัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักตน จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรปรับปรุงแก้ไข โดยสอดแทรกเนื้อหาหลักธรรมด้านอัตตัญญุตาเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับตนมากยิ่งขึ้น จะได้มีความรู้ความเข้าใจในชีวิตของตน ในฐานะเป็นพุทธบริษัทจะปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ สามเณร ในพระพุทธศาสนาและนักบวชอย่างไร ในฐานะเป็นพสกนิกรชาวไทยจะปฏิบัติตนต่อพระมหากษัตริย์อย่างไร ในฐานะเป็นบุตรธิดาจะปฏิบัติตนต่อบิดามารดาอย่างไร ในฐานะเป็นศิษย์จะปฏิบัติตนต่อครู อาจารย์อย่างไร ในฐานะเป็นนักเรียนจะปฏิบัติตนต่อเพื่อนอย่างไร

เมื่อแยกออกเป็นรายข้อของสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ด้าน พบว่า

1) ด้านธัมมัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักเหตุ พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ 4 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือท่านรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรรักษามาตรฐานไว้ และและส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำบุญหรือทำความดีเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในทุกโอกาส ไม่ว่าจะเป็นงานทำบุญที่บ้าน ที่โรงเรียน ที่วัดในวันสำคัญต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา หรือจัดทำบุญในสถานที่อื่น ๆ ก็ตาม เพราะการสั่งสมบุญ หรือการทำความดี ย่อมนำความสุขมาให้แก่ตนเองและเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ผู้อื่น ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ 5 ท่านใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรปรับปรุงแก้ไขโดยจัดนิทรรศการหรือจัดกิจกรรมเสริมทักษะในการอ่านหนังสือ จัดการแข่งขันการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ และให้รางวัลดีเด่นแก่นักเรียนที่อ่านหนังสือได้ถูกต้อง สามารถจับใจความได้ ได้เนื้อหาสาระและได้คุณค่าหรือประโยชน์จากการอ่านหนังสือในแต่ละเรื่อง ทั้งสามารถให้ผู้ฟังจดจำเรื่องที่ได้อ่านมาเล่าให้เพื่อน ครู อาจารย์หรือบุคคลอื่นฟังได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนที่ไม่ชอบอ่านหนังสือได้เห็นคุณค่าและประโยชน์จากการอ่าน และจะได้ปรับปรุงตนเองใช้เวลาว่างอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

2) ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 5 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือท่านรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรรักษามาตรฐานไว้ และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าวัด ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม และควรปลูกฝังให้นักเรียนได้รักษาศีล 5 จะได้ไม่คิดที่จะกระทำความผิด ประพฤติผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมายบ้านเมือง

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 4 ท่านไม่โกรธง่ายแม้มีเพื่อนยั่วยุ จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรปรับปรุงแก้ไขโดยกำหนดให้นักเรียนได้สวดมนต์ไหว้พระและทำสมาธิก่อนเข้าเรียนทุกวัน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาจิตใจด้วยการบำเพ็ญสมาธิภาวนาเพิ่มมากขึ้น จะได้มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวไปตามอารมณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย และควรนำนักเรียนไปเข้าค่ายอบรมคุณธรรม เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ช่วยกันทำกิจกรรมร่วมกัน จะได้มีความห่วงใยอาทร มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสมัครสมานสามัคคี รักใคร่ปรองดองกัน มีการปฏิบัติธรรมร่วมกัน

3) ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 3 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำผิด จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเล่าเรียนในด้านอัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักตน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมด้านอัตตัญญุตาเพิ่มมากขึ้น แล้วน้อมนำไปปฏิบัติให้เข้ากับเพศ ภาวะ ฐานะ ความรู้ความสามารถตามศักยภาพของตน

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 5 ท่านชอบทดลองอบายมุขเป็นบางครั้ง จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรรักษามาตรฐานเดิมไว้ และจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อให้นักเรียนเห็นโทษอบายมุข ซึ่งนอกจะทำให้เสียทรัพย์สิน เสียชื่อเสียงแล้ว ยังทำให้นักเรียนเสียสุขภาพ เสียอนาคต และอาจสูญเสียชีวิตได้ในที่สุด เมื่อนักเรียนรู้จักตนดีพอจะได้ไม่คบเพื่อนหรือบุคคลที่ติดอบายมุข คบหาแต่เพื่อนที่ดีจะได้ลด ละ และเลิกทดลองอบายมุขอย่างเด็ดขาด จนกลายเป็นนักเรียนที่ดีมีคุณภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีของเยาวชนไทยสืบไป

4) ด้านมัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 4 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมักทำงานให้เสร็จแม้จะเลยเวลานอน จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วนในเรื่องการวางแผนตารางการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยเฉพาะด้านกิจกรรม ทำอย่างไรที่ครูทุกคนจะสั่งงานในแต่ละวิชาให้นักเรียนทำอย่างพอเหมาะพอดีกับความรู้ความสามารถ ไม่สั่งงานมากเกินไปจนนักเรียนทำไม่เสร็จ แม้เลยเวลานอนแล้วนักเรียนยังต้องทำการบ้านอยู่

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 2 ท่านพักผ่อน 7-8 ชั่วโมงต่อวันเสมอ จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักสัปปุริสธรรมด้านมัตตัญญุตาเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ควรสอดแทรกหลักสัปปุริสธรรมด้านมัตตัญญุตาในขณะที่สอนด้วย เพื่อที่จะให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจสามารถนำหลักธรรมด้านมัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อปรับปรุงตนเองให้รู้จักประมาณในการทำงาน อีกทั้งครูอาจารย์แต่ละท่านอย่าสั่งงานให้นักเรียนทำมากเกินไปจนเป็นเหตุให้นักเรียนทำงานไม่มีเวลาพักผ่อน จนร่างกายทรุดโทรมเกิดเจ็บป่วยได้ง่าย ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหาร ครูอาจารย์ ควรคำนึงถึงสุขภาพของนักเรียน โดยให้นักเรียนได้มีเวลาออกกำลังกาย มีเวลาพักผ่อน หลับนอนอย่างเพียงพอ เพื่อจะได้มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง

5) ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรรักษามาตรฐานเดิมไว้ และส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาอย่างคุ้มค่าในการทำงานตามความยากง่าย หรือทำงานตามลำดับความสำคัญของงาน งานอะไรเร่งด่วนควรรีบทำก่อน งานที่ไม่เร่งด่วนเอาไว้ทำทีหลัง

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 3 ท่านใช้เวลาทำหน้าที่ต่างๆได้อย่างลงตัว จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรจัดให้มีการเรียนการสอนหลักธรรมด้านกาลัญญุตาเพิ่มขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เวลาในการทำงาน พร้อมทั้งมีการปรับปรุงแก้ไขตนเองให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน รู้จักทำงานตามเวลา ตรงเวลา รู้จักกำหนดเวลาในการทำงานต่าง ๆ เพื่อให้งานเสร็จทันเวลา

6) ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ 4 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านแต่งกายสีดำไปงานศพ จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรรักษามาตรฐานเดิมไว้ และส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักชุมชน เข้าหาชุมชน ประพฤติปฏิบัติต่อชุมชน เพื่อการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในทุกสังคม

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 1 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในวันเฉลิมพระชนมพรรษา จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยาควรหาทางปรับปรุงแก้ไขชี้แจงให้นักเรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการจัดงานวันเฉลิมพระชนมพรรษา โดยชี้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวันเฉลิมพระชนมพรรษาซึ่งทางรัฐบาลไทยได้กำหนดให้เป็นวันพ่อแห่งชาติและวันแม่แห่งชาติ จนทำให้นักเรียนเกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิตติ์พระบรมราชินีนาถ สำนึกในพระคุณของบิดามารดา และคิดจะตอบแทนพระคุณของท่าน พร้อมทั้งได้เข้าร่วมกิจกรรมในวันดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

7) ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล พบว่า นักเรียนเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมักจะแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรรักษามาตรฐานเดิมไว้ และส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวิธีการที่ดีที่จะแนะนำเพื่อน เพราะเพื่อนบางคนไม่ชอบให้ตักเตือนต่อหน้าคนอื่น การ

แนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด จึงขึ้นอยู่กับกาลเวลา บุคคล และสถานที่ที่เหมาะสม หากแนะนำเพื่อนที่ไม่ดี แม้จะมีวิธีการแนะนำที่ดี มีเหตุผล แต่เพื่อนก็ไม่ยอมเชื่อฟัง ในทางกลับกันถ้าเพื่อนเป็นคนดีถึงจะหลงผิดไปบ้างตามยุคโลกาภิวัตน์ ก็สามารถแนะนำตักเตือนให้กลับมาเป็นคนดีได้

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 3 ท่านเลิกคบเพื่อนที่เอาแต่ใจตัวเอง จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานารีวิทยา ควรเอาใจใส่ปรับปรุงแก้ไขให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักธรรมเกี่ยวกับการคบเพื่อนมากยิ่งขึ้น เพราะเพื่อนมีความจำเป็นมากต่อนักเรียน จึงต้องรู้จักเลือกคบเพื่อนที่เป็นกัลยาณมิตร เป็นเพื่อนแท้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี คอยแนะนำแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เลิกคบเพื่อนไม่ดีที่เอาแต่ใจตัวเอง และชอบชักชวนไปในทางเสื่อมเสีย

5.4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้ศึกษาวิเคราะห์ “การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย”

บรรณานุกรม

ข้อมูลปฐมภูมิ

การศาสนา, กรม. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง. เล่มที่ 11,12, 21,22, 23, 24, 25,26, 31, 35, 42 (45 เล่ม),** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2525.

การศาสนา, กรม. **พระไตรปิฎกและอรรถกถา. เล่มที่ 16,17, 23,35,36,37,38,39,68 (91 เล่ม).** พิมพ์เนื่องในวโรกาสครบ 200 ปี แห่งพระราชวงศ์จักรี กรุงรัตนโกสินทร์ พุทธศักราช 2525. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2544.

ข้อมูลทุติยภูมิ

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

กรมการศาสนา. **80 พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550.

กัลยา วานิชย์บัญชา, รศ.ดร. **สถิติสำหรับนักวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2550.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. **หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ระดับมัธยมศึกษาเรื่องสัปปุริสธรรม**. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. **วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

นิภา เมธาวีชัย. **วิทยาการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2553.

นำทรัพย์ จันทร์หอม**. งานวิจัยเรื่องบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2527.

ประยูรศรี มณีสร. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูจันทรเกษม, 2532.

ประสาท อิศรปรีดา. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2523.

ปัญญา ใช้บางยาง. **ธรรมาธิบายเล่ม 1.** นครปฐม : สำนักพิมพ์รติธรรม, 2546.

ปรีชา วิคหโต. **พฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น.** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

ฝ่ายวิชาการสูตรไพศาล. **ค่านิยมและพจนานุกรมกฎหมาย พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สูตรไพศาล, 2545.

พระเทพดิลก. **เสริมสร้างสู่สุขสันติ์.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท แปดสิบเจ็ด (2545) จำกัด, 2549.

_____. **ธรรมะมาลัย.** กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ บริษัท แปดสิบเจ็ด (2545) จำกัด, 2551.

พระเทพปัญญามุนี. **อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระราชวรคุณ (สายหยุด ป□□□าสาร เถร)**.กรุงเทพมหานค ร: คณะสงฆ์วัดปทุมวนาราม คณะกรรมการมูลนิธิสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก, 2548.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **ธรรมนูญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สหธรรมิก, 2541.

_____. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543.

พระธรรมรัตนดิลก (เชิด จิตฺตคุตฺโต ป.ธ.9). **ประตูแห่งความเจริญ 6 ประการ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เลี่ยงเชียง, 2548.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 2549.

_____. **ธรรมนูญชีวิต.** พิมพ์ครั้งที่4. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550.

พระพรหมมังคลาจารย์, (ปัญญานันทภิกขุ). **ใช้ชีวิตให้คุ้มค่าที่เกิดมา,** กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์ พริ้นติ้ง จำกัด, 2549.

พิสณุ ฟองศรี, ผศ.ดร. **วิจัยทางการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพรอพเพอร์ตี้พริ้นท์, 2550.

พุทธทาสภิกขุ. **จริยธรรมสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2545.

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สำนักงาน. **วัดพัฒนา 46.** กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2546.

ภิกขุ ปัญญานันทะ. **ชนะทุกข์.** กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน จำกัด สำนักพิมพ์อำนวยสาส์น, 2525.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น (มหาชน) จำกัด, 2546.

ราชเลขาธิการ, สำนัก. **พระมงคลวิเสสกถาและพระธรรมเทศนาในการพระราชกุศล.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์กรุงเทพมหานคร(1984) จำกัด, 2536.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา,** กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2540 .

วศิน อินทสระ. **ธรรมและชีวิต.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : กมลการพิมพ์, 2527.

_____. **พุทธจริยศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2541.

วัชระ งามจิตเจริญ,รศ.ดร. **พุทธศาสนาเถรวาท.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2550.

วัดเทพศิรินทราวาส. **สัปปุริสธรรมกถา**. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2509.

วินัดดา ปิยศิลป์,แพทย์หญิง. **ครอบครัวกับวัยรุ่น.**พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พรินติ้ง แอนพับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2540.

วิทยา นาควัชระ. **จิตวิทยาประยุกต์ : ตอบปัญหาการเลี้ยงลูกและวัยรุ่น.** พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร : เลิฟ แอนด์ ลิฟท์ เพรส, 2540.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **แผนพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (2540-2544)**. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

ศึกษานารีวิทยา, โรงเรียน. **คู่มือนักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนศึกษานารีวิทยา.** กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์, 2550.

ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนนุกิจ, ผศ.ดร. **พจนานุกรมศัพท์การวิจัยและสถิติ,** กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์, 2550.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัยเล่มที่**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

สมชาย ธัญธนกุล. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิฆเณศ, 2526.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปรินายก. **ชีวิตนี้น้อยนัก**. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2544.

_____**. ธรรมดุษฎี.** กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2537.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรเถร). **รวมพระธรรมเทศนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2542.

_____.**พระมงคลวิเสสกถา**. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2542.

ส่งศรี ชมภูวงศ์. **การวิจัย**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547.

สุจินต์ ธรรมชาติ. **การวิจัยภาคปฏิบัติ,** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2548.

สุชา จันทร์เอม. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.

สุทธิปภาโส ภิกขุ. **พลังแห่งพุทธธรรม**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัทรามซุปเปอร์ปริ๊น จำกัด, 2548.

สุมาลี โฆษิตนิธิกุล. **แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรวมเรื่องสั้นส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 12 เรื่อง โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2549.

สุวิมล ติรกานันท์,รศ.ดร. **การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2550.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. **จุดประกายแห่งชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ศยาม, 2545.

ไสว มาลาทอง และคณะ. **คู่มือการศึกษาจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2542.

อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา.** กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.

อุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจนฺโท จันทร์), พระ. **ประมวลธรรมยอดคำสอน.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอ๊ดวานซ์ อินเตอร์ พริ้นติ้ง จำกัด, 2551.

อุดม เชยตีวงศ์. **พระธรรม.** กรุงเทพมหานคร: แสงดาว, 2548.

3) เว็บไซต์

ฉัตรชัย วิริยะธนะกุล, แนวคิดของอริสโตเติล, 1 March 2010, http://wwwlovepeun. spaces.live.com/blog/cns!B610A032E7620519!373.entry?sa=14695428.

นายทวี จินดามัยกุล, เศรษฐกิจพอเพียง, 1 March 2010, http://w.w.w.server. thaigoodview.com/node/45236.

4) วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย

กัญทิวา ชัยโศภิน.“การสร้างแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม7 สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

กัลยลักษณ์ อยู่เย็น. “ศึกษาทัศนะของเยาวชนผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ณ วัดเขาพุทธโคดม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547.

โกศล ธนูธรรมทัศน์.“ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537.

คมเพชร ฉัตรศุภกุล., “การสร้างมาตรประเมินและปกติวิสัยของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.

ไตรวิชช์ จอมวงศ์, พระมหา. “ศักยภาพของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท : กรณีศึกษาโรงเรียนขุขันธ์ราษฎร์บำรุง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.

บุญศรี ญาณวุฑฺโฒ, ผศ. พระมหา. “ การวิเคราะห์การใช้หลักธรรมเป็นโลกบาลของนักเรียน

เบญจา รักพงษ์. “การเรียนรู้พฤติกรรมของวัยรุ่นในเขตเมือง”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

พระภิชยพล กตสาโร หงวนไธสง . “ความเชื่อเรื่องบุญและบาปของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2549.

พระสามารถ อานนฺโท.“ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2548**.**

พิศิษฐ์ ชินชัยพงษ์**.** “การประเมินโครงการพัฒนาจริยธรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสำนักเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2”. **รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.

พีรวัชร เวียงคำ. “ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น”. **ปริญญานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต**. บัณฑิตศึกษา : วิทยาลัยคริสเตียน, 2548.

รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์. “ปัจจัยด้านจิตสังคมและปัจจัยด้านเพศภาวะที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน”. **วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

วิภาภรณ์ ด้วงทวี. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคมทักษะชีวิตและพฤติกรรมไม่เหมาะสมของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.

ศึกษานารีวิทยา, โรงเรียน. เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร". **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551.

ศศโสพส เกียรติภักดีกุล."การสร้างแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2". **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

ศุภนิช สังฆวะดี. "การศึกษาความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2549". **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

สุนีย์ เนียมสวัสดิ์. "การสร้างแบบวัดปรีชาเชิงอารมณ์ตามหลักธรรมในพุทธศาสนา : สัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 ". **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

สุทธินันท์ จันทนา "การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรของวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี". **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

อาคม ไกรอ่อน, พระมหา. "การพัฒนาแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้วิชาธรรมวินัย เรื่องสัปปุริส-ธรรม 7 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2". **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

2. ภาษาอังกฤษ

1) General Books

Berger, Kathleen Stassen, and Ross A.Thompson. **The developing person through the life span.** 3ded. New York : Worth, 1994.

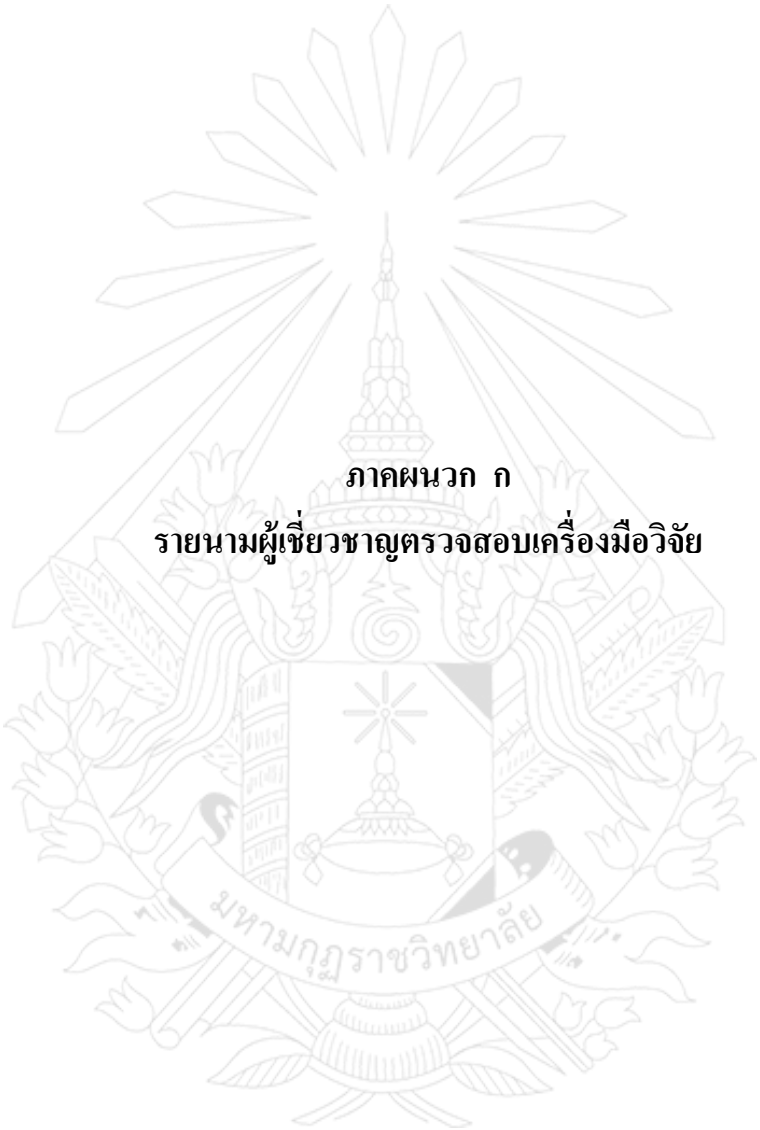
Hurlock, Elizabeth. B. **Adolescent Development**. New York : McGraw-HillBook Company, 1969.

Muss,R.E.H. **Theories of Adolescence**. New York : Ramdom House, Inc.1982.

Piaget, J. **Adaptation and intelligence : Organic selection and phenocopy.** Chicago. Univercity of Chicago, 1980.

Yamane, Taro. **Statistic : An Introductory Analysis.** New York : Harpen and Row., 1967.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. พระเทพดิลก

การศึกษา ป.ธ.6, ศน.บ., M.A., ศน.ด. (กิตติมศักดิ์)

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

2. พระมหาประคุณ คุณธมฺโม (ผศ.ดร.)

การศึกษา ป.ธ.4, ศน.บ., M.A., Ph.D.

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

การศึกษา Ph.D. B.H.U. (Political Sciences)

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษประจำบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิญ รักสัตย์

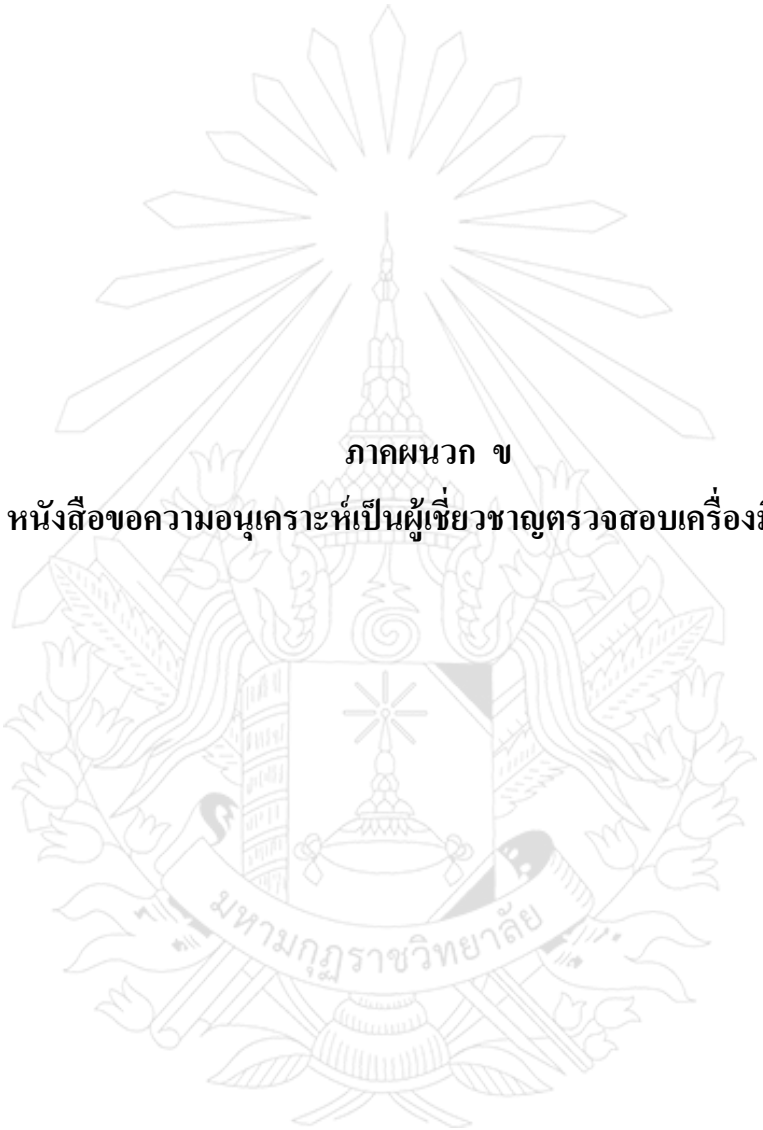
การศึกษา Ph.D. U.D. (Buddhist studies)

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

5. ดร.นพดล ขวัญชนะภักดี

การศึกษา ป.ธ. 4, น.ธ. เอก, พ.ม., พธ.บ., ศษ.บ., อ.ม. , Ph.D.

ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา
เขตบางบอนกรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๖๐๐๒ (๒) / ว ๑๓๖

๑๓ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง กราบเรียนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

กราบเรียน พระเทพดิลก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตารามได้อนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา ในการนี้ แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ทางบัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าอาจารย์เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้

ดังนั้น จึงขอกราบเรียนอาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาท่านนี้ด้วย หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาของนักศึกษาต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบขอความอนุเคราะห์

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์)
รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตาราม อาคาร ญสส. ชั้น ๒
โทร. ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๘, ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๔ โทรสาร ๐-๒๔๒๔-๔๖๕๘

ที่ ศธ ๖๐๐๒ (๒) / ว ๑๓๖

๑๓ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง เรียนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระมหาประคุณ คุณธมฺโม (ผศ.ดร.)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตารามได้อนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา ในการนี้ แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ทางบัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าอาจารย์เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้

ดังนั้น จึงขอเรียนอาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาท่านนี้ด้วย หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาของนักศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบขอความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์)
รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตาราม อาคาร ญสส. ชั้น ๒
โทร. ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๘, ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๔ โทรสาร ๐-๒๔๒๔-๔๖๕๘

ที่ ศธ ๖๐๐๒ (๒) / ว ๑๓๖

๑๓ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง เจริญพรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตารามได้อนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา ในการนี้ แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ทางบัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าอาจารย์เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้

ดังนั้น จึงขอเจริญพรอาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาท่านนี้ด้วย หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาของนักศึกษาต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์)
รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตาราม อาคาร ญสส. ชั้น ๒
โทร. ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๘, ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๔ โทรสาร ๐-๒๔๒๔-๔๖๕๘

ที่ ศธ ๖๐๐๒ (๒) / ว ๑๓๖

๑๓ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง เจริญพรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.สุวิญ รักสัตย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตารามได้อนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา ในการนี้ แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ทางบัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าอาจารย์เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้

ดังนั้น จึงขอเจริญพรอาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาท่านนี้ด้วย หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาของนักศึกษาต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์)
รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตาราม อาคาร ญสส. ชั้น ๒
โทร. ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๘, ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๔ โทรสาร ๐-๒๔๒๔-๔๖๕๘

ที่ ศธ ๖๐๐๒ (๒) / ว ๑๓๖

๑๓ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง เจริญพรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.นพดล ขวัญชนะภักดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตารามได้อนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา ในการนี้ แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ทางบัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าอาจารย์เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้

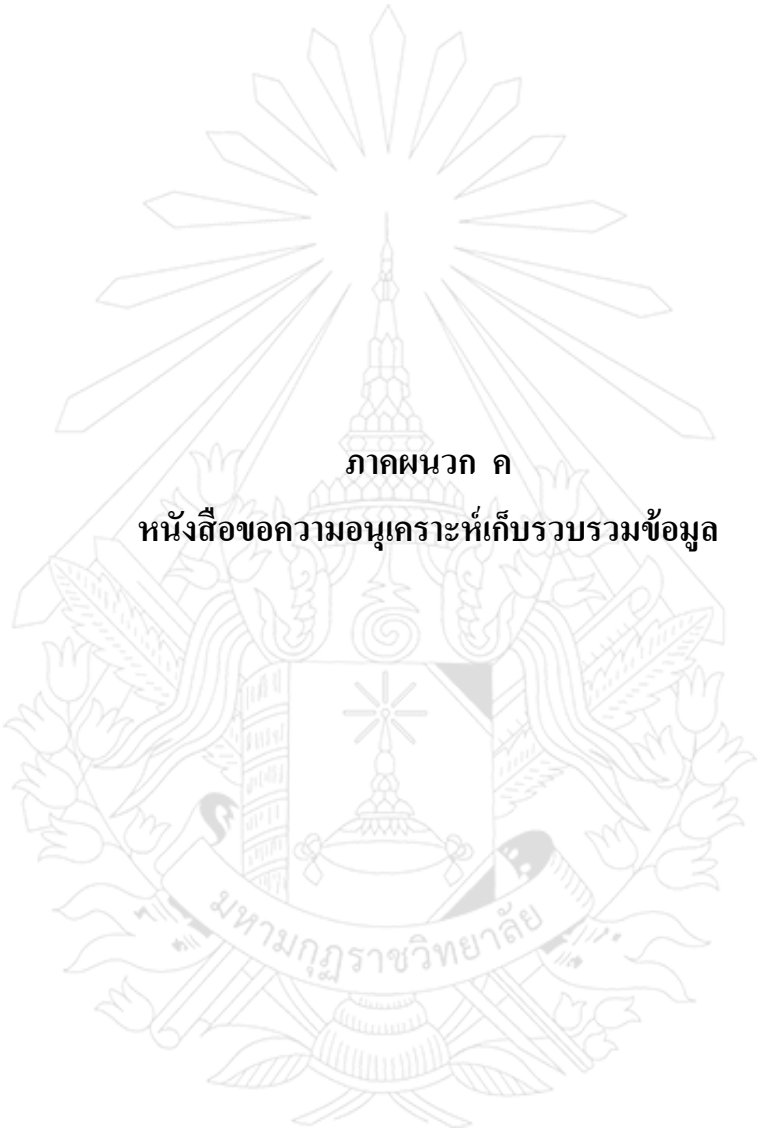
ดังนั้น จึงขอเจริญพรอาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาท่านนี้ด้วย หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาของนักศึกษาต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์)
รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตาราม อาคาร ญสส. ชั้น ๒
โทร. ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๘, ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๔ โทรสาร ๐-๒๔๒๔-๔๖๕๘

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ ๖๐๐๒ (๒) / ๑๖๖

๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเข้าทำการวิจัยในพื้นที่และเก็บข้อมูลวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานารีวิทยา

ด้วย แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา (Buddhist Studies) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตาราม ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนศึกษานารีวิทยา แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร" มีความประสงค์จะเข้าทำการวิจัยในพื้นที่และเก็บข้อมูลวิจัยในพื้นที่ดังกล่าวในระหว่างวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่านผู้อำนวยการ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาคนดังกล่าวเข้าทำการวิจัยในพื้นที่ และขอความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์)
รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวัดอาวุธวิกสิตาราม อาคาร ญสส. ชั้น ๒
โทร. ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๘, ๐๒ ๔๒๔-๔๖๕๔ โทรสาร ๐-๒๔๒๔-๔๖๕๘

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะ กรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

.....

เนื่องด้วยผู้วิจัย ได้จัดทำแบบสอบถามฉบับนี้ขึ้น เพื่อประกอบวิทยานิพนธ์เรื่องการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่ดี พร้อมทั้งข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม

แบบสอบถามทั้งหมดมี จำนวน 39 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม มีจำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ดังนั้น จึงขอให้ทุกท่านตอบแบบสอบถามให้หมดทุกข้อ ตามความรู้ความเข้าใจของท่านมากที่สุด เพราะข้อมูลที่ถูกต้องจะทำให้งานวิจัยมีผลสรุปที่น่าเชื่อถือตามความเป็นจริง และคำตอบของทุกท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ โดยไม่มีผลกระทบต่อผู้ใด ซึ่งนอกจากนำผลของข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ในงานวิจัยแล้ว ยังเป็นการพัฒนาการดำเนินชีวิตให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป จึงนับได้ว่างานวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อท่านและโรงเรียนของท่าน

การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม (ผู้วิจัย)
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ……. ปี

☐ 12-14 ☐ 15-17 ☐ 18-20

3. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ ม.4 ☐ ม.5 ☐ ม.6

4. นักเรียนมีผลการเรียน โดยได้เกรดเฉลี่ยในเทอมที่ผ่านมา (2 / 2550)

☐ 1.00 - 2.00

☐ 2.01 - 3.00

☐ 3.01 - 4.00

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ลำดับที่	การดำเนินชีวตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ	ระดับการนำไปใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	ด้านธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ					
1.	การฟังคำสอนบิดามารดาทำให้ชีวิตเจริญ					
2.	ท่านมักจะให้กำลังใจเพื่อนที่มีความทุกข์					
3.	ท่านอาสาช่วยเหลือเพื่อนเสมอ					
4.	ท่านรู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ					
5.	ท่านใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ					
	ด้านอัตถัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล					
6.	เวลาท่านพูดจะมีคนตั้งใจฟังและเชื่อถือ					
7.	ท่านได้คะแนนสูงทุกครั้งที่ตั้งใจอ่านหนังสือ					
8.	ท่านยกย่องคนที่ทำความดี					
9.	ท่านไม่โกรธง่ายแม้มีเพื่อนยั่วยุ					
10.	ท่านรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี					
	ด้านอัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน					
11.	ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเสมอ					
12.	ท่านชอบแต่งกายทันสมัยเลียนแบบดารานักร้อง					
13.	ท่านปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำผิด					
14.	ท่านช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส					
15.	ท่านชอบทดลองอบายมุขเป็นบางครั้ง					
	มัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ					
16.	ท่านมักรับประทานอาหารให้หมดแม้รู้สึกอิ่มแล้ว					

ลำดับที่	การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ	ระดับการนำไปใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
17.	ท่านพักผ่อน 7-8 ชั่วโมงต่อวันเสมอ					
18.	ท่านไม่พูดแทรกในขณะที่มีคนอื่นกำลังพูด					
19.	ท่านมักทำงานให้เสร็จแม้จะเลยเวลานอน					
20.	ท่านใช้จ่ายเฉพาะแต่สิ่งที่จำเป็น					
	ด้านกาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาละเทศะ					
21.	ท่านไปโรงเรียนและกลับบ้านตรงเวลา					
22.	ท่านจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน					
23.	ท่านใช้เวลาทำหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างลงตัว					
24.	ท่านรู้สึกรำคาญเมื่อมีคนพูดขณะที่กำลังเรียน					
25.	ท่านมีนัดกับใครก็ไปตรงเวลา					
	ด้านปริสัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน					
26.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในวันเฉลิมพระชนมพรรษา					
27.	ท่านยกมือไหว้ทุกครั้งเมื่อเห็นพระสงฆ์					
28.	ท่านทักทายเพื่อนทุกครั้งที่พบ					
29.	ท่านแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ					
30.	ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดี					
	ด้านปุคคลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคล					
31.	ท่านถามอาจารย์เสมอในเรื่องที่ไม่เข้าใจ					
32.	ท่านมักจะแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด					
33.	ท่านเลิกคบเพื่อนที่เอาแต่ใจตัวเอง					
34.	ท่านแบ่งงานมอบหมายให้เพื่อนทำจนเสร็จ					
35.	ท่านชวนเพื่อนๆ ไปทำบุญเสมอ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม

ข้อที่ 1 ว่าด้วยธัมมัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ

ปัญหา……..

……

แนวทางแก้ไขปัญหา……

……

ข้อที่ 2 ว่าด้วยอัตถัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักผล

ปัญหา……..

……

แนวทางแก้ไขปัญหา……

……

ข้อที่ 3 ว่าด้วยอัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักตน

ปัญหา……..

……

แนวทางแก้ไขปัญหา……

……

ข้อที่ 4 ว่าด้วยมัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักพอประมาณ

ปัญหา……..

……

แนวทางแก้ไขปัญหา……

……

ข้อที่ 5 ว่าด้วยกาลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ

ปัญหา……..

……

แนวทางแก้ไขปัญหา……

……

ข้อที่ 6 ว่าด้วยปริสัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักชุมชน

ปัญหา……..

……

แนวทางแก้ไขปัญหา……

……

ข้อที่ 7 ว่าด้วยปุคคลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักบุคคล

ปัญหา……..

……

แนวทางแก้ไขปัญหา……

……

ภาคผนวก จ

การหาค่า IOC

การพิจารณาค่าความสอดคล้องแบบ IOC ของผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน					รวม	ค่า	สรุป
	1	2	3	4	5	คะแนน	IOC	
1.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	-1	-1	+1	-1	+1	2	- 0.2	ตัดทิ้ง
	-1	0	-1	+1	+1	0	0.0	ตัดทิ้ง
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	-1	-1	+1	+1	0	0	0.0	ตัดทิ้ง
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	-1	-1	+1	-1	-1	-3	-0.6	ตัดทิ้ง
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	0	-1	+1	-1	0	0.0	ตัดทิ้ง
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	-1	-1	0	+1	-1	-2	-0.4	ตัดทิ้ง
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	-1	-1	+1	0	0	0.0	ตัดทิ้ง
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	-1	-1	-1	+1	-1	-0.2	ตัดทิ้ง

ลำดับที่	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน					รวม	ค่า	
	1	2	3	4	5	คะแนน	IOC	สรุป
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
5.	+1	0	+1	0	-1	-1	-0.2	ตัดทิ้ง
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	-1	-1	-1	+1	0	-2	-0.4	ตัดทิ้ง
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
6.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	-1	-1	-1	+1	0	-2	-0.4	ตัดทิ้ง
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
7.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	+1	+1	5	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

หมายเหตุ

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 มีความเที่ยงตรงใช้ได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

ตัวอย่าง เช่น

คำถามข้อที่ 1 มีผู้เชี่ยวชาญตรวจ 5 ท่าน แต่ละท่านให้คะแนน +1 ทั้ง 5 ท่าน การหาค่า IOC มีดังนี้ คือ

1. หาผลรวมของคะแนนในข้อ 1 โดยการบวก 1+1+1+1+1 เท่ากับ 5 คะแนน

2. หารด้วยจำนวนผู้เชี่ยวชาญ คือ จากผลรวมคะแนน / จำนวนผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 5 หาร 5 = 1.00 แล้วนำผลไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ถ้าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงสูง มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่านำไปใช้ได้ ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0. 5 ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้ง ส่วนในข้ออื่น ๆ ก็ทำวิธีเดียวกันทั้งหมด

ภาคผนวก ฉ
ตารางค่าความเชื่อมั่น

ตารางค่าความเชื่อมั่น

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

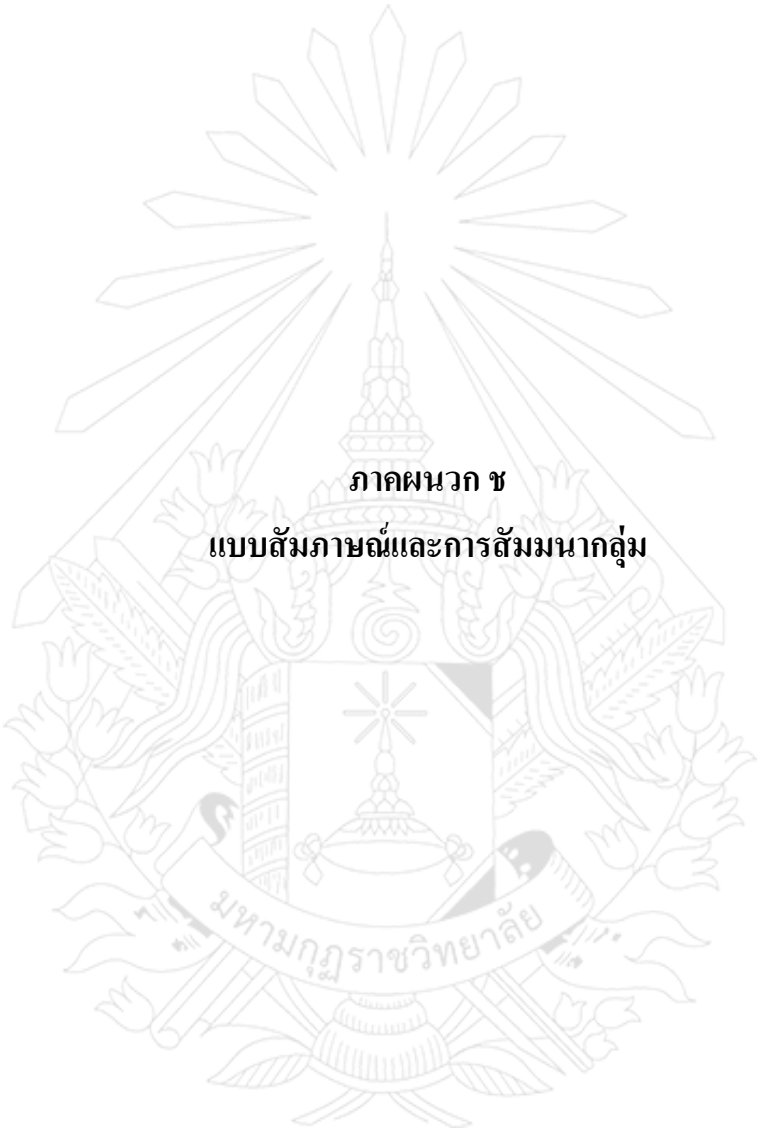
Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ITEM 1	131.641	131.9204	.0000	.8234
ITEM 2	130.641	131.9204	.0000	.8234
ITEM 3	131.641	131.9204	.0000	.8234
ITEM 4	128.5641	128.1997	.1129	.8261
ITEM 5	128.3077	128.7976	.1941	.8216
ITEM 6	128.8462	125.0283	.3675	.8170
ITEM 7	128.8718	124.4305	.4441	.8153
ITEM 8	128.2308	124.3401	.3976	.8161
ITEM 9	129.5385	131.3077	.0126	.8294
ITEM 10	129.3333	128.3333	.2531	.8203
ITEM 11	129.1538	122.2915	.5150	.8127
ITEM 12	128.3846	130.4534	.0651	.8248
ITEM 13	129.2564	131.6694	-.0274	.8295
ITEM 14	128.4103	127.8799	.1848	.8223
ITEM 15	129.2051	125.22	.3635	.8172
ITEM 16	129.7949	129.641	.0354	.8305
ITEM 17	128.7949	120.3779	.6395	.8091
ITEM 18	129.0256	123.2888	.4619	.8143
ITEM 19	130.3077	132.9028	-.0875	.8361
ITEM 20	128.7436	129.4588	.1027	.8245
ITEM 21	128.8718	133.7463	-.1227	.8337
ITEM 22	129.3846	123.2429	.4623	.8142
ITEM 23	128.9487	122.5762	.4499	.8142

Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ITEM 24	129.3333	120.1228	.5619	.8103
ITEM 25	129.4359	121.0418	.4329	.8141
ITEM 26	129.2308	119.2874	.6168	.8085
ITEM 27	129.3846	122.6113	.5555	.8123
ITEM 28	129.1538	127.2389	.2408	.8206
ITEM 29	129.2308	121.498	.4615	.8134
ITEM 30	128.8718	122.5358	.4134	.8151
ITEM 31	128.6667	123.5965	.3895	.8161
ITEM 32	128.7436	124.1957	.3532	.8172
ITEM 33	128.2308	129.7611	.0932	.8245
ITEM 34	128.6154	118.4534	.5644	.8092
ITEM 35	129.3846	121.4008	.4224	.8146
ITEM 36	129.0256	121.8677	.6078	.8109
ITEM 37	129.7949	129.22	.1267	.8236
ITEM 38	129.3077	122.4291	.6177	.8113
ITEM 39	130.0513	122.9973	.5018	.8134

Reliability Coefficients

N of Cases = 39.0 N of Items = 39

Alpha = .8229

ภาคผนวก ช
แบบสัมภาษณ์และการสัมมนากลุ่ม

แบบสัมภาษณ์และการสัมมนากลุ่ม
เรื่อง
การดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีข้อคำถาม ดังต่อไปนี้

1. ผลจาการวิจัยเชิงปริมาณเรื่องการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยตามหลักสัปปุริสธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ข้อที่ว่าด้วยความเป็นผู้รู้จักเหตุ ได้แก่ รู้สึกดีใจเมื่อได้ทำบุญ ท่านคิดว่า องค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยเชิงปริมาณดังกล่าวมานี้ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องหรือเป็นไปตามหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 1 คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุหรือไม่อย่างไร ?

2. การรู้สึกผิดที่ทำในสิ่งไม่ดี ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 2 คือ ความเป็นผู้รู้จักผลหรือไม่อย่างไร ?

3. การปรับปรุงตนเองเสมอเมื่อทำความผิด และช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกโอกาส ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 3 คือ ความเป็นผู้รู้จักตนหรือไม่อย่างไร ?

4. การทำงานให้เสร็จแม้เลยเวลานอน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 4 คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณหรือไม่อย่างไร ?

5. การจัดลำดับเวลาตามความสำคัญของงาน ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรมข้อที่ 5 คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะหรือไม่อย่างไร ?

6. การแต่งกายสีดำไปงานศพเสมอ ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 6 คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชนหรือไม่อย่างไร ?

7. การแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำความผิด ถือได้ว่า เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 7 คือ ความเป็นผู้รู้จักบุคคลหรือไม่อย่างไร ?

ภาคผนวก ซ
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และสัมมนากลุ่ม

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และสัมมนากลุ่ม

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 2 รูป/คน

1. พระเทพดิลก

การศึกษา ป.ธ.6, ศน.บ., M.A., ศน.ด. (กิตติมศักดิ์)

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

2. รองศาสตราจารย์จำนง คันธิก

การศึกษา ป.ธ.9, ศน.บ., พม., MA.

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันออก
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 8 รูป/คน

1. พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ (ผศ.)

การศึกษา ป.ธ.4, ป.ออ.,พ.ม., ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ), M.A.(Linguistics)

ตำแหน่งปัจจุบัน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. ผศ. ดร.นพดล ขวัญชนะภักดี

การศึกษา ป.ธ.4, น.ธ. เอก., พ.ม., พธ.บ., ศษ.บ., อ.ม., Ph.D.

ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน
กรุงเทพมหานคร

3. อาจารย์ชัชวาล มณีพันธุ์

การศึกษา ธ.ศ. เอก., บธ.บ., ค.ม. กำลังศึกษาต่อปริญญาเอก
สาขาการ จัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตำแหน่งปัจจุบัน คศ.2 ตำแหน่งหัวหน้างานส่งเสริมประชาธิปไตย
หัวหน้าวัดผลกลุ่มสาระการเรียนสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม
ครูปฏิบัติการสอนวิชาพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษา

4. นางสาวจุฑามาศ พลท้าว

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

5. นางสาวดารณี จุนเจือวงศ์

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

6. นางสาวศิริพร บุญหล้า

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

7. นางสาวภัทรมน สิริ

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

8. เด็กหญิงสิขรพัชณ์ แย้มชื่น

การศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม

วัน/เดือน/ปี : วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2509

ชาติภูมิ : บ้านด่าน ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดชนะสงคราม ราชวรมหาวิหาร (สำนักสีลจารินี) ถนนจักรพงษ์ แขวงชนะสงคราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

การศึกษา

พ.ศ. 2533 : ธรรมศึกษาเอก (ธ.ศ.)

พ.ศ. 2537 : อภิธรรมบัณฑิต (ป.อบ.)

พ.ศ. 2544 : บาลีศึกษาประโยค 9 (บ.ศ.)

พ.ศ. 2548 : ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

การปฏิบัติงาน

พ.ศ. 2537-2548 : เป็นอาจารย์อบรมธรรมจาริณี และเป็นกรรมการควบคุมการสอบสามเณรและธรรมจาริณีภาคฤดูร้อน ณ วัดกลาง ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

พ.ศ.2548-2551 : เป็นอาจารย์นำข้อสอบพระอภิธรรมไปเปิดสอบ ณ ศูนย์การศึกษา วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดราชบุรี วัดเขาสมโภชน์ จังหวัดลพบุรี วัดสระบัว จังหวัดเพชรบุรี วัดสุวรรณประสิทธิ กรุงเทพมหานคร วัดป่าคลองกุ้ง จังหวัดจันทบุรี วัดไตรวิทยาราม จังหวัดนครศรี - ธรรมราชและวัดสร้อยทอง กรุงเทพมหานคร

: เป็นอาจารย์ควบคุมการสอบและตรวจข้อสอบพระอภิธรรม ณ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร

: เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงในการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโท

พ.ศ. 2552 : เป็นกรรมการตรวจประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ของเอกชนด้านสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)